

Pagna ewlenija>Tehid ta' azzjoni legali>Fejn u kif>Kif tressaq kawża quddiem il-qorti

Kif tressaq kawża quddiem il-qorti

Wara li jiġi determinat liema qorti, fl-ilema Stat Membru, hija kompetenti biex tiegħu konjizzjoni tal-każ, x'jiġri?

Jekk tixtieq tiegħu każ il-qorti, għandek iżżomm f'moħħok li hemm regoli proċedurali nazzjonali li għandhom jiġu segwiti. Dawn iwarjaw skont il-mod kif il-każ jiġi referut lill-qorti, iżda l-għan essenzjali tagħhom huwa biex jgħinuk tippreżenta l-kwistjonijiet rilevanti fil-fatt u fid-dritt b'mod li jkun suffiċjentement ċar u sfiż sabiex il-qorti tkun tista' tevalwa l-ammissibilità u l-mertu tal-każ tiegħek.

Il-modi ta' kif il-każ huwa riferut lill-qorti jistgħu jvarjaw minn Stat Membru għall-ieħor. Hemm ukoll varjazzjonijiet fi hdan l-Istat Membru skont in-natura u ċ-ċirkostanzi tar-rikors u t-tip ta' qorti. It-tressiq quddiem xi qrati ta' każijiet partikolari jistgħu jobligaw timla formola jew tikkompila fajl sfiż dwar il-każ. F'xi każijiet, tista' ssir oralment.

Dawn il-varjazzjonijiet huma spjegati mill-fatt li t-tilwim miġjuba quddiem il-qrati huma wkoll differenti ħafna minn xulxin. min-natura tagħhom jistgħu jkunu iktar jew inqas diffiċli biex jissolvew. Huwa importanti ħafna li wieħed jiżgura li ma jkun hemm xejn nieqes, biex jiġi faċilitat ix-xogħol tal-imħallef, u biex tippermetti lill-parti l-oħra tiddefendi ruħha adegwatament u tiżgura li l-proċedura kollha timxi mingħajr xkiel.

Jekk jogħġbok aghżel il-bandiera tal-pajjiż rilevanti biex tikseb informazzjoni nazzjonali dettaljata.

Meta tkun involut f'każ litigiż fejn mhux il-fatti kollha tiegħu jkunu kollegati mal-istess pajjiż għandek tara [liema liġi se tiġi applikata](#) mill-qorti fit-teħid tad-deċiżjoni.

L-aħħar aġġornament: 18/01/2019

Din il-pagna hi amministrata mill-Kummissjoni Ewropea. L-informazzjoni f'din il-pagna ma tirriflettix neċessarjament il-pożizzjoni uffiċjali tal-Kummissjoni Ewropea. Il-Kummissjoni ma taċċetta l-ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali fir-rigward tar-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-paġni Ewropej.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-pagna għet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Jekk jogħġbok innota li dawn il-lingwi li ġejjin diġà ġew tradotti.

Kif tiproċedi? - Belġju

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Jista' jsir użu aħjar mill-"Iskema għas-Soluzzjoni Alternattiva tat-Tilwim" (ara l-pakkett informattiv rilevanti).

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

Jista' jsir użu aħjar mill-"Iskema għas-Soluzzjoni Alternattiva tat-Tilwim" (ara l-pakkett informattiv rilevanti).

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Ara l-pakkett informattiv "Il-ġurisdizzjoni tal-qrati"

4 Jekk iva, fl-ilema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tghix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Ara l-pakkett informattiv "Il-ġurisdizzjoni tal-qrati - Il-Belġju"

5 Għal liema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Ara l-pakkett informattiv "Il-ġurisdizzjoni tal-qrati - Il-Belġju"

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

Fil-prinċipju, skont it-Taqsima 728(1) tal-Kodiċi Ġudizzjarju, il-partijiet iridu jkunu fiżikament preżenti jew iridu jiġu rappreżentati minn avukat (Gerechtelijk Wetboek).

B'hekk, minbarra għall-proċedimenti quddiem il-Qorti tal-Kassazzjoni (Hof van Cassatie) (it-Taqsimiet 478 u 1080 tal-Kodiċi Ġudizzjarju), il-partijiet jistgħu jkunu fiżikament preżenti fil-qrati ordinarji u jipprezentaw id-dikjarazzjonijiet tagħhom u jiddefendu lillhom infusom. Madankollu, il-qorti għandha l-awtorità li tnefhi din l-għażla jekk tara li, minħabba l-emozzjonijiet jew in-nuqqas ta' esperjenza tagħhom, il-partijiet ma jkunux jistgħu jiddiskutu l-każ tagħhom b'mod xieraq jew ċar biżżejjed (it-Taqsima 758 tal-Kodiċi Ġudizzjarju).

Il-partijiet li jiddeciedu ma jressqux il-proċedimenti quddiem il-qorti personalment, jistgħu jirrikorru għas-servizzi ta' avukat.

L-entitajiet legali, bħalma huma l-kumpaniji tan-negozjar, jistgħu jidheru biss personalment (jiġifieri, permezz tal-intervent ta' korpi kompetenti) jew jistgħu jkunu rappreżentati minn avukat. Ma jistgħux jagħmlu użu mill-eċċezzjoni prevista fit-Taqsima 728(2) tal-Kodiċi Ġudizzjarju, imsemmija aktar fid-dettall hawn taħt.

Il-Kodiċi Ġudizzjarju, fil-prinċipju, jirriżerva r-rappreżentanza tal-partijiet quddiem il-qrati għall-avukati. It-Taqsima 440 tal-Kodiċi Ġudizzjarju stipula li l-prerogattivi tal-monopolju tar-rappreżentanza jorbtu mad-dritt li wieħed jindirizza l-qorti, li jidher u li jkollu terza persuna tiddefendih. Il-membri tal-avukatura wkoll għandhom monopolju fl-iffirmar tat-talbiet unilaterali, sakemm ma jkunx determinat mod ieħor mil-liġi (it-Taqsima 1026(5) tal-Kodiċi Ġudizzjarju).

F'dak li jirrigwarda l-Qorti tal-Kassazzjoni (Hof van Cassatie), l-intervent ta' avukat li jkollu t-titolu ta' konsulent legali tal-Qorti tal-Kassazzjoni huwa rekwizit ġuridiku. Dan ir-rekwizit ma japplikax għall-*parte civile* fi kwistjonijiet kriminali (it-Taqsima 478 tal-Kodiċi Ġudizzjarju).

Madankollu, il-liġi xorta waħda tipprevedi għadd ta' eċċezzjonijiet għall-prinċipju tat-Taqsima 728 tal-Kodiċi Ġudizzjarju, li jstipula li l-partijiet iridu jidheru personalment jew iridu jiġu rappreżentati minn avukat mal-ftuħ tal-proċedimenti u ulterjorment (it-Taqsima 728(1) u (2) tal-Kodiċi Ġudizzjarju).

Id-dritt li wieħed jirrappreżenta lil xi parti fil-proċedimenti jinkludi wkoll id-dritt li dan jagħti bidu għall-proċedimenti msemmija.

Quddiem il-Kummissarju tal-Gustizzja, il-Qorti tal-Kummerċ u t-Tribunali Industrijali, il-partijiet mhux biss jistgħu jiġu rappreżentati minn avukat imma wkoll mill-konjuġi tagħhom jew minn xi dixerent jew qarib miż-zwieġ li jkollu prokura bil-miktub li tiġi aċċettata mill-qorti (it-Taqsima 728(2) tal-Kodiċi Ġudizzjarju). Quddiem it-Tribunali tax-Xogħol (it-Taqsima 728(3) tal-Kodiċi Ġudizzjarju):

l-impjegat (haddiem jew operatur) jiġi rrappreżentat mid-delegat ta' organizzazzjoni rappreżentattiva tal-impjegati (rappreżentant tat-trejdjunjin) li jkollu prokura bil-miktub. Ir-rappreżentant tat-trejdjunjin jista' jwettaq l-azzjonijiet kollha marbuta mar-rappreżentanza fisem l-impjegat, jista' jindirizza lill-qorti u jista' jircievi l-komunikazzjonijiet kollha dwar il-proċedimenti u l-aġġudikazzjoni tat-tilwima;

il-persuni li jaħdmu għal rashom ukoll jistgħu jiġu rappreżentati mid-delegat ta' organizzazzjoni rappreżentattiva tal-haddiema għal rashom, fit-tilwim relatat mad-drittijiet u l-obbligi tagħhom, f'din il-kapaċità jew fil-kapaċità ta' persuni b'diżabbiltà;

fit-tilwim relatat mal-applikazzjoni tal-liġi tas-7 ta' Awwissu 1974 li timplimenta d-dritt għal livell minimu ta' sussistenza u fit-tilwim relatat mal-applikazzjoni tal-Liġi Organika tat-8 ta' Lulju 1976 dwar iċ-Ċentri Pubbliċi għas-Servizzi Soċjali (*openbare centra voor maatschappelijk welzijn* – OCMW), il-parti interessata tista' wkoll tiġi meġġuna jew rappreżentata minn delegat ta' organizzazzjoni soċjali li tirrappreżenta l-interessi tal-persuni msemmija fil-leġiżlazzjoni.

Apparti l-eċċezzjonijiet iċċitati, hemm għadd ta' eċċezzjonijiet statutorji li jirrigwardaw il-kustodja u s-sekwestru tal-minorenni.

Aktar speċifikament dawn jikkonċernaw kawżi mressqa abbażi ta':

il-Konvenzjoni tal-Aja tal-25 ta' Ottubru 1980 dwar l-aspetti ċivili tas-sekwestru internazzjonali tal-minorenni, li tipprevedi r-ritorn tal-minorenni, ir-rispett lejn id-dritt għall-kustodja jew id-dritt tal-ġenituri li jaraw lil uliedhom, jew l-organizzazzjoni ta' dan tal-aħħar f'pajjiż ieħor u

il-Konvenzjoni Ewropea tal-20 ta' Mejju 1980 dwar ir-Rikonossiment u l-Infurzar ta' Deċiżjonijiet li għandhom x'jaqsmu mal-Kustodja ta' Minorenni u dwar ir-Restituzzjoni tal-Kustodja ta' Minorenni.

F'dawn il-każijiet, ir-rikorrent jista' jiġi rappreżentat mill-uffiċċju tal-Prosekutur Pubbliku (it-Taqsima 1322d tal-Kodiċi Ġudizzjarju) meta dan ir-rikorrent ikun rressaq it-talba tiegħu lill-awtorità ċentrali.

Il-proċedura biex jiġi determinat jekk persuna tistax tibda proċedimenti waħedha jew jekk għandhiex titlob l-assistenza ta' avukat, ġiet deskritta ingenerali hawn fuq. Għandha ssir ukoll distinzjoni skont il-mod kif titressaq kawża quddiem il-qorti.

Il-liġi Belġjana tipprovdi diversi modi biex titressaq kawża quddiem il-qorti. Din tista' titressaq permezz ta' rikors ġuramentat, ta' dehra volontarja, ta' talba *inter partes* jew inkella ta' talba unilaterali (ara hawn taħt). Kawża titressaq quddiem il-qorti billi tiġi ppreżentata talba, jiġifieri azzjoni legali, biex wiehed jiddefendi d-drittijiet tiegħu. Normalment dan isir permezz tan-notifika b'ċitazzjoni mingħand il-bailiff.

Fil-prinċipju, kawża titressaq quddiem il-qorti permezz ta' ċitazzjoni mingħand il-bailiff, li tfarrek lill-parti biex tidher fil-qorti (it-Taqsima 700 tal-Kodiċi Ġudizzjarju). Id-dehra volontarja, it-talba *inter partes* u t-talba unilaterali huma eċċezzjonijiet għal dan il-prinċipju.

It-tabelli ta' hawn taħt jindikaw min iressaq il-kawża u jekk ikunx hemm bżonn ta' rappreżentanza minn avukat jew le, skont b'liema mod tkun tressqet il-kawża.

Awtur tal-att skont b'liema mod tkun tressqet il-kawża:

Il-mod li bih tkun tressqet il-kawża

Awtur tal-att

Rikors ġuramentat (it-Taqsimiet 727 sa 730 tal-Kodiċi Ġudizzjarju)

L-applikant (jew l-avukat tiegħu) jitolb lill-bailiff biex jippreżenta ċ-ċitazzjoni.

Dehra volontarja (it-Taqsima 706 tal-Kodiċi Ġudizzjarju)

Il-partijiet involuti fit-tilwima (jew l-avukati tagħhom) imorru personalment il-qorti.

Talba *inter partes* (it-Taqsimiet 1034a sa 1034e tal-Kodiċi Ġudizzjarju)

L-applikant (jew l-avukat tiegħu) iressaq il-kawża hu stess.

Talba unilaterali (it-Taqsimiet 1025 sa 1034 tal-Kodiċi Ġudizzjarju)

L-applikant (jew l-avukat tiegħu).

Rappreżentanza minn avukat jew le, skont b'liema mod tkun tressqet il-kawża:

Il-mod li bih tkun tressqet il-kawża

Rappreżentanza minn avukat

Rikors ġuramentat

Intervent possibbli iżda mhux obligatorju.

Dehra volontarja

Talba bil-miktub għal dikjarazzjoni ta' oġġezzjoni

Talba unilaterali

L-intervent obligatorju għall-iffirmar tat-talba^[1]: sakemm ma jkunx espliċitament iddikjarat mod ieħor, it-talba tista' tiġi ppreżentata biss minn avukat (it-Taqsima 1027(1) tal-Kodiċi Ġudizzjarju)

Il-kontenut kopert skont b'liema mod tkun tressqet il-kawża:

Normalment kawża titressaq quddiem il-qorti permezz ta' rikors ġuramentat: ma hemm l-ebda restrizzjoni rigward is-suġġett li tittratta.

It-talba *inter partes* (it-Taqsimiet 1034a sa 1034e tal-Kodiċi Ġudizzjarju) tista' tintuża f'għadd ta' każijiet stabbiliti mil-liġi. L-aktar dispożizzjonijiet importanti marbuta mal-introduzzjoni ta' proċedimenti permezz ta' talba *inter partes* huma t-Taqsimiet 704, 813, 1056(2), 1193a, 1320, 1344a 1371a, 1454(2) tal-Kodiċi Ġudizzjarju u t-Taqsimiet 228, 331, 331a, 340f, 487b tal-Kodiċi Ċivili (Burgerlijk Wetboek).

Dawn it-taqsimiet b'mod partikolari jirrigwardaw:

l-intervent volontarju;

ċertu bejgħ ta' proprjetà immobbli;

il-manteniment (talbiet għall-għoti, għaž-żieda, għat-tnaqqis jew għat-tneħħija tal-manteniment);

talbiet relatati ma' ftehimiet ta' lokazzjoni/kiri;

il-baġit provviżorju għas-sekwestri.

Il-kawżi jressqu permezz ta' talba bil-miktub li tiġi ppreżentata lir-registrar tal-qorti jew li tintbagħat lir-registru tal-qorti bil-posta registrata. Il-partijiet jitharrku mir-registrar tal-qorti biex jidhru f'ġurnata stabbilita għas-smiġħ mill-imħallef.

It-talba unilaterali (it-Taqsimiet 1025 sa 1034 tal-Kodiċi Ġudizzjarju) tista' tintuża biss fil-każijiet speċifikament stipulati mil-liġi, b'mod partikolari fit-Taqsimiet 584, 585, 588, 594, 606, 708, 1149, 1168, 1177, 1186 sa 1189, 1192, 1195 tal-Kodiċi Ġudizzjarju. Tintuża wkoll fil-każijiet fejn ma jkunux jistgħu jressqu proċedimenti kontraddittorji minhabba li ma jkun hemm l-ebda parti kontraddittorji preżenti.

Għalhekk, it-talba unilaterali prinċipalment tintuża għal proċedimenti unilaterali, pereżempju f'kawżi ta' hteġa assoluta.

It-talba unilaterali trid tiġi ffirmata minn avukat, sakemm ma jkunx stipulat mod ieħor mil-liġi, inkella titqies bħala bla effett.

Konsegwentement, ir-rappreżentanza minn avukat, fil-prinċipju, hija obligatorja sabiex tkun tista' titressaq kawża fuq talba unilaterali.

Id-dehra volontarja: meta t-tilwima tkun tirrigwarda suġġett li jaqa' taħt il-ġurisdizzjoni ta' waħda mill-qorti segwenti, il-partijiet jistgħu jidhru volontarjament quddiem:

il-Qorti tal-Prim'Istanza;

it-Tribunal Industrijali;

il-Qorti tal-Kummerċ;

il-Kummissarju tal-Ġustizzja jew

it-Tribunal tal-Pulizija, għal kawżi ċivili.

Fil-każ tad-dehra volontarja, il-partijiet li jitolbu li tittieħed deċiżjoni, iridu jiffirmaw id-dikjarazzjoni tagħhom fin-naħa t'isfel tal-proċess verbali mfassal mill-qorti.

It-tilwimiet kontroversjali kollha jistgħu jitressqu quddiem il-qorti kompetenti b'dan il-mod li jgħin biex jiġu ffrankati l-ispejjeż u l-ħin.

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Kwalunkwe persuna li tkun tixtieq tressaq kawża quddiem il-qorti tista' tagħmel dan billi tikkuntatta lill-uffiċċju tal-akkoljenza jew lir-registru tal-qorti.

Meta l-att promotur ikun rikors ġuramentat, il-bailiff jiżgura li ċ-ċitazzjoni tiġi ppreżentata, u jitolbu lir-registru tal-qorti biex jirreġistraha fil-lista tal-kawżi wara s-sottomissjoni tal-orijinal jew, skont fejn ikun meħtieġ, tal-kopja tar-rikors ġuramentat ippreżentat (it-Taqsima 718 tal-Kodiċi Ġudizzjarju). Ir-registru li fuqu jiġu elenkati l-kawżi kollha (il-lista tal-kawżi) jinsab fir-registru tal-qorti. L-entrati fil-lista tal-kawżi jkunu validi biss jekk isuru sa mhux aktar tard minn lejliet il-ġurnata stabbilita għas-smiġħ li għalih tkun giet ippreżentata ċ-ċitazzjoni. Il-lista tal-kawżi ġenerali hija disponibbli għall-pubbliku (it-Taqsima 719 tal-Kodiċi Ġudizzjarju). Għalhekk il-konvenut jista' jivverifika jekk il-kwistjoni li għaliha jkun tħarrek iddaħħlitx fil-lista tal-kawżi ġenerali.

Fil-każ tad-dehra volontarja, il-partijiet jew l-avukati tagħhom jitolbu lir-registru tal-qorti jdaħħal il-kawża fil-lista tal-kawżi.

It-talba *inter partes* tiġi ppreżentata lir-registru tal-qorti jew tintbagħat lir-registrar tal-qorti bil-posta registrata mill-applikant jew mill-avukat tiegħu, f'numru ta' kopji li jikkorrispondu għan-numru ta' partijiet (it-Taqsima 1034d tal-Kodiċi Ġudizzjarju).

It-talba unilaterali tiġi indirizzata f'zewġ kopji mill-avukat lill-qorti msejja biex tiegħu deċiżjoni dwar it-talba. Din tiddaħħal ukoll fir-registru tal-qorti (it-Taqsima 1027 tal-Kodiċi Ġudizzjarju).

8 B'liema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nipprezentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

F'dak li jirrigwarda l-użu tal-lingwi, għandha ssir referenza għall-Att tal-15 ta' Ġunju 1935 dwar l-użu tal-lingwi fi kwistjonijiet ġudizzjarji (ippubblikat fil-Moniteur belge/Belgisch Staatsblad fit-22.06.1935). Dan l-Att jirregola l-użu tal-lingwi fil-qorti civili u kummerċjali tal-Belġju.

Fil-prinċipju, il-lingwa hija ddeterminata mill-pożizzjoni geografika tal-qorti kompetenti. Skont it-Taqsima 42 tal-Att, hemm tliet reġjuni lingwistiċi: ir-reġjun lingwistiku Franciż, dak Olandiż u dak Germaniż. Hemm ukoll l-agglomerazzjoni bilingwa ta' Brussell (Franciża/Olandiża) li, għall-finijiet tal-applikazzjoni tal-liġi, tinkludi l-muniċipalitajiet segwenti: Anderlecht, Auderghem, Berchem-Sainte-Agathe, Brussell, Etterbeek, Evere, Forest, Ganshoren, Ixelles, Jette, Koekelberg, Molenbeek-Saint-Jean, Saint-Gilles, Saint-Josse-ten-Noode, Schaerbeek, Uccle, Watermael-Boitsfort, Woluwé-Saint-Lambert u Woluwé-Saint-Pierre.

Madankollu, f'ċerti ċirkostanzi, kwistjoni tista' tiġi riferuta għal qorti li tuża lingwa proċedurali differenti. Taħt ċerti kundizzjonijiet, jista' jintalab li tinbidel il-lingwa proċedurali, fil-prinċipju fil-bidu tal-proċedimenti.

Il-formulazzjoni tal-pretensjoni: pretensjoni li tiġi introdotta b'ċitazzjoni, b'talba *inter partes* jew b'talba unilaterali, trid titfassal bil-miktub u tkun trid tikkonforma ma' ċerti rekwiżiti proċedurali. Ladarba l-kwistjoni tiddaħħal fil-lista tal-kawżi ġenerali ta' qorti, ir-registrar tal-qorti jiftaħ fajl tal-proċedura. Il-fajl tal-proċedura jintbagħat lill-qorti li quddiemha tkun se titressaq il-kawża; f'każ li jkun se jsir appell quddiem xi qorti tat-tieni istanza jew quddiem il-Qorti tal-Kassazzjoni, dan jintbagħat ukoll lir-registru tal-qorti suprema.

Attwalment mhux possibbli li titressaq kawża bil-faks jew bil-posta elettronika.

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiftaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

Fil-liġi ma hemmx formoli stampati minn qabel biex jinbdew il-proċedimenti. Madankollu, talba biex titressaq kawża trid tinkludi għadd ta' elementi ta' informazzjoni, li jekk ma jkunx hemm, it-talba titqies bħala nulla u bla effett f'għajnejn il-liġi.

Iċ-ċitazzjonijiet, it-talbiet *inter partes* u t-talbiet unilaterali jridu jikkonformaw ma' għadd ta' rekwiżiti statutorji stabbiliti fil-Kodiċi Ġudizzjarju, inkella jitqiesu bħala nulli u bla effett. Dawn l-elementi, li jridu jiġu inklużi bilfors, jirrigwardaw prinċipalment tagħrif personali dwar il-partijiet involuti, is-sugġett tat-talba, l-indikazzjoni tal-imħallef kompetenti u d-data tas-seduta ta' smiġħ.

Għalhekk, iċ-ċitazzjoni trid tinkludi, fost l-oħrajn, l-informazzjoni segwenti (it-Taqsimiet 43 u 702 tal-Kodiċi Ġudizzjarju):

il-firma tal-bailiff tal-qorti;

il-kunjom, l-isem u l-post tar-residenza tal-applikant;

il-kunjom, l-isem u l-post tar-residenza jew, f'każ li ma jkunx hemm residenza permanenti, l-indirizz attwali, tal-persuna destinatara taċ-ċitazzjoni;

is-sugġett u deskrizzjoni fil-qosor tal-argumenti tal-kawża;

il-qorti li quddiemha tkun qed titressaq il-kawża;

il-ġurnata, ix-xahar, is-sena u l-post fejn tkun giet ippreżentata ċ-ċitazzjoni u

id-dettalji tal-post, id-data u l-ħin tas-seduta ta' smiġħ.

It-talba *inter partes* (it-Taqsima 1034b tal-Kodiċi Ġudizzjarju) trid tinkludi:

il-ġurnata, ix-xahar, is-sena;

il-kunjom, l-isem, l-impjeg u l-post tar-residenza tal-applikant u, fejn ikun hemm bżonn, it-titolu u r-registrazzjoni tiegħu fir-registru kummerċjali jew fir-registru tas-snaġġa;

il-kunjom, l-isem, il-post tar-residenza u, fejn ikun hemm bżonn, it-titolu tal-persuna destinatara taċ-ċitazzjoni;

is-sugġett u deskrizzjoni fil-qosor tal-argumenti tal-kawża;

il-qorti li quddiemha tkun qed titressaq il-kawża;

il-firma tal-applikant jew tal-avukat tiegħu.

It-talba unilaterali trid tinkludi l-informazzjoni segwenti (it-Taqsima 1026 tal-Kodiċi Ġudizzjarju):

il-ġurnata, ix-xahar u s-sena;

il-kunjom, l-isem, l-impjeg u l-post tar-residenza tal-applikant u, fejn ikun hemm bżonn, il-kunjom, l-isem, il-post tar-residenza u t-titolu tar-rappreżentanti legali tiegħu;

is-sugġett u deskrizzjoni ġenerali qasira tal-argumenti tal-kawża;

indikazzjoni tal-imħallef li jkun se jisma' l-kawża;

il-firma tal-avukat tal-parti, sakemm ma jkunx stabbilit mod ieħor mil-liġi.

Fil-każ ta' dehra volontarja fil-grad ta' prim'istanza (fil-qorti ġenerali, il-tribunal tax-xogħol, il-qorti tal-kummerċ, il-kummissarju tal-ġustizzja jew il-tribunal tal-pulizija fir-rigward ta' kawżi civili), il-qorti thejji rapport tad-dikjarazzjoni tal-partijiet li jitolbu s-sentenza. Imbagħad din tiġi ffirmata fil-qiegħ mill-partijiet skont it-Taqsima 706 tal-Kodiċi Ġudizzjarju.

10 Huwa meħtieġ li nħallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nħallas avukat mal-preżentata tar-rikors?

Iva, effettivament iridu jiħallsu l-ispejjeż tal-qorti. L-ispejjeż relatati mal-proċedimenti jinkludu, b'mod partikolari, it-taxxi tal-bolla, it-tariffi tar-registru tal-qorti u d-dazju tar-registrazzjoni, l-ispejjeż u t-tariffi għad-dokumenti ġudizzjarji u l-imposti biex tinħareġ kopja tad-deċiżjoni tal-qorti (it-Taqsima 1018 tal-Kodiċi Ġudizzjarju).

Meta jinbdew il-proċedimenti, id-dazju tar-registru jiħallas mill-applikant. It-tariffi tar-registru tal-qorti jinkludu t-tariffa biex il-kawża tiddaħħal fil-lista tal-kawżi, it-tariffa għall-abbozzar tad-dokumenti u l-imposta biex jinħargu kopji awtentikati. Fil-prinċipju, fi kwalunkwe deċiżjoni finali, l-ispejjeż jiġu imposti fuq il-parti

telliefa, skont kif ikun xieraq u b'mod sistematiku, f'konformità mat-Taqsima 1017 tal-Kodiċi Ġudizzjarju. Madankollu, il-qorti tista' tipposponi d-deċiżjoni tagħha dwar l-ispejjeż. F'dak il-każ, l-ispejjeż jittqas, fuq it-talba ta' waħda mill-partijiet, mill-qorti li tkun qatgħet is-sentenza.

Il-miżati u d-drittijiet tal-avukat mhumiex inklużi fl-ispejjeż tal-qorti. Dawn isir ftehim dwarhom bejn l-avukat u l-klijent tiegħu. Għalhekk, kull parti trid tħallas il-miżati u d-drittijiet tal-avukat tagħha.

Jista' jagħti l-każ li l-parti telliefa tiġi obbligata tħallas kontribuzzjoni stabbilita mil-liġi għall-ispejjeż tar-rappreżentanza legali tal-parti l-oħra (it-Taqsimiet 1018 u 1022 tal-Kodiċi Ġudizzjarju). Din tkun kontribuzzjoni ta' ammont b'rata fissa għall-miżati u għad-drittijiet tal-avukat tal-parti rebbieħa. L-ammont ta' dawn id-drittijiet u l-mod kif jiġi kkalkulat u mogħti, huma stipulati fid-Digriet Irjali tas-26 ta' Ottubru 2007.

11 Nista' nitlob għajna legali?

(Ara l-pakkett informattiv "L-għajna legali")

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nfetħet b'mod uffiċjali? Nircievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ipprezentat korrettement jew le?

Il-kawża effettivament titressaq quddiem il-qorti ladarba tkun iddaħħlet fil-lista tal-kawzi ġenerali, anke fil-każ ta' dehra volontarja.

Il-kawzi fuq talba u t-talbiet għal miżuri provviżorji jiddaħħlu fil-lista tal-kawzi speċjali, li tiddetermina quddiem liema qorti għandhom effettivament jittressqu.

Il-partijiet involuti ma jircievu l-ebda konferma, iżda jistgħu jikkonsultaw il-lista tal-kawzi ġenerali biex jiżguraw li l-kwistjoni tagħhom tkun iddaħħlet fil-lista.

Hekk kif il-kawża tiddaħħal fil-lista tal-kawzi, tkun ir-responsabbiltà tal-qorti li tiddeċiedi dwar il-kwistjoni.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (bħaż-żmien disponibbli għalija biex nidher)?

B'mod ġenerali, l-informazzjoni dwar l-andament tal-proċedimenti tingħata mill-avukat tal-parti meta din tkun rappreżentata minn avukat. L-informazzjoni tista' tinkiseb ukoll mir-reġistru tal-qorti fejn il-kawża tkun għadha pendent. Iċ-ċitazzjoni jkun fiha wkoll xi informazzjoni, partikolarment id-data tas-seduta ta' smiġh u l-indikazzjoni tal-qorti li quddiemha tkun tressqet il-kawża.

Fl-ewwel stadju, tingħata informazzjoni speċifika dwar is-smiġh inizjali.

Fil-każ ta' rikors ġuramentat, il-bailiff jinforma lill-applikant bid-data tas-smiġh inizjali, li jikkostitwixxi l-ewwel stadju tal-proċedimenti.

Fil-każ ta' talba *inter partes* jew ta' dehra volontarja, il-partijiet jiġu nnotifikati mir-reġistrar.

Fil-każ ta' talba unilaterali, ma ssir l-ebda seduta ta' smiġh. Madankollu, l-applikant jista' jiġi kkonvokat mir-reġistrar, jekk l-imħallef ikun jixtieq isaqsih xi mistoqsijiet.

Fit-tieni stadju, il-każ jittejjja għall-proċess. Kull parti tingħata skadenza stipulata mil-liġi (it-Taqsima 747(1) tal-Kodiċi Ġudizzjarju) biex tipprezenta d-dokumenti u s-sejbiet tagħha (l-argumenti u d-difiża bil-miktub). Meta dawn l-iskadenzi ma jiġux rispettati, jistgħu jiġu imposti s-sanzjonijiet imsemmija fit-Taqsima 747(2) tal-Kodiċi Ġudizzjarju.

Meta kollox ikun lest għall-proċess u l-kawża tkun lesta biex tinstema', il-partijiet jitolbu li tiġi stabbilita data għas-seduta ta' smiġh. Il-perjodu li fih trid tiġi stabbilita ġurnata għas-seduta ta' smiġh jiddependi mill-piż tax-xogħol li jkollha l-qorti u minn kemm tista' talloka ħin biex tisma' l-kawża inkwistjoni. Minħabba li f'ċerti każijiet jinqalgħu xi kwistjonijiet proċedurali (evalwazzjonijiet, smiġh tal-partijiet, interrogatorju tax-xhieda, eċċ.), jaf ikun diffiċli jiġi ddeterminat minn qabel kemm ikunu se jieħdu żmien b'kollox il-proċedimenti. Wara kollox, il-proċedimenti jistgħu jiġu interrotti jew sospiżi, jew jistgħu saħansitra jiġu kkanċellati minħabba dawn il-kwistjonijiet proċedurali.

Fi tmien is-smiġh, it-trattazzjonijiet jingħalqu u l-imħallef jiddiferixxi l-kawża għad-deliberazzjoni. Fil-prinċipju, l-imħallef irid jagħti d-deċiżjoni tiegħu. xaxar wara li jkun iddiferixxa l-kawża għad-deliberazzjoni, skont it-Taqsima 770 tal-Kodiċi Ġudizzjarju.

L-aħħar aġġornament: 12/11/2015

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea.

Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Kif tipproċedi? - Bulgarija

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Jeżistu wkoll proċeduri alternattivi għal soluzzjoni għat-tilwim (ara "[Ġurisdizzjoni tal-Qrati](#)").

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

It-termini proċedurali għall-kawzi jvarjaw skont il-kawża (ara "[Termini Proċedurali](#)"). Biex tiċċara l-kwistjoni tat-termini proċedurali, ikkonsulta avukat.

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Ara [Ġurisdizzjoni tal-Qrati](#).

4 Jekk iva, f'liema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Ara [Ġurisdizzjoni tal-Qrati - il-Bulgarija](#).

5 Għal liema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Ara [Ġurisdizzjoni tal-Qrati - il-Bulgarija](#).

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

Kawża tista' tinfetaħ mir-rikorrent personalment jew permezz ta' intermedjarju awtorizzat. Il-prokura li tawtorizza lill-intermedjarju għandha tinhemeż mar-rikors.

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Ir-rikorsi għandhom jiġu pprezentati fl-uffiċċju tal-akkoljenza jew fl-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti personalment jew permezz ta' intermedjarju awtorizzat. Il-membri tal-persunal tal-qorti, ġeneralment skrivana tal-qorti, jircievu r-rikorsi waqt il-ħinijiet ta' ftuħ tal-qorti. Ir-rikorsi jistgħu jintbagħtu wkoll bil-posta lill-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti.

8 B'liema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nipprezentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Ir-rikorsi għandhom jiġu pprezentati l-qorti bil-miktub bil-Bulgaru. Ir-rikorsi jistgħu jintbagħtu bil-posta, imma ma jistgħux jintbagħtu b'faks jew posta elettronika. Il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili jistipula li d-dokumenti kollha li jkunu miktuba b'lingwa barranija li jiġu pprezentati mill-partijiet iridu jkunu akkumpanjati bi traduzzjonijiet bil-Bulgaru li jkunu ċertifikati mill-partijiet.

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiffaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

Ir-rikorsi jridu jsiru bil-miktub. Ma hemm l-ebda forma speċjali għal dan l-għan, bl-eċċezzjoni ta' mudelli (approvati mill-Ministeru tal-Ġustizzja) ta' mandat eżekuttiv, rikors għall-ħruġ ta' mandat eżekuttiv u dokumenti oħra relatati ma' talbet għal mandat eżekuttiv skont il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili. Il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili jstabbilixxi għadd ta' rekwiżiti minimi għal rikorsi, imma l-forma nnifisha mhix stipulata. Skont il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili, rikors irid jinkludi: indikazzjoni tal-qorti; l-isem u l-indirizz tar-rikorrent u l-intimat, ir-rappreżentanti legali jew l-aġenti tagħhom, jekk applikabbli, in-numru tal-identifikazzjoni personali tar-rikorrent u n-numru tal-faks jew tat-teleks tar-rikorrent, jekk ikollu; l-ammont tar-rikors meta jkun jista' jiġi vvalutat; stqarrija taċ-ċirkostanzi li r-

rikors hu bbażat fuqhom, is-sugġett tar-rikors, u l-firma tal-persuna li pprezentat ir-rikors. Fir-rikors, ir-rikorrent irid jindika xi provi qed iressaq u x'fatti beħsiebu jipprova bihom u jipprezenta l-provi miktubin kollha li għandu għad-dispożizzjoni tiegħu.

Ir-rikors irid ikun iffirmit mir-rikorrent jew mir-rappreżentant tar-rikorrent. Jekk kawża tkun qed tinfetaħ minn rappreżentant f'isem ir-rikorrent, ir-rikors irid ikun akkumpanjat minn prokura li tikkonferma r-rappreżentant huwa awtorizzat jiftaħ il-kawża. Jekk ir-rikorrent ma jkunx jaf jiffirma r-rikors jew ma jkunx jista' jiffirmah, trid tiffirmah persuna awtorizzata b'indikazzjoni tar-raġunijiet l-għala ma ffirmaxx ir-rikorrent. Ir-rikors jiġi pprezentat il-qorti b'daqstant kopji daqs kemm ikun hemm intimati.

Ir-rikors irid ikun akkumpanjat minn: prokura meta r-rikors jiġi pprezentat minn aġent; dokument li jikkonferma l-ħlas tal-ispejjeż u d-dovuti lill-istat; kopji tar-rikors u l-annessi tiegħu, waħda għal kull intimat.

10 Huwa meħtieġ li nħallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nħallas avukat mal-prezentata tar-rikors?

Biex tiftaħ kawża trid tħallas it-tariffi tal-qorti li jiddependu fuq l-ammont tar-rikors u l-ispejjeż tal-proċeduri. Meta l-ammont tar-rikors ma jkunx jista' jiġi vvalutat, it-tariffi tal-qorti jiġu ddeterminati mill-qorti. L-ammont tar-rikors jiġi indikat mir-rikorrent. L-ammont tar-rikors huwa l-valutazzjoni monetarja tas-sugġett tal-kawża.

L-intimat jew il-qorti *ex officio* jistgħu jqajmu mistoqsijiet dwar l-ammont tar-rikors mhux aktar tard mill-ewwel seduta. Jekk l-ammont indikat ma jkunx realistiku, il-qorti tispesifikava l-ammont tar-rikors. Hemm żewġ tipi ta' tariffi tal-qorti: sempliċi u proporzjonati. Tariffi sempliċi jiġu ddeterminati fuq il-baži tal-ispejjeż materjali, tekniċi u amministrattivi tal-proċeduri. It-tariffi proporzjonati jkunu bbażati fuq l-ammont ikkonċernat. L-ammont jingabar mal-prezentata tar-rikors għal protezzjoni jew rimedju u mal-ħruġ tad-dokument li tithallas tariffa fuqu, b'konformità mat-tariffa approvata mill-Kunsill tal-Ministri.

L-ispejjeż tal-Qorti normalment jithallsu bi trasferiment bankarju fil-kont tal-qorti wara l-prezentata tar-rikors. Kull parti trid tħallas lill-qorti t-tariffi tas-servizz mitlub bil-quddiem. Wara talba miż-żewġ partijiet jew b'inizjattiva tal-qorti, l-ispejjeż kollha jithallsu miż-żewġ partijiet jew minn parti waħda minnhom skont iċ-ċirkostanzi.

It-tariffi u l-ispejjeż tal-qorti ma jkunx hemm għalfejn jithallsu: mir-rikorrenti li jkunu ħaddiema, impjegati jew membri ta' kooperattivi f'rikorsi dwar relazzjonijiet industrijali; f'talbiet għal manteniment; f'kawzi miftuħa mill-prosekutur; mill-atturi f'kawzi dwar danni indebiti li jirriżultaw minn delitt, b'konnessjoni ma' kundanna li tkun saret *res judicata*; jew minn rappreżentanti speċjali ta' parti, li l-indirizz tagħha mhux magħruf, maħtura mill-qorti.

It-tariffi u l-ispejjeż tal-qorti ma jkunx imposti fuq persuni fiżiċi li jkunu rikonoxxuti mill-qorti li ma jkollhomx mezzi suffiċjenti. F'każ ta' talba għal eżenzjoni, il-qorti tqis: l-introju tal-persuna u l-familja, l-assi ċċertifikati, l-istat ċivili, is-saħħa, l-impjeg, l-eżenzjoni ta' ċirkostanzi oħrajn. F'dawn il-każijiet l-ispejjeż tal-litigazzjoni tithallas mill-ammonti allokati fil-baġit tal-qorti. Fil-każ ta' rikors għall-ftuħ ta' proċedimenti ta' falliment ipprezentat mid-debitur, ma jingabrux tariffi tal-qorti.

Dawn jingabru mill-beni meta l-proprietà tinqasam skont l-Att dwar il-Kummerċ (*Targovski zakon*).

Meta rikors jirnexxi kompletament jew parzjalment, il-qorti tordna lill-intimat iħallas parti mill-ispejjeż tal-proċedura proporzjonata ma' kemm imexxa r-rikors (it-tariffi tal-qorti, it-tariffi tal-avukat, spejjeż relatati ma' deħriet il-qorti u l-ġbir tal-provi). Jekk ir-rikorrent jingħata għajna legali b'xejn, l-intimat ikun ordnat jirrimborza l-ispejjeż proporzjonalment mar-rikors. Meta l-kawża ma titkomplexx, l-intimat ikun intitolat għar-rimborż tal-ispejjeż u meta l-qorti tiċhaq ir-rikors, l-intimat ikun intitolat jitolb ħlas għall-ispejjeż imġarrba proporzjonalment mar-rikors miċhud.

It-tariffi tal-avukat ikunu bi qbil bejn il-klijent u l-avukat u normalment jithallsu mal-iffirmit tal-kuntratt għad-difiża legali skont it-termini tal-ħlas.

11 Nista' nitlob għajna legali?

Ara Għajna Legali.

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nfetħet b'mod uffċjali? Nirċievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġie ipprezentat korrettement jew le?

Rikorsi u korrispondenza oħra li tasal bil-posta u dokumenti li jiġu kkonsenjati personalment waqt il-hinjiet tax-xogħol tal-qorti jiġu rreġistrati mill-qorti fil-logbook tal-korrispondenza li daħlet fil-jum tal-wasla. Kawża titqies li tkun infetħet uffċjalment fil-jum li r-rikors jasal għand il-qorti. Jekk ir-rikors jintbagħat bil-posta jew jasal għand qorti b'oħra jtitqies li wasal dakinhar li ntbagħat bil-posta jew dakinhar li wasal fil-qorti l-ħażina. Il-qorti tivverifika l-korrettezza tar-rikors. Jekk ir-rikors ikun irregolari jew mhux id-dokumenti meħtieġa kollha jkun mehmuża, ir-rikorrent jintalab isolvli d-diskrepanzi fi żmien ġimgħa u jkun infurmat ikunx eliġibbli għall-għajna legali. Meta l-indirizz tar-rikorrent ma jkunx indikat u l-qorti ma tkunx tafu, il-messaġġ jiġi kkomunikat billi jintwera f'avviż f'post magħżul fil-qorti għal perjodu ta' ġimgħa. Meta r-rikorrent jonqos milli jsolvi d-diskrepanzi fil-ħin, ir-rikors, flimkien mal-annessi, jiġi rritornat. Jekk l-indirizz tar-rikorrent ma jkunx magħruf, ir-rikors jinżamm fir-reġistru tal-qorti biex ikun disponibbli għar-rikorrent. L-istess japplika meta d-diskrepanzi fir-rikors jiġu aċċertati matul il-proċedimenti. Il-kawża titqies li tkun infetħet uffċjalment fil-jum li jasal ir-rikors emendat.

Jekk, wara li tivverifika r-rikors, il-qorti ssib li mhux ammissibbli, hija tirritorna r-rikors. Ir-ritorn tar-rikors lir-rikorrent ma jipprekludix il-prezentazzjoni mill-ġdid ta' rikors il-qorti, imma f'dawn il-każijiet, il-kawża titqies li nfetħet fil-jum li r-rikors gie pprezentat mill-ġdid.

L-awtoritajiet ġudizzjarji ma jibagħtux dokument speċjali li jikkonferma li l-kawża nfetħet kif suppost, imma jitwettqu ċerti proċeduri li juru li dan ikun il-każ. Ladarba r-rikors ikun tnejja u pprezentat sew u d-dokumenti meħtieġa kollha jkunu nhemżu, il-qorti tibgħat kopja lill-intimat. Il-kopja tinkludi l-annessi mar-rikors. L-intimat ikun mitlub jipprezenta risposta bil-miktub fi żmien xahar u jingħadlu x'informazzjoni jrid ikun fiha. L-intimat ikun avżat bil-konsegwenzi jekk jonqos milli jwieġeb jew milli jeżerċita drittijietu, u jekk hux disponibbli l-għajna legali jekk ikun intitolat għaliha. Ir-risposta bil-miktub tal-intimat irid ikun fiha: indikazzjoni tal-qorti u n-numru tal-kawża; l-isem u l-indirizz tal-intimat, ir-rappreżentant legali jew l-aġent, jekk ikun applikabbli; il-pożizzjoni tal-intimat fir-rigward tal-ammissibilità u l-merti tar-rikors; il-pożizzjoni tal-intimat fir-rigward taċ-ċirkostanzi li r-rikors huwa bbażat fuqhom; l-argumenti kontra r-rikors u ċ-ċirkostanzi li jsostnuhom; il-firma tal-persuna li tipprezenta r-risposta. Fir-risposta, l-intimat irid jindika xi provi qed iressaq u x'fatti beħsiebu jipprova bihom u jipprezenta l-provi miktubin kollha li għandu għad-dispożizzjoni tiegħu. Ir-risposta trid tkun akkumpanjata minn: prokura meta r-risposta tiġi pprezentata minn aġent; kopji tar-risposta u l-annessi tagħha, waħda għal kull rikorrent. Jekk l-intimat jonqos milli jipprezenta r-risposta bil-miktub, jipprezenta pożizzjoni, iqajjem eċċezzjonijiet, jikkontesta l-veracità ta' dokument ipprezentat mar-rikors, jeżerċita drittijietu biex jipprezenta kontrotalba, rikors incidental jew isejjaħ parti terza intitolata li tintervjeni f'ismu saż-żmien stipulat, huwa jitlef il-possibilità li dan jagħmlu iktar tard, sakemm l-ommissjoni ma tkunx dovuta għal imprevisi speċifiċi.

Wara l-verifika tal-korrettezza u l-ammissibilità tar-rikorsi pprezentati, il-qorti tiddeċiedi kif se tipproċedi bil-kawża u twieġeb it-talbiet u l-eċċezzjonijiet mill-partijiet dwar il-kwistjonijiet kollha ta' qabel il-proċess u l-ammissjoni tal-provi. Il-qorti tista' wkoll tordna medjazzjoni jew mezzi oħra ta' riżoluzzjoni volontarja tat-tilwim.

Il-qorti tagħzel id-dati għas-smiġ pubbliku tal-kawża u tħarrek il-partijiet għalih. L-iskrivani tal-qorti jibgħat it-taħrikiet lill-partijiet, li jingħataw kopja tad-deċiżjoni tal-qorti.

F'kawzi kummerċjali, il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili jistipula skambju reciproku ta' dokumenti bejn il-partijiet avversarji. Ladarba tkun waslet it-tweġiba, il-qorti tibgħat kopja, flimkien mal-annessi, lir-rikorrent, li jista' jipprezenta rikors addizzjonali fi żmien ġimgħatejn. Fir-rikors addizzjonali, ir-rikorrent jista' jissupplimenta u jiċċara l-original. Wara li jasal ir-rikors addizzjonali, il-qorti tibgħat kopja, flimkien mal-annessi, lill-intimat, li jista' jipprezenta risposta addizzjonali fi żmien ġimgħatejn. Fir-risposta addizzjonali, l-intimat irid iwieġeb ir-rikors addizzjonali.

Wara l-verifika tal-korrettezza tad-dokumenti skambjati u l-ammissibilità tar-rikorsi pprezentati, inkluzi l-ammonti tagħhom u t-talbiet u l-eċċezzjonijiet mill-partijiet, il-qorti tiddeċiedi kwalunkwe kwistjoni ta' qabel il-proċess u l-ammissjoni tal-provi. Il-qorti tiffissa d-data tal-kawża fil-qorti pubblika, u tħarrek lill-

partijiet billi tibgħat ir-risposta addizzjonali lir-rikorrent, u tikkomunika d-deċiżjoni tagħha lill-partijiet. Hija tista' tordna medjazzjoni jew mezz oħra ta' riżoluzzjoni volontarja tat-tilwim. Meta jkun għew ipprezentati l-provi kollha permezz tal-iskambju ta' dokumenti u meta jkun hemm qbil li mhux neċessarju li l-partijiet jattendu s-smiġ, u jekk il-partijiet ikunu jixtiequ hekk, il-qorti tista' tisma' l-kawża *in camera*, u tagħti l-opportunità lill-partijiet biex jipprezentaw id-difiżi u r-risposti tagħhom bil-miktub.

Il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili jinkludi dispożizzjonijiet speċjali li jirregolaw ċerti regoli proċedurali - proċedimenti sommarji, proċedimenti f'kawżi matrimonjali, kwistjonijiet tal-istat ċivili, interdizzjoni, diviżjoni ġudizzjarja, protezzjoni u restituzzjoni tad-drittijiet ta' pussess fuq proprjetà, atti pubbliċi, azzjonijiet kollettivi u talbiet għal mandat eżekuttiv, proċedimenti kawtelatorji, rikorsi għall-protezzjoni u proċedimenti għall-eżekuzzjoni. Hemm regoli speċjali minqux fl-Att Kummerċjali dwar il-proċedimenti ta' insolvenza u applikazzjonijiet relatati.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (bħaż-żmien disponibbli għalija biex nidher)?

Il-Qorti tħarrek il-partijiet għas-seduti tal-kawża. Jekk il-kawża tkun agġornata, il-partijiet li jkunu tħarrok kif xieraq ma jirċevux taħrika għas-seduta ta' wara jekk ikunu infurmati bid-data fis-seduta stess. It-taħrika tinħareġ mhux aktar tard minn ġimgħa qabel is-seduta. Din ir-regola ma tapplikax fi proċedimenti ta' eżekuzzjoni. It-taħrika tinkludi: il-qorti li toħroġha, l-isem u l-indirizz tal-persuna mħarrika, f'liema kawża u f'liema kapaċità qed jiġfhar, il-post u l-ħin tas-seduta u l-konsegwenzi legali jekk jonqsu milli jidher.

Il-qorti tipprovdi kopja ta' kull deċiżjoni li tkun suġġetta għal appell separat lill-partijiet.

Filwaqt li t-termini stabbiliti mill-qorti għal azzjonijiet proċedurali jkunu kkomunikati lill-partijiet, it-termini statutorji ma jkunux.

L-aħħar agġornament: 19/04/2018

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew deċiżjoni ta' tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [CS](#) għet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Kif tipproċedi? - Repubblika Ċeka

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Kulhadd għandu d-dritt li jippreżenta rikors mal-qorti għall-protezzjoni ta' dritt li jkun ġie mhedded jew miksuri. Huwa dejjem irrakkomandat li l-ewwel tipprova ssolvi t-tilwima b'mod amikevoli. Jistgħu jintużaw ukoll metodi ta' soluzzjoni alternattiva għat-tilwim. F'ċerti oqsma tad-dritt ċivili, l-Istat jippermetti lill-partijiet fir-relazzjoni legali kkonċernata li jafdaw tilwima legali lil korp privat ieħor. Fir-Repubblika Ċeka, dan iseħh permezz ta' arbitraġġ, irregolat mill-Att Nru 216 /1994 Coll. dwar il-proċedimenti tal-arbitraġġ u dwar l-eżekuzzjoni tad-deċiżjonijiet ta' arbitraġġ, kif emendat. Il-proċedimenti tal-arbitraġġ jirriżultaw f'deċiżjoni ta' arbitraġġ, li torbot liż-żewġ partijiet fit-tilwima u li għandha l-piż ta' titolu eżekuttiv. Il-medjazzjoni f'materji mhux kriminali hija rregolata mill-Att Nru 202 /2012 Coll. dwar il-medjazzjoni u li jemenda ċerti Atti (Att dwar il-Medjazzjoni). Għal aktar dettalji, jekk jogħġbok irreferi għal "Soluzzjoni Alternattiva għat-Tilwim – Ir-Repubblika Ċeka".

Anki wara li tkun rressaq rikors quddiem il-qorti, huwa possibbli, skont in-natura tal-kawża, li tipproponi li l-qorti tfittex soluzzjoni bonarja (ara l-Artikoli 67-69 u l-Artikolu 99 tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili, kif emendat). Soluzzjoni ġudizzjarja approvata għandha l-istess effett bħal sentenza finali. Hija wkoll titolu għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni ġudizzjarja (eżekuzzjoni). Soluzzjoni ġudizzjarja approvata tikkostitwixxi ostakolu għal kawża deċiża.

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq kawż il-qorti?

It-termini jvarjaw skont kawżi individwali, li hija r-raġuni għala huwa preferibbli li jintalab parir legali mill-aktar fis possibbli. Azzjoni trid titressaq quddiem il-qorti kompetenti qabel jiskadi l-perjodu ta' limitazzjoni (l-azzjoni trid tiġi nnotifikata quddiem il-qorti fil-perjodu ta' limitazzjoni).

Fil-każ ta' preskrizzjoni li tirriżulta mill-iskadenza tal-perjodu statutorju, l-obbligu ta' debitor ma jiġfharx. Dan ifisser li ma jistax jinfeda jekk id-debitor jinwoka l-istatut tal-limitazzjonijiet. L-istatut tal-limitazzjonijiet huwa rregolat b'mod ġenerali fl-Artikoli 609 – 653 tal-Att Nru 89/2012 Coll., il-Kodiċi Ċivili. Il-perjodu ta' limitazzjoni ġenerali huwa ta' tliet snin u jibda mill-jum li fih ikun jista' jiġi eżerċitat għall-ewwel darba d-dritt. It-tul ta' perjodu ta' limitazzjoni speċjali individwali jiddependi fuq in-natura tad-dritt eżerċitat.

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Ara "Ġurisdizzjoni – Ir-Repubblika Ċeka".

4 Jekk iva, f'liema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Il-ġurisdizzjoni tal-qorti tiġi stabbilita mir-regoli tal-ġurisdizzjoni territorjali, *ratione materiae* u funzjonali.

Il-ġurisdizzjoni territorjali tiddefinixxi l-kamp ta' applikazzjoni tal-ġurisdizzjoni ta' qorti individwali tal-istess tip. Hija tiddetermina liema qorti speċifika tal-prim' istanza għandha tisma' u tiddeċiedi dwar kawża speċifika. Ir-regoli bażiċi tal-ġurisdizzjoni territorjali huma stabbiliti fl-Artikoli 84 sa 89a tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili, kif emendat. Madankollu, wieħed għandu jzomm f'moħħu li, f'ċerti każijiet, il-ġurisdizzjoni territorjali tista' tiġi rregolata mill-igi tal-UE li tapplika direttament, li tiegħu preċedenza fuq il-leġiżlazzjoni nazzjonali (ara ċerti dispożizzjonijiet tar-Regolament Nru 44/2001 dwar il-ġurisdizzjoni u r-rikonossiment u l-eżekuzzjoni ta' sentenzi f'materji ċivili u kummerċjali, li mhux biss jirregola l-ġurisdizzjoni internazzjonali, iżda wkoll territorjali), li jfisser li r-regoli tal-ġurisdizzjoni territorjali skont il-igi Ċeka mhux dejjem japplikaw.

Il-qorti b'ġurisdizzjoni territorjali hija l-qorti ġenerali tal-parti li kontrahe ssir il-pretensjoni (il-konvenut), sakemm ma jiġix previst mod ieħor fl-Att. Il-qorti ġenerali dejjem tkun qorti distrettwali. Meta qorti reġjonali jkollha ġurisdizzjoni fil-prim'istanza (ara l-mistoqsija 2.1), il-ġurisdizzjoni territorjali tkun tal-qorti reġjonali (distrettwali) tal-parti li l-qorti ġenerali tkun tinsab fid-distrett tagħha. Meta ssir pretensjoni kontra diversi konvenuti, il-qorti ġenerali ta' kwalunkwe wieħed minnhom għandha ġurisdizzjoni territorjali.

Il-qorti ġenerali ta' persuna fiżika hija l-qorti distrettwali li fid-distrett tagħha jkollha r-residenza tagħha, u jekk il-parti ma jkollha ebda residenza, tkun il-qorti lill-persuna tkun qed toqgħod fid-distrett tagħha. Residenza tintfiehmed bħala li tfisser il-post fejn jiġix individwu bl-intenzjoni li joqgħod hemmhekk b'mod permanenti (huwa possibbli li jkun hemm għadd ta' postijiet bħal dawn, f'liema każ dawn il-qorti kollha jkunu l-qorti ġenerali).

Il-qorti ġenerali ta' persuna fiżika involuta fin-negozju hija, għall-kawżi li jirriżultaw minn attivitajiet ta' negozju, il-qorti distrettwali li fid-distrett tagħha hija jkollha l-post tan-negozju tagħha (il-post tan-negozju huwa l-indirizz imdaħħal fir-registru pubbliku); jekk hija ma jkollha ebda post tan-negozju, il-qorti distrettwali li fid-distrett tagħha jkollha r-residenza tagħha u, jekk il-parti ma jkollha ebda residenza, il-qorti distrettwali li l-parti tkun qed toqgħod fid-distrett tagħha.

Il-kriterju sabiex tiġi ddeterminata l-qorti ġenerali ta' entità ġuridika huwa l-uffiċċju rreġistrat tagħha (ara l-Artikoli 136 – 137 tal-Att Nru 89/2012 Coll., il-Kodiċi Ċivili).

Il-qorti ġenerali ta' fiduċjarju f'insolvenza matul il-qadi tal-mandat tiegħu hija l-qorti distrettwali li jkollu l-uffiċċju rreġistrat fid-distrett tagħha.

Japplikaw regoli speċjali għall-qorti ġenerali tal-Istat (il-qorti li fid-distrett tagħha l-unità organizzattiva tal-Istat b'ġurisdizzjoni skont regolament legali speċjali jkollu l-uffiċċju rreġistrat tagħha u, jekk il-qorti b'ġurisdizzjoni territorjali ma tkunx tista' tiġi ddeterminata b'dan il-mod, il-qorti li fid-distrett tagħha seħhew iċ-

ċirkostanzi li wasslu sabiex jintalab id-dritt), municipalit  (il-qorti li fid-distrett tagħha tinsab il-municipalit ) u unit  territorjali superjuri ta' awtogovernanza (il-qorti li fid-distrett tagħha l-korpi amministrattivi tagħha jkollhom l-uffiċċji rreġistrati tagħhom).

Jekk il-konvenut, bħala ċittadin tar-Repubblika Ċeka, ma jkollu ebda qorti ġenerali, jew ma jkollu ebda qorti ġenerali fir-Repubblika Ċeka, il-ġurisdizzjoni tkun tal-qorti li fid-distrett tagħha huwa kelli l-aħħar residenza magħrufa tiegħu fir-Repubblika Ċeka. Id-drittijiet tal-proprjet  jistgħu jiġu eżerċitati kontra xi hadd li ma għandu ebda qorti kompetenti oħra fir-Repubblika Ċeka, mill-qorti li fid-distrett tagħha jinsabu l-assi tiegħu.

Azzjoni (rikors għall-fuħ tal-proċedimenti) kontra persuna barranija tista' titressaq ukoll quddiem qorti li fid-distrett tagħha fir-Repubblika Ċeka jinsabu l-impjant tagħha, jew unit  organizzattiva tal-impjant tagħha.

Il-ġurisdizzjoni *ratione materiae* tiddefinixxi l-kamp ta' applikazzjoni tal-ġurisdizzjoni bejn tipi individwali ta' qorti billi tiddetermina liema qorti se tisma' l-kawza fil-prim'istanza. Fi proċeduri tal-qorti ċivili, il-ġurisdizzjoni *ratione materiae* tal-qrati tgħid li l-qrati distrettwali għandhom ġurisdizzjoni fuq il-proċedimenti fil-prim'istanza, sakemm il-liġi ma tiddikjarax espressament li l-qrati reġjonali jew il-Qorti Suprema tar-Repubblika Ċeka għandhom ġurisdizzjoni *ratione materiae*.

Il-ġurisdizzjoni funzjonali tiddefinixxi l-kamp ta' applikazzjoni tal-ġurisdizzjoni tal-qrati ta' tipi differenti involuti fis-smiġħ tal-istess kawzi dwar suċċessjoni f' sitwazzjonijiet li jinvolvu t-tressiq ta' appelli ordinarji u straordinarji (fi kliem ieħor, hija tiddefinixxi liema qorti se tiddeċiedi dwar appelli ordinarji u straordinarji).

5 Għal liema qorti partikolari għandi nirkorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont miġub?

Kif għe nrimarkat diġ  hawn fuq (ara r-risposta għall-mistoqsija nru 4), il-ġurisdizzjoni *ratione materiae* tal-qrati fi proċeduri tal-qorti ċivili tgħid li l-proċedimenti fil-prim'istanza huma essenzjalment taħt il-ġurisdizzjoni tal-qrati distrettwali.

Saru eċċezzjonijiet għal dan il-prinċipju favur il-qrati reġjonali, li jisimġu u jiddeċiedu dwar il-kawzi elenkati fid-dispożizzjonijiet tal-para. 2 tal-Artikolu 9 tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili, kif emendat. Dan jikkonċerna primarjament deċiżjonijiet dwar materji li, minħabba n-natura tagħhom, jirrikjedu ċertu livell ta' speċjalizzazzjoni u dwar materji li huma fattwalment u legalment aktar kumplessi. Il-qrati reġjonali jiddeċiedu bħala qrati tal-prim'istanza

a) f'tilwimiet bejn min iħaddem u l-benefiċjarju dwar il-ftehim reċiproku ta' pagamenti eċċessivi ta' allowance tal-assigurazzjoni tal-pensjoni, assigurazzjoni tal-mard, appoġġ soċjali mill-Istat u assistenza għal iħtigi materjali u f'tilwimiet dwar il-ftehim reċiproku tal-kumpens rigressiv imħallas bħala riżultat tad-dritt għall-benefiċċju tal-assigurazzjoni tal-mard,

b) f'tilwimiet li jikkonċernaw l-illegalit  ta' strajk jew lock-out,

ċ) f'tilwimiet li jikkonċernaw Stat barrani jew persuni li jgawdu minn immunitajiet diplomatiki u privileġġi, jekk dawn it-tilwimiet jaqgħu fil-ġurisdizzjoni tal-qrati Ċeki,

d) f'tilwimiet li jikkonċernaw l-annullament tad-deċiżjoni tal-arbitru dwar l-eżekuzzjoni tal-obbligi li jirriżultaw minn ftehim kollettiv,

e) f'kawzi li jirriżultaw mir-relazzjonijiet legali konnessi mal-istabbiliment ta' kumpaniji tan-negozju, ġeneralment kumpaniji benefiċjarji, dotazzjonijiet u fondi ta' dotazzjoni u f'tilwimiet bejn korporazzjonijiet kummerċjali, is-sħab jew il-membri tagħhom, kif ukoll f'tilwimiet reċiproki bejn is-sħab u l-membri, li jirriżultaw mill-parteeipazzjoni tagħhom fil-korporazzjoni kummerċjali,

f) f'tilwimiet bejn korporazzjonijiet kummerċjali, is-sħab jew il-membri tagħhom u l-membri tal-korpi statutorji tagħhom jew il-likwidaturi, fir-rigward tar-relazzjonijiet li jikkonċernaw l-eżekuzzjoni tal-mandat tal-membri tal-korpi statutorji jew il-likwidazzjoni,

g) f'tilwimiet li jirriżultaw mil-liġi dwar id-drittijiet tal-awtur,

h) f'tilwimiet li jikkonċernaw il-protezzjoni tad-drittijiet miksurta jew mhedda minn kompetizzjoni ingusta jew restrizzjonijiet illegali fuq il-kompetizzjoni,

i) f'materji li jikkonċernaw il-protezzjoni tal-isem u r-reputazzjoni ta' persuna ġuridika,

j) f'tilwimiet li jikkonċernaw il-garanzija finanzjarja u tilwimiet li jirrigwardaw kambjali, ċedoli u strumenti ta' investiment,

k) f'tilwimiet li jirriżultaw minn komoditajiet innegożjati fil-borża,

l) f'materji li jirrigwardaw l-Assemblej Ġenerali tal-Assoċjazzjoni tas-Sidien u tilwimiet li jirriżultaw minnhom, bl-eċċezzjoni tat-tilwimiet li jikkonċernaw il-kontribuzzjonijiet mill-membri tal-Assoċjazzjoni għall-immaniġġjar tad-djar u tal-artijiet, it-tilwimiet li jikkonċernaw il-flasijiet akkont għas-servizzi u l-metodu tad-distribuzzjoni tal-ispiża tas-servizzi,

m) f'materji li jirrigwardaw it-trasmazzjoni ta' kumpaniji u kooperattivi, inklużi kwalunkwe proċedimenti ta' kumpens, skont regolament legali speċjali,

n) f'tilwimiet li jikkonċernaw ix-xiri ta' impjant, il-lokazzjoni ta' impjant jew parti minnu,

o) f'tilwimiet li jikkonċernaw kuntratti għal xogħol ta' bini, li huma kuntratti pubbliċi l' fuq mil-limitu, inklużi l-provvisti meħtieġa għall-eżekuzzjoni ta' kuntratti bħal dawn.

Il-Qorti Suprema tar-Repubblika Ċeka għandha ġurisdizzjoni fl-ewwel u l-unika istanza fi proċedimenti sabiex tirrikonoxxi sentenzi barranin dwar materji matrimonjali (dan ma japplikax għar-rikonoxximent ta' sentenzi minn Stati Membri oħrajn tal-UE, jekk japplika r-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 dwar il-ġurisdizzjoni u r-rikonoxximent u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, u li jirrevoka r-Regolament (KE) Nru 1347/2000) u f'materji li jiddeterminaw u jiċċdu l-filjazzjoni skont il-para. 1 tal-Artikoli 51 u 55 tal-Att Nru 91/2012 Coll. dwar id-dritt internazzjonali privat.

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

Ma hemm ebda obbligu ġenerali fil-proċedimenti tad-dritt ċivili Ċeki sabiex il-persuni kkonċernati jkunu rrapprezentati minn avukat.

Il-kapaċità li persuna tħarreġ u li tiġi mħarrka

Kulhadd jista' jaġixxi b'mod indipendenti quddiem il-qorti bħala parti fi proċedimenti legali fil-kamp ta' applikazzjoni tal-kapaċit  ġuridika tiegħu/tagħha (il-para. 1 tal-Artikolu 20 tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili, kif emendat). Persuna fiżika takkwista kapaċit  sħiħa li tħarreġ meta jkollha et  maġġuri. L-et  maġġuri tintlaħaq meta l-persuna tagħlaq tmintax-il sena. Qabel tintlaħaq din l-et , l-et  maġġuri tista' tintlaħaq permezz tal-ġħoti ta' rikors għall-kapaċità ġuridika (ara l-Artikolu 37 tal-Att Nru 89/2012 Coll., il-Kodiċi Ċivili), jew billi l-persuna tiżzewweġ. F'każ li parti fil-proċedimenti ma jkollhiex kapaċità sħiħa li tħarreġ, hija tista' tkun irrapprezentata fil-proċedimenti. Jista' jkun ukoll li persuna ta' et  maġġuri li jkollha kapaċit  ġuridika ristretta ma jkollhiex il-kapaċit  li tħarreġ u li tiġi mħarrka.

Ir-rappreżentanza tinholoq fuq il-baži tal-liġi jew ta' deċiżjoni minn aġenzija tal-gvern (rappreżentanza statutorja) jew fuq il-baži ta' prokura. Kull min jattendi proċedimenti bħala rappreżentant ta' parti jrid jipprovi evidenza ta' tali rappreżentanza.

Persuna fiżika li ma tkunx tista' tagħxi b'mod indipendenti quddiem il-qorti trid tkun irrapprezentata minn kustodju jew kuratur tagħha (l-Artikoli 22 - 23 u l-Artikolu 29an. tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili, kif emendat).

Il-partijiet fil-proċedimenti (b'kapaċit  ġuridika) jistgħu jkunu rrapprezentati wkoll minn persuna tal-għaġla tagħhom fuq il-baži ta' prokura (l-Artikoli 24 - 28a tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili, kif emendat).

7 Bliex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Azzjoni (rikors għall-bidu tal-proċedimenti) tiġi ddepożitata mal-qorti li għandha ġurisdizzjoni *ratione materiae*, territorjali u funzjonali. L-indirizzi tal-qrati Ċeki individwali jinsabu fuq il-paġna web tal-Ministeru tal-Ġustizzja tar-Repubblika Ċeka: <http://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/Soudy.aspx>

8 B'liema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nippreżentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Il-partijiet kollha għandhom status ugwali fil-proċeduri tal-qorti ċivili u għandhom id-dritt għal seduta ta' smiġh fil-qorti bil-lingwa materna tagħhom (ara l-Artikolu 18 tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili, kif emendat). Azzjoni (rikors għall-ftuħ tal-proċedimenti) tista' tiġi ddepożitata bil-lingwa materna tal-attur (rikorrent). Madankollu, sabiex tkun tista' ssir valutazzjoni aktar mgħaġġla tal-azzjoni (rikors għall-ftuħ tal-proċedimenti) mill-qorti, huwa rrakkomandat li d-dokumenti indirizzati lill-qorti jkunu akkumpanjati minn traduzzjoni biċ-Ċek.

Rikors għall-bidu tal-proċedimenti tista' ssir bil-miktub (ara l-Artikolu 42 tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili, kif emendat). Prezentata bil-miktub issir fuq karta jew f'forma elettronika permezz ta' netwerk ta' data pubblika jew b'faks. Prezentata bil-miktub li jkun fiha rikors fuq il-merti pprezentata permezz ta' faks jew f'forma elettronika għandha tiġi segwita, fi żmien mhux aktar tard minn 3 ijiem, mill-prezentazzjoni tat-test originali jew prezentazzjoni bil-miktub tat-test identiku. Meta l-prezentata ssir f'forma elettronika b'firma elettronika ċċertifikata (skont l-Att Nru 227/2000 Coll. dwar il-firma elettronika, kif emendat) jew f'forma elettronika skont regolament legali speċjali (l-Att Nru 300/2008 Coll. dwar l-atti elettronici u l-konverżjoni tad-dokument awtorizzati), ma tkun meħtieġa ebda prezentazzjoni sussegwenti tad-dokumenti originali.

Rikors għall-ftuħ tal-proċedimenti u talba għal ordni għall-eżekuzzjoni tista' ssir biss bil-fomm u tiġi rreġistrata (ara l-Artikolu 14 tal-Att Nru 292/2013 Coll. dwar il-proċedimenti ġudizzjarji, kif emendat) fil-każ ta' proċedimenti li jistgħu jinbnew ukoll mingħajr rikors jew proċedimenti għall-awtorizzazzjoni għaż-żwieġ, proċedimenti għall-protezzjoni kontra l-vjolenza domestika, proċedimenti għad-determinazzjoni jew għaċ-ċaħda tal-proċedimenti ta' filjazzjoni u adożzjoni. Kull qorti distrettwali hija mitluba li ddaħħal il-prezentata fir-reġistri u li tibgħatha mingħajr dewmien lill-qorti kompetenti. Din ix-xorta ta' prezentata għandha l-istess effett daqs li kieku saret lill-qorti kompetenti.

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiġtaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

Ma hemm l-ebda formola preskritta għat-tressiq ta' azzjoni (rikors għall-ftuħ tal-proċedimenti). Azzjoni (rikors għall-ftuħ tal-proċedimenti) trid tinkludi dettalji ġenerali (ara l-Artikolu 42(4) tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili, kif emendat) u dettalji speċjali (ara l-Artikolu 79(1) tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili).

Id-dettalji ġenerali jinkludu l-indikazzjoni tal-qorti li r-rikors jiġi indirizzat lilha u l-indikazzjoni tal-persuna li tressaq l-azzjoni. Mill-azzjoni jrid jidher b'mod ċar ukoll liema kawża tikkonċerna u x'qiegħda tfitx u trid tiġi ffirmata u datata.

Id-dettalji speċjali jinkludu l-isem, il-kunjom u l-indirizz tal-partijiet, jew id-dati tat-twelid jew in-numri ta' identifikazzjoni tal-partijiet (l-isem tan-negożju jew l-isem u l-uffiċċju rreġistrat ta' persuna ġuridika, in-numru ta' identifikazzjoni, l-isem tal-pajjiż u l-unità organizzattiva rilevanti tal-Istat li qed jidher quddiem il-qorti fisimhom), jekk ikun meħtieġ, anki tar-rappreżentanti tagħhom, deskrizzjoni tal-fatti ewlenin u deskrizzjoni tal-evidenza invokata mill-appellant u trid tindika b'mod ċar x'qiegħed jiġi mffitx mill-appellant.

Jekk ir-rikors ma jkunx fih id-dettalji meħtieġa, jew jekk dawn ikunu inkomprensibbli jew mhux ċari, il-qorti titlob lill-parti sabiex tirrimedja dawn id-difetti f'ċertu perġodu. Jekk dan ma jsirx u, b'riżultat ta' dan, il-proċedimenti ma jkunux jistgħu jkomplu, il-qorti tirrifjuta r-rikors għall-bidu tal-proċedimenti. Il-qorti tinjora kwalunkwe prezentati oħrajn sakemm jiġu kkoreġuti jew ikkompletati kif suppost (ara l-Artikolu 43 tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili, kif emendat). Ir-rikors irid jiġi pprezentat fl-għadd meħtieġ ta' kontropartijiet sabiex jiġi żgurat li tinzamm kontroparti waħda mill-qorti u li kull parti tircievi kontroparti waħda, jekk meħtieġ (ara l-para. 4 tal-Artikolu 42 tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili, kif emendat).

10 Huwa meħtieġ li nhallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nhallas avukat mal-prezentata tar-rikors?

It-tariffi tal-qorti jiġu imposti għall-proċedimenti li jsiru quddiem il-qorti fir-Repubblika Ċeka, għall-atti elenkati fit-Tariffa tal-Flasijiet u għall-atti individwali mwettqa mill-qorti u l-atti mwettqa mill-amministrazzjoni tal-qorti. L-ammonti ta' dawn it-tariffi huma stabbiliti fl-Att Nru 549/1991 Coll., dwar it-tariffi tal-qorti, kif emendat. It-tariffi tal-qorti jiġu stabbiliti bħala somma fissa, jew jiġu ddeterminati bħala rata perċentwali bbażata fuq il-valur tas-suġġett tal-proċedimenti ġudizzjarji.

Għadd ta' kawzi (primarjament dawk li ma jiġux ikkontestati) huma eżentati minn dawn it-tariffi. Il-kawzi li huma "materjalment eżentati" kienu jinkludu kwistjonijiet li jikkonċernaw it-tutela, l-adożzjoni, l-obbligati ta' manteniment bejn il-ġenituri u t-fal, eċċ. Dawn il-proċedimenti huma kompletament eżentati mit-tariffi.

L-appellanti fil-proċedimenti sabiex jiġu ddeterminati l-flasijiet ta' manteniment, il-kumpens għall-ħsara lis-saħħa, il-korrimenti fuq il-post tax-xogħol u l-mard ikkaġunat mix-xogħol, eċċ. huma personalment eżentati mit-tariffi. Jekk l-attur fi proċediment partikolari jkun personalment eżentat mit-tariffi u l-qorti tilqa' l-pretensjoni tiegħu, il-konvenut jinżamm responsabbli għall-ħlas tat-tariffa.

Huwa possibbli wkoll li jiġu ammessi l-hekk imsejja eżenzjonijiet individwali li jirrigwardaw is-sitwazzjoni soċjali u finanzjarja tal-partijiet fil-proċedimenti u ċ-ċirkostanzi speċifiċi tal-kawża li tkun qed tinstema'. Jekk l-attur ikollu ntiġijiet materjali b'riżultat ta' qgħad fit-tul, marda serja, eċċ., huwa jista' jipprezenta rikors il-qorti għal eżenzjoni sħiħa jew parzjali mit-tariffi. Ir-rikors rilevanti preferibbilment għandu jiġi mehmuż mal-azzjoni originali. Meta tiddeċiedi dwar l-eżenzjonijiet mill-ħlas tat-tariffi, il-qorti tqis il-proprjetà globali tar-rikorrent, iċ-ċirkostanzi soċjali u finanzjarji, l-ammont tat-tariffi tal-qorti, in-natura tal-pretensjoni pprezentata, eċċ. Madankollu, dan ma għandux ikun eżerċizzju arbitrarju jew evidentement bla tama jew f'fikkil tad-drittijiet. Ara wkoll "Għajnuna legali – Ir-Repubblika Ċeka".

It-tariffa tiġiħallas ladarba jiġi pprezentat ir-rikors għall-ftuħ tal-proċedimenti. Jekk hija ma tkunx thallset fl-istess fin li jiġi pprezentat ir-rikors, il-qorti titlob lill-parti sabiex thallas it-tariffa u tgħarrafha li, jekk it-tariffa ma tiġiħallasx fiż-żmien allokat, il-proċedimenti jiġu sospiżi.

11 Nista' nitlob għajnuna legali?

Ara "Għajnuna Legali – Ir-Repubblika Ċeka".

12 It-talba tiegħi minn liema mument tiqies li nftethet b'mod uffiċjali? Nirċievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ipprezentat korrettement jew le?

Il-proċedimenti ġudizzjarji jibnew dakinhar li tintbagħat it-talba lill-qorti (ara l-Artikolu 82 tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili, kif emendat) jew meta tkun inħarġet deċiżjoni dwar il-bidu tal-proċedimenti mingħajr talba mill-qorti (ara l-para. 2 tal-Artikolu 13 tal-Att Nru 292/2013 Coll., dwar il-proċedimenti ġudizzjarji speċjali, kif emendat). Il-fatt li l-azzjoni (rikors għall-ftuħ tal-proċedimenti) titressaq fil-qorti jfisser li jinbnew il-proċedimenti u l-qorti ma toħroġ ebda konferma speċjali li l-proċedimenti nfethu. Jekk azzjoni (rikors għall-ftuħ tal-proċedimenti) titressaq personalment fir-reġistru tal-qorti, dan jista' jiġi kkonfermat permezz ta' kopja tal-azzjoni ttimbrata.

Jekk ir-rikors jkollu xi nuqqasijiet (ma jkunx fih id-dettalji preskritti, ma jkunx ċar jew ikun inkomprensibbli), il-qorti titlob lill-parti sabiex tirrangahom. F'każ li dawn in-nuqqasijiet ma jitneħħewx fil-perġodu stabbilit mill-qorti u l-proċedimenti ma jkunux jistgħu jkomplu għal din ir-raġuni, il-qorti tirrifjuta r-rikors għall-ftuħ tal-proċedimenti u tissospendi l-proċedimenti.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (bħaż-żmien disponibbli għalija biex nidher)?

Hekk kif jibnew il-proċedimenti, il-qorti tipproċedi mingħajr rikorsi ulterjuri sabiex tiżgura li l-kawża tinstema' u tiġi deċiża mill-attur fis possibbli (ara l-para. 1 tal-Artikolu 100 tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili, kif emendat). Il-qorti hija meħtieġa li tikkonsenja l-azzjoni (rikors għall-ftuħ tal-proċedimenti) lill-partijiet l-oħrajn fil-proċedimenti personalment (ara l-para. 3 tal-Artikolu 79 tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili). Matul il-proċedimenti, il-qorti tagħti struzzjonijiet lill-partijiet dwar id-diversi drittijiet u obbligati tagħhom. F'każ li jkun irid jitwettaq att proċedurali speċifiku, il-qorti tistabbilixxi terminu għat-twettiq tiegħu.

Il-partijiet u r-rappreżentanti tagħhom għandhom id-dritt li jispezzjonaw il-fajl tal-qorti, bl-eċċezzjoni tar-rekord tal-votazzjoni, u li jieħdu siltiet minnu u jagħmlu kopji tiegħu. L-imħallef li jippresjedi jippermetti lil kull min għandu interess legittimu, jew li għandu raġunijiet validi sabiex jagħmel dan, li jispezzjona l-fajl u li jieħdu siltiet minnu u jagħmel kopji tiegħu, sakemm ma jkunx fajl li l-kontenut tiegħu jkun meħtieġ bil-ligji li jinżamm kunfidenzjali (ara l-Artikolu 44 tal-Att Nru 99/1963 Coll., il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili, kif emendat).

L-aħħar aġġornament: 20/04/2018

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Kif tipproċedi? - Irlanda

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Li tmur il-qorti ħafna drabi tkun l-aħħar soluzzjoni meta jkunu fallw tentattivi oħrajn sabiex tissolva tilwima. Alternattiva għall-qorti hija li tuża proċeduri ta' soluzzjoni alternattiva għat-tilwim. (Ara l-Iskeda Informattiva dwar "Soluzzjoni Alternattiva għat-Tilwim").

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

It-termini għat-tressiq ta' azzjoni fil-qorti jvarjaw skont il-każ. Din il-kwistjoni tat-termini tista' tiġi ċċarata ma' konsulent legali jew [f'uffiċċju ta' informazzjoni liċ-ċittadini](#) dwar l-aċċess għal-ligji.

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Ara l-Iskeda Informattiva dwar "[Il-Ġurisdizzjoni tal-Qrati](#)".

4 Jekk iva, f'liema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Fil-qrati inferjuri (jiġifieri l-Qrati taċ-Ċirkwit u l-Qrati Distrettwali), il-qorti xierqa fejn għandek tressaq pretensjoni tiġi ddeterminata mill-post fejn il-konvenut u wiehed mill-konvenuti normalment ikun jirrisjedi jew iwettaq kwalunkwe professjoni, negozju jew mestier. Fil-biċċa l-kbira tal-kawzi, id-Distrett jew iċ-Ċirkwit xieraq huwa dak fejn allegatament ikun sar il-kuntratt; f'kawzi ta' delitt, fejn allegatament ikun twettaq id-delitt; fi proċedimenti tal-familja, fejn ikun jirrisjedi l-attur; u, f'kawzi li jirrigwardaw kirja jew titolu għal proprjetà immobbli, fejn ikunu jinsabu l-bini jew l-artijiet li huma s-sugġett ta' dawn il-proċedimenti.

Għal aktar dettalji dwar il-ġurisdizzjonijiet tal-qrati, jekk jogħġbok ara l-Iskeda Informattiva dwar "[Il-Ġurisdizzjoni tal-Qrati](#)".

Is-sit web [tas-Servizz tal-Qrati tal-Irlanda](#) jipprovdi informazzjoni dwar l-istruttura tal-qrati. Huwa jippubblika wkoll ktejjeb intitolat *Explaining the Courts* għall-informazzjoni pubblika. Aktar dettalji dwar is-sistema tal-qrati huma disponibbli wkoll [mill-Bord ta' Informazzjoni liċ-Ċittadini](#).

5 Għal liema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont miżjub?

Il-qorti xierqa fejn għandek tressaq pretensjoni tiġi ddeterminata min-natura (kuntratt, delitt, eċċ.) u l-valur tagħha.

Għal aktar dettalji, jekk jogħġbok ara l-Iskeda Informattiva dwar "[Il-Ġurisdizzjoni tal-Qrati](#)".

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

Mhux dejjem ikun meħtieġ li jintuza intermedjarju, huwa f'idejk li tiddeċiedi u dan se jkun jiddependi fuq il-kumplexità tal-kawża tiegħek. Jekk tiddeċiedi li tuża intermedjarju, trid tuża avukat. [The Law Society](#) hija l-korp li jakkredita u jirregola l-professjoni tal-avukat.

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Ir-rikors irid jiġi ddepożitat fl-uffiċċju tas-Servizz tal-Qrati xieraq, skont l-ammont ta' kumpens li tkun qed titlob (għal aktar dettalji dwar il-qorti xierqa, jekk jogħġbok ara l-Iskeda Informattiva "[Il-Ġurisdizzjoni tal-Qrati](#)"). L-uffiċċji tas-Servizz tal-Qrati jinstantu madwar l-Irlanda kollha, u d-dettalji tal-indirizzi u l-ħinijiet tal-ftuħ tagħhom jinsabu fuq is-sit web [tas-Servizz tal-Qrati](#).

8 B'liema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nipprezentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Fl-Irlanda, ir-rikors jista' jsir bil-Ingliż jew bil-Irlandiż. Ir-rikors irid isir fuq formola speċjali, li tkun speċifika għall-ġurisdizzjoni li fiha tagħmel il-pretensjoni tiegħek. Ir-rikors ma jistax jintbagħat b'faks jew bil-posta elettronika, iżda jrid jiġi pprezentat personalment fl-uffiċċju tas-Servizz tal-Qrati xieraq. Ir-rikors ma jistax isir bil-fomm.

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiftaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

Hemm formoli speċjali għat-tressiq tal-azzjonijiet, li ħafna minnhom jistgħu jitniżżlu minn fuq is-sit web [tas-Servizz tal-Qrati](#) u l-bqija jinsabu [fir-Regoli tal-Qorti](#). Dawn il-formoli jindikaw liema elementi jridu jiġu inklużi fil-fajl. Tista' titalab xi gwida limitata mingħand uffiċjali fis-Servizz tal-Qrati, iżda dawn l-uffiċjali jistgħu jagħtu biss informazzjoni proċedurali, minħabba li ma jistgħux jagħtu pariri fuq il-merti ta' pretensjoni jew jirakkomandaw kif għandha tiġi pproċessata.

10 Huwa meħtieġ li nħallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nħallas avukat mal-preżentata tar-rikors?

Id-drittijiet tal-qorti, magħrufa wkoll bħala tariffi tal-qorti, għandhom jiġiħallu fuq ħafna tipi ta' rikors. It-tariffi jridu jiġiħallu meta jiġi ddepożitat ir-rikors fl-uffiċċju tas-Servizz tal-Qrati xieraq. Id-dettalji tat-tariffi differenti jinsabu fuq is-sit web [tas-Servizz tal-Qrati](#). Il-ħlasijiet lil avukat, jekk tuża wiehed, huma differenti, u mhumiex kwistjoni għas-Servizz tal-Qrati. Jekk tagħti struzzjonijiet lil avukat, dan jagħtik parir dwar l-ammont tat-tariffa li tiġi imposta u meta għandha titħallas.

11 Nista' nitlob għajna legali?

Ara l-Iskeda Informattiva dwar "[L-Għajna Legali](#)".

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nftethet b'mod uffiċjali? Nirċievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ipprezentat korrettement jew le?

Azzjoni tressaq b'mod uffiċjali meta tinħareġ il-pretensjoni mill-uffiċċju tas-Servizz tal-Qrati. Skont il-ġurisdizzjoni li fiha tressaq il-pretensjoni tiegħek, din ma tistax tinħareġ qabel ma tiġi nnotifikata lill-parti l-oħra. Fil-Qorti għal Talbiet Żgħir, ir-registratur tal-qorti jibgħat il-pretensjoni tiegħek lill-parti l-oħra. Fi qrati oħrajn, ikollok tinnotifika l-pretensjoni inti stess jew inkella tqabdad intermedjarju sabiex jagħmel dan għalik. Tista' ssir taf fl-uffiċċju tas-Servizz tal-Qrati fejn iddeċidejt li tagħmel il-pretensjoni tiegħek. L-uffiċjali tas-Servizz tal-Qrati jgħarrfuk jekk ma tkunx issodisfajt il-ħtiġijiet proċedurali kollha sabiex tiddepożita l-pretensjoni tiegħek, iżda huwa f'idejn l-imħallef li jiddeċiedi jekk il-kawża tiegħek hijiex ipprezentata kif suppost.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fiha ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (bħaż-żmien disponibbli għaliha biex nidher)?

Ir-[Regoli ta'](#) kull qorti jispeċifikaw it-termini u tista' tiċċekkja din l-informazzjoni mal-uffiċċju tas-Servizz tal-Qrati fejn tiddepożita l-pretensjoni tiegħek

L-aħħar aġġornament: 06/11/2018

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Kif tipproċedi? - Greċja

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Tabilhaqq, jista' jkun xieraq li jintużaw "metodi ta' soluzzjoni alternattiva għat-tilwim". Ara s-sugġett rilevanti.

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

Hemm perjodi ta' limitazzjoni differenti għat-tressiq ta' azzjoni quddiem il-qorti, skont il-każ. Id-dettalji dwar il-limitazzjoni rigward it-tressiq ta' azzjoni quddiem il-qorti jistgħu jiġu pprovduti minn konsulent legali jew uffiċċju ta' pariri għaċ-ċittadini.

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Ara "Il-qrati kompetenti".

4 Jekk iva, f'liema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Ara "Il-qrati kompetenti - Il-Greċja"

5 Għal liema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Ara "Il-qrati kompetenti - Il-Greċja".

Il-proċedura li trid tiġi segwita għat-tressiq ta' azzjoni legali.

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

L-azzjoni trid titressaq minn avukat, hlief fil-każijiet li ġejjin: (1) kawżi mressqa quddiem qorti ċivili distrettwali (*Irinodikio*), (2) rimedji provvizorji, (3) sabiex jiġi evitat periklu imminenti (l-Artikolu 94(2) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili) u (4) il-proċedimenti tax-xogħol imwettqa quddiem il-qorti tal-prim'istanza bi mħallef jew magiġstrat wieħed (*Monomelos Protodikio*) jew il-qorti ċivili distrettwali (l-Artikolu 665(1) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili). Għalhekk, bħala regola generali, għandu jkun hemm rappreżentant legali preżenti. Hemm certi proċeduri, pereżempju, rimedji provvizorji, tilwim minuri, tilwim industrijali, eċċ., li fihom il-persuna kkonċernata tista' tidher għan-nom tagħha stess.

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Sabiex tinbeda kawża fil-qorti, irid jiġi pprezentat rikors lir-registru tal-qorti kompetenti. Sabiex tfassal l-azzjoni, il-persuna kkonċernata għandha tikkuntattja avukat, li jipprezentaha lir-registru tal-qorti kompetenti.

8 B'liema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nipprezentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

(a) Ir-rikors irid isir biss bil-Grieg;

(b) bħala regola ġenerali, irid isir bil-miktub. Huwa jista' jiġi pprezentat verbalment lil qorti ċivili distrettwali jekk ma jkunx hemm avukati maħtura jew konsulenti legali lokali mhux liċenzjati (*dikolavoi*) fil-post fejn il-Qorti għandha s-sede tagħha. F'dak il-każ, għandu jifassal rapport (l-Artikoli 111, 115 u 215(2) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili); u

(ċ) ir-rikors jista' jiġi pprezentat ukoll b'mod elettroniku, diment li jkun ġie ffirmat b'firma elettronika avvanzata (l-Artikoli 117(2) u 119(4) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili; id-Digriet Presidenzjali 25/2012).

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiftaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

Ma hemm ebda formola speċjali sabiex titressaq azzjoni. Il-fajl jinkludi l-azzjoni, fejn meħtieġ (dan mhuwiex obligatorju għall-qrati ċivili distrettwali u l-miżuri ta' prekawżjoni) u meta l-evidenza bil-miktub tiġi pprezentata mill-parti fil-kawża.

10 Huwa meħtieġ li nħallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nħallas avukat mal-preżentata tar-rikors?

L-imposti tal-qorti jithallsu kif ġej: Il-parti fil-kawża għandha tkopri l-ispejjeż u l-imposti rilevanti. B'hekk, il-pretendent għandu jħallas it-taxxa tal-boll, it-taxxa tal-boll tal-qorti u t-tariffi għad-diversi fondi (pereżempju; il-Fond tal-Avukati [TN], il-Fond tal-Benesseri tal-Avukati ta' Ateni [TPDA], eċċ.), li jithallsu meta tiġi ddepożitata l-azzjoni. Meta u kif għandu jithallas l-avukat jiġi miftiehem mal-parti fil-kawża.

11 Nista' nitlob għajjuna legali?

Iva tista', soġġett għall-kundizzjonijiet tal-Artikoli 194-204 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili (jekk il-persuna kkonċernata ma tkunx tista' tħallas l-ispejjeż tal-qorti mingħajr ma tikkomprometti l-għajjien tagħha u dak tal-familja tagħha). Huma meħtieġa d-dokumenti li ġejjin: (1) Ċertifikat mis-sindku jew mill-president tal-komunità fejn jgħix il-pretendent, rigward l-istatus professjonali, finanzjarju u tal-familja tiegħu, u (2) ċertifikat mill-kap tal-eżattorja tal-post fejn jgħix il-pretendent, dwar jekk huwa pprezentax dikjarazzjoni tat-taxxa fl-aħħar tliet snin għat-taxxa fuq l-introjtju jew għal kwalunkwe taxxa diretta oħra, kif ukoll verifika tal-preċiżjoni tad-dikjarazzjoni tat-taxxa.

Il-passi sussegwenti li jridu jittieħdu b'konnessjoni mal-azzjoni.

12 Il-talba tiegħi minn liema mument titqies li nftethet b'mod uffijjali? Nirċievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ipprezentat korrettement jew le?

L-azzjoni titqies bħala li tressqet meta tiġi pprezentata lir-registru tal-qorti li tkun indirizzata lilha u meta tiġi nnotifikata kopja tagħha lill-konvenut (l-Artikolu 215 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili). It-tfassil u l-prezentazzjoni ta' rapport jikkostitwixxu konferma li l-azzjoni tressqet. Malli tiġi pprezentata l-azzjoni lill-qorti kompetenti, jifassal att ta' prezentazzjoni u tiġi stabbilita data tas-seduta ta' smiġh, sabiex il-pretendent jiġi pprovdut bid-dettalji tal-prezentazzjoni.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (bħaż-żmien disponibbli għalija biex nidher)?

Id-data tas-smiġh tal-azzjoni tiġi stabbilita mir-registru tal-qorti kompetenti u l-parti fil-kawża tiġi mħarrka għal kull sessjoni sussegwenti tal-qorti jew għal kull att meħud matul il-kawża. Kwalunkwe parti fil-kawża għandha d-dritt li tħaffef is-seduta ta' smiġh. Tingħata wkoll gwida mill-avukat awtorizzat.

Fl-aħħar nett, fir-rigward tal-mistoqsijiet kollha, il-preżenza ta' avukat hija obligatorja f'qorti tat-tieni istanza, jiġifieri qorti tal-appell, anki jekk il-preżenza ta' rappreżentant legali ma kinitx obligatorja fil-qrati tal-prim'istanza msemmija hawn fuq f'dawn il-kawżi partikolari (l-ewwel mistoqsija). Naturalment, dan japplika wkoll għall-kawżi mressqa quddiem il-Qorti Suprema Ċivili u Kriminali tal-Greċja (*Arios Pagos*).

L-aħħar aġġornament: 24/04/2018

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea.

Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [es](#) għiet

emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment

qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Kif tipproċedi? - Spanja

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

It-tilwimiet jistgħu jissolvew mingħajr ma tmur il-qorti. Tista' ssibha utli li tħares lejn l-informazzjoni dwar is-soluzzjoni alternattiva għat-tilwim, bħal [medjazzjoni](#). Il-partijiet jistgħu wkoll ifittxu medjazzjoni matul il-kors tal-proċedimenti.

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

It-terminu għat-tressiq ta' kawża fil-qorti jvarja skont il-każ. Il-kwistjoni tat-termini jew tal-perjodi ta' limitazzjoni hija legalment kumplessa u l-aħjar parir li tista' tingħata huwa li tikkonsulta avukat jew ċentru legali li jipprovi informazzjoni dwar l-aċċess għall-ġustizzja.

Bħala regola ġenerali u għal skopijiet illustrattivi biss:

- a) Il-perjodu ta' limitazzjoni għall-pretensjonijiet għal djun kuntrattwali huwa ta' hames snin.
b) Il-perjodu ta' limitazzjoni għall-pretensjonijiet għal danni mhux kuntrattwali huwa ta' sena.

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Jekk tagħżel li ssolvi t-tilwima permezz tal-qrati, mela trid tmur f'qorti f'dan l-Istat Membru.

4 Jekk iva, f'liema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Jekk jogħġbok ara r-regoli dwar il-ġurisdizzjoni fuq [Competencia de los tribunales](#)

5 Għaliema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Jekk jogħġbok ara r-regoli dwar il-ġurisdizzjoni fuq [Competencia de los tribunales](#)

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

Bħala regola ġenerali, sabiex tmur il-qorti fi Spanja, jeħtieġ li tuża:

- a) rappreżentant proċedurali tal-qorti (*procurador*), u
b) avukat li jaġixxi għalik fil-qorti.

Mhuwiex meħtieġ li tuża dawn il-prattikanti fil-każijiet li ġejjin:

Meta l-ammont li tkun qed titlob ma jaqbiżx I-EUR 2 000.

Sabiex tiddepożita rikors skont proċedura rapida speċjali magħrufa bħala "proċedura ta' ordni għal hłas", diment li tipprovdi evidenza dokumentarja tad-dejn. F'dawn il-każijiet, ma hemm ebda limitu fuq l-ammont tal-pretensjoni.

Sabiex tapplika għal miżuri urġenti qabel jibdedw il-proċedimenti. Dan ikopri miżuri proviżorji interim fi proċedimenti ta' annullament, separazzjoni jew divorzju. Il-miżuri huma maħsuba sabiex jindirizzaw l-aktar riżultati finanzjarji u personali urġenti tal-konjuġi u t-fal tagħhom, meta wieħed mill-konjuġi jkollu l-ħsieb li jressaq proċedimenti ta' annullament, separazzjoni jew divorzju.

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Ir-rikorsi jridu jiġu ppreżentati lir-Registru tal-Qorti għall-post inkwistjoni. Ir-rikors jiġi trattat minn:

- a) l-Iskrivan tal-Qorti responsabbli għar-Registru u s-servizzi komuni ġenerali, jew
b) l-uffiċjal tar-Registru maħtur sabiex jaġixxi taħt is-superviżjoni u r-responsabbiltà tal-Iskrivan.

L-iskrivani tal-qorti u l-uffiċjali maħtura minnhom huma l-uniċi persuni li jistgħu jikkonfermaw id-data u l-hin li fihom ġew ippreżentati l-pretensjonijiet, id-dokumenti li jibdedw il-proċedimenti u kwalunkwe dokumenti oħrajn li hemm termini obbligatorji għalihom.

Il-pretensjonijiet ċivili jew kummerċjali ma jistgħux jiġu ppreżentati lil xi korp pubbliku ieħor, inkluża l-qorti responsabbli.

8 B'liema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nipprezentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Fil-prinċipju, l-Ispanjol irid jintuża fil-proċeduri tal-qorti. F'dawk il-Komunitajiet Awtonomi li għandhom il-lingwa tagħhom (il-Katalonja, Valenzja, il-Gżejjer Baleariċi, il-Galizja u l-Pajjiż Bask), tista' tintuża wkoll dik il-lingwa.

Kwalunkwe persuna oħra li tiegħu sehem fil-proċedimenti tista' tuża l-Ispanjol jew il-lingwa tal-Komunità Awtonoma fejn ikunu qegħdin isiru l-proċedimenti, kemm f'dokumenti bil-miktub kif ukoll fi proċedimenti orali. Jekk xi hadd ma jkun jista' jifhem il-lingwa tal-Komunità Awtonoma, il-qorti taħtar interpretu sabiex jipprovdi traduzzjoni għall-Ispanjol. Hatra ssir jew fejn stipulat mil-liġi jew inkella fuq talba mill-persuna li titlob iċ-ċaħda tal-proċess dovut. Jekk xi hadd, minbarra parti, jipprovdi evidenza f'lingwa differenti minhabba li ma jafx jittellem bl-Ispanjol jew bil-lingwa tal-Komunità Awtonoma, il-parti li tipproponi dik l-evidenza tkun responsabbli sabiex tipprovdi interpretu.

Il-proċedimenti jridu dejjem jibdedw bil-miktub f'dokument magħruf bħala "pretensjoni" (*demanda*). Meta l-ammont tal-pretensjoni ma jaqbiżx I-EUR 2 000, dan jista' jkun dokument sempliċi li jrid ikun fih l-informazzjoni li ġejja:

- a) id-dettalji personali u l-indirizz tal-pretendent, kif ukoll id-dettalji personali u l-indirizz tal-parti l-oħra, meta jkun magħrufa.
b) x'qiegħed jitlob eżattament il-pretendent mingħand il-parti l-oħra.

Il-persuni li mhumiex jużaw rappreżentant proċedurali tal-qorti jistgħu jagħżlu jekk jitrattawx mal-qrati b'mod elettroniku jew le. Huma jistgħu jbiddu l-metodu magħżul minnhom fi kwalunkwe hin.

Il-ġuristi kollha huma mitluba jużaw is-sistemi ta' preżentazzjoni elettronika jew mill-bogħod tal-qrati sabiex jipprezentaw kemm ir-rikors inizjali u d-dokumenti ta' pretensjoni sussegwenti, kif ukoll dokumenti oħrajn, bil-għan li jiżguraw li l-preżentati jkun għenwini u jipprovdu rekord affidabbli li d-dokumenti ntbagħtu u waslu bis-sħiħ, kif ukoll id-data li fiha ntbagħtu u waslu.

L-organizzazzjonijiet u l-individwi li ġejjin huma wkoll mitluba li jitrattaw mal-qrati b'mod elettroniku:

- a) Entitajiet ġuridiċi.
b) Assoċjazzjonijiet mingħajr personalità ġuridika.
c) Kull min iwettaq attività professjonali li tirrikjedi s-sħubija obbligatorja ta' korp professjonali għall-proċeduri u t-trattattivi mal-qrati mwettqa matul il-kors tal-attività professjonali tagħhom.
d) Nutara u registri.
e) Kull min jirrapprezenta lil xi hadd li huwa meħtieġ li jitratta mal-qrati b'mod elettroniku.
f) Uffiċjali pubbliċi, għall-proċeduri u t-trattattivi mwettqa matul il-kors tad-dmirijiet uffiċjali tagħhom.

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiffaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

Jeżistu formoli standard u dokumenti stampati għall-preżentata ta' pretensjonijiet għal ammonti li ma jaqbiżx I-EUR 2 000, kif ukoll għall-pretensjonijiet finanzjarji ppreżentati skont proċedura speċjali magħrufa bħala "proċedura ta' ordni għal hłas". Ma hemm ebda limitu fuq l-ammont li jista' jintalab skont il-proċedura ta' ordni għal hłas, iżda trid tipprovdi evidenza dokumentarja tad-dejn.

Dawn il-formoli (flimkien mal-gwidi tal-utenti) huma disponibbli fuq l-internet fuq:

<http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Servicios/Atencion-Ciudadana/Modelos-normalizados/El-juicio-verbal->

<http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Servicios/Atencion-Ciudadana/Modelos-normalizados/El-proceso-monitorio>

Huma wkoll disponibbli għall-pubbliku fir-Registri tal-Qrati u fis-Servizzi Ċentrali għal kull distrett tal-qorti.

Meta ma tkun teżisti ebda formola jew din ma tkunx tista' tintuża, trid tipprezenta pretensjoni bil-miktub lill-qorti. Għall-pretensjonijiet li ma jaqbiżx I-EUR 2 000, dan huwa dokument sempliċi ħafna. Kulma jrid ikun fih huma d-dettalji personali tal-pretendent, id-dettalji personali tal-parti l-oħra, meta jkun magħrufa, u deskrizzjoni preċiża ta' dak li qiegħed jitlob il-pretendent. Għall-pretensjonijiet ta' aktar minn EUR 2 000, id-dokument huwa aktar ikkumplikat minhabba li jrid jinkludi deskrizzjoni tal-fatti tal-każ, ir-raġunijiet legali għall-pretensjoni u lista f'ordni li tidentifika b'mod ċar id-dokumenti u evidenza oħra ppreżentata.

Fiz-żewġ każijiet, il-pretensjoni inizjali trid tkun akkumpanjata mill-evidenza dokumentarja kollha b'sostenn għall-pretensjoni, flimkien ma' kwalunkwe rapporti ta' xhieda esperti jew evidenza oħra relatata mal-kawża. B'mod ġenerali, dawn id-dokumenti ma jistgħux jiġu ppreżentati f'data aktar tard, hliet f'każijiet speċjali ħafna.

10 Huwa meħtieġ li nħallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nħallas avukat mal-preżentata tar-rikors?

L-individwi ma għandhomx bżonn iħallsu tariffa.

L-entitajiet ġuridici (kumpaniji, fondazzjonijiet, assoċjazzjonijiet) iridu jħallsu tariffa sabiex iressqu kawża fil-qrati ċivili, kummerċjali jew amministrattivi kontenzjużi u sabiex jappellaw kontra sentenza mogħtija fil-qrati soċjali. Ma hemm ebda tariffa li għandha tiħallas fil-qrati kriminali. Aktar informazzjoni hija disponibbli fuq:

🔗 <https://www.agenciatributaria.gob.es/AEAT.sede/Ayuda/GC07.shtml>

Fil-Komunità Awtonoma ta' Katalunja, l-entitajiet ġuridici (izda mhux l-individwi) jridu jħallsu tariffa:

🔗 http://administraciojusticia.gencat.cat/ca/serveis_als_ciudadans/gestions_i_tramits/taxes_adm_justicia/taxes_admjus_cat/

Ma hemm ebda tariffa standard għat-tariffi tal-avukati. Kemm il-livell tat-tariffi kif ukoll il-metodu tal-ħlas huma stabbiliti permezz ta' ftehim reċiproku mal-klijent.

Hemm tariffa standard għall-ħlasijiet mitluba mir-rappreżentanti proċedurali tal-qorti. Ara

🔗 <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2003-21104&p=20060128&tn=0>

Ġeneralment, il-ġuristi jitolbu ħlas bil-quddiem sabiex ikopru l-ispejjeż tal-bidu, li jiġi paċut kontra t-tariffi totali. Il-proċedimenti jinqasnu fi stadji u l-prattikanti jistgħu jitolbu lill-klijenti tagħhom iħallsu l-perċentwal korrispondenti tat-tariffi totali fil-bidu ta' kull stadju.

Ġeneralment, il-prattikanti ma jitolbux il-ħlas sħiħ tat-tariffi qabel ma titlesta l-kawża.

11 Nista' nitlob għajnuna legali?

In-nies li jistgħu juru bil-provi li ma għandhomx il-mezzi sabiex imorru l-qorti huma intitolati għal għajnuna legali. Il-mezzi tan-nies jiġu vvalutati bl-użu ta' indici magħruf bħala l-IPREM (indici pubbliku tal-introjt fil-livell bażiku).

Individwu jitqies li ma għandux il-mezzi sabiex imur il-qorti meta l-introjt annwali tal-familja tiegħu mis-sorsi kollha ma jkunx aktar minn:

- daqs darbtejn l-IPREM applikabbli fil-mument meta jsir ir-rikors, għal individwi li mhumiex parti minn unità ta' familja.
- daqs darbtejn u nofs l-IPREM applikabbli fil-mument meta jsir ir-rikors, għal individwi li huma parti minn unità ta' familja li fiha inqas minn erba' persuni.
- daqs tliet darbtejn l-IPREM, għal individwi li huma parti minn unità ta' familja li fiha mill-inqas erba' persuni.

Għall-2017, l-IPREM annwali huwa ta' EUR 6 390.13.

Ċerti organizzazzjonijiet mhux għall-profitti jistgħu jikkwalifikaw ukoll għal għajnuna legali.

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nftethet b'mod uffidjali? Nirċievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ippreżentat korrettement jew le?

Kawża titqies li tressqet b'mod uffidjali mid-data li fiha tkun ġiet ippreżentata, ladarba tkun ġiet ippreżentata lill-uffiċċju tal-iskrivan u tkun inħarġet ordni ta' ammissjoni tal-pretensjoni għall-proċess, wara konferma li l-kwistjoni taqa' fil-ġurisdizzjoni tal-qorti.

Inti tiġi nnotifikat bid-deċiżjoni tal-qorti tal-ammissjoni tal-pretensjoni għall-proċess u bid-deċiżjonijiet sussegwenti kollha permezz tar-rappreżentant proċedurali tal-qorti tiegħek, jekk ikollok wiehed. Meta ma jkunx meħtieġ rappreżentant proċedurali tal-qorti, tiġi nnotifikat direttament bil-konsenja rreġistrata fl-indirizz mogħti fil-pretensjoni.

Jekk il-pretensjoni jkun fiha żball, li jfisser li ma tkunx tista' tiġi ammissa għall-proċess, il-qorti tippermettiek perjodu ta' żmien li fih tikkoreġi dan l-iżball. Jekk l-iżball ma jkunx jista' jiġi kkorreġut, l-Iskrivan tal-Qorti jgħarraf b'dan lill-Imħallef, li min-naħa tiegħu jiddeċiedi jekk jippermettix li l-pretensjoni tipproċedi jew le.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (bħaż-żmien disponibbli għalija biex nidher)?

Il-partijiet jiġu nnotifikati minnufih bl-istadji jew l-avvenimenti kollha fil-proċedimenti, direttament jew permezz tar-rappreżentant proċedurali tal-qorti tagħhom, meta jkollhom wiehed.

Bħala regola ġenerali, ma hemm ebda skeda ta' żmien stabbilita għall-proċedimenti, iżda hemm termini li jridu jintlaħqu.

L-aħħar aġġornament: 25/04/2018

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea.

Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Kif tipproċedi? - Franza

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Jista' jkun preferibbli li jintużaw metodi ta' soluzzjoni alternattiva għat-tilwim. Ara aktar dwar dan [is-sugġett](#).

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

It-termini għat-tressiq ta' azzjoni fil-qorti jvarjaw skont il-każ. Din il-kwistjoni tat-termini fuq il-ftuħ ta' kawżi l-qorti tista' tiġi kkjarifikata minn konsulent legali jew uffidju ta' pariri għaċ-ċittadini.

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Ara "[Il-ġurisdizzjoni tal-qrati - Franza](#)".

4 Jekk iva, f'liema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Ara "[Il-ġurisdizzjoni tal-qrati - Franza](#)".

5 Għal liema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Ara "[Il-ġurisdizzjoni tal-qrati - Franza](#)".

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

F'xi każijiet, iridu jintużaw is-servizzi ta' uffidjal ġudizzjarju jekk il-proċedimenti jkunu jridu jitressqu permezz ta' taħrika li tinħareġ lill-parti avversarja tal-parti li tressaq l-azzjoni. Din it-taħrika tista' tinħareġ biss minn uffidjal ġudizzjarju. Dan huwa l-każ fil-proċedimenti quddiem il-qrati reġjonali (*tribunaux de grande instance*), hlief fil-proċedimenti fejn l-użu ta' avukat mhuwiex obligatorju. Għandu jiġi nnotat li għar-rikors għal miżuri interim (*référé*), huwa obligatorju li l-azzjoni titressaq permezz ta' taħrika. Fi kwistjonijiet ta' divorzju, fejn l-użu ta' avukat bi drittijiet ta' udjenza huwa obligatorju, l-azzjoni titressaq permezz ta' talba.

Kawża titressaq quddiem imħallef ta' qorti tal-minuri (*juge des enfants*) minn wiehed mill-ġenituri, mit-tutor jew mill-minuri nnifishom permezz ta' talba ordinarja.

Sabiex kawża titressaq quddiem imħallef tal-eżekuzzjoni (*juge de l'exécution*), taħrika hija obligatorja, hlief f'kawżi li jikkonċernaw il-proċedimenti tal-eżekuzzjoni rigward deċiżjonijiet relatati mad-deportazzjoni.

Quddiem qorti distrettwali (*tribunal d'instance*), taħrika mhijiex obligatorja sabiex jitressqu azzjonijiet li jikkonċernaw valur ta' mhux aktar minn EUR 4 000 jew għal mandat biex jiħallsu l-proċedimenti li jikkonċernaw djun kuntrattwali jew statutorji ta' ammont speċifiku.

Quddiem qorti kummerċjali (*tribunal de commerce*), il-mandati biex jiħallsu l-proċedimenti li jistgħu jitressqu permezz ta' talba weħidha jikkonċernaw djun li jirriżultaw minn ċekk bankarju (*une traite*), kambjala (*une lettre de change*), ċedola (*un billet à ordre*) jew assenjazzjoni ta' nota ta' debitu (*un bordereau de cession*). Fi kwistjonijiet oħrajn, l-azzjoni trid titressaq permezz ta' taħrika.

Quddiem tribunal industrijali (*conseil des prud'hommes*), pretensjoni tista' ssir permezz ta' ittra rreġistrata jew direttament lill-iskrivan tal-uffiċċju tat-tribunal bil-miktub jew bil-fomm.

Il-kawzi jistgħu jitressqu quddiem tribunali tal-artijiet agrikoli (*tribunal paritaire des baux ruraux*) permezz ta' ittra rreġistrata b'talba għal konferma tal-irċevuta indirizzata lill-uffiċċju tat-tribunal, hliet għall-kawzi fejn tkun meħtieġa l-pubblikazzjoni tal-pretensjoni fir-reġistru tal-artijiet jew fejn l-att ta' uffiċjal ġudizzjarju jkun obligatorju.

Kawza tista' titressaq biss quddiem tribunal tal-affarijiet soċjali (*tribunal des affaires sociales*) wara riferiment minn qabel lill-bord ta' soluzzjoni bonarja (*commission de recours amiable*). Azzjoni titressaq permezz ta' ittra jew dikjarazzjoni pprezentata lill-uffiċċju tas-segretarju.

Il-partijiet jistgħu jifhem kawza wkoll il-qorti permezz ta' talba kongunta, azzjoni kongunta li fiha jipprezentaw il-pretensjonijiet tagħhom lill-imħallef. Din it-talba tiġi pprezentata lill-iskrivan tal-uffiċċju tal-qorti.

Bħala regola, quddiem qorti reġjonali, ir-rappreżentanza minn avukat hija obligatorja, hliet fi kwistjonijiet ta' lokazzjonijiet kummerċjali, rikorsi għal miżuri interim, telf jew iritar ta' awtorità tal-ġenituri u dikjarazzjonijiet ta' abbandun. Quddiem imħallef tal-affarijiet tal-familja (*juge aux affaires familiales*), ir-rappreżentanza minn avukat mhijiex obligatorja fi kwistjonijiet ta' delega ta' awtorità tal-ġenituri, procedimenti ta' wara d-divorzu, awtorità tal-ġenituri, l-iffissar ta' kontribuzzjonijiet għall-ispejjeż ta' żwieġ u l-obbligi ta' manteniment.

Quddiem qorti kummerċjali, qorti distrettwali, imħallef tal-eżekuzzjoni, imħallef ta' qorti tal-minuri, tribunal tal-affarijiet soċjali, tribunal industrijali jew tribunal tal-artijiet agrikoli, ir-rappreżentanza minn avukat bi drittijiet ta' udjenza mhijiex obligatorja.

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

It-talbiet kollha għall-informazzjoni għandhom isiru fl-uffiċċju tal-akkoljenza ta' kull qorti. Barra minn hekk, konsultazzjonijiet legali mingħajr hlas huma disponibbli fil-maġġoranza tal-qradi, iċ-ċentri tal-ġustizzja tal-komunità (*maisons de justice et du droit*) u l-municipji (*mairies*).

Sabiex tressaq pretensjoni legali, għandek tippreżenta t-talba mal-uffiċċju tal-qorti.

8 B'liema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nipprezentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Il-Franċiż huwa l-unika lingwa aċċettata. Interpretu jista' jassisti lil parti matul is-seduti ta' smiġ, iżda mħallef mhuwiex obligat li juża wieħed jekk huwa jkun jaf il-lingwa li biha tkun qed titkellem il-parti.

Bħala regola, il-pretensjonijiet isiru bil-miktub. Madankollu, quddiem it-tribunali industrijali u fid-dikjarazzjonijiet lill-uffiċċju tal-qorti quddiem il-qradi distrettwali, jistgħu jsiru bil-fomm jew jiġu rreġistrati mill-iskrivan tal-qorti.

Il-kawzi jistgħu jitressqu quddiem it-tribunali industrijali b'riżultat tad-dehra volontarja tal-partijiet quddiem l-uffiċċju ta' konċiljazzjoni.

Kif inhuma r-regolamenti bħalissa, mhuwiex possibbli li tressaq kawza quddiem qorti ċivili permezz ta' fax jew ittra elettronika.

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiftaħ kawza, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

L-unika procedura li fiha hemm formola speċjali sabiex tinfetaħ kawza hija dikjarazzjoni lill-uffiċċju tal-qorti quddiem qorti distrettwali. Fi proceduri oħrajn, l-atti jridu jinkludu informazzjoni dwar l-attur u l-konvenut u d-dokumenti kollha li jirrigwardaw is-sugġett tal-kawza, li jridu jiġu pprezentati, skont il-kawza, lill-uffiċċju tal-qorti meta titressaq l-azzjoni jew lill-imħallef fil-hin tas-seduta ta' smiġ.

10 Huwa meħtieġ li nhallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nhallas avukat mal-prezentata tar-rikors?

Bħala regola, ma hemmx imposti li jridu jifhallsu lill-Istat meta titressaq azzjoni, bl-eċċezzjoni ta' dawk relatati mal-qradi kummerċjali, fejn ikun hemm imposti fissi tal-qorti.

Madankollu, minn mindu daħal fis-seħh id-Digriet 2011-1202 tat-28 ta' Settembru 2011 dwar it-tariffi allokati għall-fond ta' kumpens għall-avukati (*avoués*) fil-qradi tal-appell u l-kontribuzzjoni għal għajjuna legali, trid tiġi nhallas kontribuzzjoni ta' EUR 35 meta tinfetaħ il-kawza. Din tista' tiġi nhallas fl-uffiċċju tal-qorti permezz ta' kard tal-bank.

F'kawzi ta' appell, iridu jiġdiedu EUR 150, li jridu jifhallsu miż-żewġ partijiet u jiġu allokati għall-fond ta' kumpens għall-avukati fil-qorti tal-appell (*avoués*), li l-professjoni tagħhom giet amalgamata ma' dik tal-avukati bi drittijiet ta' udjenza (*avocats*) mill-1 ta' Jannar 2012. Minn hemm 'il quddiem, ma baqax obligatorju li dawn jintużaw bħala intermedjarji.

L-ispejjeż jirrapprezentaw l-ispejjeż iġġenerati mit-tmexxija tal-proċedimenti. Dawn jinkludu l-għoti ta' kumpens lix-xhieda, lill-esperti tal-pagamenti u lill-uffiċjali ġudizzjarji u l-avukati għall-ispejjeż li jgarrbu, flimkien mat-tariffi tagħhom. Xi spejjeż iridu jifhallsu fil-bidu tal-proċedimenti jew matulhom. Fi tmien il-proċedimenti, bħala regola, l-ispejjeż jiġu imposti fuq il-parti telliefa mill-imħallef, sakemm dik il-parti ma tkunx qed tirċievi għajjuna legali.

It-tariffi tal-avukati huma soġġetti għal ftehim ta' hlas stabbilit mal-klijent tagħhom. L-avukati jistgħu jitolbu hlas ta' riżerva, li huwa ammont imħallas bil-quddiem jew matul il-kompitu bħala pagament akkont mill-klijent.

11 Nista' nitlob għajjuna legali?

Iva, jekk il-mezzi ta' pretendenti ta' għajjuna legali ma jaqzux limitu massimu ta' eligibbiltà li jiġi evalwat mill-ġdid kull sena (EUR 929 fl-2012 għal għajjuna legali shiħa u EUR 1 393 għal għajjuna legali parzjali). Il-limiti stabbiliti jistgħu jiġu emendati skont is-sitwazzjoni tal-familja tal-attur (Ara "Għajjuna legali – Franza")

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nftethet b'mod uffiċjali? Nirċievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ipprezentat korrettement jew le?

L-azzjoni titressaq:

għall-proċedimenti li fihom taħrika hija obligatorja, billi tiġi pprezentata kopja tat-taħrika lill-uffiċċju tal-qorti;

għal proċedimenti oħrajn, billi l-pretensjoni tiġi ddepożitata jew irreġistrata mal-uffiċċju tal-qorti;

Il-pretendenti ma jirċievu ebda konferma tal-validità tal-azzjoni tagħhom.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (bħaż-żmien disponibbli għalija biex nidher)?

L-uffiċċju tal-qorti jista' jipprovi informazzjoni dwar il-progress tal-proċedimenti u d-data tas-seduta ta' smiġ li tkun giet stabbilita.

Holoq relatati

[Is-sit web tal-Ministeru tal-Ġustizzja](#)

L-aħħar aġġornament: 19/06/2018

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea.

Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-avtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Kif tipproċedi? - il-Kroazja

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Il-partijiet jistgħu jsolvu tilwima fil-qorti, iżda jeżistu wkoll metodi ta' soluzzjoni tat-tilwim barra l-qorti. Fil-Kroazja, metodi bħal dawn jinkludu arbitraġġ, medjazzjoni u azzjonijiet fil-qorti f'sens usa' mmirati sabiex jiksbu soluzzjoni bil-qorti.

Il-medjazzjoni f'tilwimiet li jirriżultaw minn tilwimiet civili, kummerċjali, dawk relatati max-xogħol u oħrajn rigward drittijiet li jistgħu jiġu eżerċitati liberament mill-partijiet hija rregolata mill-Att dwar il-Medjazzjoni (*Zakon o mirenju*) (*Narodne Novine* (NN; Il-Gazzetta Uffiċjali tar-Repubblika tal-Kroazja), Nru 18/11). Medjazzjoni (*mediare* bil-Latin = medjazzjoni) tfisser kwalunkwe proċedura, irrispettivament mill-isem użat (*mirenje, medijacija, posredovanje, koncilijacija*) li fiha l-partijiet jagħmlu hlihom sabiex isolvu t-tilwima tagħhom billi jaslu għal ftehim reċiproku, jiġifieri billi jilhqg ftehim aċċettabbli b'mod reċiproku li jkun konformi mal-htigijiet u l-interessi tagħhom, bl-għajnuna ta' parti terza newtrali – medjatur wiehed jew aktar (*posrednik, medijator, koncilijator*), li jgħinu lill-partijiet jilhqg ftehim, mingħajr is-setgħa li jimponu soluzzjoni vinkolanti. Il-medjazzjoni titmexxa b'mod maqbul mill-partijiet; il-proċedura hija kkaratterizzata min-natura mhux obbligatorja tagħha, mill-awtonomija tal-partijiet fil-proċedura, mill-fatt li hija volontarja u kunsenswali, informali u kunfidenzjali, u mill-ugwaljanza tal-partijiet fil-proċedimenti.

Min-naħa l-oħra, l-arbitraġġ (*arbitraža jew izbrano suđenje*) huwa proċess li jsir quddiem qorti tal-arbitraġġ, irrispettivament minn jekk ix-xogħol tiegħu jiġix ipprovdut minn persuna ġuridika jew mill-korp ta' persuna ġuridika responsabbli mill-organizzazzjoni u t-tmexxija tax-xogħol tal-qrati tal-arbitraġġ. L-arbitraġġ huwa mod volontarju, rapidu, effiċjenti u mhux pubbliku ta' kif jissolvew it-tilwimiet, fejn il-partijiet jistgħu jagħmlu l-arrangamenti fuq min se jaġixxi bhala mħallief f'każ li tinholq tilwima, il-post tal-arbitraġġ, il-liġi proċedurali u sostantiva applikabbli, il-lingwa/i li biha/bihom jitmexxa l-arbitraġġ u d-deċiżjoni ta' qorti tal-arbitraġġ dwar il-fatti tal-każ għandha s-saħħa ta' deċiżjoni definittiva tal-qorti.

L-Att dwar il-Proċedura Ċivili (*Zakon o parničnom postupku*) (*Narodne Novine* (NN; Il-Gazzetta Uffiċjali tar-Repubblika tal-Kroazja), Nri 53/91, 91/92, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 25/13 u 89/14; minn hawn 'il quddiem: ZPP) jistipula li qorti tista' tipproponi lill-partijiet, fi kwalunkwe hin matul proċeduri ta' qorti ċivili, li jsovu t-tilwima tagħhom permezz ta' proċedura ta' medjazzjoni, kemm jekk fil-qorti u kemm jekk barra minnha. Barra minn hekk, waqt is-seduta ta' smiġh preliminari, il-qorti tipproponi li l-partijiet isolvu t-tilwima fi proċedura ta' medjazzjoni, jiġifieri l-partijiet jiġu mgħarrfa dwar il-possibbiltà ta' soluzzjoni bil-qorti.

F'ċerti każijiet (il-prezentata ta' azzjoni kontra r-Repubblika tal-Kroazja), il-persuna li jkollha l-ħsieb li tipprezenta azzjoni bħal din hija obbligata, qabel tipprezentaha, li tikkuntattja lill-uffiċċju tal-avukat tal-Istat li għandu ġurisdizzjoni *ratione materiae* u territorjali għal rappreżentanza quddiem qorti fejn se tiġi pprezentata azzjoni kontra r-Repubblika tal-Kroazja, u titlob li tinstab soluzzjoni bonarja tat-tilwima, hliief f'każijiet fejn regolamenti speċifiċi jiddeterminaw data ta' skadenza għall-prezentata ta' rikors. It-talba għal soluzzjoni bonarja ta' tilwima jrid ikun fiha l-informazzjoni kollha meħtieġa għal rikors standard fil-qorti.

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

It-terminu għat-tressiq ta' azzjoni fil-qorti jiddependi fuq it-tip u n-natura legali tal-azzjoni. Perezempju, għall-protezzjoni ġudizzjarja tad-drittijiet relatati max-xogħol, hemm skadenza ta' f'mistax-il jum sa meta l-impjegat irid jipprezenta rikors lill-qorti kompetenti sabiex jipproteġi d-dritt miksura, wara li jkun ipprezenta talba għall-protezzjoni tad-drittijiet tal-impjegat lil min iħaddmu, hliief fil-każ ta' pretensjoni għad-danni jew pretensjoni monetarja oħra li tinholq mir-relazzjonijiet tax-xogħol.

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Iva. Fil-Kroazja, fi proċeduri civili, il-qrati jiddeciedu fil-limiti tal-ġurisdizzjoni *ratione materiae* tagħhom, kif definita mil-liġi, u l-awtorità ġudizzjarja tiġi eżerċitata minn qrati ordinarji u speċjalizzati u mill-Qorti Suprema tar-Repubblika tal-Kroazja.

Il-qrati ordinarji huma l-qrati muniċipali u l-qrati tal-pajjiż. Il-qrati speċjalizzati huma l-qrati kummerċjali (*trgovački sudovi*), il-qrati amministrattivi (*upravni sudovi*), il-qrati kriminali (*prekršajni sudovi*), il-Qorti Amministrattiva Suprema tar-Repubblika tal-Kroazja (*Visoki upravni sud Republike Hrvatske*) u l-Qorti Superjuri tal-Maġistrati tar-Repubblika tal-Kroazja (*Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske*).

L-ogħla qorti tal-Kroazja hija l-Qorti Suprema tar-Repubblika tal-Kroazja (*Vrhovni sud Republike Hrvatske*).

Il-liġi tista' tistabilixxi qrati ordinarji u speċjalizzati oħrajn skont il-ġurisdizzjoni *ratione materiae* tagħhom jew skont ċerti oqsma legali.

4 Jekk iva, f'lema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Ir-regola ġenerali tgħid li l-qorti kompetenti hija l-qorti b'ġurisdizzjoni territorjali ġenerali għall-konvenut, jiġifieri l-qorti li tkopri ż-żona fejn il-konvenut ikollu r-residenza permanenti tiegħu. Jekk il-konvenut ma jkollu ebda residenza permanenti fir-Repubblika tal-Kroazja, il-qorti b'ġurisdizzjoni territorjali ġenerali hija dik li tkopri ż-żona fejn il-konvenut ikollu r-residenza temporanja tiegħu.

Jekk il-konvenut, minbarra residenza permanenti, ikollu wkoll residenza temporanja fi kwalunkwe post ieħor, u minħabba ċ-ċirkostanzi jkun jista' jiġi dedott li huwa se jirrisjedi hemmhekk għal perjodu ta' żmien itwal, il-qorti fil-post tar-residenza temporanja jkollha ġurisdizzjoni territorjali ġenerali.

Għall-proċess f'tilwimiet kontra ċittadin Kroat residenti b'mod permanenti barra l-pajjiż, fejn huwa ġie assenjat sabiex jaħdem għal awtorità nazzjonali jew entità ġuridika, il-ġurisdizzjoni territorjali ġenerali hija tal-qorti li tkopri l-aħħar residenza permanenti magħrufa tiegħu fir-Repubblika tal-Kroazja.

F'tilwimiet b'elementi internazzjonali, qorti fir-Repubblika tal-Kroazja hija kompetenti għall-proċess meta dan ikun definit esplicitament mil-liġi jew minn trattat internazzjonali. Jekk il-liġi jew it-trattat internazzjonali ma jiddikjarawx esplicitament li qorti Kroata hija kompetenti għal tip speċifiku ta' tilwima, mela qorti Kroata hija kompetenti għal proċess meta dan jirriżulta mid-dispożizzjonijiet legali rigward il-ġurisdizzjoni territorjali tal-qrati fil-Kroazja.

5 Għal lema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Dak imsemmi hawn fuq jiddependi fuq it-tip ta' tilwima u d-dispożizzjonijiet taz-ZPP li jirregolaw materji ta' ġurisdizzjoni *ratione materiae* u territorjali.

Il-valur ta' suġġett ta' tilwima mhuwix kriterju distint li jaffettwa l-ġurisdizzjoni *ratione materiae* u territorjali tal-qrati fil-Kroazja.

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal perezempju avukat?

Skont l-organizzazzjoni attwali tal-proċess ta' litigazzjoni kif stabbilit miz-ZPP, kwalunkwe parti – persuna ġuridika jew fiżika – tista' tagħzel liberament jekk trid x tirrappreżenta lilha nnifisha fil-proċedimenti, jew inkella tużax intermedjarju, ġeneralment avukat, sakemm ma jiġix iddikjarat mod ieħor miz-ZPP.

Madankollu, id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 91 (ZPP) jillimitaw b'mod sinifikanti d-dritt tal-partijiet li jirrappreżentaw lilhom infushom: jekk, f'tilwimiet li jinvolvu pretensjonijiet tal-proprjetà, l-ammont fit-tilwima jkun ta' aktar minn HRK 50 000, l-aġenti għall-persuni ġuridici jistgħu jkunu biss persuni li jkunu għaddew mill-eżami tal-avukatura.

Barra minn hekk, id-dispożizzjonijiet fl-Artikolu 91 taz-ZPP jistipulaw li l-partijiet jipprezentaw rikors għal rieżami permezz tar-rappreżentant tagħhom, jiġifieri avukat, jew, b'mod eċċezzjonali, huma jistgħu jirrappreżentaw lilhom infushom, jekk ikunu għaddew minn eżami tal-avukatura jew jekk it-talba għal rieżami tkun tista' ssir f'isimhom minn persuna li tkun awtorizzata f'konformità maz-ZPP jew ma' kwalunkwe leġiżlazzjoni oħra sabiex tirrappreżentahom f'din il-kapaċità, minkejja li ma tkunx avukat, iżda tkun għaddiet mill-eżami tal-avukatura.

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivani tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Il-proċeduri ta' qorti ċivili jinbdeu permezz tal-prezentata ta' azzjoni quddiem qorti kompetenti, direttament fl-uffiċċju tar-reġistru tal-qorti, bil-posta jew b'mod elettroniku.

8 B'lema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nipprezentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibghat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Il-proċeduri ta' qorti ċivili jitmexxew bil-lingwa Kroata u bl-użu tal-alfabet Latin, sakemm ma jkunx ġie introdott l-użu ta' lingwa jew alfabetti ieħor fi qrati individwali.

Il-partijiet u partecipanti oħrajn fil-proċedimenti jipprezentaw l-azzjonijiet, id-denunzi u sottomissjonijiet oħrajn tagħhom lill-qorti bil-lingwa Kroata u bl-alfabet Latin.

Azzjoni tista' tiġi pprezentata direttament fl-uffiċċju tar-registru tal-qorti, bil-posta jew b'mod elettroniku (*telegrafski*), għalkemm huwa l-aktar komuni li hija tiġi pprezentata direttament fl-uffiċċju tar-registru jew bil-posta.

L-Att dwar il-Proċedura Ċivili jipprevedi l-possibbiltà li d-dokumenti għat-tilwimiet jiġu pprezentati b'mod elettroniku quddiem il-qorti kummerċjali. Id-dokumenti pprezentati b'mod elettroniku jridu jiġu ffirmati bl-użu ta' f'firmati elettronici avvanzati f'konformità ma' regolamenti speċjali. Minhabba li għadha trid tiġi implimentata sistema tal-IT unifikata, dawn id-dispożizzjonijiet għadhom mhumiex applikati fil-prattika.

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiftaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

Il-formoli jintużaw biss għall-proċeduri għal talbiet żgħar Ewropej. Aktar dettalji dwar dan huma disponibbli fil-fuljett intitolat "**Talbiet Żgħar – Ir-Repubblika tal-Kroazja**".

L-Att dwar il-Proċedura Ċivili jistipula x'għandu jinkludi r-rikors, kif gej: pretensjoni speċifika rigward il-merti u l-pretensjonijiet inċidentali, il-fatti li l-attur jibbaża l-pretensjoni fuqhom, l-evidenza li tappoġġa dawn il-fatti u informazzjoni oħra li trid tiġi mehmuża ma' kull sottomissjoni (l-Artikolu 106 taz-ZPP).

Kull sottomissjoni, inklużi r-rikorsi, trid tinkludi dawn li ġejjin: l-isem tal-qorti, l-isem, il-mestier u r-residenza permanenti jew temporanja tal-partijiet, tar-rappreżentanti legali u tal-aġenti tagħhom, jekk ikun hemm, in-numru tal-identifikazzjoni personali tal-parti tal-preżentazzjoni, is-sugġett tat-tilwima u l-firma tad-dikjarazzjoni tal-parti tal-preżentazzjoni.

Il-parti jew ir-rappreżentant tagħha jiffirmaw l-ismijiet tagħhom fl-aħħar tas-sottomissjoni.

Jekk id-dikjarazzjoni jkun fiha pretensjoni, il-parti trid tiddikjara fis-sottomissjoni l-fatti li fuqhom tibbaża l-pretensjoni tagħha u l-evidenza, meta meħtieġ.

Il-qorti tipproċedi fuq it-talba anki jekk l-attur ma jkunx iddikjara r-raġunijiet legali għat-talba; anki jekk l-attur ikun iddikjara r-raġunijiet legali, il-qorti ma tkunx marbuta b'dan.

10 Huwa meħtieġ li nħallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nħallas avukat mal-preżentata tar-rikors?

Il-partijiet idu jħallsu t-tariffi tal-qorti rregolati mill-Att dwar it-Tariffi tal-Qorti (*Zakon o sudskim pristojbama*) (*Narodne Novine* (NN; Il-Gazzetta Uffiċjali tar-Repubblika tal-Kroazja), Nru 74/95, 57/96, 137/02, 125/11, 112/12, 157/13, 110/15; minn hawn 'il quddiem: ZSP).

It-tariffi tal-qorti preskritti miz-ZSP japplikaw għall-persuni li fuq talba tagħhom jew li fl-interess tagħhom jitwettqu ċerti azzjonijiet preskritti mil-liġi.

Sakemm ma jkunx previst mod ieħor miz-ZSP, hemm tariffi tal-qorti:

- għal sottomissjonijiet (rikorsi, rimedji legali, rikorsi għall-eżekuzzjoni, eċċ.): fil-mument tal-preżentazzjoni; u għal sottomissjonijiet imdaħħlin fir-registru - meta r-registru jkun komplet,
- għal sottomissjonijiet fid-difiża: wara t-terminazzjoni finali tal-proċedimenti għal kull parti, b'mod proporzjonali għas-suċċess tagħhom fil-kawża,
- għal traskrizzjonijiet tal-qorti: meta jintalbu,
- għal deċiżjonijiet ġudizzjarji: meta l-parti jew ir-rappreżentant tagħha jiġu nnotifikati b'kopja tad-deċiżjoni,
- għal ċertifikati ta' suċċessjoni: meta jsiru finali,
- fi proċedimenti ta' soluzzjoni sfurzata, falliment u likwidazzjoni: mal-ħruġ ta' deċiżjoni dwar id-diviżjoni ewlenija jew mal-ħruġ ta' deċiżjoni li tapprova soluzzjoni sfurzata,
- għal azzjonijiet oħrajn: meta jintalbu jew meta tiġi invokata l-qorti.

Ir-regola ġenerali għall-ħlas tal-ispejjeż tal-proċedimenti ta' litigazzjoni hija li l-parti li tiffirma l-kawża fl-intier tagħha trid tkopri l-ispejjeż tal-parti opposta u tal-intervenjent tagħha.

L-ispejjeż tar-rappreżentanza minn avukati u r-rimunerazzjoni u r-rimborż tal-ispejjeż tal-avukati huma rregolati mill-Att dwar il-Professjoni Legali (*Zakon o odvetništvu*) (*Narodne Novine* (NN; Il-Gazzetta Uffiċjali tar-Repubblika tal-Kroazja), Nru 9/94, 117/08 traduzzjoni, 50/09, 75/09 u 18/11; minn hawn 'il quddiem ZO).

Avukat huwa intitolat li jithallas għas-servizzi legali li jipprovdi u għar-rimborż ta' kwalunkwe spejjeż imġarrba b'konnessjoni max-xogħol imwettaq, skont it-tariffa stabbilita mill-Assoċjazzjoni tal-Avukatura u approvata mill-ministru għall-gustizzja, u l-avukati joħroġ fattura lill-klijent malli jkollha is-servizz. Fil-każ ta' kancellazzjoni jew tħassir tal-prokura, l-avukat joħroġ fattura fi żmien 30 jum minn dak inhar li tiġi kkanċellata jew tithassar il-prokura.

F'materji li jikkoncernaw il-liġi tal-proprietà, l-avukati jistgħu jagħmlu l-arranġamenti sabiex jiksbu rimunerazzjoni għax-xogħol tagħhom mal-parti tagħhom b' mod proporzjonali għas-suċċess tagħhom fil-proċedimenti, jiġifieri fl-azzjonijiet legali li jwettqu f'isem il-parti, f'konformità mat-tariffa uffiċjali. Kuntratt bħal dan huwa validu biss jekk ikun ġie konkluż bil-miktub.

Għalhekk, f'materji li jikkoncernaw il-liġi tal-proprietà, il-partijiet jistgħu jirregolaw ir-relazzjoni tagħhom mal-avukat tagħhom f'kuntratt bil-miktub.

11 Nista' nitlob għajnuna legali?

Jekk parti tkun teħtieġ għajnuna legali professjonali, hija tista' tirrikorri għal avukati sabiex jagħtuha pariri legali, li, f'konformità mal-Artikolu 3 taz-ZO, huma awtorizzati fil-Kroazja sabiex jipprovdu kull forma ta' għajnuna legali, speċjalment f'termini tal-ghoti ta' pariri legali, it-tnejjja ta' azzjonijiet, denunzji, mozzjonijiet, talbiet, rikorsi, rimedji legali straordinarji u trattazzjonijiet oħrajn, kif ukoll sabiex jirrapprezentaw lill-partijiet.

Barra minn hekk, il-partijiet għandhom il-possibbiltà li jagħmlu użu minn għajnuna legali mingħajr ħlas. Dan ifisser li l-Att dwar l-Għajnuna Legali Mingħajr Ħlas (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (*Narodne Novine* (NN; Il-Gazzetta Uffiċjali tar-Repubblika tal-Kroazja), Nru 143/2013) jipprevedi l-possibbiltà li tingħata għajnuna legali mingħajr ħlas liċ-ċittadini li ma jkunux jistgħu jiksbu għajnuna legali huma stess, iżda li jkollhom bżonnha. Għalhekk, sabiex tingħata d-dritt għal għajnuna legali mingħajr ħlas, jeħtieġ li l-parti tikkuntattja lill-uffiċċju tal-amministrazzjoni tal-Istat kompetenti f'pajjiżha u li tipprezenta talba sabiex tingħata għajnuna legali mingħajr ħlas.

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nftethet b'mod uffiċjali? Nirdievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ipprezentat korrettement jew le?

Proċedura ċivili tinbeda billi tiġi pprezentata azzjoni u titressaq billi l-azzjoni tiġi nnotifikata lill-konvenut.

Wara li tiġi pprezentata azzjoni, isiru t-tnejjijiet għall-proċess.

Dawn it-tnejjijiet jinkludu, fost l-oħrajn, eżami preliminari tal-azzjoni u, jekk l-azzjoni ma tkunx komprensibbli jew jekk ma jkunx fiha dak kollu meħtieġ sabiex tittiehed azzjoni fuqha, il-qorti tordna lill-parti tal-preżentazzjoni sabiex tikkoreġi l-preżentata, jiġifieri temendaha f'konformità mal-istruzzjonijiet ipprovduti u tirritornaha għall-fini ta' korrezzjoni jew emenda.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (bħaż-żmien disponibbli għalija biex nidher)?

Il-partijiet, l-avukati u r-rappreżentanti tagħhom jiġu infurmati bil-progress tal-kawża mill-uffiċjal tal-uffiċċju tal-iskrivani fuq il-bażi tal-informazzjoni fir-registru u l-fajl.

L-informazzjoni tkun limitata għad-data rigward l-istadju tal-proċedimenti u l-imħallfin unici, il-presidenti tal-awla, il-membri tal-kunsill u s-segretarji legali li jkunu qegħdin jismgħu l-kawża.

Meta tiġi pprovduta l-informazzjoni, huwa pprojbit li jsiru dikjarazzjonijiet dwar il-korrettezza ta' azzjonijiet individwali fil-qorti, kif ukoll dwar l-eżitu probabbli tal-proċedimenti.

L-informazzjoni tista' tingħata bit-telefon, bil-posta elettronika u bil-miktub.

Il-partijiet jistgħu, permezz tal-internet, jiksibu aċċess għal informazzjoni rigward il-progress tal-proċedimenti u l-imħallfin uniċi, il-presidenti tal-awla, il-membri tal-kunsill u s-segretarji legali li jkun qegħdin jisingħu l-kawża, jekk ikun qed jintuza s-servizz ta' Aċċess Pubbliku għal Informazzjoni Bażika dwar il-Kawżi / Kawżi elettronici tal-Qorti (*Javni pristup osnovnim podacima o sudskim predmetima - usluga e-Predmet*) għall-kawża inkwistjoni.

L-iskadenzi sabiex il-partijiet jidheru quddiem il-qorti u passi oħrajn meħuda mill-partijiet jew mill-qorti huma preskritti miz-ZPP.

Aktar informazzjoni dwar l-iskadenzi u t-tipi ta' skadenzi hija disponibbli fil-pakkett ta' informazzjoni intitolat "**Termini proċedurali – Ir-Repubblika tal-Kroazja**".

L-aħħar aġġornament: 23/08/2018

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Kif tipproċedi? - Italja

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Il-ligi Taljana tiggarrantixxi l-aċċess għall-qorti bħala miżura ġenerali tal-harsien tad-drittijiet.

Madankollu, min irid jibda kawża dwar blokk ta' appartamenti, id-drittijiet reali, id-diviżjoni, is-suċċessjoni, il-ftehimiet familjali, il-lokazzjoni, il-kuntratti tal-komodati, il-lokazzjoni kummerċjali, il-kumpens għad-danni kkawżati mir-responsabbiltà medika u s-servizzi tas-saħħa u l-libell permezz ta' mezzi tal-istampa jew b'mezzi oħra ta' riklamar, kuntratti tal-assigurazzjoni, bankarji u finanzjarji, għandu, bl-għajnuna ta' avukat, l-ewwel nett jipprova l-process ta' medjazzjoni, li hija kundizzjoni għall-ammissibilità tal-kawża nnifisha.

Alternattiva oħra hija l-arbitraġġ, fejn min jiddeciedi t-tilwima hija persuna privata maħtura mill-partijiet: f'dan il-każ jinftieg il-kunsens taż-żewġ partijiet biex tintagħżel il-proċedura tal-arbitraġġ minflok kawża l-qorti.

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

Trid tiġi osservata l-preskrizzjoni stabbilita mil-ligi. Il-preskrizzjoni ordinarja hija dik ta' 10 snin, madankollu hemm numru ta' preskrizzjonijiet iqsar skont il-każ (l-Artikoli 2934 – 2961 tal-Kodiċi Ċivili).

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Sabiex tingħata sentenza li taqta' u tiddeciedi t-tilwima li jkollha s-saħħa ta' sentenza definitiva trid tmur quddiem awtorità ġudizzjarja. L-għażla tal-awtorità ġudizzjarja kompetenti tiddependi mit-tip ta' tilwima u tvarja skont il-kriterji ta' kompetenza indikati mid-dritt nazzjonali u mid-dritt tal-Unjoni Ewropea

4 Jekk iva, f'lema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Ir-regola ġenerali hija li wieħed għandu jidher quddiem il-qorti tal-post fejn huwa residenti l-konvenut (guriżdizzjoni territorjali: il-post fiżiku tal-persuni naturali). Skont l-ammont tal-pretensjoni (guriżdizzjoni skont il-valur) jiġifieri n-natura partikolari tas-sugġett (guriżdizzjoni skont is-sugġett) wieħed għandu jidher quddiem ġudikant speċifiku (kummissarju tal-Ġustizzja jew tribunal b'imħallef uniku jew iffurmat minn kulleġġ) jiġifieri f'post differenti mill-post ġenerali tal-persuni naturali (guriżdizzjoni skont it-territorju mhux derogabbli).

Ara t-tabella "[quddiem liema mħallef nista' nipprezenta l-kawża tiegħi - jurisdiction of the court](#)".

5 Għal liema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Għal kawżi dwar beni mobbli b'valur li ma jaqbiżx il-EUR 5 000, il-guriżdizzjoni hija tal-Kummissarju tal-Ġustizzja. Dan tal-aħħar għandu kompetenza sa EUR 20 000 jekk il-kawża tkun dwar kumpens għal danni kkawżati miċ-ċirkolazzjoni ta' vetturi jew bastimenti. Għall-kawżi l-oħra b'valur superjuri huwa kompetenti t-Tribunal b'imħallef uniku. Hemm imbagħad ukoll sugġetti, ikun xi jkun il-valur tagħhom, assenjati lill-Kummissarju tal-Ġustizzja (l-Artikolu 7, 3, tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili), lit-tribunal b'imħallef uniku (l-Artikolu 409 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili) jew lit-Tribunal iffurmat minn kulleġġ (l-Artikolu 50-*bis* tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

Ara t-tabella "[quddiem liema mħallef nista' nipprezenta l-kawża tiegħi - jurisdiction of the court](#)".

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

Ir-regola ġenerali trid li l-parti tkun meġġuna minn avukat (obbligu tad-difiża teknika). Hemm eċċezzjonijiet għal kawżi b'valur ekonomiku minimu (quddiem il-Kummissarju tal-Ġustizzja sa massimu ta' EUR 1 000) u sitwazzjonijiet fejn il-parti għandha l-kwalità neċessarja biex tagixxi bħala difensur bi prokura quddiem l-imħallef presjedenti (l-Artikolu 86 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivani tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Ir-rikors jiġi indirizzat lill-parti l-oħra u pprezentat fir-registru tal-Uffiċjal Ġudizzjarju kompetenti.

8 B'lema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nipprezentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Ir-rikors jista' jiġi pprezentat oralment biss f'kawżi quddiem il-Kummissarju tal-Ġustizzja (l-Artikolu 316 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili); fil-każijiet l-oħra jrid isir bil-miktub u bil-lingwa Taljana. Mhix ammissibbli l-prezentata ta' rikors bil-faks jew bil-posta elettronika.

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiffaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

Ma jeżistux mudelli jew formoli, ir-rikors irid ikun fih id-dettalji tal-partijiet, tal-imħallef, tal-oġġett u tat-titolu.

10 Huwa meħtieġ li nħallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nħallas avukat mal-prezentata tar-rikors?

Trid tiħallas somma lill-Istat, skont il-valur tat-tilwima dakinhar tal-prezentata tar-rikors (kontribut unifikat previst mit-Test Uniku tal-Ispejjeż Ġudizzjarji, DPR 115 / 2002).

Il-metodi u l-perjodi tal-ħlas tal-avukat jiddependu mill-ftehim milfuq mill-avukat u l-klijent tiegħu.

11 Nista' nitlob għajnuna legali?

Kulhadd, ċittadini u mhux, jista' jibbenefika mill-assistenza legali mħallsa mill-Istat jekk ikollu r-rekwiżiti tal-qligħ stabbiliti mil-ligi (Test Uniku tal-Ispejjeż Ġudizzjarji DPR 115 / 2002).

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nftethet b'mod uffijali? Nirċievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ipprezentat korrettement jew le?

Ir-rikors jitiqies ipprezentat

meta jiġi nnotifikat lill-parti l-oħra f'każ ta' citazzjoni,

meta jiġi pprezentat fir-registru tal-qorti f'każ ta' rikors.

Il-verifika tal-ammissibilità ssir waqt il-kawża kontenjuża bejn il-partijiet, u mhux qabel.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (bħaż-żmien disponibbli għaliha biex nidher)?

Il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili jistabbilixxi t-termini għad-dehra u l-azzjonijiet li jistgħu jieħdu l-partijiet u l-ġudikant. L-imħallef uniku, imbagħad, iwettaqhom permezz tal-kalendarju tal-process (l-Artikolu 81-*bis* d.att. tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili)

Floq relatati

[bringing a case to court articles codice procedura civile](#) (84 Kb)

L-aħħar aġġornament: 21/01/2019

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew deġta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Kif tipproċedi? - Ċipru

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Hemm alternattivi, fosthom soluzzjoni ekstrapudizzjarja għat-tilwima, arbitraġġ jew il-mekkanizmu ta' medjazzjoni stipulat fl-Att dwar Ċerti Aspetti tal-Medjazzjoni f'Materji Ċivili 159(I)/2012.

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

Iva hemm. Skont l-Att dwar il-Limiti 66(I)/2012, l-ebda kawża ma tista' titressaq il-qorti jekk ikunu għaddew 10 snin mid-data tat-tmiem tal-bażi għar-rikors, sakemm ma jkunx stipulat mod ieħor fil-liġi, bħal fil-każijiet li ġejjin:

Jekk rikors ikun jikkonċerna delitti ċivili, kuntratti, kambjali, ċekkijiet, ċedoli, eċċ., l-ebda kawża ma tista' titressaq wara li jgħaddi perjodu ta' sitt snin mid-data tat-tmiem tal-bażi tar-rikors.

Jekk rikors ikun jikkonċerna kumpens għal negligenza, fastidju jew ksur ta' dmir istituzzjonali, l-ebda kawża ma tista' titressaq wara li jgħaddi perjodu ta' tliet snin mid-data tat-tmiem tal-bażi tar-rikors. Jekk il-limitu taż-żmien ikun jista' jiġi estiż mill-qorti fi żmien sentejn mid-data ta' skadenza, jekk rikors ikun jikkonċerna kumpens għal ħsara fuq il-persuna u/jew mewt ikaġunat minn delitt ċivili.

Il-limitu ta' żmien biex tinfetaħ kawża relatata ma' proprjetà ta' persuna deċeduta, irrispettivament mis-sehem f'dik il-proprjetà, mil-legat u mill-validità tat-testament jiskadi tmien snin mid-data tal-mewt.

Il-limitu ta' żmien biex tinfetaħ kawża li tikkonċerna ipoteka jew rahan jiskadi wara li jgħaddi perjodu ta' 12-il sena mid-data tat-tmiem tal-bażi tar-rikors.

Jekk rikors ikun jikkonċerna sentenza tal-qorti, l-ebda kawża ma tista' titressaq wara li jgħaddi perjodu ta' 15-il sena mid-data tal-għoti tas-sentenza finali.

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Jekk il-bażi tal-kawża jew id-dritt eżegwibbli jkun ġara fir-Repubblika ta' Ċipru jew f'territorju li huwa meqjus bħala t-territorju tar-Repubblika ta' Ċipru jew jekk il-bażi tal-kawża hija tali li tagħti l-gurizdizzjoni lir-Repubblika ta' Ċipru, ikollok tmur f'qorti tar-Repubblika ta' Ċipru.

4 Jekk iva, fl-ilema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

F'każ ta' **tilwima ċivili**, ikollok tmur fil-qorti distrettwali tad-distrett fejn:

tkun qamet kompletament jew parzjalment il-bażi tal-kawża;

l-intimat, jew kwalunkwe wieħed mill-intimati, ikunu għexu jew ħadmu fil-mument li tressaq ir-rikors;

tinsab iż-Żona ta' Bażi Sovrana, sakemm il-partijiet kollha fil-kawża jkunu ċittadini Ċiprijotti u l-bażi tal-kawża tkun qamet kompletament jew parzjalment fiż-

Żona tal-Bażi Sovrana jew l-intimat (jew kwalunkwe wieħed mill-intimati) ikunu jgħixu jew jaħdmu hemmhekk;

tinsab iż-Żona ta' Bażi Sovrana, sakemm il-bażi tal-kawża tkun qamet kompletament jew parzjalment fiż-Żona ta' Bażi Sovrana minħabba l-użu ta' vettura bil-mutur minn persuna li kienet jew kellha tkun assikurata skont l-Artikolu 3 tal-Att dwar il-Vetturi bil-Mutur (Assikurazzjoni ta' Terzi);

tinsab iż-Żona ta' Bażi Sovrana, sakemm il-bażi tal-kawża tkun qamet kompletament jew parzjalment fiż-Żona ta' Bażi Sovrana minħabba incident jew marda okkupazzjonali ta' impjegat li seħħ matul l-impjeg tiegħu fir-rigward tar-responsabbiltà tal-impjegatur li kien jew kellu jkun assikurat skont l-Artikolu 4 tal-Att dwar il-Vetturi bil-Mutur (Assikurazzjoni ta' Terzi);

tinsab il-proprjetà, li tkun l-oġġett ta' kawża relatata mad-distribuzzjoni jew il-bejgħ ta' proprjetà immobbli jew kwalunkwe materja oħra li tikkonċerna dik il-proprjetà immobbli.

Jekk it-tilwima tikkonċerna **tilwima industrijali** li tinvolvi talba għal kumpens li tkun ugwali għas-salarji ta' sa sentejn, ikollok tmur fit-**tribunal tat-tilwim industrijali** tad-distrett fejn tkun qamet it-tilwima jew, fin-nuqqas ta' dan, f'dak fejn ir-rikorrent għandu d-domicilju abitwali jew il-post ta' residenza permanenti tiegħu.

Inkella, ikollok tmur fil-qorti distrettwali kompetenti.

Fil-każ ta' **tilwima li tikkonċerna proprjetà mikrija**, it-tribunal tal-kontroll tal-kera stabbilit mid-distrett fejn tinsab il-proprjetà jkollha l-gurizdizzjoni.

Fil-każ ta' **tilwim familjari** (eż. divorzju, tilwim fuq proprjetà, eċċ.), ikollok tmur fil-**qorti tal-familja**, u b'mod partikolari fil-qorti tal-familja tad-distrett fejn tgħix jew taħdem kwalunkwe waħda mill-partijiet fil-kawża, jew fil-każ ta' tilwim li jikkonċerna minuri, mal-qorti tal-familja tad-distrett fejn ikun jgħix il-minuri jew l-intimat.

5 Għal ilema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Ara l-mistoqsija numru 4 hawn fuq.

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

Tista' tiiftaħ kawża waħdek. Il-liġi ma titlobx li persuna tkun rappreżentata minn avukat jew intermedjarju ieħor (flief fil-każ ta' minuri jew persuni inkompetenti, kif definit fil-leġiżlazzjoni rilevanti).

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivani tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Id-dokumenti ġudizzjarji meħtieġa biex tinfetaħ il-kawża (ċitazzjoni, rikors, eċċ.) għandhom jiġu ppreżentati fir-registru tal-qorti kompetenti.

8 B'ilema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nippreżentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Ir-rikors għandu jsir dejjem bil-miktub u bil-Grieg. Kull rikors (jew dokumenti ġudizzjarji oħrajn) mibgħuta b'posta elettronika jew b'faks **ma jiġux** milqugħa.

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiiftaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nippreżenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

Iċ-ċitazzjoni biex tinfetaħ kawża għandha ssir skont il-Formola 1 tar-Regoli ta' Proċedura Ċivili fil-każ ta' ċitazzjoni b'approvazzjoni ġenerali, jew skont il-Formola 2 fil-każ ta' ċitazzjoni b'approvazzjoni speċifika.

10 Huwa meħtieġ li nhallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nhallas avukat mal-preżentata tar-rikors?

Iva, ikollok tħallas dritt tat-taxxa tal-bolla. Id-dritt jithallas mar-registrazzjoni tad-dokument li jrid jithallas dritt għalih.

Jekk l-avukat jithallasx bil-quddiem jew le jiddependi mill-ftehim li jkollok mal-avukat tiegħek.

11 Nista' nitlob għajna legali?

Iva, meta l-proċedimenti ġuridici jressqu quddiem il-qorti tal-familja jew fil-każ ta' proċedimenti li jikkonċernaw tilwim transfruntieri, jew persuni li jfittxu l-ażil, refuġjati jew ċittadini ta' pajjiżi terzi li qegħdin fil-pajjiż illegalment, sakemm tintlaqa' t-talba għal għajna legali.

12 It-talba tiegħi minn ilema mument titqies li nfetħet b'mod uffċjali? Nirċievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ippreżentat korrettement jew le?

Mill-mument tar-registrazzjoni tal-kawża. Fil-każ ta' registrazzjoni invalida jew tardiva jew kull problema oħra assoċjata mar-registrazzjoni tal-kawża, inti tirċievi risposta mingħand id-dipartiment tar-registrazzjoni kompetenti.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (bħaż-żmien disponibbli għalija biex nidher)?

Informazzjoni dwar skedi u attendenzi l-qorti tkun ipprovduta iktar 'il quddiem.

L-aħħar aġġornament: 12/11/2015

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew deġta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna giet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Jekk jogħġbok innota li dawn il-lingwi li ġejjin diġà ġew tradotti.

Kif tiapproċedi? - Latvja

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Fil-Latvja, persuna tista' tmur il-qorti jew, jekk il-partijiet ikunu laħqu ftehim u kkonkludew ftehim ta' arbitraġġ, tmur quddiem bord tal-arbitraġġ (ħlief għal certu tilwim li ma jistax imur għall-arbitraġġ).

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

Il-preskrizzjoni għall-ftuħ ta' kawża l-qorti tvarja skont il-każ partikolari. Jekk għandek xi mistoqsija dwar il-preskrizzjoni, hu parir minghand avukat jew aġenzija tal-informazzjoni pubblika.

Hemm diversi limiti taż-żmien generali previsti fil-Liġi Ċivili. Dawn jistgħu jiġu affettwati mis-sugġett u miċ-ċirkostanzi tat-talba, u jridu jiġu determinati każ b'każ, u jiġu meqjusa dawn li ġejjin:

Il-Liġi tal-Familja

Il-kawzi ġejjin minn wegħda taż-żwieġ jridu jitressqu fi żmien sena li jiġi kkalkulat mid-data meta titfassar l-għerusia jew minn meta waħda mill-partijiet tmur lura minn kelmitha, jew fejn l-għarusu tkun tqila, mid-data meta jitwieled il-wild, jekk f'dak il-perjodu l-għerusia tkun diġà tħassret jew il-parti ma tkunx żammet kelmitha.

Il-kawzi ġejjin mir-relazzjonijiet ta' proprjetà bejn il-konjuġi jridu jitressqu fi żmien sena mit-tranzazzjoni konkluziva mill-konjuġi l-ieħor.

Ir-raġel ta' omm it-tifel jista' jikkontesta l-preżunzjoni ta' paternità fi żmien sentejn mill-gurnata li fiha jiskopri li t-tifel mhux tiegħu. Omm it-tifel għandha l-istess dritt biex tikkontesta preżunzjoni ta' paternità. It-tifel innifsu jista' jikkontesta preżunzjoni ta' paternità fi żmien sentejn wara li jilhaq l-età adulta.

Il-kawzi ġejjin mir-rikonoxximent tal-paternità jridu jitressqu fi żmien sentejn minn meta l-parti ssir taf biċ-ċirkostanzi li jeskludu l-paternità, jew minn meta t-tifel jilhaq l-età adulta jekk it-talba ssir mit-tifel innifsu;

Il-kawzi ġejjin mir-relazzjonijiet bejn tutur u minuri jridu jitressqu fi żmien sena minn meta l-minuri jilhaq l-età adulta jew isefħ waħda miċ-ċirkostanzi l-oħra stabbiliti mil-liġi.

Il-Liġi dwar il-Proprjetà

Il-kawzi dwar tfixkil fil-pussess jew l-ispoll jridu jitressqu fi żmien sena minn meta l-parti ssir taf bit-tifxkil jew l-ispoll.

Il-kawzi kontra persuna li għandha l-pussess ta' proprjetà u li tista' takkwistaha bil-preskrizzjoni jridu jitressqu fi żmien 10 snin minn meta l-parti l-oħra tinduna bil-pussess.

Il-kawzi mressqa minn sid ġdid minħabba żidiet li seħħew minħabba proċess naturali jridu jitressqu fi żmien sentejn.

Il-Liġi tal-obbligazzjonijiet

Id-drittijiet skont il-liġi tal-obbligazzjonijiet huma preskritti jekk il-persuna b'dawn id-drittijiet ma teżercitahomx fiż-żmien stabbilit mil-liġi.

Kawzi ġejjin minn drittijiet skont il-liġi tal-obbligazzjonijiet li għalihom il-liġi ma tispeċifikax terminu iqsar jridu jitressqu fi żmien 10 snin; dawn it-tipi ta' drittijiet li għalihom il-liġi ma tispeċifikax terminu iqsar huma preskritti jekk il-persuna li tgawdi minn dawn id-drittijiet ma teżercitahomx fi żmien 10 snin, ħlief għal xi drittijiet li ma jistgħux ikunu preskritti.

Id-dritt għall-annullament ta' kuntratt ta' bejgħ minħabba telf eċċessiv huwa preskrit jekk it-talba ma ssirx fi żmien sena mill-konkluzjoni tal-kuntratt.

Il-kawzi dwar it-telf minħabba trasferiment, ċaħda jew ċediment jridu jitressqu fi żmien sena.

Il-kawzi kummerċjali

Il-kawzi ġejjin minn tranzazzjoni kummerċjali jridu jitressqu fi żmien tliet snin, sakemm ma jkunx hemm preskrizzjoni oħra prevista mil-liġi.

Il-kawzi LI ġejjin minn kuntratt ta' aġenzija kummerċjali jridu jitressqu fi żmien erba' snin mit-tmiem tas-sena bil-kalendarju li fiha qamet it-talba.

Il-kawzi kontra negozjant individwali minħabba l-mod kif qed imexxi n-negozju tiegħu jridu jitressqu fi żmien tliet snin wara t-tneħħija tiegħu mir-reġistru tal-kummerċ, sakemm it-talba ma tkunx soġġetta għal preskrizzjoni iqsar.

Il-kawzi li ġejjin minn projbizzjoni imposta fuq membru ta' sħubija li ma tħallix jikkonkludi tranzazzjonijiet fl-istess tip ta' negozju tas-sħubija, jew milli jkun membru b'responsabbiltà sħiħa fi sħubija oħra li tmexxi l-istess tip ta' negozju mingħajr il-kunsens tal-bqija tal-membri, jridu jitressqu fi żmien tliet xhur mid-data li fiha l-membri l-oħra tas-sħubija jsiru jafu bil-ksur tal-projbizzjoni dwar il-kompetizzjoni, iżda mhux aktar tard minn ħames xhur minn meta jseħħ il-ksur.

Il-kawzi kontra membru ta' sħubija rigward l-obbligi tas-sħubija jridu jitressqu fi żmien tliet snin minn meta t-terminazzjoni tas-sħubija tiddaħħal fir-reġistru, sakemm it-talba kontra s-sħubija mhix soġġetta għal preskrizzjoni iqsar.

Il-kawzi kontra l-fundaturi ta' kumpanija rigward l-obbligi li daħlet għalihom il-kumpanija qabel it-twaqqif tagħha jridu jitressqu fi żmien tliet snin minn meta l-kumpanija tniżżlet fir-reġistru tal-kummerċ.

Il-kawzi kontra l-fundaturi rigward telf speċifiku li tkun ġarrbet il-kumpanija u terzi li seħħ matul l-operat tal-kumpanija jridu jitressqu fi żmien ħamest ijiem minn meta l-kumpanija tniżżlet fir-reġistru tal-kummerċ. Din il-preskrizzjoni tapplika wkoll għall-persuni li jkun għenu biex sar dan it-telf.

Il-kawzi li ġejjin minn drittijiet kontra l-kumpanija ta' kreditur li ma jistax jottjeni l-ħlas tat-talba tiegħu mill-kumpanija u jdur għall-persuni responsabbli skont il-liġi (il-fundaturi, terzi, eċċ) jridu jitressqu fi żmien ħames snin minn meta tkun saret it-talba.

Il-kawzi li ġejjin minn ksur ta' projbizzjoni tal-kompetizzjoni imposta fuq il-membri tal-bord ta' kumpanija jridu jitressqu fi żmien ħames snin mid-data tal-ksur.

Il-kawzi li ġejjin mit-telf ikkawżat lill-kumpanija, il-membri tagħha jew lill-kredituri tagħha matul ir-riorganizzazzjoni tagħha jridu jitressqu fi żmien ħames snin mid-data minn meta ssir effettiva r-riorganizzazzjoni.

Il-kawzi kontra speditur jridu jitressqu fi żmien tliet snin.

Il-kawzi kontra speditur rigward il-merkanzija, sakemm l-ispeditur ma kellux aġir *in mala fede* jew ippermetta negligenza gravi, u l-kawzi kontra persuna li tiegħu ħsieb il-maħżen, sakemm ma kellhiex aġir *in mala fede* jew ippermettiet negligenza gravi, jridu jitressqu fi żmien sena.

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Ara l-iskeda informattiva dwar "[Il-Ġurisdiżjoni tal-Qrati](#)".

4 Jekk iva, f'liema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tghix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Ara l-iskeda informattiva dwar "[Il-Ġurisdiżjoni tal-Qrati - il-Latvja](#)".

5 Għal liema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Ara l-iskeda informattiva dwar "**Il-Ġurisdiżjoni tal-Qrati - il-Latvja**".

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

Ir-rikors jista' jiġi ppreżentat mir-rikorrent innifsu jew minn persuna awtorizzata. L-awtorizzazzjoni tista' tiġi mehmuża mar-rikors. Mhemmx bżonn ta' avukat jew ta' konsulent legali ieħor.

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivani tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Ir-rikors irid jiġi ppreżentat lill-qorti tal-ewwel istanza li għandha ġurisdiżjoni.

Ir-rikors irid jiġi ppreżentat fir-reġistru (*kanceleja*) tal-qorti mir-rikorrent jew minn persuna awtorizzata. Ir-rikorsi jistgħu jintbagħtu wkoll bil-posta, u għandhom jiġu indirizzati lill-qorti rispettiva.

Ir-rikorsi jiġu aċċettati matul il-hinijiet tax-xogħol minn impjegat maħtur mill-president tal-qorti - normalment ikun l-assistent tal-president tal-qorti jew impjegat mas-segretarjat.

8 B'liema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nippreżentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Skont il-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili, il-partijiet iridu jippreżentaw kwalunkwe dokumenti b'lingwi barranin flimkien ma' traduzzjoni ċertifikata fil-lingwa uffiċjali, il-Latvjan, skont il-proċeduri stabbiliti mil-Liġi. Persuna eżenti mill-ispejjeż tal-qorti ma għandhiex għalfejn teħmeż traduzzjoni.

Il-qorti tista' taċċetta li ċerti passi proċedurali jsiru f'lingwa oħra jekk xi parti jekk titlob u jkun il-qbil tal-partijiet kollha. Il-minuti tas-seduti u d-deċiżjonijiet tal-qorti jsiru bil-Latvjan.

Il-kawża tinftaħ permezz tal-preżentata ta' rikors bil-miktub quddiem il-qorti. Ir-rikors jista' jiġi ppreżentat mir-rikorrent innifsu jew minn persuna awtorizzata minnu, u jista' jintbagħat bil-posta, iżda mhux bil-faks jew bil-posta elettronika.

Għandu jingħad ukoll li d-dokumenti ċertifikati b'firma elettronika sigura jistgħu jintużaw għall-preżentata ta' kull tip ta' rikors sakemm il-liġi ma tkunx ipprovdiet għal proċedura speċifika għall-bidu tal-proċedimenti. Id-dokumenti elettronici mhux aċċettati għal ċerti tipi ta' dokumenti li jikkonċernaw il-proprjetà immobbli, il-familja u s-suċċessjoni u ċerti tipi ta' kuntratti ta' garanzija.

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiġtaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nippreżenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

Ir-rikors irid ikun miktub. Għall-maġġoranza tat-talbiet mhemmx formola apposta. Hemm formoli apposta għat-talbiet iż-żgħir (*maza apmēra prasības*, Kapitolu 30.3 tal-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili); l-eżekuzzjoni tal-obbligi fuq notifika tal-qorti (*saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā*, Kapitolu 50.1 tal-Liġi); u r-rikorsi għall-protezzjoni provviżorja kontra l-vjolenza (*pagaidu aizsardzība pret vardarbību*, Kapitolu 30.5 tal-Liġi).

Fejn mhemmx formola apposta, l-informazzjoni essenzjali u d-data li jridu jiġu indikati fir-rikors huma stabbiliti mil-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili. Skont il-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili, ir-rikors irid jindika dan li ġej:

- l-isem tal-qorti li quddiemha tressaq ir-rikors;
- l-isem, kunjom, numru tal-identità personali u l-post ta' residenza dikjarata tar-rikorrent (jekk ir-rikorrent ma għandux post ta' residenza dikjarata, il-post ta' residenza *de facto* tiegħu); f'każ ta' persuna ġuridika, l-isem, in-numru ta' reġistrazzjon u l-uffiċċju reġistrat; ir-rikorrent jista' jindika wkoll indirizz ieħor minhabba korrispondenza mal-qorti;
- l-isem, kunjom, numru tal-identità personali, il-post ta' residenza dikjarata u kull indirizz addizzjonali ieħor ta-konvenut jew parti interessata, jew fin-nuqqas, post ta' residenza *de facto*; f'każ ta' persuna ġuridika, l-isem, in-numru ta' reġistrazzjoni u l-uffiċċju reġistrat; in-numru tal-identità personali jew ta' reġistrazzjoni tal-konvenut, jekk magħruf, irid jiġi indikat;
- l-isem, kunjom, numru tal-identità personali u indirizz għall-korrispondenza mal-qorti tar-rappreżentant tar-rikorrent, jekk il-kawża ssir mir-rappreżentant, jew f'każ ta' persuna ġuridika, l-isem, in-numru ta' reġistrazzjoni u l-uffiċċju reġistrat;
- f'każ ta' talba għall-irkupru ta' flus, l-isem tal-istituzzjoni ta' kreditu u n-numru tal-kont li fiha jista' jsir il-ħlas, jekk disponibbli;
- is-sugġett tat-talba;
- l-ammont tat-talba, jekk it-talba tista' tiġi kwantifikata fi flus, flimkien mal-metodu ta' kalkolu tal-ammont li jrid jiġi rkuprat jew qed jiġi kontestat;
- il-fatti li fuqhom ir-rikorrent ibbaża t-talba tiegħu, u provi li jappoġġaw dawn il-fatti;
- il-liġi li fuqha hija bbażata t-talba;
- it-talbiet tar-rikorrent;
- lista tad-dokumenti mehmuża mar-rikors;
- id-data li fiha sar ir-rikors, u kull informazzjoni oħra li tista' tkun rilevanti.

Hija meħtieġa aktar informazzjoni mil-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili għal rikors partikolari (pereżempju ta' divorzju) u għal ċerti tipi ta' proċedimenti (pereżempju l-konferma jew l-annullament ta' adozzjoni, il-protezzjoni tas-suċċessjon u l-kurazija).

Ir-rikors irid jiġi ffirmat mir-rikorrent jew mir-rappreżentant tiegħu, jew mir-rikorrent flimkien mar-rappreżentant tiegħu jekk titlob hekk il-qorti, ħlief fejn il-liġi tipprovdi mod ieħor. Jekk ir-rappreżentant irid jaġixxi f'isem ir-rikorrent, trid tiġi mehmuża mar-rikors il-prokura (*pilnvara*) jew dokument ieħor li jiċċertifika d-dritt tar-rappreżentant li jmessi l-kawża.

Ir-rikors irid jiġi ppreżentat lill-qorti b'numru ta' kopji ekwivalenti għan-numru ta' konvenuti u partijiet terzi interessati.

Ir-rikors irid jiġi akkumpanjat ukoll minn dokumenti li:

jurju li tħallsu t-tariffi tal-Istat (*valsts nodevas*) u spejjeż oħra tal-Qorti skont il-proċeduri stabbiliti mil-liġi u fl-ammonti korretti;

jikkonfermaw li ġew osservati l-proċeduri għall-istħarrig ekstraproċedurali tal-kwistjoni, fejn tali stħarrig huwa rikjest mil-liġi;

jippruvaw il-fatti li fuqom hija bbażata t-talba.

Fis-sit elettroniku tal-portal tal-qrati Latvjani www.tiesas.lv, taħt *EPakalpojumi* ("servizzi elettronici"), *Eveidlapas* ("formoli elettronici"), hemm numru ta' formoli għad-dokumenti proċedurali. Dawn il-formoli jistgħu jitnizzlu, jimtlew u jiġu ppreżentati f'forma stampata.

10 Huwa meħtieġ li nħallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nħallas avukat mal-preżentata tar-rikors?

L-ispejjeż tal-qorti jridu jiġu tħallsu qabel il-preżentata tar-rikors (tariffa tal-Istat (*valsts nodeva*), tariffa tar-reġistru (*kancelejas nodeva*), u l-ispejjeż meħtieġa minhabba s-smiġħ tal-kawża (*ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi*)); il-ħlas jista' jsir il-bank. Meta l-qorti taqta' s-sentenza favur parti minnhom, hija tordna lill-parti t-telliefa biex tħallas l-ispejjeż kollha li tkun garrbet il-parti rebbieha. Jekk it-talba tiġi milqugħa biss parzjalment, l-ispejjeż tal-qorti jiġu tħallsu skont dak il-proporzjon. Jekk ir-rikorrent ma jkomplix bil-kawża jew il-kawża ma tintaqgħax, ir-rikorrent irid iħallas lura l-ispejjeż tal-qorti tal-konvenut (ħlief fil-każijiet stabbiliti mil-liġi fejn talba hija marbuta mal-ħruġ taċ-ċertifikat previst fir-Regolament (KE) Nru 1896/2006 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill). F'dan il-każ il-konvenut ma jħallasx lura l-ispejjeż tal-qorti tar-rikorrent, iżda jekk ir-rikorrent ma jkomplix bil-kawża għaliex il-konvenut volontarjament issodisfa t-talba tiegħu wara l-preżentata tar-rikors, il-qorti tista', b'talba tar-rikorrent, tordna lill-konvenut iħallas l-ispejjeż tal-qorti tar-rikorrent.

Bl-istess mod, l-ispejjeż tat-tmexxija tal-kawża (it-tariffi tal-avukat, l-ispejjeż ta' kull dehra l-qorti u l-ispejjeż marbuta mal-kumpilazzjoni tal-provi) jithallsu mill-konvenut favur ir-rikorrent jekk it-talba tar-rikorrent tiġi milqugħa kollha jew parti minnha, jew jekk ir-rikorrent ma jkoplew bil-kawża għaliex il-konvenut volontarjament issodisfa t-talba tiegħu wara l-prezentata tar-rikors Jekk il-kawża ma tiġix milqugħa, il-qorti tordna lir-rikorrent iħallas l-ispejjeż tad-difiża tal-konvenut.

It-tariffi tal-avukat jew konsulent legali jiġu stabbiliti bi ftehim bejn il-klijent u l-avukat jew konsulent legali.

11 Nista' nitlob għajnunata legali?

Ara l-iskeda informattiva dwar "L-Għajnunata Legali".

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nfetħet b'mod ufficiali? Nirċievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ipprezentat korrettement jew le?

Id-dokumenti li jaslu bil-posta, jew matul il-hinijiet tal-fuħ, jiġu registrati mill-qorti f'registru għall-korrispondenza li tidhol kuljum dakinhar tal-wasla tagħhom. Rikors jitqies li tressaq dakinhar tal-wasla tiegħu. Il-preskrizzjoni għall-kull pass proċedurali li jrid isir il-qorti tiskadi meta l-qorti tiegħaf taħdem. Jekk ir-rikors, appell jew konsenja postali oħra jaslu għan l-operatur tal-komunikazzjoni sa nofsillejl fil-ġurnata finali taż-żmien imħolli għal dan il-għan, id-dokument jitqies li ġie pprezentat fil-hin.

Jekk ir-rikors ma jkunx ġie mfassal tajjeb, jew jekk ikun hemm xi dokumenti meħtieġa neqsin, l-imħallef jagħti deċiżjoni dettaljata fejn isib li ma tistax tittiehed azzjoni fuq dak ir-rikors. Kopa ta' dik id-deċiżjoni tintbagħat lir-rikorrent bi żmien speċifiku li fiha irid jikkoreġi dawn in-nuqqasijiet. Dan il-limitu taż-żmien ma jistax ikun iqsar minn 20 gurnata li jibdew jgħaddu mid-data tal-għotja tad-deċiżjoni. Jekk ir-rikorrent jikkoreġi dawn in-nuqqasijiet fiż-żmien mogħti lilu, ir-rikors jitqies li ġie pprezentat fid-data li fiha wasal għall-ewwel darba quddiem il-qorti. Jekk ir-rikorrent jonqos milli jagħmel il-korrezzjonijiet fil-hin, ir-rikors jitqies li qatt ma ġie pprezentat, u jintbagħat lura lir-rikorrent. Il-fatt li r-rikors ġie ritornat ma jfissirx li r-rikorrent ma jistax jerga' jressqu quddiem il-qorti. Konferma speċifika li r-rikors ġie pprezentat fil-forma korretta: jekk ir-rikors jiffassal tajjeb, u jiġu mehmuża miegħu d-dokumenti kollha meħtieġa, l-imħallef jiddeciedi fi żmien sebat ijiem mill-wasla tar-rikors il-qorti fejn jilqa' r-rikors u jagħti bidu għall-proċedimenti.

Meta jibdew il-proċedimenti, ir-rikors u l-kopji tad-dokumenti mehmuża miegħu jintbagħtu lill-konvenut flimkien ma' perjodu ta' żmien stabbilit għall-prezentazzjoni tal-osservazzjonijiet bil-miktub. B'notifika tal-osservazzjonijiet l-imħallef jibgħat kopja tagħhom lir-rikorrent u lill-partijiet interessati. L-imħallef jista' jittlob lir-rikorrent biex jagħti l-kommenti tiegħu dwar l-osservazzjonijiet. Hekk kif jaslu l-osservazzjonijiet, jekk jiskadi ż-żmien għall-prezentazzjoni tagħhom, l-imħallef jiffissa data għas-seduta ta' smiġh. L-iskrivani tal-qorti jibgħat citazzjoni lill-partijiet. Jekk il-kawża tkun se tinstema' permezz tal-proċedura bil-miktub, ma tingħatax data għas-smiġh, u ma tintbagħat l-ebda citazzjoni lill-partijiet.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (b'haż-żmien disponibbli għalija biex nidher)?

Il-partijiet jirċievu citazzjoni mill-qorti bil-hin u l-post tas-seduta ta' smiġh jew ta' xi azzjoni proċedurali oħra. Iċ-citazzjoni tal-qorti tintbagħat fl-indirizz tal-post ta' residenza dikjarata, iżda persuna tista' tindika wkoll indirizz ieħor għall-korrispondenza mal-qorti.

Jekk il-konvenut ma jkollux post ta' residenza dikjarata fil-Latvja u r-rikorrent, għal raġunijiet oġġettivi, ma jkunx imexxielu jiddetermina l-post ta' residenza tal-konvenut barra l-Latvja, il-qorti tista', b'rikors dettaljat tar-rikorrent, tagħmel użu mill-proċeduri ta' rintraċċar għall-indirizz tal-konvenut li hemm previsti fil-ftehimiet internazzjonali li huma vinkolanti fuq il-Latvja jew fil-legiżlazzjoni tal-Unjoni Ewropea.

Jekk l-indirizz tal-konvenut ma jistax jiġu traċċat bil-proċeduri previsti fil-ftehimiet internazzjonali li huma vinkolanti fuq il-Latvja jew fil-legiżlazzjoni tal-Unjoni Ewropea, jew jekk ikun impossibbli li jintbagħtu d-dokumenti lill-konvenut fl-indirizz stabbilit mir-rikorrent, jew jekk ikun impossibbli li jintbagħtu d-dokumenti lill-konvenut permezz tal-proċeduri previsti fil-ftehimiet internazzjonali li huma vinkolanti fuq il-Latvja jew permezz tal-proċedura prevista fil-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili għall-kooperazzjoni internazzjonali fi proċedimenti ċivili, il-konvenut li ma għandux post ta' residenza dikjarat fil-Latvja jifharrek mill-qorti permezz ta' avvizi ippubblikat fil-Gazzetta Uffiċjali, *Latvijas Vēstnesis*.

Fil-portal tal-grati tal-Latvja <http://www.tiesas.lv>, taħt *E-Pakalpojumi* ("servizzi elettronici") u *Tiesvedības gaita* ("progress tal-proċedimenti ġudizzjarji"), tista' ssib informazzjoni dwar il-progress tal-proċedimenti ġudizzjarji billi ddaħhal in-numru tal-każ jew taċ-citazzjoni.

L-aħħar aġġornament: 07/02/2019

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Kif tipproċedi? - Litwanja

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Il-liġijiet tar-Repubblika tal-Litwanja jipprevedu għadd ta' għażliet ta' soluzzjoni alternattiva għat-tilwim. Fl-2012, daħlet fis-seħħ Liġi riformulata dwar l-Arbitraġġ Kummerċjali (*Komercinio arbitražo įstatymas*) fil-Litwanja. Din il-Liġi tapplika għall-proċedimenti ta' arbitraġġ li jseħħu fit-territorju tar-Repubblika tal-Litwanja, irrispettivament miċ-cittadinanza jew min-nazzjonalità tal-partijiet f'tilwima, kemm jekk ikunu persuni fiżiċi u kemm jekk ġuridici, jew minn jekk il-proċedimenti ta' arbitraġġ ikunux organizzati minn korps ta' arbitraġġ permanenti jew iseħħux fuq bażi *ad hoc*. L-arbitraġġ huwa alternattiva ekwivalenti għall-grati tal-Istat. Huwa jipprovi għażla sabiex il-biċċa l-kbira tat-tilwimiet tan-negożju jissolvew malajr u b'mod konvenjenti billi jittressqu quddiem persuni privati indipendenti, awtorevoli u ta' reputazzjoni tajba, li jkunu aċċettabbli għaž-żewġ partijiet, aktar milli għall-imħallfin. Il-partijiet għal arbitraġġ jistgħu jaqblu fuq ir-regoli li jirregolaw il-proċedimenti tal-arbitraġġ b'mod aktar liberu. Il-qorti tal-arbitraġġ tista' tiltaqa' fi kwalunkwe post li jkun konvenjenti għall-partijiet għat-tilwima u tista' tagħzel liberament il-lingwa tal-proċedimenti u l-forma tad-deċiżjoni, eċċ. Il-ftehimiet ta' arbitraġġ elettronici huma rikonoxxuti bħala ftehimiet bil-miktub.

Fl-2008 ġiet adottata l-Liġi dwar il-Medjazzjoni Konċiljatorja f'Tilwimiet Ċivili (*Civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas*). Il-medjazzjoni konċiljatorja f'tilwimiet ċivili (imsejha wkoll medjazzjoni) hija proċedura ta' soluzzjoni tat-tilwim amikevoli li tinvolvi intermedjarju konċiljatorju imparzjali terz (medjatur). Il-liġi tispeċifika li l-medjazzjoni tista' tintuża sabiex jissolvew tilwimiet ċivili (jiġifieri tilwimiet li jinvolvu l-familja u kwistjonijiet oħrajn) li jistgħu jinstemgħu minn qorti fi proċeduri ta' qorti ċivili. Il-partijiet jistgħu jużaw din l-għażla sabiex isolvu t-tilwima tagħhom kemm qabel jirreferu t-tilwima tagħhom quddiem il-qorti (medjazzjoni ekstraproċedurali) kif ukoll wara li jkun b'dew il-proċeduri tal-qorti (medjazzjoni ġudizzjarja). Għandu jiġi nnotat li l-bidu tal-medjazzjoni jissospendi l-perjodu ta' limitazzjoni ta' pretensjoni. B'hekk, anki jekk ma tinstabx soluzzjoni amikevoli ta' tilwima, il-partijiet iżommu d-dritt tagħhom li jfittxu rimedju fil-qorti. Il-medjazzjoni ġudizzjarja tiġi pprovduta mingħajr flas. Barra minn hekk, jekk tagħzel li ssolvi t-tilwima tiegħek fi kwistjoni ċivili permezz ta' medjazzjoni ġudizzjarja, tiffirka ammont sinifikanti kemm ta' ħin u kemm ta' sforz, meta mqabbel mal-proċedimenti legali, kif ukoll ta' flus, minħabba li, f'każ li l-proċedura ta' medjazzjoni tintemm bi ftehim amikevoli, 75 % ta-tariffa tal-qorti mħallsa tingħata lura. Is-soluzzjoni ta' tilwima permezz ta' medjazzjoni ġudizzjarja tiggarrantixxi l-kunfidenzjalità u kwalunkwe parti tista' tirtira mill-medjazzjoni ġudizzjarja mingħajr ma tiddikjara r-raġunijiet tagħha.

Is-soluzzjoni ekstraproċedurali tat-tilwimiet li jirriżultaw minn kuntratti konklużi minn konsumaturi hija rregolata mil-Liġi dwar il-Protezzjoni tal-Konsumatur (*Vartotojų teisių apsaugos įstatymas*), li daħlet fis-seħħ fl-2007 u li tinkorpora alternattiva għall-proċedimenti ġudizzjarji, inklużi r-regoli ta' proċedura u l-istruttura istituzzjonali tagħha. Il-korpi involuti f'soluzzjoni alternattiva għat-tilwim fil-Litwanja huma s-Servizz tal-Istat għall-Protezzjoni tal-Konsumatur (*Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba*), is-Servizz tar-Regolamentazzjoni tal-Komunikazzjoni (*Ryšių reguliavimo tarnyba*) u korpi oħrajn li jitttraww

tilwimiet f'setturi individwali (is-Servizz tar-Regolamentazzjoni tal-Komunikazzjoni jisma' tilwimiet fl-oqsma tal-komunikazzjoni elettronika u s-servizzi postali u ta' kurrier, il-Bank tal-Litwanja (*Lietuvos bankas*) jittratta t-tilwimiet tal-konsumaturi ma' fornituri ta' servizzi finanzjarji, eċċ.). Il-konsumaturi jistgħu jużaw assistenza legali matul soluzzjoni alternattiva għat-tilwim, iżda l-ispejjeż tal-assistenza legali ma jinghatawx lura. L-għajnuna legali primarja u sekondarja garantita mill-Istat tiġi pprovduta lil dawk il-konsumaturi li jissodisfaw il-kriterji stabbiliti fil-legiżlazzjoni. Rikors lil korp għas-soluzzjoni alternattiva għat-tilwim ġeneralment ma jkollu ebda effett sospensiv fuq il-perjodu ta' limitazzjoni. Għalhekk, minħabba l-iskadenzi relattivament twal għas-soluzzjoni tat-tilwim tal-konsumaturi u ċerti perjodi ta' limitazzjoni qosra għall-pretensjonijiet, hemm riskju serju li jinqabez il-perjodu ta' limitazzjoni.

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

Il-perjodu ta' limitazzjoni ġenerali huwa ta' għaxar snin.

Il-legiżlazzjoni Litwana tistabbilixxi perjodi ta' limitazzjoni iqsar għal tipi partikolari ta' pretensjonijiet.

Jiġi applikat perjodu ta' limitazzjoni iqsar ta' xahar għall-pretensjonijiet li jirriżultaw mir-riżultati tal-proċeduri tal-offerti.

Jiġi applikat perjodu ta' limitazzjoni iqsar ta' tliet xhur għall-pretensjonijiet sabieħ id-deċiżjonijiet tal-korpi ta' entità ġuridika jiġu ddkjarati invalidi.

Jiġi applikat perjodu ta' limitazzjoni iqsar ta' sitt xhur għal:

pretensjonijiet li jikkonċernaw l-eżekuzzjoni ta' inadempjenza (multa, imgħax fuq hlas tardiv);

pretensjonijiet li jikkonċernaw id-difetti tal-oġġetti mibjugħa.

Jiġi applikat perjodu ta' limitazzjoni iqsar ta' sitt xhur għall-pretensjonijiet li jirriżultaw mir-relazzjonijiet bejn il-kumpaniji tat-trasport u l-klijenti tagħhom fir-rigward tal-konsenji mibgħuta minn ġewwa l-Litwanja, filwaqt li jiġi applikat perjodu ta' limitazzjoni ta' sena għall-konsenji mibgħuta barra mill-pajjiż.

Jiġi applikat perjodu ta' limitazzjoni iqsar ta' sena għall-pretensjonijiet tal-assigurazzjoni.

Jiġi applikat perjodu ta' limitazzjoni iqsar ta' tliet snin għall-pretensjonijiet għad-danni, inklużi pretensjonijiet għal danni li jirriżultaw mill-kwalità inadegwata tal-prodotti.

Jiġi applikat perjodu ta' limitazzjoni iqsar ta' fames snin għall-pretensjonijiet għall-eżekuzzjoni tal-imgħax u ta' hlasijiet perijodici oħrajn.

Il-pretensjonijiet rigward difetti fix-xogħlijiet imwettqa huma soġġetti għal perjodi ta' limitazzjoni iqsar.

Il-pretensjonijiet li jirriżultaw mit-trasport ta' merkanzija, passigġieri u bagalji huma soġġetti għall-perjodi ta' limitazzjoni stabbiliti fil-kodiċijiet (liġijiet) applikabbli għal modalitajiet tat-trasport speċifiċi.

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Tilwima relatata ma' obbligi kuntrattwali hija rregolata mil-liġi magħżula permezz ta' ftehim bejn il-partijiet involuti; jekk il-partijiet għażlu l-liġi tar-Repubblika tal-Litwanja, huma jistgħu jiddefendu l-interessi legali tagħhom quddiem il-qorti Litwani. Dan il-ftehim tal-partijiet jista' jiġi stabbilit fil-kuntratt jew stabbilit f'konformità maċ-ċirkostanzi fattwali tal-każ. Il-partijiet jistgħu jaqblu li l-liġi ta' Stat partikolari tirregola l-kuntratt kollu jew parti(jiet) partikolari tal-kuntratt. Meta l-partijiet jiddeciedu li l-liġi ta' Stat barrani għandha tiġi applikata għal kuntratt, din ma tistax tintuża bħala bażi għar-rinunzja ta' kwalunkwe regoli obbligatorji applikabbli fir-Repubblika tal-Litwanja jew fi kwalunkwe Stat ieħor li ma jistgħux jinbidlu jew jiġu rrinunzjati permezz ta' ftehim tal-partijiet.

Jekk il-partijiet ma jindikawx liema liġi għandha tirregola l-kuntratt, għandha tapplika l-liġi tal-Istat li miegħu huwa assoċjat l-aktar mill-qrib l-obbligu kuntrattwali. Hemm preżunzjoni li l-obbligu kuntrattwali huwa assoċjat l-aktar mill-qrib mal-Istat li fit-territorju tiegħu:

il-parti marbuta bl-obbligu l-aktar karatteristiku tal-kuntratt għandha l-post tar-residenza permanenti jew l-amministrazzjoni ċentrali tagħha. Jekk l-obbligu jkun assoċjat aktar mill-qrib mal-liġi tal-Istat fejn jinsab in-negozju tal-parti għall-obbligu, tapplika l-liġi ta' dak l-Istat;

tinsab il-proprjetà immobbli, jekk is-suġġett tal-kuntratt ikun id-dritt għall-proprjetà immobbli jew id-dritt għall-użu tagħha;

kien jinsab il-post tan-negozju ewlieni fil-mument tal-konkluzjoni ta' kuntratt tat-trasport, diment li l-Istat tal-post tan-negozju ewlieni tat-trasportatur ikun l-istess bħall-Istat li fih ġiet mgħobbija l-merkanzija, jew kien jinsab l-uffiċċju rreġistrat tal-konsenjatur, jew minn fejn intbagħtet il-merkanzija.

Il-ftehimiet ta' arbitraġġ huma rregolati mil-liġi applikabbli għall-kuntratt ewlieni. Jekk il-kuntratt ewlieni jkun invalidu, tapplika l-liġi tal-post fejn ikun ġie konkluz il-ftehim ta' arbitraġġ; jekk din ma tkunx tista' tiġi identifikata, mela tapplika l-liġi tal-Istat tal-arbitraġġ.

Id-drittijiet li l-obbligi tal-partijiet li jirriżultaw mid-dannu huma rregolati, skont l-għażla tal-parti affettwata, jew mil-liġi tal-Istat li fih twestaq l-att rilevanti jew fejn jinsabu kwalunkwe ċirkostanzi oħrajn li jirriżultaw fid-dannu, jew inkella mil-liġi tal-Istat li fih kien imġarrab id-dannu.

Is-sistema ġuridika li tirregola l-proprjetà matrimonjali hija ddeterminata mil-liġi tal-Istat tar-residenza permanenti tal-konjuġi. Meta l-postijiet tar-residenza permanenti tal-konjuġi jkun jinsabu fi Stati differenti, il-liġi li tirregola tkun il-liġi tal-Istat li ż-żewġ konjuġi huma ċittadini tiegħu. Meta l-konjuġi jkun ċittadini ta' Stati differenti u qatt ma kellhom post ta' residenza komuni, il-liġi li tirregola tkun il-liġi tal-Istat fejn sar il-kuntratt taż-żwieġ. Is-sistema ġuridika li tirregola l-proprjetà matrimonjali definita mill-kuntratt hija l-liġi tal-Istat magħżul mill-konjuġi fil-kuntratt tagħhom. F'dan il-każ, il-konjuġi jistgħu jagħzlu l-liġi tal-Istat fejn għandhom jew se jkollhom il-post tar-residenza permanenti tagħhom, il-liġi tal-Istat fejn sar il-kuntratt taż-żwieġ jew il-liġi tal-Istat li wieħed mill-konjuġi huwa ċittadin tiegħu. Il-ftehim tal-konjuġi dwar il-proprjetà skont il-liġi applikabbli jkun validu sakemm ikun konformi mar-rekwiżiti tal-liġi tal-Istat magħżul jew tal-liġi tal-Istat fejn ikun sar il-ftehim.

4 Jekk iva, f'lema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tghix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Ir-regoli tal-ġurisdizzjoni huma stabbiliti fl-Artikoli 29–30 tal-Kodiċi ta' Procedura Ċivili (*Civilinio proceso kodeksas*). Pretensjoni tista' tiġi pprezentata quddiem qorti skont il-post tar-residenza tal-konvenut. Pretensjoni kontra entità ġuridika għandha tiġi pprezentata skont l-uffiċċju rreġistrat tal-entità ġuridika, kif indikat fir-regjistru tal-entitajiet ġuridici. Jekk il-konvenut ikun l-Istat jew municipalità, il-pretensjoni għandha tiġi pprezentata skont l-uffiċċju rreġistrat tal-korp li jirrappreżenta l-Istat jew il-municipalità.

Pretensjoni kontra konvenut li l-post tar-residenza tiegħu ma jkunx magħruf tista' tiġi pprezentata skont il-post fejn tkun tinsab il-proprjetà tiegħu jew skont l-aħħar post tar-residenza magħruf. Pretensjoni kontra konvenut li ma jkollux post tar-residenza fir-Repubblika tal-Litwanja tista' tiġi pprezentata skont il-post fejn tkun tinsab il-proprjetà tiegħu jew skont l-aħħar post tar-residenza magħruf tiegħu fir-Repubblika tal-Litwanja. Pretensjoni relatata mal-attivitajiet ta' fergħa ta' entità ġuridika tista' tiġi pprezentata wkoll skont l-uffiċċju rreġistrat tal-fergħa.

Pretensjoni għall-għoti ta' manteniment u l-azzjoni għaċ-ċhid tal-paternità tista' tiġi pprezentata wkoll skont il-post tar-residenza tal-pretendent. Pretensjoni għal kumpens għad-dannu għas-saħħa ta' persuna, inkluża mewt, tista' tiġi pprezentata skont il-post tar-residenza tal-pretendent jew il-post fejn kien imġarrab id-dannu. Pretensjoni għal kumpens għad-dannu għall-proprjetà ta' persuna tista' tiġi pprezentata skont il-post tar-residenza (l-uffiċċju rreġistrat) tal-pretendent jew il-post fejn sar id-dannu.

Pretensjoni dwar ftehim/kuntratt li jispeċifika l-post tal-eżekuzzjoni tista' tiġi pprezentata wkoll skont il-post tal-eżekuzzjoni indikat fil-ftehim/kuntratt.

Pretensjoni li tirrigwardja persuna li taġixxi fil-kapaċità ta' gwardjan, kustodju jew amministratur tal-proprjetà tista' tiġi pprezentata wkoll skont il-post tar-residenza (l-uffiċċju rreġistrat) tal-gwardjan, tal-kustodju jew tal-amministratur tal-proprjetà.

Pretensjoni dwar kuntratti konkluzi minn konsumaturi tista' tiġi pprezentata wkoll skont il-post tar-residenza tal-konsumatur.

Pretendent għandu d-dritt li jagħzel bejn diversi qrati li jkollhom ġurisdizzjoni għall-kawża.

Il-pretensjonijiet għal drittijiet in rem fi proprjetà immobbli, l-użu ta' proprjetà immobbli, hliet għal rikorsi li jikkonċernaw il-likwidazzjoni ta' beni tal-miżżewġin f'kawża ta' divorzju, u l-kancellazzjoni tas-sekwestru ta' proprjetà immobbli jaqgħu fil-ġurisdizzjoni tal-qorti fil-post tal-proprjetà immobbli jew il-parti ewlenija tal-proprjetà.

Il-pretensjonijiet minn kredituri ta' suċċessjoni pprezentati qabel ma l-eredi jkunu aċċettaw il-wirt jaqgħu fil-ġurisdizzjoni tal-qorti fil-post tal-wirt jew tal-parti ewlenija tal-wirt.

5 Għal liema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Il-kawzi ċivili kollha jinstemgħu mill-qrati distrettwali bħala qrati tal-prim'istanza, hliet għall-kawzi li jinstemgħu minn qrati reġjonali jew mill-Qorti Reġjonali ta' Vilnius.

Il-qrati reġjonali jismgħu l-kawzi ċivili li ġejjin bħala qrati tal-prim'istanza:

mill-4 ta' April 2013, azzjonijiet li jinvolvu pretensjonijiet li jaqgħu LTL 150.000, hliet għall-kawzi li jikkonċernaw il-familja u r-relazzjonijiet industrijali u l-kawzi li jikkonċernaw il-kumpens għal dannu mhux materjali;

kawzi rigward ir-relazzjonijiet legali ta' drittijiet tal-awtur mhux relatati mal-proprietà;

kawzi rigward ir-relazzjonijiet legali f'offerta pubbliċi ċivili;

kawzi rigward falliment jew ristrutturar, hliet għall-kawzi relatati mal-falliment ta' persuni fiżiċi;

kawzi fejn waħda mill-partijiet tkun Stat barrani;

kawzi bbażati fuq pretensjonijiet rigward il-bejgħ obligatorju ta' ishma (sehem, imgħax);

kawzi bbażati fuq pretensjonijiet rigward l-investigazzjoni tal-attivitatijiet ta' entità ġuridika;

kawzi rigward il-kumpens għal dannu materjali u mhux materjali li jirriżulta mill-ksur tad-drittijiet tal-pazjenti stabbiliti;

kawzi ċivili oħrajn li jenħteġ li jinstemgħu minn qrati reġjonali bħala qrati tal-prim'istanza skont liġijiet speċifiċi.

Il-kawzi li ġejjin jinstemgħu biss mill-Qorti Reġjonali ta' Vilnius, bħala qorti tal-prim'istanza:

kawzi rigward it-tilwimiet imsemmija [fil-Liġi dwar il-Privattivi \(Lietuvos Respublikos patentų įstatymas\)](#);

kawzi rigward it-tilwimiet imsemmija fil-Liġi dwar it-Trademarks (Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas);

kawzi rigward l-adozzjoni ta' ċittadinanza Litwana għal persuna li tirisjedi fir-Repubblika tal-Litwanja kif mitluba minn ċittadini ta' Stati oħrajn;

kawzi ċivili oħrajn li jaqgħu fil-ġurisdizzjoni unika tal-Qorti Reġjonali ta' Vilnius bħala l-qorti tal-prim'istanza skont liġijiet speċifiċi.

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

Il-persuni jistgħu jressqu kawża l-qorti huma stess jew permezz tar-rappreżentanti tagħhom. Il-partecipazzjoni ta' persuna f'seduta ta' smiġħ ma ċċaħħadx lil dik il-persuna mid-dritt li jkollha rappreżentant fil-proċedimenti. Huwa meqjus bħala xieraq li rappreżentant jattendi seduta ta' smiġħ fil-qorti f'isem il-persuna li jkun qed jirrappreżenta, sakemm il-qorti ma tqisx li huwa meħtieġ li l-persuna li tkun qed tiġi rrappreżentata tkun preżenti.

Persuna jrid ikollha avukat fil-proċedimenti fil-kawzi speċifikati fil-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili u [fil-Kodiċi Ċivili \(Civilinis kodeksas\)](#), pereżempju, jekk il-qorti tkun qed tisma' kawża li tinvolvi persuna li tiġi ddkjarata bħala legalment inkapaċi, il-persuna inkwistjoni trid tkun irrapreżentata minn avukat.

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Il-persuni li juru x-xewqa li jipprezentaw dokumenti f'qorti jew li jiksbu dokumenti mingħandha jridu jikkuntattjaw lir-reġistru tal-qorti, li jispjega l-proċedura għall-prezentazzjoni, il-kisba jew ir-ritorn tad-dokumenti. [Punti ta' kuntatt tal-qorti](#)

Minn mindu tniada l-portal tas-servizzi elettronici e.teismas.lt fl-1 ta' Lulju 2013, kien possibbli li tiġi pprezentata d-dokumentazzjoni ta' kawża, jinżamm rendikont tal-proċedimenti, tiġħallas it-tariffa tal-qorti u jinkisbu servizzi oħrajn [online](#).

Bil-għan li jiġi żgurat li l-kawzi jiġu ttrattati b'mod konsistenti, huwa stabbilit b'riżoluzzjoni li, mill-1 ta' Jannar 2014, il-kawzi pproċessati b'mod elettroniku minn qrati inferjuri u ttrasferiti lill-qrati tal-appell u tal-kassazzjoni kellhom jiġu pproċessati wkoll b'mod elettroniku.

8 B'liema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nipprezentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Il-persuni li jippartecipaw f'kawża jridu jipprovdu kopji oriġinali tad-dokumenti proċedurali. Barra minn hekk, il-qorti trid tircievi numru suffiċjenti ta' kopji ta' dokumenti proċedurali stampati: kopja waħda għal kull parti opposta (f'kawzi li jinvolvu bosta konvenuti jew pretendenti, kopja waħda għal kull wiehed jew waħda minnhom, jew jekk ikunu nħatru rappreżentant jew persuna awtorizzata sabiex jircievu d-dokumenti proċedurali relatati mal-kawża, sempliċment kopja waħda għal dak ir-rappreżentant jew dik il-persuna awtorizzata) u għall-partijiet terzi, hliet meta dokument proċedurali jiġi pprezentat bl-użu ta' komunikazzjoni elettronika. Kull anness mad-dokumenti proċedurali jrid jiġi pprezentat fl-istess numru ta' kopji bħad-dokumenti proċedurali, hliet meta jiġi pprezentat bl-użu ta' komunikazzjoni elettronika jew jekk il-qorti tkun awtorizzata li l-annessi ma jiġux ipprovdu lill-partijiet minħabba li jkun hemm numru kbir minnhom.

Id-dokumenti proċedurali kollha u l-annessi tagħhom iridu jiġu pprezentati lill-qorti bil-lingwa nazzjonali. Meta l-partijiet fil-proċedimenti li d-dokumenti proċedurali għandhom jiġu pprezentati lilhom ma jkunux jikkonformi l-lingwa nazzjonali, il-qorti trid tircievi traduzzjonijiet ta' dawn id-dokumenti f'lingwa li jifhem. Meta d-dokumenti pprovdu lill-qorti tradotti f'lingwa barranija, il-partijiet iridu jipprovdu traduzzjonijiet debitament iċċertifikati.

Pretensjoni tista' tiġi pprezentata b'mod elettroniku permezz tal-portal tas-servizzi elettronici tal-qrati Litwani <https://e.teismas.lt/lt/public/home/>, li jista' jiġi aċċessat fuq is-sit web tal-Amministrazzjoni tal-Qrati Nazzjonali (*Teismų administracija*): <http://www.teismai.lt/>.

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiġħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inkluzi fil-fajl?

Formola ta' pretensjoni elettronika tista' timtela fuq il-portal tas-servizzi elettronici tal-qrati Litwani <https://e.teismas.lt/lt/public/home/>.

Kwalunkwe pretensjoni pprezentata lill-qorti trid tissodisfa r-rekwiżiti ġenerali applikabbli għall-kontenut tad-dokumenti proċedurali. (L-Artikolu 111 tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili). Id-dokumenti proċedurali jridu jiġu pprezentati lill-qorti bil-miktub. Kull dokument proċedurali ta' parti fil-proċedimenti jrid jispeċifika:

l-isem tal-qorti li tkun qed tiġi pprezentata bid-dokument proċedurali;

l-istatus proċedurali, l-ismijiet, il-kunjomijiet, in-numri tal-identifikazzjoni personali (jekk ikunu magħrufa) u l-postijiet tar-residenza tal-partijiet fil-proċedimenti; indirizzi oħrajn ta' partijiet oħrajn fil-proċedimenti għan-notifika ta' dokumenti proċedurali magħrufa mir-rikorrent; meta l-partijiet fil-proċedimenti jew waħda minnhom tkun persuna ġuridika, l-isem sħiħ, l-uffiċċju rreġistrat u kwalunkwe indirizzi oħrajn ta' partijiet oħrajn fil-proċedimenti għan-notifika tad-dokumenti proċedurali magħrufa mir-rikorrent, il-kodiċijiet, in-numri tal-kontijiet kurrenti (jekk ikunu magħrufa) u d-dettalji tal-istituzzjonijiet ta' kreditu (jekk ikunu magħrufa);

il-metodu li għandu jintuża għan-notifika tad-dokumenti proċedurali lill-parti u l-indirizz postali għall-korrispondenza, jekk ikun differenti mill-post tar-residenza jew mis-sede;

in-natura u s-suġġett tad-dokument proċedurali;

iċ-ċirkostanzi li jissostanzjaw is-suġġett tad-dokument proċedurali u kwalunkwe evidenza li tikkonferma dawk iċ-ċirkostanzi;

kwalunkwe annessi jridu jiġu mehmuża mad-dokument proċedurali pprezentat;

il-firma tal-persuna li tipprezenta d-dokument proċedurali u d-data li tffaslet fiha.

Persuna fil-proċedimenti li tibbaża dokument proċedurali fuq regola ta' interpretazzjoni adottata minn qorti internazzjonali jew qorti ta' Stat barrani trid tipprovdi kopja tad-deċiżjoni tal-qorti li tistabbilixxi dik ir-regola u traduzzjoni debitament iċċertifikata tad-deċiżjoni fil-lingwa nazzjonali.

Dokument proċedurali pprezentat lill-qorti minn rappreżentant irid ikun fih l-informazzjoni dwar ir-rappreżentant kif speċifikat fil-punti 2 u 3 ta' hawn fuq u jrid ikun akkumpanjat minn dokument li jattesta d-drittijiet u l-obbligi tar-rappreżentant, diment li tali dokument ikun għadu ma ġiex ipprezentat jew ikun skada t-terminu ta' validità tal-awtorizzazzjoni inkluża fil-fajl.

Persuna awtorizzata minn parti fil-proċedimenti li ma tkunx tista' tiffirma d-dokument proċedurali trid tiffirmah fisem din tal-aħħar, filwaqt li tindika r-raġuni għelfejn il-parti ma tistax tiffirma d-dokument ipprezentat hija stess.

L-Artikolu 135 tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili jispeċifika li d-dikjarazzjoni tal-pretensjoni jrid ikun fiha l-informazzjoni li ġeja:

I-ammont tal-pretensjoni, fejn għandu jiġi ddeterminat valur fuq il-pretensjoni;

iċ-ċirkostanzi li il-pretendent jibbaża l-pretensjoni tiegħu fuqhom (raġunijiet fattwali tal-pretensjoni);

evidenza li tattesta ċ-ċirkostanzi stabbiliti mill-pretendent, il-postijiet tar-residenza tax-xhieda u l-post fejn tinstab evidenza oħra;

x'qiegħed ifittex il-pretendent (is-sugġett tad-dikjarazzjoni tal-pretensjoni);

I-opinjoni tal-pretendent dwar il-possibbiltà li tingħata sentenza f'kontumacia jekk ma jkun hemm ebda rispons għall-pretensjoni jew għad-dokument proċedurali preliminari;

informazzjoni dwar jekk il-kawża hijiex se titmexxa permezz ta' avukat. Jekk iva, għandhom jiġu pprovduti l-isem, il-kunjom u l-indirizz tal-uffiċċju tal-avukat;

I-opinjoni tal-pretendent dwar il-possibbiltà li jiġi konkluż ftehim ta' soluzzjoni jekk il-pretendent ikun jixtieq jipprovi opinjoni bħal din.

Id-dikjarazzjoni tal-pretensjoni trid tkun akkumpanjata minn dokumenti jew evidenza oħra li fuqhom il-pretendent jibbaża l-pretensjonijiet tiegħu, prova tal-ħlas tat-tariffa tal-qorti u kwalunkwe talbiet għall-ġbir tal-provi li l-pretendent ma jkunx jista' jipprezenta, filwaqt li tiġi indikata r-raġuni għal dan.

10 Huwa meħtieġ li nhallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nhallas avukat mal-preżentata tar-rikors?

Dikjarazzjoni ta' pretensjoni trid tkun akkumpanjata mid-dokumenti kollha li jostnu l-pretensjonijiet tiegħek u prova tal-ħlas tat-tariffa tal-qorti. It-tariffa tal-qorti għal talbiet mhux finanzjarji hija ta' LTL 100. F'tilwimiet finanzjarji, it-tariffa tal-qorti li għandha tiġi nhallas hija uguali għal percentwal tal-ammont mitlub, kif speċifikat minn liġijiet speċifiċi: 3 % u mill-inqas LTL 50 għal pretensjonijiet sa LTL 100 000; LTL 3 000 flimkien ma' 2 % tal-ammont mitlub għal pretensjonijiet ta' aktar minn LTL 100 000 u sa LTL 300 000; u LTL 7 000 flimkien ma' 1 % tal-ammont mitlub għal pretensjonijiet ta' aktar minn LTL 300 000. It-tariffa tal-qorti totali f'tilwimiet finanzjarji ma tistax tkun ta' aktar minn LTL 30 000.

Liġijiet speċifiċi jipprevedu każijiet fejn il-pretendenti jkunu eżentati mit-tariffa tal-qorti. Barra minn hekk, il-qorti hija intitolata li tagħti eżenzjoni parzjali mill-ħlas tat-tariffa jew tidifferiha sakemm tiġi adottata d-deċiżjoni tagħha, filwaqt li tqis is-sitwazzjoni finanzjarja ta' persuna. Kwalunkwe talba għal eżenzjoni mit-tariffa tal-qorti jew differiment minnha trid tkun ġustifikata u akkumpanjata minn prova tas-sitwazzjoni finanzjarja hażina tal-persuna.

Fi proċedimenti dokumentarji, it-tariffa tal-qorti li għandha tiġi nhallas hija nofs it-tariffa li għandha tiġi nhallas għall-pretensjoni, iżda mhux inqas minn LTL 20.

Ma għandha tiġi nhallas ebda tariffa tal-qorti għal appelli separati, ħlief għal appelli separati li jitolbu l-applikazzjoni ta' miżuri interim, li għalihom għandha tiġi nhallas tariffa tal-qorti ta' LTL 100.

Meta d-dokumenti proċedurali jew l-annessi ma' dawn id-dokumenti jiġu pprezentati lill-qorti bl-użu ta' komunikazzjoni elettronika biss, it-tariffa li għandha tiġi nhallas hija uguali għal 75 % tat-tariffa tal-qorti li għandha tiġi nhallas għad-dokument proċedurali inkwistjoni, soġġetta għal tariffa minima ta' LTL 10.

Klijent irid jaqbel fuq il-forniment ta' servizzi legali mal-avukat jew l-avukati tiegħu jew ma' assoċjazzjoni professjonali ta' avukati billi jiffirma ftehim. Il-parti trid tħallas it-tariffa miftiehma għas-servizzi legali pprovduti. Il-partijiet huma liberi li jaqblu fuq it-twaqqit tal-ħlas skont kif jixtiequ.

11 Nista' nitlob għajna legali?

Il-Liġi dwar l-Għajna Legali Garantita mill-Istat (*Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas*) tiggarrantixxi l-forniment ta' għajna legali primarja u sekondarja f'konformità mal-arranġamenti stabbiliti.

L-għajna legali primarja tiġi pprovduta lil ċittadini tar-Repubblika tal-Litwanja u ta' Stati Membri oħrajn tal-UE, persuni li jirrisjedu legalment fir-Repubblika tal-Litwanja jew fi Stati Membri oħrajn tal-UE, u persuni intitolati għal tali għajna skont il-ftehimiet internazzjonali li r-Repubblika tal-Litwanja hija parti fihom. L-għajna legali primarja trid tiġi pprovduta minnufih. Meta dan ma jkunx possibbli, tiġi nnotifikat meta se tiġi aċċettata, li jrid ikun mhux aktar tard minn 5 ijiem mid-data tal-applikazzjoni. L-uffiċjali municipali u l-impjegati, l-avukati jew l-ispeċjalisti ta' aġenziji pubbliċi li magħhom il-municipalità kkonkludiet kuntratt jagħtu pariri personali dwar is-soluzzjoni alternattiva għat-tilwima tiegħek, jipprovdut informazzjoni dwar l-ordinament ġuridiku, il-liġijiet u leġiżlazzjoni oħra u jgħinu fit-fassil ta' ftehim ta' soluzzjoni jew fl-ikkompletar ta' rikors għal għajna sekondarja. L-għajna legali primarja tista' tiġi rrifjutata meta l-pretensjoni tal-attur ma tkunx ġustifikata b'mod ċar, meta l-attur ikun diġà rċieva konsultazzjoni estensiva dwar l-istess kwistjoni, meta jkun ċar li l-persuna tista' tikseb il-pariri ta' avukat mingħajr l-għajna legali garantita mill-Istat f'konformità mal-liġi, jew meta r-rikors ma jkunx jirrigwarda l-interessi legittimi u d-drittijiet proprji tal-persuna, ħlief għall-każijiet ta' rappreżentanza speċifikati skont il-liġi.

L-għajna legali sekondarja tista' tiġi rċevuta mill-istess benefiċjarji, iżda l-forniment ta' din l-għajna huwa soġġett ukoll għal-livell tal-introjtu totali tagħhom.

L-għajna legali sekondarja tista' tiġi pprovduta lil kwalunkwe persuna residenti fir-Repubblika tal-Litwanja li l-assi u l-introjtu annwali tagħha ma jaqbzux il-livelli ta' eliġibbiltà stabbiliti mill-Gvern fir-rigward tal-forniment tal-għajna legali. L-assi u l-introjtu huma kklassifikati fil-livelli I u II: għal-livell I, l-Istat ikopri 100 % tal-ispejjeż tal-għajna legali sekondarja, filwaqt li għal-livell II, l-Istat ikopri 50 % tal-ispejjeż tal-għajna legali sekondarja (bil-50 % li jifdal iridu jithallsu mill-persuna).

Il-persuni li ġejjin huma intitolati li jirċievu għajna legali sekondarja mingħajr ħlas, irrispettivament mill-assi jew l-introjtu annwali tagħhom: persuni suspettati, persuni akkużati jew ikkundannati f'kawżi kriminali, fejn il-partecipazzjoni ta' avukat tad-difiża hija obligatorja; vittmi f'kawżi li jirrigwardaw kumpens għad-dannu li jirriżulta minn reat kriminali, inklużi kawżi fejn il-kwistjoni tal-kumpens trid tiġi deċiża f'kawża kriminali; benefiċjarji tal-benefiċċji soċjali; persuni appoġġati minn stabbilimenti ta' kura soċjali residenzjali; persuni kkonfermati li qegħdin isofru minn diżabilità severa jew rikonoxxuti bħala mhux tajbin għax-xogħol; persuni li laħqu l-età tal-irtirar u li ġew iġġudikati bħala li għandhom livell għoli ta' bżonnijiet speċjali; tuturi (kustodji) ta' tali persuni, fejn tkun meħtieġa għajna legali sabiex jiġu rrapprezentati u mħarsa d-drittijiet u l-interessi tal-persuni taħt it-tutela (il-kustodja) tagħhom; persuni li pprovdew prova (mandat ta' qbid ta' proprjetà, eċċ.) li huma ma jstgħux, għal raġunijiet oġġettivi, jużaw il-proprjetà u l-fondi tagħhom u, b'riżultat ta' dan, il-proprjetà u l-introjtu annwali tagħhom, li huma jkunu jstgħu jużaw kif jixtiequ, ma jaqbzux il-livell ta' eliġibbiltà stabbilit mill-Gvern fir-rigward tal-forniment tal-għajna legali sekondarja; persuni li jsofru minn marda mentali serja, fejn ikun hemm ospitalizzazzjoni jew kura sfurzata; it-tuturi (il-kustodji) ta' tali persuni, fejn tkun meħtieġa għajna legali sabiex jiġu rrapprezentati u mħarsa d-drittijiet u l-interessi ta' dawn il-persuni; debituri, meta ssir pretensjoni kontra l-aħħar post tar-residenza tagħhom fejn qegħdin jgħixu bħalissa; il-ġenituri jew rappreżentanti statutorji oħrajn ta' minuri, meta jkun hemm it-tneħħija tal-wild; minuri li mhumiex miżżewġin jew iddikjarati minn qorti bħala li għandhom kapaċità ġuridika sħiħa u li jmorru l-qorti fisimhom stess fil-kawżi speċifikati fl-liġijiet speċifiċi; persuni li jfittxu li jiġu ddkjarati bħala legalment inkapaċi f'kawżi li jikkonċernaw id-dikjarazzjoni ta' persuna fiżika bħala legalment inkapaċi; persuni li jfittxu li jirreġistraw twelid u kawżi oħrajn previsti fi ftehimiet internazzjonali li r-Repubblika tal-Litwanja hija parti fihom.

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nftethet b'mod uffċjali? Nirċievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ipprezentat korrettement jew le?

Qorti tiddeċiedi dwar l-ammissibilità billi tadotta riżoluzzjoni. Din il-proċedura hija meqjusa bħala l-bidu ta' kawża ċivili. Jekk ikun hemm xi nuqqasijiet u persuna li tippartecipa fil-kawża jew li tkun ipprezentat pretensjoni/dokument proċedurali telimina dak in-nuqqas skont ir-rekwiżiti u l-iskadenzi tal-qorti, il-

pretensjoni/id-dokument jittqiesu bhala li gew ipprezentati fid-data tal-konsenja tagħhom lill-qorti. Inkella, huma jittqiesu bhala li ma gewx ipprezentati u jintbagħtu lura lill-attur, flimkien mal-annessi, permezz ta' ordni tal-imħallef, sa mhux aktar tard minn hamest ijiem tax-xogħol wara l-iskadenza għall-eliminazzjoni tan-nuqqasijiet.

Pretendent huwa intitolat li jirtira l-pretensjoni tiegħu, sakemm il-qorti ma tkunx bagħtet kopja tagħha lill-konvenut. Il-pretensjoni tista' tiġi rtirata fi stadju aktar tard biss jekk il-konvenut jaqbel ma' dan u l-pretensjoni tiġi rtirata qabel ma l-qorti tal-prim'istanza tadotta d-deċiżjoni tagħha.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (bħaż-żmien disponibbli għaliha biex nidher)?

Il-partijiet fil-proċedimenti jiġu informati dwar il-hin u l-post tas-seduta ta' smiġh tal-qorti jew miżuri proċedurali individwali permezz ta' taħrika jew avviż tal-qorti. Skeda tas-seduti ta' smiġh tal-qorti hija disponibbli wkoll fuq l-internet permezz tas-Sistema ta' Informazzjoni tal-Qrati Litwani aċċessibbli fuq is-sit web tal-Amministrazzjoni tal-Qrati Nazzjonali. <http://liteko.teismai.lt/tvarkarsciai/>

L-aħħar aġġornament: 25/06/2018

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Kif tipproċedi? - Lussemburgu

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Il-medjazzjoni hija mod alternattiv biex jissolva tilwim li, f'ċerti każijiet, tista' tevitalek li tiftaħ kawża l-qorti.

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

It-termini preskrittivi jvarjaw skont il-każ.

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Ara "[Guridizzjoni - il-Lussemburgu](#)".

4 Jekk iva, f'liema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Ara "[Guridizzjoni - il-Lussemburgu](#)".

5 Għal liema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Ara "[Guridizzjoni - il-Lussemburgu](#)".

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

It-twegiba għal din il-mistoqsija tiddependi mill-valur u mill-kwistjoni tal-litigju.

Wieħed jista' jqassam il-każijiet kif ġej, hliet għal eċċezzjonijiet partikolari previsti mil-ligi:

Jekk il-kawża tkun fuq valur ta' EUR 10 000 jew inqas, fil-prinċipju tinstema' quddiem kummissarju tal-ġustizzja. F'dawn il-qrati, il-partijiet jistgħu jidheru personalment jew ikunu rappreżentati minn haddieħor li jekk ma jkunx avukat, irid ikun ingħata setgħa speċjali (*mandat*).

Jekk il-kawża tkun fuq valur ta' iktar minn EUR 10 000, fil-prinċipju tinstema' quddiem qrati distrettwali. F'dawn il-qrati, trid tkun rappreżentat minn avukat tal-qorti (*avocat à la cour*) hliet fi proċeduri sommarji u kawzi tad-dritt kummerċjali, fejn il-partijiet jistgħu jidheru personalment imma jistgħu jagħzlu xorta li jkunu assistiti jew rappreżentati. Fil-Qorti Superjuri tal-Ġustizzja (Qorti tal-Appell), trid tkun rappreżentat minn avukat tal-qorti.

Ċerti kawzi huma kompetenza tal-kummissarji tal-ġustizzja anki jekk il-valur tal-kawża jkun ta' iktar minn EUR 10 000: pereż. tilwim bejn il-kerreġja u sidien il-kera, talbiet għal manteniment, hliet dawk marbuta ma' talba għal divorzju jew separazzjoni. Ġeneralment, il-preżentazzjoni ta' talbiet għal quddiem il-kummissarju tal-ġustizzja jsiru b'ċitazzjoni permezz ta' marixxall. F'dan il-każ, iċ-ċitazzjoni trid tosserva ċerti rekwiżiti formali maħsuba b'mod partikolari biex tad-drittijiet tad-difiża jkunu rispettati. F'ċerti każijiet, il-partijiet jistgħu jiftu l-kawża huma stess mingħajr ma jirrikorru għand marixxall, permezz ta' talba bil-miktub lill-kummissarju tal-ġustizzja (proċedura ssimplifikata u inqas oneruża minn dik quddiem il-qorti distrettwali). Fiz-żewġ każijiet, il-partijiet jistgħu jidheru personalment jew ikunu rappreżentati minn haddieħor, li jekk ma jkunx avukat, irid ikun ingħata awtorizzazzjoni speċjali (*mandat*).

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

It-twegiba għal din il-mistoqsija tiddependi mill-kategoriji msemmija fil-punt ta' qabel dan.

Jekk il-kawża tkun fuq valur ta' EUR 10 000 jew inqas, il-partijiet jistgħu jiftu l-kawża direttament (permezz ta' talba) jew indirettament (permezz ta' ċitazzjoni bil-marixxall) quddiem il-kummissarju tal-ġustizzja li jkollu l-kompetenza territorjali. Fil-prattika t-talba tingħata lill-uffiċjal tal-qorti (*greffiers en chef*) tal-ġuridizzjoni tiegħek.

Jekk il-kawża tkun fuq valur ta' iktar minn EUR 10 000, fil-prinċipju, il-partijiet iridu jmorru għand avukat, biex iħarrek lill-parti avversarja permezz ta' marixxall fi sem il-klijent. L-avukat jipprezenta l-atti li jiftu l-proċediment lill-qrati distrettwali jew lill-qorti tal-ġustizzja superjuri li jkollha l-kompetenza territorjali.

8 B'liema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nipprezentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Il-lingwi li jistgħu jintużaw huma l-Franċiż, il-Ġermaniż jew il-Lussemburgiż, mingħajr preġudizzju għad-dispożizzjonijiet speċjali li jikkonċernaw ċerti materji.

Il-proċedimenti jibdw b'taħrika (*assignation*) jew ċitazzjoni (*citation*), hliet f'każijiet fejn biżżejjed li ssir talba (*requête*) sempliċi lill-qorti. Hliet għal xi eċċezzjonijiet rari quddiem il-kummissarji tal-ġustizzja għal ċerti kwistjonijiet partikolari, it-talba trid tiġi pprezentata bil-miktub. Dokumenti li jintbagħtu b'faks jew e-mail mhumiex ammessi.

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiftaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

Għal xi kwistjonijiet partikolari (pereż. talbiet għal ordnijiet ta' hlas għal ammonti ta' flus dovuti jew ta' kontijiet mhux imħallsa) hemm formola x'timtela. Fil-prinċipju, iċ-ċitazzjonijiet quddiem il-kummissarji tal-ġustizzja, it-talbiet u t-taħrik quddiem il-qrati distrettwali u rikorsi għal appellijiet quddiem il-qrati superjuri, iridu jinkludu ċerta informazzjoni u jsegwu format partikolari, inkella jkunu nulli. Ma hemmx formoli prestabbiliti għal dan.

Hemm ukoll formoli għat-talbiet ibbażati fuq leġiżlazzjoni tal-UE. Dan jinkludi talbiet għal ordnijiet ta' hlas Ewropej ibbażati fuq ir-Regolament (KE) Nru 1896 /2006, u talbiet għall-proċedura Ewropea għat-talbiet iż-żgħar, ibbażata fuq ir-Regolament (KE) Nru 861/2007.

10 Huwa meħtieġ li nħallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Iku jeħtieġ li nħallas avukat mal-prezentata tar-rikors?

Fil-prinċipju, l-ispejjeż ġudizzjarji jithallsu ladarba tinstem il-kawża. Il-qorti tista' wkoll tiddeċiedi li tikkundanna lill-parti telliefa biex tħallas l-ispejjeż proċedurali tal-parti rebbieha, jekk l-imħallef iqis li ma jkunx ġust li l-parti rebbieha tħallas it-tariffi u l-ispejjeż kollha li tkun ġarrbet. L-imħallef jista' wkoll jordna li tingħata garanzija jew depożitu (*avance*) li jithallas minn parti jew iktar fil-proċediment (pereż. f'każ ta' li tiġi ordnata perizja mill-Qorti).

Ir-rimunerazzjoni tal-avukat mingħand il-klijent tiegħu tkun maqbula bejniethom. Fil-prattika, normalment tiħallas parti mis-somma lill-avukat bil-quddiem (*avance*).

11 Nista' nitlob għajnuna legali?

Ara "[Għajnuna legali - il-Lussemburgu](#)".

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nftethet b'mod uffċjali? Nirċievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ipprezentat korrettement jew le?

Rikorrenti li jiddeċiedi li jirrappreżenta lilu nnifsu, fejn permess mil-liġi, ikun infurmat mill-qorti bil-proċedimenti tal-kawża tiegħu.

Meta r-rikors irid ikun jew ikun introdott minn avukat, fisem il-klijent tiegħu, il-qorti tinforma lill-avukat bil-proċedimenti tal-kawża, bħala r-rappreżentant ġuridiku tal-klijent. L-avukat jista' jipprovidi lill-klijent tiegħu d-dettalji tal-iskeda tal-avvenimenti meta dawn ikunu magħrufa u prevedibbli.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (bħaż-żmien disponibbli għaliha biex nidher)?

Ara t-twegiba tal-mistoqsija preċedenti.

Fil-proċeduri bil-miktub, iż-żmien permess biex tidher quddiem il-qorti huwa fil-prinċipju stabbilit mil-liġi, jew jista' jkun stabbilit mill-imħallef biex jisma' waħda mill-partijiet jew parti terza personalment. It-termini stabbiliti mil-liġi jvarjaw skont il-ġurisdizzjoni u skont jekk il-konvenut ikunx jgħix il-Lussemburgu jew le. Għall-proċeduri orali, fil-prinċipju, l-attur irid jindika lill-konvenut data preċiża biex jidher fis-seduta.

Holoq relatati

<http://www.legilux.lu/>

L-aħħar aġġornament: 25/04/2019

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-orijinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [en](#) għiet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Kif tipproċedi? - Malta

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Sabiex tiftaħ kawża f'Qorti Maltija iva hemm bżonn li tmur il-Qorti. Hemmhakk l-avukat jew il-Prokuratur legali jippreżenta rikors u jhallas tariffa fuqu. Jekk il-kawża tkun se tinfetaħ quddiem Qorti Superjuri, il-persuna li tkun trid tiftaħ il-kawża ikollha bżonn tiegħu ġurament.

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

Le, wieheċ jista' jiftaħ każ il-Qorti meta jrid. Pero l-intimat dejjem jista' jqajjem l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni fi kwalunkwe stadju tal-proċeduri quddiem il-Qorti.

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Il-persuna li tiftaħ il-kawża għandha tkun fiżakament preżenti fl-awla matul is-seduti. Fin-nuqqas ta' dan, jista' jidher għaliha avukat jew prokuratur legali. Jekk parti tkun assenti minn Malta jrid jiġi maħtur mandatarju speċjali f'Malta sabiex jkun jista' jtkompla l-proċediment ġudizzjarju fl-assenza tal-parti.

4 Jekk iva, f'liema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Għalkemm f'Malta għandna bini tal-Qorti wieheċ, dan il-bini jinqasam f'diversi Qrati differenti u dan skont il-materja tal-każ, skont il-valur tal-pretensjoni tar-rikorrent kif ukoll skont fejn ikun jirrisjedi ir-rikorrent. Hawn taht qed jiġu ndikati il-Qrati Ċivili differenti li jeżistu f'Malta:

- Qorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja) – tisma' kwalunkwe talba marbuta mal-familja bħal separazzjoni, divorzju, manteniment, filjazzjoni, annullament.
- Qorti tal-Maġistrati (Għawdex Sezzjoni Familja) – l-istess bħal 'a' iżda din il-Qorti jirrikorru fiha persuni li jridu jifftu kawża kontra persuna li toqgħod Għawdex jew li għandha ir-residenza ordinarja tagħha ġewwa l-Gżira ta' Għawdex;
- Prim' Awla tal-Qorti Ċivili (sede Kostituzzjonali) – kawzi li huma ta' natura kostituzzjonali;
- Qorti tal-Maġistrati (Malta) – tisma' u tiddeċiedi kawzi ta' natura purament ċivili dwar il-pretensjonijiet kollha sa l-ammont ta' €11,646.87 kontra persuni li joqgħodu jew li għandhom ir-residenza ordinarja tagħhom f'parti tal-Gżira ta' Malta u kull pretensjoni oħra stipulata mill-liġi Maltija;
- Qorti tal-Maġistrati (Għawdex Inferjuri) - l-istess bħal 'd' iżda din il-Qorti jirrikorru fiha persuni li jridu jifftu kawża kontra xi hadd li joqgħod Għawdex jew li għandu ir-residenza ordinarja tagħhom ġewwa l-Gżira ta' Għawdex. Din għandha wkoll setgħat li huma mogħtija lill-Qorti Ċivili fil-Ġurisdizzjoni Volontarja tagħha.
- Prim' Awla tal-Qorti Ċivili – tisma' u tiddeċiedi każijiet ta' natura purament ċivili dwar il-pretensjonijiet kollha li jammontaw għal aktar minn €11,646.87, kif ukoll kwalunkwe kawzi (indipendentement mill-valur tat-talba) li fihom jidhru kwistjonijiet dwar il-propjeta' ta' beni immobbli, jew li għandhom x'jaqsmu ma' servitujiet, piżijiet jew drittijiet oħra mgħaqqdin mal-beni immobbli, inkluża kull talba għal żgumbrament jew tkeċċija minn beni immobbli kemm urbali kif ukoll rurali, mikrija jew okkupati minn persuni li joqgħdu jew li għandhom l-abitazzjoni ordinarja tagħhom.
- Qorti tal-Maġistrati (Għawdex Sezzjoni Superjuri Ġenerali) – l-istess bħal 'g' iżda din il-Qorti jirrikorru fiha persuni li jridu jifftu kawża kontra xi hadd li joqgħod Għawdex jew li għandu ir-residenza ordinarja tiegħu ġewwa l-Gżira ta' Għawdex;
- Il-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili fil-Ġurisdizzjoni Volontarja tagħha– Din il-Qorti tisma' kwistjonijiet li ma jkunux kontenzjużi, bħalma huma l-ftuħ tat-testament sigriet, it-tutela u l-adozzjoni. Inltre din il-Qorti tagħti awtorizzazzjoni jew permess sabiex wieheċ ikun jista' jikkuntratta. Jista' jingħad li din il-Qorti tagħti awtorizzazzjoni biex wieheċ jagħmel dispozizzjoni li dwarhom il-liġi ma tippermettix li jsiru mingħajr ma' jkun hemm qabel awtorizzazzjoni jew permess. Minbarra dawn il-Qrati insibu wkoll għadd ta' Tribunali. Fost dawn insibu t-Tribunal tat-Talbiet iż-Żgħar (li jisma' u jaqta' biss it-talbiet kollha ta' flus ta' ammont ta' mhux iżjed minn €3,494.06), it-Tribunal ta' Revizjoni Amministrattiva u t-Tribunal Industrijali. F'Malta jeżisti wkoll iċ-Ċentru ta' l-Arbitraġġ li jipprovidi servizzi relatati m'arbitraġġi. Il-liġi Maltija tipprovidi li f'ċertu ċirkostanzi il-partijiet irid bilfors jirrikorru għall-arbitraġġ (arbitraġġ mandatorju). Wieheċ għandu bilfors jirrikorri għall-arbitraġġ f'kawzi ta' tilwim dwar Condominium u tilwim dwar it-traffiku ta' vetturi bil-mutur.

Dawn il-Qrati huma kollha qrati ta' prima istanza u huma kollha qrati ordinarji. Għalhekk, appell minn deċiżjonijiet ta' dawn il-qrati jista' jsir fil-Qorti ta' l-Appell. Fil-każ ta' appelli mit-Tribunal tat-Talbiet iż-Żgħar, iċ-Ċentru ta' l-Arbitraġġ jew mill-Qorti tal-Maġistrati, l-appell isir fil-Qorti ta' l-Appell fil-Ġurisdizzjoni Inferjuri tagħha (ippreseduta minn imħallef wieheċ). Fil-każ ta' appelli mill-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili, l-appell jiġi preżentat fil-Qorti ta' l-Appell fil-Ġurisdizzjoni Superjuri tagħha (ippreseduta minn tliet imħallfin). Appel mill-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) għandu jsir quddiem il-Qorti Kostituzzjonali. Appell minn deċiżjonijiet mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) kemm fl-attribuzzjoni inferjuri u superjuri tagħha għandu jsir quddiem il-Qorti ta' l-Appell f'Malta.

5 Għal liema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Ara mistoqsija numru 4.

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

Wieheċ għandu bżonn avukat jew prokuratur legali sabiex ikun jista' jressaq kawża quddiem Qorti Inferjuri. Jekk il-kawża tinfetaħ quddiem Qorti Superjuri, wieheċ għandu bżonn kemm avukat u kemm prokuratur legali.

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivani tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Fir-registru tal-Qorti.

8 B'liema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nippreżentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Ir-rikors jrid jsir bil-lingwa Maltija. Dan irid jiġi preżentat bil-miktub u l-avukat jew prokuratur legali irid imur personalment sabiex jippreżentah.

Tista' wkoll issir talba sabiex il-proċeduri jinstemgħu bil-lingwa Ingliża jekk waħda mill-partijiet tkun stranġiera.

F'Malta m'għandix il-fakulta li nippreżentaw rikors permezz tal-posta elettronika jew permezz ta' feks.

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiftaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

Jeżistu formoli li tista' timla jekk tkun trid tiftaħ kawża quddiem iċ-Ċentru ta' l-Arbitraġġ jew quddiem it-Tribunal tat-Talbiet iż-Żgħir. Pero' ma jeżistu l-ebda formoli għall-kawzi quddiem il-Qorti tal-Maġistrati u quddiem il-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili. Meta wiehed jiftaħ kawża quddiem il-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili, huwa importanti li jkun fih:

- (a) dikjarazzjoni li tfisser b'mod ċar u sewwa l-oġġett tal-kawża f'paragrafi numerati separatament, sabiex isaħħaħ it-talba tiegħu u jiddikjara wkoll liema fatti jaf bihom personalment;
- (b) ir-raġuni tat-talba;
- (c) it-talba jew it-talbiet li għandhom ikunu enumerati; u
- (d) f'kull rikors ġuramentat għandu jkun hemm stampat b'titri ċari u preċiżi taħt l-intestatura tal-Qorti dan il-kliem li ġej:
"Min jirċievi dan ir-rikors maħluf kontra tiegħu għandu jipprezenta r-risposta maħlufa tiegħu fi żmien għoxrin (20) jum mid-data tan-notifika, cioè' min meta jirċiviha. Jekk ma tiġix ipprezentata r-risposta maħlufa bil-miktub kif trid il-liġi sa-żmien imsemmi, il-Qorti tgħaddi biex tagħti d-deċiżjoni skont il-liġi. Għalhekk huwa fl-interess ta' min jirċievi dan ir-rikors maħluf li jkellem avukat bla dewmien sabiex il-Qorti tisma x'għandu xi jgħid fil-kawża."
(e) Flimkien mar-rikors ġuramentat għandhom jinġiebu d-dokumenti meħtieġa sabiex isaħħu t-talba.
- (f) Ir-rikors ġuramentat għandu jiġi konfermat bil-ġurament quddiem ir-Regjistratur jew prokuratur legali maħtur bħala Kummissarju b'setgħa li jagħti ġurament taħt l-Ordinanza dwar il-Kummissjunarji b'setgħa li jagħtu ġurament (Kap. 79).
- (g) L-attur għandu wkoll jagħti mad-dikjarazzjoni l-ismijiet tax-xhieda li jkun bi hsiebu jgib, filwaqt li jiddikjara kull wiehed minnhom x'fatti u xi prova bi hsiebu jagħmel bix-xhieda tagħhom.
- (h) Ir-rikors ġuramentat għandu jiġi notifikat lill-konvenut

10 Huwa meħtieġ li nħallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nħallas avukat mal-prezentata tar-rikors?

Iva, meta tipprezenta rikors, trid tħallas it-tariffa abbinata ma' tali rikors. L-ammont iwarja skont it-tip ta' kawża u/jew il-valur tat-talba.

11 Nista' nitlob għajuna legali?

Iva, persuna li m'għandhiex mezzi tista' titlob għall-għajuna legali. Talba għall-għajuna legali għandha ssir b'rikors fil-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili. Tista' ssir ukoll bill-fomm lill-Avukat ta' l-Għajuna Legali. Biex tingħata għajuna legali hemm bżonn li wiehed jissodisfa ċertu kriterji u cioè' ir-rikorrent irid jaħlef quddiem ir-Regjistratur u meta t-talba ssir bil-fomm jaħlef quddiem l-Avukat għall-Għajuna Legali li:

- (a) hu jidher li għandu jedd tajjeb biex iħarrek jew jiddefendi ruħu, jew li jkompli jew ikun parti fi proċedimenti;
- (b) minbarra l-oġġett fil-kawża hu ma għandu ebda xorta ta' proprjeta' li l-valur tagħhom jammonta għal, jew ikun aktar minn, €6,988.12, bla ma jitqiesu dawk l-oġġetti tad-dar ta' kuljum li huma raġonevolment meħtieġa għall-użu tar-rikorrent u tal-familja tiegħu, u li l-qliegħ tiegħu fis-sena huwa inqas mill-paga minima nazzjonali stabbilita għal persuni li jkunu għalqu it-tmintax-il sena.

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nfetħet b'mod uffċjali? Nirċievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ipprezentat korrettement jew le?

Meta wiehed jipprezenta rikors, il-kawża tiġi appuntata quddiem il-Qorti. Ir-rikorrent u l-kontro-parti jiġu notifikati mill-Qorti bid-data ta' l-ewwel dehra (l-avviż tas-smiġħ). Wiehed ikun jista' jiċċekkja wkoll jekk il-kawża tiegħu ġietx appuntata jew le permezz ta' sistema elettronika tal-Qorti imsejja *Lecam* jew mis-sit elettroniku tal-Qorti tal-Ġustizzja. Il-partijiet ma jirċievu l-ebda konferma dwar jekk il-każ ġiex prezentat korrettement jew le pero' għandu jingħad li r-regjistratur tal-Qorti m'għandu jirċieva ebda rikors ġuramentat li ma jkunx jissodisfa l-elementi ndikati f'mistoqsija numru 9.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (bħaż-żmien disponibbli għalja biex nidher)?

Ir-rikorrent jiġi notifikat bl-avviż tas-smiġħ. Id-data tas-seduta li jkun imiss tiġi ffissata seduta stante. Ċertu informazzjoni dwar il-kawża tista' tinkiseb mis-sit elettroniku tal-Qorti tal-Ġustizzja.

L-aħħar aġġornament: 22/03/2017

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Kif tipproċedi? - Olanda

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Le, mhux bilfors dejjem trid tmur il-qorti biex issolvi t-tilwima tiegħek. F'xi każijiet, ikun perfettament possibbli li tagħmel użu minn forum alternattivi ta' soluzzjoni tat-tilwim.

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

Iva, ġeneralment ikun hemm, iżda t-termini għat-tressiq ta' azzjoni fil-qorti jvarjaw minn kawża għal oħra u mhux possibbli li tingħata twegiba f'termini ġenerali. Għall-mistoqsijiet, l-aħjar li tikkuntattja avukat jew l-Uffċju ta' Għajuna Legali (*Juridisch loket*) (<http://www.juridischloket.nl/>)

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Bħala regola bażika, il-konvenut jidher mill-qorti tal-Istat Membru tar-residenza tiegħu.

4 Jekk iva, f'liema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Sakemm ma jkunx previst mod ieħor mil-liġi, il-kawża tiegħek trid titressaq quddiem il-qorti distrettwali għall-post tar-residenza tal-konvenut. Jekk il-post tar-residenza tal-konvenut fin-Netherlands ma jkunx magħruf, il-ġurisdizzjoni tista' tkun ukoll f'idejn il-qorti għall-post fejn attwalment tkun qed toqgħod din il-persuna. Għalhekk, trid issib f'liema indirizz u f'liema municipalità Netherlandiża qed jgħix il-konvenut. Jekk dak ikun magħruf, tista' tikkonsulta [l-Att dwar il-Klassifikazzjoni Ġudizzjarja \(Wet op de rechterlijke indeling\)](#) sabiex issir taf f'liema distrett ġudizzjarju jinsab il-post tar-residenza jew tas-soġġorn. Abbażi ta' dan, huwa possibbli li tiddetermina l-qorti distrettwali li trid tiġi pprezentata l-kawża lilha.

5 Għali liema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Għat-twegiba għal din il-mistoqsija, issir referenza għall-mistoqsija preċedenti. Għal aktar informazzjoni sabiex tiddetermina quddiem liema qorti għandek tressaq il-kawża tiegħek, aħna nirreferuk għal [rechtspraak.nl](#).

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

Fin-Netherlands, il-prinċipju legali huwa li l-partijiet iridu jkunu rrapprezentati minn avukat fi kwistjonijiet ċivili u kummerċjali. F'dan ir-rigward, ma tagħmel ebda differenza jekk il-kwistjoni tkun tinvolvi proċedimenti mibdija b'rikors ġuramentat, proċedimenti mibdija b'rikors jew proċedimenti sommarji, proċedura għal mandat ta' inibizzjoni interim jew, pereżempju, proċedimenti f'kontumacja.

Tapplika eċċezzjoni biss għal pretensjonijiet li jammontaw sa massimu ta' EUR 25 000 jew għal pretensjonijiet ta' valur indeterminat, iżda fejn ikun hemm indikazzjoni ċara li l-valur li jirrapprezentaw ma jaqbiżx il-EUR 25 000. F'dawn il-kawzi, hija l-qorti distrettwali li għandha ġurisdizzjoni u l-partijiet jistgħu jaġixxu għan-nom tagħhom stess fil-proċedimenti. Il-partijiet jistgħu jiksbu wkoll assistenza mingħand persuni oħrajn minbarra avukati, pereżempju konsulent legali jew uffċjal ġudizzjarju.

Jekk il-kawża tinvolti ftehim tax-xogħol, ftehim ta' negozjar kollettiv, dispożizzjoni ta' ftehim ta' negozjar kollettiv iddikjarata li hija generalment vinkolanti, ftehim ta' ritirar bikri, kif imsemmi fl-Att dwar il-Ftehim Qafas għall-Irtirar Bikri ta' Uffiċjali tal-Gvern (*Wet kaderregeling vut overheidspersoneel*), ftehim ta' agenzija, ftehim ta' kiri jew ftehim ta' opzjoni ta' lokazzjoni, ikun possibbli wkoll li tagħxi mingħajr avukat. Għalhekk, għal dawn il-kawżi, l-ammont tal-pretensjoni f'termini monetarji huwa irrilevanti.

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Id-dokumenti bil-miktub li bihom jistgħu jinbnew il-proċedimenti jridu jiġu indirizzati lill-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti kompetenti. Jeħtieġ li hawnhekk wieħed iżomm f'moħħu d-differenza bejn il-proċedimenti mibdija b'rikors ġuramentat u l-proċedimenti mibdija b'rikors. Fil-proċedimenti mibdija b'rikors ġuramentat, ir-rikors ġuramentat l-ewwel jiġi nnotifikat lill-konvenut u mbagħad jiġi rreġistrat fl-uffiċċju tal-iskrivan. Iż-żewġ azzjonijiet iridu jittwettqu minn uffiċjal ġudizzjarju. Wara dan, il-proċedimenti jitmexxew permezz tal-lista ta' kawżi (lista ta' kawżi li jinstemgħu matul is-sessjoni). Fil-proċedimenti mibdija b'rikors, rikors jiġi pprezentat direttament lill-uffiċċju tal-iskrivan u l-bqija tal-proċedimenti jitmexxew ukoll mill-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti kompetenti. Ara wkoll "In-notifika tad-dokumenti".

Il-proċedura deskritta hawn fuq se tinbidel fis-snin li ġejjin meta tidhol fis-seħħ il-leġiżlazzjoni dwar il-proċeduri elettronici (obbligatorji). Din il-leġiżlazzjoni għandha tiddaħħal gradwalment mill-2017 sal-2021. Fl-aħħar mill-aħħar, il-proċeduri elettronici għandhom isiru obbligatorji fil-kawżi kollha b'rappreżentanza legali obbligatorja. Dawn il-kawżi mbagħad dejjem jibnew bil-prezentazzjoni ta' dokument oriġinarju (*procesinleiding*) permezz tal-portal tal-internet tas-servizz ġudizzjarju (*Rechtsspraak*) jew permezz ta' konnessjoni tas-sistema bejn is-servizz ġudizzjarju u l-avukat. Issir ukoll referenza għall-informazzjoni dwar "l-proċessar awtomatiku".

8 B'liema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nipprezentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Fin-Netherlands, l-Olandiż huwa l-lingwa uffiċjali tal-proċeduri tal-qorti. Dan ifisser li r-rikors ġuramentat jew ir-rikors (bil-miktub) li jibda l-proċedimenti jrid jittfassal bl-Olandiż. Bħala eċċezzjoni, id-dokumenti proċedurali f'kawża pendenti quddiem qorti stabbilita fil-provinċja ta' Friesland jistgħu jittfasslu bil-lingwa ta' Friesland.

Id-dokumenti jistgħu jiġu ddepożitati wkoll mal-uffiċċju tal-iskrivan ta' qorti distrettwali b'fax. Id-dokumenti mibgħuta b'fax li jaslu fl-uffiċċju tal-iskrivan qabel 24:00 (nofsillejl) tal-aħħar jum jittqiesu bħala li ġew ipprezentati sad-data ta' skadenza. Hemm eċċezzjoni għal dan: ir-rikorsi fil-kawżi tal-familja ma jiġux aċċettati jekk ikunu ntbagħtu b'fax. Id-dokumenti ma jistgħux jiġu pprezentati permezz tal-posta elettronika. Mill-2017 sal-2021, il-proċeduri elettronici għandhom jiddaħħlu gradwalment għall-kwistjonijiet kollha tal-liġi civili u amministrattiva. Jekk ikunu daħlu fis-seħħ proċeduri elettronici għat-tip ta' kawża kkonċernata, azzjoni tista' titressaq quddiem il-qorti b'mod elettroniku permezz tal-portal tal-internet tas-servizz ġudizzjarju.

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiftaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

Huma stabbiliti bil-liġi rekwiżiti speċifiċi dwar il-kontenut ta' rikors ġuramentat jew rikors (bil-miktub) li jibda l-proċedimenti. Skont il-leġiżlazzjoni l-ġdida li tippermetti proċeduri elettronici, jifdal mod wieħed biss ta' kif jinbnew il-proċedimenti. Din il-leġiżlazzjoni għandha tiddaħħal gradwalment minn Settembru 2017 sal-2021. Għal aktar informazzjoni, issir referenza [għar-Regoli ta' Proċedura Nazzjonali għal taħrika civili lill-qrati \(Landelijk Procesreglement voor civiele dagvaarding bij de rechtbanken\)](#) (taħt *Rechtbanken* (il-Qrati Distrettwali), *Handel* (il-Kummerċ)) u [għar-Regoli ta' Proċedura għall-proċedimenti mibdija b'rikors fis-settur tal-liġi civili kummerċjali/qorti fi proċedimenti sommarji \(Procesreglement voor verzoekschriftenprocedure sector civiel handel/voorzieningenrechter\)](#).

Proċedimenti mibdija b'rikors ġuramentat

Fil-proċedimenti mibdija b'rikors ġuramentat, l-uffiċjal ġudizzjarju jinnotifika r-rikors ġuramentat lill-konvenut, imbagħad jirreġistrah fl-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti. It-taħrika trid tinkludi: l-isem tal-pretendent, x'inhi l-pretensjoni, l-isem tal-konvenut, ir-raġunijiet għall-pretensjoni u d-dokumenti li jissostanzjaw ipprezentati mill-pretendent b'sostenn għall-pretensjoni. It-taħrika tiddikjara wkoll id-data tas-seduta ta' smiġħ u l-qorti li fiha se tinstema' l-kawża.

Il-fajl irid ikun fih id-dokumenti li ġejjin:

Ir-rikors ġuramentat oriġinali;

Jekk ir-rikors ġuramentat ikun irid jiġi nnotifikat barra l-pajjiż, id-dokumenti oriġinali li juru li dan sar b'mod korrett;

Evidenza ta' għajjnuna legali ffinanzjata pubblikament jew rapport tal-introjtu jew kopja tat-talba għal għajjnuna legali ffinanzjata pubblikament jew rapport tal-introjtu;

Evidenza tal-għażla tad-domicilju tal-konvenut;

L-esebiti (id-dokumenti) li għandhom jiġu invokati fil-proċedimenti;

In-notifika ta' jekk il-medjazzjoni seħħitx qabel il-proċedimenti u, fil-każijiet elenkati hawn taħt, il-kopji tad-dokumenti li ġejjin ukoll jiġu pprezentati:

jekk issir talba għal rimborz tal-ispejjeż ta' mandat ta' sekwestru, kopja tad-dokumenti tal-mandat ta' sekwestru;

f'każijiet ta' riferiment, id-deċiżjoni tar-riferiment u d-dokumenti inklużi sar-riferiment;

jekk ir-rikors ġuramentat ikun irid jiġi ppubblikat jew tradott f'lingwa barranija, id-dokumenti li juru li dan seħħ.

Proċedimenti mibdija permezz ta' rikors

Fil-proċedimenti mibdija b'rikors, ir-rikors jiġi pprezentat direttament lill-uffiċċju tal-iskrivan u l-bqija tal-proċedimenti jitmexxew ukoll mill-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti kompetenti.

Il-fajl irid ikun fih id-dokumenti li ġejjin:

L-isem, il-kunjom u l-post tar-residenza jew, fin-nuqqas ta' post tar-residenza fin-Netherlands, il-post fejn attwalment qed jirrisjedi r-rikorrent, kif ukoll

L-isem, l-indirizz, il-post tar-residenza jew, fin-nuqqas ta' post tar-residenza fil-Pajjiżi l-Baxxi, il-post fejn attwalment qegħdin jirrisjedu kull intimat u kull parti interessata, safejn ikun jaf ir-rikorrent, kif ukoll

Deskrizzjoni ċara tar-rikors u r-raġunijiet li fuqhom huwa bbażat, inklużi r-raġunijiet għall-ġurisdizzjoni lokali tal-qorti, kif ukoll

L-isem u n-numru tat-telefon tal-avukat assenjat għall-kawża.

Kwalunkwe parti li tinvoka kwalunkwe dokument fir-rikors ġuramentat, dikjarazzjoni bil-miktub jew nota ta' informazzjoni hija mitluba li tehmeż kopja ta' dak id-dokument.

10 Huwa meħtieġ li nhallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nhallas avukat mal-prezentata tar-rikors?

Iridu jithallsu t-tariffi tal-qorti meta titressaq azzjoni fil-qorti. L-ammont tagħhom jiddependi fuq in-natura u l-ammont involuti fit-tilwima. Fil-prattika, l-avukat tiegħek ta' spiss iħallas dan l-ammont bil-quddiem u sussegwentement jitolbu lilek. Jekk matul il-proċedimenti jkun meħtieġ li jissejjaħ espert (pereżempju, awditur, espert mediku jew espert tekniku), fl-aħħar mill-aħħar, il-qorti titlob li l-ispejjeż jithallsu mill-parti telliefa, sakemm ma tiddeċidix mod ieħor (pereżempju, fil-kawżi tal-familja, fejn l-ispejjeż generalment jithallsu mill-parti li tkun garrbithom). L-istess japplika wkoll għall-ispejjeż tax-xhieda jew ta' forom oħrajn ta' evidenza.

L-avukati jitolbu onorarju għall-attivitàjiet tagħhom, ibbażata fuq rata fis-sieġha (bil-VAT inkluża/eskluża), sakemm ma jkunx hemm intitolament għal għajjnuna legali ffinanzjata pubblikament (ara wkoll il-mistoqsija 11). Fil-prinċipju, l-onorarji tal-avukati fin-Netherlands mhumiex fissi. Huwa rrakkomandat li tinkiseb

informazzjoni dwar is-sugġetti fi żmien xieraq mingħand l-avukat li jirrapprezentat jew mill-Kamra tal-Avukati Netherlandiża (*Nederlandse orde van Advocaten*). Il-biċċa l-kbira tal-avukati jitolbu avvanz u sussegwentement jiddikjaraw ix-xogħol tagħhom matul il-proċedimenti, segwit b'fattura finali.

11 Nista' nitlob għajnuna legali?

Fin-Netherlands teżisti l-possibbiltà ta' għajnuna legali ffinanzjata pubblikament. Kull min ikun jeħtieġ assistenza legali, iżda ma jistax jaffordjaha, jista' jitolb kontribuzzjoni lejn l-ispejjeż legali. Il-Bord tal-Għajnuna Legali (*Raad voor rechtsbijstand*) imbagħad iħallas parti mill-ispejjeż ta' avukat, iżda trid titħallas ukoll kontribuzzjoni proprja. Din il-kontribuzzjoni tiddependi fuq is-sitwazzjoni finanzjarja. Ir-rikors jiġi pprezentat mill-avukat lill-Bord tal-Għajnuna Legali. Il-kundizzjonijiet tal-eligibbiltà jistgħu jinstabu fuq is-sit web tal-Bord tal-Għajnuna Legali (<http://www.rvr.org/>).

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nftethet b'mod uffċjali? Nirċievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi giex ipprezentat korrettement jew le?

Fil-proċedimenti mibdija b'rikors ġuramentat, il-kawża tkun pendenti mid-data tat-taħrika. Ir-rikors ġuramentat jiġi pprezentat mill-pretendent lill-uffiċċju tal-iskrivan sa mhux aktar tard mill-aħħar jum tal-fuħ tal-uffiċċju tal-iskrivan qabel id-data tal-lista ta' kawzi stipulata fit-taħrika (id-data skedata għas-seduta ta' smiġħ). L-iskrivan idañħal il-kawża fil-lista ta' kawzi ta' diviżjoni waħda ta' mħallfin.

Il-pendenza tal-proċedimenti tiskadi jekk ir-rikors ġuramentat ma jkunx ġie pprezentat lill-uffiċċju tal-iskrivan sad-data ta' skadenza msemmija qabel, sakemm ma jkunx inħareġ avviz ta' rkupru validu fi żmien ġimagħtejn mid-data tal-lista ta' kawzi stipulata fir-rikors ġuramentat.

Fil-proċedimenti mibdija b'rikors, il-kawża tkun pendenti meta r-rikors ikun ġie pprezentat lill-uffiċċju tal-iskrivan.

B'mod ġenerali, ma tintbagħat ebda konferma li kawża tkun ġiet ipprezentata b'mod validu. F'kawzi mibdija b'rikors ġuramentat, jekk il-mandat ikun insuffiċċjenti, f'xi każijiet, il-pretendent jingħata l-opportunità li jirrimedja l-insuffiċċjenza. L-istess japplika fil-każ ta' proċedimenti mibdija permezz ta' rikors.

Madankollu, l-uffiċċju tal-iskrivan mhuwix obbligat li joffri din l-opportunità.

Fil-proċedimenti li jridu jitwettqu b'mod elettroniku, is-sistema elettronika tiġġenera konferma tar-riċevuta li tiġi inkluża fl-atti tal-kawża elettronici. Id-dokumenti jistgħu jiġu kkonsultati b'mod elettroniku f'kull ħin mill-partijiet.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (b'haż-żmien disponibbli għalija biex nidher)?

L-informazzjoni preċiża dwar l-iskeda ta' żmien għall-proċedimenti ma tistax tingħata immedjatament mill-uffiċċju tal-iskrivan jew meta tinbeda l-azzjoni.

Naturalment, inti tiġi nnotifikat dwar meta finalment tkun se tinstema' l-kawża tiegħek. B'mod ġenerali, l-avukat jew l-uffiċċju tal-iskrivan ikun jista' jgħid bejn wieħed u ieħor meta tkun se tinstema' kawża, iżda ma hemm ebda intitolament għal tali notifiċi.

L-aħħar aġġornament: 02/01/2019

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea.

Jista' jkun hemm xi tibdil imdañħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [de](#) ġiet

emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment

qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Kif tipproċedi? - Awstrija

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Jista' jkun aħjar li tintuża s-soluzzjoni alternattiva għat-tilwim qabel ma wieħed jirrikorri għall-qorti.

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

Il-limiti ta' żmien ivarjaw minn kawża għal oħra. Għandek tikseb parir mingħand avukat dwar il-limiti ta' żmien.

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Ara l-iskeda informattiva dwar "[il-ġurisdizzjoni tal-Qrati – L-Awstrija](#)".

4 Jekk iva, f'liema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Ara l-iskeda informattiva dwar "[Il-ġurisdizzjoni tal-Qrati – L-Awstrija](#)".

5 Għal liema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Ara l-iskeda informattiva dwar "[Il-ġurisdizzjoni tal-Qrati – L-Awstrija](#)".

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal perezempju avukat?

F'kawzi civili u kummerċjali li jridu jiġu riżolti permezz tal-qrati, il-pretensjonijiet ipprezentati fil-Qrati Distrettwali (*Bezirksgerichte*), li bħala regola għandhom ġurisdizzjoni għal ammonti inkwistjoni ta' EUR 15 000 jew inqas, jridu jiġu ffirmati minn avukat jekk l-ammont inkwistjoni jkun aktar minn EUR 5 000. Dan l-obbligu tal-avukat ma japplikax għal kawzi li għandhom jitressqu fil-Qrati Distrettwali irrispettivament mill-ammont inkwistjoni (jiġifieri anki jekk l-ammont jaqbeż il-EUR 15 000). Iżda japplika f'tilwim partikolari fir-rigward ta' parentela, pagamenti ta' manutenzjoni statutorji u divorzju, tilwim bejn il-konjuġi jew bejn il-ġenituri u t-fal, tilwim dwar il-konfini tal-art, akkomodazzjoni pprovduta minnhom u dispożizzjoni għal bdiewa ritirati, it-tilwim dwar interferenza ma' pussess, tilwim li jirriżulta minn ftehim ta' kiri jew liċenzja għal bini residenzjali u kummerċjali, inklużi l-ispazji għall-parkeġġ u l-garaxxijiet, u minn kirjiet ta' proprjetà u intrapriżi li jippossedu l-proprjetà u tilwim li jinqala' minn kuntratti bejn il-baħħara, it-trasportaturi u l-haddiema tal-lukandi u l-impjegaturi tagħhom, il-passiġġieri jew il-mistednin).

Barra minn hekk, l-obbligu tal-avukat lanqas ma japplika għal pretensjonijiet magħmula fi proċedimenti mhux kontenzjużi.

Fejn it-rappreżentanza ġuridika quddiem il-Qrati Distrettwali ma tkunx obbligatorja, kwalunkwe persuna tista' tressaq pretensjoni bil-miktub jew applikazzjoni li tnedi l-proċedimenti quddiem il-qorti.

Biex kawzi civili u kummerċjali jinġiebu quddiem il-qrati, pretensjonijiet ipprezentati quddiem il-Qrati Reġjonali (*Landesgerichte*) normalment, iridu dejjem jiġu ffirmati minn avukat. Il-Qrati Reġjonali għandhom ġurisdizzjoni għall-pretensjonijiet kollha li għalihom il-Qrati Distrettwali ma għandhomx ġurisdizzjoni, irrispettivament mill-ammont inkwistjoni, bħal tilwim dwar il-liġi tal-proprjetà industrijali, il-kompetizzjoni ingusta u azzjoni għal ingunzjonijiet ipprezentati mill-assocjazzjonijiet ta' protezzjoni tal-konsumaturi.

Mhuwix meħtieġ avukat biex jiffirma l-pretensjonijiet taħt il-liġi tas-sigurtà soċjali jew tal-impjieg (proċedimenti taħt l-Att dwar il-Qorti Soċjali u l-Impjieg-ASGG) li jitressqu quddiem il-Qrati Reġjonali. Dan japplika b'mod partikolari għal pretensjonijiet minn impjegati kontra l-impjegaturi li jirriżultaw mill-kuntratt ta' impjieg tagħhom.

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Pretensjonijiet bil-miktub iridu jintbagħtu fl-indirizz tal-Qorti għall-korrispondenza.

Madankollu, parti mhux rappreżentata minn avukat tista' wkoll tirreġistra pretensjoni oralment f'kull Open Day tal-Qorti ("*Amstag*", ġeneralment darba fil-ġimgħa) fid-dipartiment addattat tal-Qorti Distrettwali b'ġurisdizzjoni għal tilwim jew fil-Qorti Distrettwali li fid-distrett tiegħu tkun qed tirresjedi l-parti

kurrentement (fiż-żewġ każijiet taħt il-kontroll tal-imħallef). Id-dipartiment xieraq tal-Qorti huwa determinat minn qabel skont l-allokkazzjoni tal-kawzi tal-Qorti u

jistgħu jiġu aċċertati bit-telefown jew personalment fil-qorti matul fil-ħinijiet tal-uffiċċju. Il-ħinijiet tal-Open Day tal-Qorti Distrettwali (mill-inqas nofs ġurnata fil-ġimgħa) huma elenkati fuq il-websajt tal-Ministeru Federali għall-Ġustizzja taħt "*Gerichte*", jew jistgħu jinkisbu – mill-inqas matul il-ħinijiet tal-uffiċċju (normalment mit-08:00 sal-16:00 mit-Tnejn sal-Ġimgħa ħlief fil-festi pubbliċi) – permezz ta' telefonata l-Qorti.

8 B'liema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nipprezentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibghat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Il-lingwa uffiċjali fil-qorti kollha hija l-Ġermaniż. Xi qrati jippermettu wkoll l-użu tal-Kroat ta' Burgenland, l-Ungeriz jew is-Sloven bħala lingwi uffiċjali għal gruppi lingwistiċi minoritarji.

Il-pretensjonijiet jew l-applikazzjonijiet għat-tnedija ta' proċedimenti għandhom jiġu preżentati bil-miktub. Jekk ma għandhom għalfejn jiġu ffirmati minn avukat, jistgħu wkoll jiġu rreġistrati oralment mal-Qorti Distrettwali b'għurizdizzjoni, kif spjegat taħt il-Mistoqsija 7 hawn fuq. Fejn il-pretensjonijiet huma mibgħuta lill-Qorti permezz ta' faks jew email, il-qorti tista' tagħti struzzjonijiet biex dawn jiġu kkorreġuti. Il-pretensjonijiet jistgħu jiġu ppreżentati onlajn permezz tas-sistema magħluqa tal-pjattaforma tal-Ġustizzja elettronika tal-Awstrija (ERV), li għaliha jeħtieġ li wieħed jirreġistra (dan huwa biss finanzjarjament vijabbli għal dawk li jipprezentaw numri kbar ta' pretensjonijiet quddiem il-qrati Awstrijaċi).

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiftaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

L-uniċi formoli obbligatorji li huma disponibbli huma dawk għal applikazzjonijiet għal ordnijiet ta' ħlas kundizzjonali (*Mahnklagen*). Il-pretensjonijiet kollha ta' pagamenti sa EUR 75 000 għandhom jiġu ppreżentati fil-forma ta' applikazzjoni għal ordni ta' ħlas skont din il-proċedura (*Mahnverfahren*). Il-formoli xierqa jistgħu jinkisbu mill-qorti jew billi jiġu stampati mil-websajt tal-Ministeru Federali tal-Ġustizzja (<http://www.justiz.gv.at>).

Hemm forom fakultattivi għal ordni tal-qorti li jtemm kuntratt ta' lokazzjoni ta' abitazzjoni jew ta' kiri kummerċjali għal stabiliment kummerċjali wieħed jew aktar.

Bħala regola, kull pretensjoni tista' tkun akkumpanjata minn kwalunkwe dokumenti (ġustifikattivi) li jappoġġaw il-pretensjoni (li għandhom jiġu ppreżentati fl-istess numru ta' kopji bħall-pretensjoni nnifisha, ara l-Mistoqsija 12). Kull ftehim bil-miktub dwar iċ-ċentru ta' ġurisdizzjoni jew forum domestiku (ftehimiet ta' ġurisdizzjoni) jista' jintehmeż mal-pretensjoni. L-istess japplika għal ftehimiet bil-miktub fil-post ta' eżekuzzjoni ta' kuntratt, jekk ir-rikorrent jixtieq iserrah fuq l-istabiliment ta' ġurisdizzjoni, u għal fatti partikolari oħra rilevanti għall-ġurisdizzjoni jew proċeduri speċjali (pereżempju, il-proċedura għall-infurzar ta' pagament ta' kambjala).

10 Huwa meħtieġ li nħallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nħallas avukat mal-preżentata tar-rikors?

It-tariffi tal-qorti jithallsu meta tiġi ppreżentata pretensjoni ċivili lill-qorti; dawn huma maħsuba biex ikopru l-ispiża globali tal-kawża fl-ewwel istanza u huma, bħala regola, indipendenti mir-riżultat sussegwenti tal-pretensjoni. It-tariffi huma normalment iggradiati skont l-ammont inkwistjoni. Huma għandhom jithallsu meta l-pretensjoni tiġi ppreżentata (personalment fil-qorti, fi flus kontanti jew b'karta ta' kreditu jew ta' debitu, jew mill-bogħod permezz ta' trasferiment bankarju fil-kont tal-qorti, bir-referenza, "tariffi tal-qorti", flimkien mal-ismijiet tal-partijiet).

It-tariffi tal-avukat jithallsu skont kif miftehem individwalment; l-istess japplika għall-ammont imħallas f'tariffi (sakemm ma jkunx sar il-ħlas skont l-Att dwar it-Tariffi Ġuridici (*Rechtsanwaltstarifgesetz*) jew il-Linji Gwida Generali għat-Tariffi (*Allgemeine Honorar-Kriterien*). Ir-rimborz normalment jista' biss jintalab mill-kontroparti ladarba tkun inqatgħet is-sentenza finali, u dan jiddependi fuq kemm kienet ta' suċċess il-kawża.

11 Nista' nitlob għajnuna legali?

L-għajnuna legali tingħata lil persuni li ma jistgħux iħallsu l-ispejjeż tal-proċedimenti mingħajr ma jipperikolaw l-għajxien tagħhom. Applikazzjoni għal għajnuna legali tista' tiġi ppreżentata oralment jew bil-miktub mal-qorti li quddiemu l-proċedimenti jkunu qed jiġu jew se jiġu mwettqa. Jekk is-sede ta' dik il-qorti ikun barra d-distrett tal-Qorti Distrettwali li fih il-persuna tkun qed tirsjedi permanentement jew temporanjament, l-applikazzjoni tista' wkoll tiġi rreġistrata oralment fil-Qorti Distrettwali fil-post ta' residenza tagħha.

Jekk jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet finanzjarji u sostantivi, persuna tista' tapplika għall-għajnuna legali qabel tiġi ppreżentata l-pretensjoni, bl-iskop li tiġi ppreżentata l-pretensjoni u/jew il-proċedimenti sussegwenti kollha.

Informazzjoni addizzjonali dwar għajnuna legali hija disponibbli taħt "*Bürgerservice*" fil-websajt tal-Ministeru Federali tal-Ġustizzja (<http://www.justiz.gv.at>). Il-formoli ta' applikazzjoni, li jkun fihom informazzjoni u pariri addizzjonali, jistgħu jitnizzlu wkoll mill-websajt.

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nftethet b'mod uffiċjali? Nirċievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ipprezentat korrettement jew le?

Pretensjoni titqies li giet ippreżentata meta tkun waslet il-Qorti bil-ġurisdizzjoni (mill-inqas b'mod teoretiku). Pretensjoni titqies li giet debitament ippreżentata jekk din ma tagħtix raġunijiet għal rifjut immedjat jew għal korrezzjoni immedjata mill-qorti (fi kliem ieħor, jekk ikun jidher li hija pretensjoni li tista' tiġi trattata bi qbil mar-regoli ta' proċedura). Il-pretensjonijiet bil-miktub għandhom jittressqu f'numru ta' kopji skont kemm ikun hemm partijiet fil-proċedimenti (kopja waħda għal kull kontroparti u kopja waħda għall-Qorti). Jekk il-pretensjoni jkun fih xi żbalji fil-forma u/jew fil-kontenut, il-Qorti probabbilment toħroġ istruzzjonijiet biex dawn jiġu kkorreġuti. Dawk l-istruzzjonijiet jindikaw il-konsegwenzi tan-nuqqas milli jsiru l-korrezzjonijiet sad-data meħtieġa. Konferma tal-wasla ta' pretensjoni tinhareġ normalment biss wara talba, sakemm din ma tkunx giet ippreżentata permezz tal-pjattaforma elettronika tal-Ġustizzja Awstrijaka, f'liema każ il-konferma hija awtomatika.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (bħaż-żmien disponibbli għalija biex nidher)?

Fi proċedimenti għal ordni ta' ħlas (*Mahnverfahren*), il-formola tal-pretensjoni diġà fiha applikazzjoni għal kopja infurzabbli tal-ordni ta' ħlas. Ir-rikorrent għalhekk awtomatikament jirċievi jew kopja infurzabbli tal-ordni ta' ħlas (mandat ta' eżekuzzjoni - *Exekutionstitel*) jew kopja jew avviż ta' kull oġġezzjoni ppreżentata fil-ħin mill-parti l-oħra, normalment flimkien ma' konvokazzjoni għal seduta orali (li tibda l-proċedimenti ordinarji). Sa issa għad ma hemm l-ebda perjodu minimu ta' konvokazzjoni fi proċedimenti quddiem il-Qrati Distrettwali; madankollu, fil-proċedimenti quddiem il-Qrati Reġjonali, il-perjodu minimu huwa mill-inqas ta' 3 ġimgħat.

Fi proċedimenti għal ordni tal-qorti li ttemm ftehim ta' kiri ta' stabiliment residenzjali jew ta' kiri kummerċjali, sid il-kera għandu japplika separatament għal kopja infurzabbli tal-ordni ta' terminazzjoni. Jekk il-persuna li qed tingħata l-avviż tipprezenta oġġezzjoni fil-ħin (fi żmien erba' ġimgħat), sid il-kera jiġi awtomatikament infurmat (is-soltu flimkien ma' konvokazzjoni għal smiġh).

Ħlief fi proċeduri speċjali (bħal proċeduri sabiex tinkiseb ordni għal ħlas ta' dejn, pagament ta' kambjala jew avviż ta' tmiem ta' sid il-kera), meta pretensjoni tkun waslet (u kull proċedura ta' korrezzjoni tkun mitmuma) f'kawzi quddiem il-Qorti Distrettwali b'għurizdizzjoni, il-qorti normalment isservi l-pretensjoni lill-konvenut awtomatikament, flimkien ma' konvokazzjoni għas-seduta u, fl-istess ħin, tibgħat lill-pretendent konvokazzjoni għas-smiġh. F'każijiet quddiem il-Qrati Reġjonali, il-konvenut jiġi awtomatikament mitlub jipprezenta difiża għal-pretensjoni bil-miktub (u mfakkar li din trid tiġi ffirmata minn avukat) meta l-ilment jiġi servut. Jekk il-konvenut jonqos milli jiddefendi l-pretensjoni fil-ħin, tinhareġ deċiżjoni mogħtija f'kontumacia wara talba mir-rikorrent; inkella l-proċedimenti jiġu sospiżi. Jekk id-difiża tasal fil-ħin, ir-rikorrent jirċievi kopja tagħha, sikwit flimkien ma' konvokazzjoni għas-seduta.

Il-partijiet jistgħu jiksibu informazzjoni dwar is-sekwenza preċiża tal-istadji tal-proċedimenti diġà deċiżi mill-Qorti jew l-istat attwali tal-proċedimenti direttament (f'kull stadju tal-proċedimenti) billi jċemplu lid-dipartiment adattat tal-Qorti (ir-reġistru = *Kanzlei*) waqt il-ħinijiet tal-uffiċċju u jikkwotaw in-numru tal-fajl.

Waqt il-laqgħa preparatorja (l-ewwel taqsima fil-proċedimenti orali), it-twaqqit u l-ordni sussegwenti tal-proċedimenti jiġu diskussi mal-partijiet, li normalment ikollhom jattendu personalment, ħlief jekk ir-rappreżentanti tagħhom jkunu ġew infurmati biżżejjed dwar il-fatti, u mbagħad jiġu deċiżi mill-Qorti. Din l-iskeda

hija inkluża fir-registru fil-forma ta' skeda ta' każ u l-partijiet (jew ir-rappreżentanti tagħhom) jircievu kopja tar-registrazzjoni. Bidliet fl-iskeda tal-każ iridu jiġu nnotifikati lill-partijiet u, fejn xieraq, diskussi magħhom meta konvenjenti.

L-aħħar aġġornament: 13/11/2015

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-orijinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [pl](#) għiet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Kif tipproċedi? - Polonja

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Alternattiva għat-tressiq ta' kawża quddiem qorti hija li tirreferiha għal proċedimenti ta' medjazzjoni. Medjazzjoni hija metodu ekstraġudizzjarju (amikevoli) ta' soluzzjoni għat-tilwim, bil-partecipazzjoni ta' persuna jew istituzzjoni indipendenti u kkwalifikata (medjatur). Il-proċedimenti ta' medjazzjoni huma volontarji (parti fit-tilwima tista' fi kwalunkwe ħin iżzomm il-kunsens għall-medjazzjoni u tirtira mill-medjazzjoni) u kunfidenzjali (il-partecipanti huma obbligati li jżommu l-informazzjoni miksuba matul il-medjazzjoni kunfidenzjali), u l-medjaturi huma imparzjali u indipendenti (huma ma jiħdux in-naħa ta' parti jew ta' oħra u fil-prinċipju ma jissuġġerixxu ebda soluzzjoni għat-tilwima).

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

B'mod ġenerali, l-azzjonijiet jistgħu jiġu ddepożitati mal-qorti fi kwalunkwe ħin, sakemm ma jkunx hemm regolamenti speċjali li jipprevedu terminu. Madankollu, parti li tiddepożita azzjoni wara l-iskadenza tal-perjodu ta' limitazzjoni tal-pretensjoni tirkiska li ttlef il-kawża jekk il-parti l-oħra ssostni li l-azzjoni hija preskritta.

Il-perjodi ta' limitazzjoni (*terminy zawite*) japplikaw skont il-liġi Pollakka. In-natura speċifika ta' perjodu ta' limitazzjoni tisser li jekk il-parti intitolata tonqos milli twestaq azzjoni speċifika fil-perjodu ta' limitazzjoni, id-dritt tal-parti li twestaq dik l-azzjoni speċifika jiskadi. Il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili (KPC, *Kodeks postępowania cywilnego*) ma fih ebda dispożizzjoni ġenerali li tirregola l-perjodi ta' limitazzjoni, iżda jindika dawk il-perjodi fir-regolamenti li jikkonċernaw sitwazzjonijiet speċifiċi.

L-iskadenza tad-dritt bħala riżultat tal-iskadenza tal-perjodu ta' limitazzjoni hija vinkolanti fuq il-partijiet għar-relazzjoni legali, il-qorti jew awtorità oħra li teżamina l-kawża. L-awtorità tqis dan b'mod awtomatiku, mhux fuq talba ta' parti jew bħala riżultat ta' motiv imqajjem. Il-perjodu ta' limitazzjoni jista' jerga' jiddaħħal biss f'ċirkostanzi eċċezzjonali, meta n-nuqqas li dan jintlaħaq ma kienx dovut għall-ħtija tal-parti.

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Sabiex jiġi stabbilit jekk qorti fit-territorju ta' Stat Membru partikolari hijek kompetenti biex tisma' kawża speċifika, għandha tiġi ddeterminata l-gurizdizzjoni ta' dik il-qorti.

Il-gurizdizzjoni ġenerali tal-qorti ordinarji fil-Polonja sabiex isolvu kawża ċivili fit-territorju tagħha hija msejġha gurizdizzjoni nazzjonali u hija rregolata mill-KPC. Il-kawża li jridu jinstemgħu jkunu soġġetti għall-gurizdizzjoni nazzjonali jekk il-konvenut ikun domiciljat jew abitwalment residenti fil-Polonja jew ikollu l-uffiċċju rreġistrat tiegħu fil-Polonja.

Barra minn hekk, il-gurizdizzjoni nazzjonali hija tal-qorti Pollakki fil-kawża li ġejjin:

- matrimonjali (il-gurizdizzjoni nazzjonali tkun esklużiva jekk iż-żewġ konjuġi jkunu ċittadini Pollakki u jkunu domiciljati u abitwalment residenti fil-Polonja);
- dawk li jikkonċernaw ir-relazzjoni bejn il-ġenituri u t-tfal (il-gurizdizzjoni nazzjonali tkun esklużiva jekk il-partijiet kollha jkunu ċittadini Pollakki u jkunu domiciljati u abitwalment residenti fil-Polonja);
- dawk li jikkonċernaw il-manteniment u li jirrigwardaw l-istabbiliment tal-filjazzjoni ta' wild (huma jkunu soġġetti għall-gurizdizzjoni nazzjonali jekk l-attur ikun parti intitolata domiciljata jew abitwalment residenti fil-Polonja);
- dawk li jikkonċernaw il-liġi tax-xogħol (il-kawża li fihom l-attur ikun impjegat ikunu soġġetti għall-gurizdizzjoni nazzjonali jekk ix-xogħol generalment jitwettag, twestaq jew kellu jitwettag fil-Polonja);
- dawk li jikkonċernaw l-assigurazzjoni (il-kawża li jikkonċernaw relazzjoni ta' assigurazzjoni u li jitressqu kontra l-assiguratur ikunu soġġetti għall-gurizdizzjoni nazzjonali jekk l-attur ikun domiciljat fil-Polonja jew jekk ikun hemm element ieħor li jindika l-gurizdizzjoni territorjali tal-Polonja);
- dawk li jikkonċernaw il-konsumaturi (il-kawża li fihom konsumatur ikun l-attur ikunu soġġetti għall-gurizdizzjoni nazzjonali jekk il-konsumatur ikun domiciljat jew abitwalment residenti fil-Polonja u jkun wettaq l-azzjonijiet meħtieġa sabiex jidhol fi ftehim fil-Polonja; f'kawża bħal dawn, il-parti l-oħra fil-ftehim mal-konsumatur tiġi ttrattata bħala entità domiciljata jew bl-uffiċċju rreġistrat tagħha fil-Polonja jekk hija jkollha impriza jew fergħa fil-Polonja u l-ftehim mal-konsumatur ikun ġie konkluż bħala parti min-negozju ta' dik l-impriza jew il-fergħa).

Il-qorti Pollakki għandhom ukoll gurizdizzjoni nazzjonali esklużiva fuq:

kawża dwar drittijiet *in rem* għall-proprjetà immobbli u l-pussess ta' proprjetà immobbli li tinsab fil-Polonja; kawża dwar lokazzjoni (*najem* jew *dzierżawa*) u relazzjonijiet oħrajn li jinvolvu l-użu ta' tali proprjetà immobbli (flieq għall-kawża dwar kera u ammonti oħrajn dovuti għall-użu jew għall-kisba ta' benefiċċji mill-proprjetà immobbli); kawża oħrajn fejn id-deċiżjoni tal-qorti tikkonċerna drittijiet *in rem*, il-pussess, jew l-użu ta' proprjetà immobbli li tinsab fil-Polonja; kawża għax-xoljiment ta' persuna ġuridika jew unità organizzattiva li mhijiex persuna ġuridika, kif ukoll għat-tħassir jew l-annullament ta' riżoluzzjonijiet tal-korpi ta' governanza tagħhom, jekk il-persuna ġuridika jew l-unità organizzattiva li ma tkunx persuna ġuridika jkollha l-uffiċċju rreġistrat tagħha fil-Polonja. Barra minn hekk, jekk il-gurizdizzjoni nazzjonali tkopri kawża mressqa skont it-talba ewlenija, din il-gurizdizzjoni tkopri wkoll il-kontrotalba.

Il-partijiet f'relazzjoni legali speċifikata jistgħu jaqblu bil-miktub li jipprezentaw il-kwistjonijiet li jikkonċernaw id-drittijiet tal-proprjetà li jinholqu jew li jistgħu jinholqu mir-relazzjoni lill-gurizdizzjoni tal-qorti Pollakki.

Il-qorti tqis awtomatikament in-nuqqas ta' gurizdizzjoni nazzjonali f'kull stadju tal-kawża.

Jekk jinstab li l-gurizdizzjoni nazzjonali ma tapplikax, il-qorti ttrifjuta t-talba jew ir-rikors.

In-nuqqas ta' gurizdizzjoni nazzjonali huwa raġuni għall-invalidità tal-proċedimenti.

4 Jekk iva, f'lema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Sabiex jiġi stabbilit liema qorti distrettwali (*sąd rejonowy*) jew qorti reġjonali (*sąd okręgowy*) hija kompetenti biex tisma' l-kawża, għandha tiġi kkunsidrata l-gurizdizzjoni territorjali tal-qorti. Skont il-liġi Pollakka, aħna nagħmlu distinzjoni bejn gurizdizzjoni territorjali ġenerali, gurizdizzjoni territorjali alternattiva u gurizdizzjoni territorjali esklużiva.

a. gurizdizzjoni territorjali ġenerali

B'mod ġenerali, l-azzjonijiet iridu jitressqu quddiem il-qorti tal-prim'istanza b'gurizdizzjoni territorjali fuq id-domicilju tal-konvenut (skont il-Kodiċi Ċivili, id-domicilju ta' persuna fiżika huwa l-belt jew ir-raħal fejn ttrissjedi bl-intenzjoni li tibqa' fuq bażi permanenti). Jekk il-konvenut ma jkunx domiciljat fil-Polonja, il-gurizdizzjoni territorjali tiġi ddeterminata skont il-post tar-residenza tiegħu, u meta dak il-post ma jkunx magħruf jew ikun barra mill-Polonja – skont l-aħħar

domicilju tal-konvenut fil-Polonja. L-azzjonijiet kontra t-Teżor tal-Istat iridu jittressqu fil-qorti b'guriżdizzjoni fuq l-uffiċċju rreġistrat tal-unità organizzattiva tal-Istat li tikkonċerna l-pretensjoni. L-azzjonijiet kontra persuna ġuridika jew entità oħra li ma tkunx persuna fiżika jridu jittressqu fil-qorti b'guriżdizzjoni fuq il-post fejn ikun jinsab l-uffiċċju rreġistrat ta' dik l-entità.

b. guriżdizzjoni territorjali alternattiva

Abbażi tar-regolamenti dwar il-guriżdizzjoni territorjali alternattiva, l-atturi jistgħu – skont id-diskrezzjoni tagħhom – iressqu l-azzjoni quddiem il-qorti ta' guriżdizzjoni ġenerali jew quddiem qorti oħra speċifikata fil-leġiżlazzjoni bħala l-qorti kompetenti. Fil-proċeduri ċivili Pollakki, il-guriżdizzjoni territorjali alternattiva hija prevista f'kawzi:

għal talba għal manteniment u għall-istabbiliment tal-filjazzjoni ta' wild; għal pretensjoni ta' proprjetà kontra entità ta' negozju;

dwar tilwimiet taħt kuntratti; għal pretensjoni ta' dannu; għall-flas ta' ammont dovut għat-trattament ta' kawża (tariffa li għandha tiġi lill-avukat); għal pretensjoni taħt lokazzjoni (*najem* jew *dzierżawa*) ta' proprjetà immobbli; dwar ċedola jew ċekk.

L-azzjonijiet għal talba għal manteniment u għall-istabbiliment tal-filjazzjoni ta' wild u talbiet relatati jistgħu jittressqu skont id-domicilju tal-parti intitolata. L-azzjonijiet għal pretensjoni ta' proprjetà kontra entità ta' negozju jistgħu jittressqu quddiem il-qorti b'guriżdizzjoni fuq il-post fejn jinsabu l-kwartieri ġenerali jew il-fergħa, jekk il-pretensjoni tkun konnessa mal-attivitatiet tal-kwartieri ġenerali jew ta' dik il-fergħa. L-azzjonijiet għall-konklużjoni ta' ftehim, l-istabbiliment tal-kontenut tiegħu, l-emendar ta' ftehim u l-istabbiliment tal-eżistenza ta' ftehim, għall-eżekuzzjoni, it-terminazzjoni jew l-annullament ta' ftehim, kif ukoll għat-talba għad-danni minhabba nuqqas ta' eżekuzzjoni jew ta' eżekuzzjoni kif suppost ta' ftehim jistgħu jittressqu quddiem il-qorti b'guriżdizzjoni fuq il-post tal-eżekuzzjoni tal-ftehim. Jekk ikun hemm xi dubji, il-post tal-eżekuzzjoni tal-ftehim għandu jiġi kkonfermat b'dokument. L-azzjonijiet għal pretensjoni ta' dannu jistgħu jittressqu quddiem il-qorti li l-avveniment li kkawża d-dannu jkun seħħ fil-guriżdizzjoni territorjali tagħha. L-azzjonijiet għall-flas ta' ammont dovut għat-trattament ta' kawża jistgħu jittressqu quddiem il-qorti b'guriżdizzjoni fuq il-post fejn ir-rappreżentant legali ttratta l-kawża. L-azzjonijiet għal pretensjoni taħt lokazzjoni ta' proprjetà immobbli (*najem* jew *dzierżawa*) jistgħu jittressqu quddiem il-qorti b'guriżdizzjoni fuq il-post tal-proprjetà immobbli. L-azzjonijiet kontra parti obligata taħt ċedola jew ċekk jistgħu jittressqu quddiem il-qorti b'guriżdizzjoni fuq il-post tal-flas. Diversi partijiet obligati taħt ċedola jew ċekk jistgħu jiġu mfittxija b'mod kongunt quddiem il-qorti b'guriżdizzjoni fuq il-post tal-flas jew quddiem il-qorti b'guriżdizzjoni ġenerali għall-aċċettant jew l-emittent taċ-ċedola jew taċ-ċekk.

ċ. guriżdizzjoni territorjali esklużiva

Id-dispożizzjonijiet li jirregolaw il-guriżdizzjoni territorjali esklużiva huma obligatorji. Huma jeskludu, f'ċerti kategoriji ta' kawzi, il-possibbiltà li titressaq azzjoni quddiem il-qorti ta' guriżdizzjoni ġenerali u wkoll quddiem il-qorti ta' guriżdizzjoni alternattiva, kif ukoll il-possibbiltà li l-kawża għal riżoluzzjoni tiġi riferuta lill-qorti oħra permezz ta' ftehim ta' guriżdizzjoni. Fil-każ ta' guriżdizzjoni esklużiva, qorti waħda biss minn fost il-qrati tal-istess livell hija kompetenti biex tisma' kawża speċifika. Skont it-tip tal-kawża, din tkun qorti reġjonali jew distrettwali speċifika.

L-azzjonijiet għas-sjeda jew drittijiet *in rem* oħrajn fuq proprjetà immobbli, kif ukoll għall-pussess ta' proprjetà immobbli, jistgħu jittressqu quddiem il-qorti b'guriżdizzjoni fuq il-post fejn tinsab il-proprjetà immobbli. Jekk is-suġġett tat-tilwima jkun servitù tal-art, il-guriżdizzjoni tiġi ddeterminata skont il-post fejn tinsab il-proprjetà gravata. Il-guriżdizzjoni msemmija qabel tinkludi pretensjonijiet personali relatati ma' drittijiet *in rem* u drittijiet segwiti b'mod kongunt ma' dawk il-pretensjonijiet kontra l-istess konvenut. L-azzjonijiet dwar suċċessjoni, sehem riżervat, kif ukoll legati, struzzjonijiet jew dispożizzjonijiet testamentarji oħrajn, jistgħu jittressqu biss quddiem il-qorti b'guriżdizzjoni fuq l-aħħar post ta' residenza abitwali tat-testatur, u jekk ma tkunx tista' tiġi stabbilita r-residenza abitwali tat-testatur fil-Polonja, quddiem il-qorti b'guriżdizzjoni fuq il-post tal-wirt jew parti minnu. L-azzjonijiet dwar is-sħubija f'kooperattiva, sħubija, kumpanija jew assoċjazzjoni jistgħu jittressqu biss quddiem il-qorti b'guriżdizzjoni fuq il-post fejn jinsab l-uffiċċju rreġistrat. L-azzjonijiet dwar relazzjoni ta' żwieġ jistgħu jittressqu biss quddiem il-qorti li fil-guriżdizzjoni territorjali tagħha kienu domiciljati l-aħħar il-konjuġi, anki jekk xi hadd minnhom ikun għadu domiciljat jew abitwalment residenti f'dik il-guriżdizzjoni. Fin-nuqqas ta' tali bażi, il-qorti b'guriżdizzjoni esklużiva hija l-qorti b'guriżdizzjoni fuq id-domicilju tal-konvenut u, fin-nuqqas ukoll ta' dik il-baži - il-qorti b'guriżdizzjoni fuq id-domicilju tal-attur. L-azzjonijiet dwar relazzjoni bejn il-ġenituri u t-fal u bejn l-adottant u l-persuna adottata jistgħu jittressqu b'mod esklużiv quddiem il-qorti b'guriżdizzjoni fuq id-domicilju tal-attur, diment li ma jkun hemm ebda bażi għall-preżentata ta' azzjoni skont id-dispożizzjonijiet ta' guriżdizzjoni ġenerali.

Barra minn hekk, jekk il-guriżdizzjoni ta' diversi qrati tkun ġustifikata jew jekk l-azzjoni titressaq kontra diversi partijiet li għalihom huma kompetenti diversi qrati skont il-leġiżlazzjoni dwar il-guriżdizzjoni ġenerali, l-attur jista' jagħzel minn fost dawk il-qrati. L-istess japplika jekk il-proprjetà immobbli, li l-post tagħha huwa l-baži għad-determinazzjoni tal-guriżdizzjoni tal-qorti, tkun tinsab f'diversi żoni ta' guriżdizzjoni. Jekk il-qorti kompetenti ma tkunx tista' tisma' l-kawża jew tiegħu passi oħrajn minhabba ostaklu, il-qorti superjuri tagħha taħtar qorti oħra f'sessjoni fil-magħluq. Jekk, skont id-dispożizzjonijiet tal-KPĊ, ma tkunx tista' tiġi stabbilita guriżdizzjoni territorjali fuq il-baži taċ-ċirkostanzi tal-każ, il-Qorti Suprema (*Sąd Najwyższy*) taħtar il-qorti li għandha titressaq l-azzjoni quddiemha f'sessjoni fil-magħluq. Il-partijiet jistgħu jaqblu bil-miktub li jipprezentaw tilwima diġà eżistenti, jew kwalunkwe tilwimiet li jistgħu jirriżultaw fil-futur minn relazzjoni legali speċifikata, lill-qorti tal-prim'istanza li ma għandha ebda guriżdizzjoni territorjali skont il-ligi. Dik il-qorti mbagħad ikollha guriżdizzjoni esklużiva, sakemm il-partijiet ma jkunux qablu mod ieħor jew sakemm l-attur ma jkunx ippreżenta dikjarazzjoni ta' pretensjoni fi proċedura elettronika permezz ta' ordni ta' flas (*elektroniczne postępowanie upominawcze*, EPU). Il-partijiet jistgħu wkoll jillimitaw, permezz ta' ftehim bil-miktub, id-dritt tal-attur li jagħzel minn fost diversi qrati kompetenti għal tali tilwimiet. Madankollu, il-partijiet ma jistgħux ibiddlu guriżdizzjoni esklużiva.

5 Għal liema qorti partikolari għandi nirkorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Il-guriżdizzjoni materjali tal-qrati ordinarji (*sądy powszechnie*) tar-Repubblika tal-Polonja hija rregolata mid-dispożizzjonijiet tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili.

Fi proċeduri ta' qorti ċivili, il-qrati tal-prim'istanza huma qrati distrettwali u qrati reġjonali, filwaqt li l-qrati tat-tieni istanza huma qrati reġjonali u qrati tal-appell (*sądy apelacyjne*).

Fil-prinċipju, il-kawzi ċivili jinSTEMGħu fil-prim'istanza mill-qrati distrettwali, sakemm il-guriżdizzjoni ma tkunx riżervata għall-qrati reġjonali. Il-guriżdizzjoni tal-qrati reġjonali fil-prim'istanza tkopri l-kawzi:

- għal drittijiet mhux ta' proprjetà (u pretensjonijiet ta' proprjetà mfittxija flimkien ma' dawk id-drittijiet), ħlief għall-kawzi sabiex tiġi stabbilita jew ikkontestata l-filjazzjoni ta' wild, il-kawzi għall-annullament ta' taġħrif ta' tifel mill-missier u għax-xoljiment ta' adozzjoni;
- għall-protezzjoni tad-drittijiet tal-awtur u ta' drittijiet relatati, kif ukoll kawzi dwar invenzjonijiet, mudelli ta' utilità, disinjati industrijali, trademarks, indikazzjonijiet ġeografici u topografiji ta' ċirkwiti integrati u kawzi għall-protezzjoni ta' drittijiet oħrajn ta' proprjetà intangibbli;
- għall-pretensjonijiet skont il-Ligi tal-Istampa;
- għad-drittijiet tal-proprjetà fejn il-valur tas-suġġett tat-tilwima jkun ta' aktar minn PLN 75 000 (ħlief għal kawzi ta' manteniment, kawzi għall-ksur ta' pussess, kawzi għall-istabbiliment tas-separazzjoni tal-proprjetà tal-konjuġi, kawzi għall-allinjament tal-kontenut ta' registru tal-artijiet mal-istatus ġuridiku attwali u kawzi eżaminati fi proċedura elettronika permezz ta' ordni ta' flas);
- għall-ħruġ ta' sentenza minflok riżoluzzjoni sabiex tinqasam kooperattiva;
- għat-thassir, l-annullament jew l-istabbiliment tan-nuqqas ta' eżistenza ta' riżoluzzjonijiet tal-korpi ta' governanza ta' entitajiet ġuridici jew unitajiet organizzattivi li mhumiex persuni ġuridici, iżda li ngħataw personalità ġuridika bil-ligi;
- għall-prevenzjoni u l-ġlieda kontra l-kompetizzjoni ingusta;
- għal kumpens minhabba dannu kkawżat mill-ħruġ ta' sentenza finali illegali.

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

Fil-prinċipju, fi proċeduri ta' qorti ċivili, il-partijiet u l-korpi ta' governanza tagħhom jew ir-rappreżentanti statutorji jistgħu jaġixxu quddiem il-qorti personalment jew permezz ta' rappreżentanti.

Madankollu, il-KPĊ jipprevedi rappreżentanza obbligatorja minn avukat f'sitwazzjonijiet speċifikati. Fi proċedimenti quddiem il-Qorti Suprema, il-partijiet iridu jkunu rrapreżentati minn avukati (*adwokaty*) jew konsulenti legali (*radca prawny*). F'kawżi dwar proprjetà industrijali, huma jridu jkunu rrapreżentati wkoll minn aġenti tal-privattivi. Ir-rewkwiżit ta' rappreżentanza japplika wkoll għall-passi proċedurali relatati mal-proċedimenti quddiem il-Qorti Suprema, meħuda quddiem qorti inferjuri. Ir-rewkwiżit ta' rappreżentanza ma japplikax jekk il-proċedimenti jkunu jikkonċernaw rikors għal eżenzjoni mid-drittijiet tal-qorti, għall-ħatra ta' avukat jew konsulent legali jew, jekk il-parti, il-korp ta' governanza tagħha jew ir-rappreżentant statutorju jew ir-rappreżentant legali jkunu mħallef, prosekutur pubbliku, nutar jew professur tal-ligi jew inkella detentur ta' lawrja post-dottorali fil-ligi (*doktor habilitowany nauk prawnych*), kif ukoll jekk il-parti, il-korp ta' governanza tagħha jew ir-rappreżentant statutorju jkunu avukat jew konsulent legali jew konsulent tal-Kunsill Ġenerali għat-Teżor tal-Istat (*Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa*).

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

L-azzjonijiet għandhom jiġu ddepożitati mal-qorti kompetenti.

8 B'liema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nippreżentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Is-sottomissjonijiet iridu jiġu ppreżentati lill-qorti bil-Pollakk jew bi traduzzjoni għall-Pollakk mehmuża magħhom. Id-dikjarazzjoni ta' pretensjoni għandha tkun bil-miktub. Eċċezzjoni hija sitwazzjoni (li tikkonċerna l-ligi tax-xogħol u tas-sigurtà soċjali) li fiha impjegat jew persuna assicurata li jaġixxu mingħajr avukat jew konsulent legali jistgħu jippreżentaw azzjoni, il-kontenut ta' rimedji legali u trattazzjonijiet oħrajn bil-fomm lill-qorti kompetenti, li għandhom jiġu inklużi fir-registri.

Fi proċedura elettronika permezz ta' ordni ta' ħlas, sottomissjoni tista' tiġi ppreżentata wkoll permezz ta' sistema ta' trażmissjoni tad-data.

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiftaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nippreżenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

Dikjarazzjoni ta' pretensjoni trid tiġi ppreżentata fuq formoli uffiċjali biss jekk tkun prevista minn dispożizzjoni speċjali. Hemm żewġ sitwazzjonijiet fejn id-dikjarazzjoni ta' pretensjoni trid tiġi ppreżentata fuq formola uffiċjali: meta l-attur ikun fornitur ta' servizz jew bejjiegħ u jsegwi l-pretensjonijiet skont ftehim dwar suġġett speċifiku (il-forniment ta' servizzi postali u tat-telekomunikazzjoni; it-trasport bil-massa ta' nies u bagalji; il-provvista tal-elettriku, tal-gass u taż-żejt tal-fjuwil; il-provvista tal-ilma u t-tneħħija tal-ilma mormi; ir-rimi tal-iskart u l-provvista ta' enerġija termali) u fi proċedimenti sommarji (*postępowanie uproszczone*).

Dikjarazzjoni ta' pretensjoni għandha tkun bil-miktub. Eċċezzjoni għal din ir-regola huma l-ligi tax-xogħol u l-proċedimenti tas-sigurtà soċjali, li fihom impjegat jew persuna assicurata li jaġixxu mingħajr avukat jew konsulent legali jistgħu jippreżentaw azzjoni bil-fomm lill-qorti kompetenti, li għandha tiġi inkluża fir-registri.

Dikjarazzjoni ta' pretensjoni trid:

tinkludi l-isem tal-qorti li tiġi ppreżentata lilha; l-ismijiet tal-partijiet, ir-rappreżentanti statutorji u r-rappreżentanti legali tagħhom;

tispeċifika t-tip ta' sottomissjoni;

tinkludi l-valur tas-suġġett tat-tilwima jew tal-appell, jekk il-gurizdizzjoni materjali tal-qorti, l-ammont tat-tariffa jew l-ammissibilità ta' rimedju legali jkunu jiddependu fuq dak il-valur u l-ammont ta' flus speċifikat ma jkunx is-suġġett tal-kawża;

tispeċifika s-suġġett tat-tilwima;

tispeċifika d-domicilju jew l-uffiċċju rreġistrat u l-indirizz tal-partijiet u tar-rappreżentanti statutorji u r-rappreżentanti legali tagħhom;

tinkludi n-numru tal-PESEL (Sistema Elettronika Ġenerali tar-Registrazzjoni tal-Popolazzjoni) jew in-numru ta' identifikazzjoni tat-taxxa (NIP) tal-attur, jekk l-attur ikun persuna fiżika obbligata li jkollha dan in-numru jew inkella li jkollha dan in-numru mingħajr ma tkun obbligata li jkollha; jew tinkludi n-numru tar-Registru tal-Qorti Nazzjonali (KRS) tal-attur u, fin-nuqqas ta' numru KRS – in-numru tal-attur f'registru jew rekord rilevanti ieħor, jew, jekk l-attur ma jkunx persuna fiżika u ma jkunx obligat li jiddaħħal fir-registru jew ir-rekord rilevanti iżda jkun obligat li jkollu NIP, tinkludi n-NIP tal-attur;

tinkludi s-sustanza tar-rikors jew tad-dikjarazzjoni u evidenza li ssostni ċ-ċirkostanzi invokati;

tispeċifika pretensjoni b'mod preċiż u, f'kawżi li jikkonċernaw id-drittijiet tal-proprjetà, tindika wkoll il-valur tas-suġġett tat-tilwima, sakemm is-suġġett tat-tilwima ma jkunx ammont ta' flus speċifikat;

tiddekrivi ċ-ċirkostanzi fattwali li jiġġustifikaw il-pretensjoni u, jekk ikun meħtieġ, jiġġustifikaw ukoll il-gurizdizzjoni tal-qorti;

tindika jekk il-partijiet ipprovaqx imorru għal medjazzjoni jew metodu ekstraġudizzjarju ieħor ta' soluzzjoni għat-tilwim u, jekk ma jkunx saru tentattivi bħal dawn, ir-raġunijiet għalix ma għamlux hekk;

ikollha l-firma tal-parti jew tar-rappreżentant statutorju jew ir-rappreżentant legali tagħha;

tinkludi lista ta' appendiċi.

Id-dokumenti li għajin għandhom ikunu mehmuża mad-dikjarazzjoni ta' pretensjoni:

il-prokura jew kopja attestata tagħha (jekk id-dikjarazzjoni ta' pretensjoni tiġi ppreżentata minn rappreżentant legali);

kopji tad-dikjarazzjoni ta' pretensjoni u tal-appendiċi tagħha, li għandhom jintbagħtu lill-partijiet li jipparteċipaw fil-kawża u, jekk id-dokumenti oriġinali tal-appendiċi ma jkunux għew ippreżentati lill-qorti, kopja waħda ta' kull wieħed għall-fajls tal-qorti (fi proċedura elettronika permezz ta' ordni ta' ħlas, għandhom jiġu mehmuża kopji attestati b'mod elettroniku tal-appendiċi mad-dikjarazzjoni ta' pretensjoni ppreżentata permezz tas-sistema ta' trażmissjoni tad-data).

Barra minn hekk, dikjarazzjoni ta' pretensjoni tista' tinkludi: rikors għal miżuri ta' prekawżjoni, għad-dikjarazzjoni tas-sentenza eżegwibbli immedjatament u għall-ipproċessar tal-kawża fin-nuqqas tal-attur; rikorsi li jirrigwardaw it-tneħħija tas-seduta ta' smiġħ (u, b'mod partikolari, rikorsi: għat-taħrika tax-xhieda u tal-esperti maħtura mill-qorti indikati mill-attur sabiex jattendu s-seduta ta' smiġħ; għat-tweqqi ta' spezzjoni viżwali; għall-ghoti ta' struzzjonijiet lill-konvenut sabiex jipprovidi, għas-seduta ta' smiġħ, dokument miżmum mill-konvenut u meħtieġ sabiex tinstema' x-xhieda, jew l-oġġett tal-ispezzjoni viżwali; sabiex jintalab l-ghoti tal-evidenza miżmuma minn qrati, uffiċċji jew partijiet terzi oħrajn għas-seduta ta' smiġħ).

10 Huwa meħtieġ li nħallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nħallas avukat mal-preżentata tar-rikors?

Fil-prinċipju, it-tweqqi tal-proċeduri tal-qorti jinvolti spejjeż. L-ispejjeż tal-qorti jinkludu tariffi u spejjeż.

L-obbligu li tħallas l-ispejjeż tal-qorti huwa tal-parti li tiddepożita sottomissjoni lill-qorti (inkluża dikjarazzjoni ta' pretensjoni) li hija soġġetta għal tariffa jew tiġġenera spejjeż. Jekk it-tariffa dovuta ma tiħallasax, il-qorti tħarrek lill-parti sabiex tħallasha fi żmien ġimgħa, inkella s-sottomissjoni tiġi rritornata (jekk is-sottomissjoni tkun giet iddepożitata minn parti domiciljata jew li għandha l-uffiċċju rreġistrat tagħha barra l-pajjiż u li ma għandhiex rappreżentant fil-Polonja, it-terminu għall-ħlas tat-tariffa jkun ta' mill-inqas xahar). Wara l-iskadenza tat-terminu mingħajr ma tkun tħallset it-tariffa, il-qorti tirritorna s-sottomissjoni lill-parti. Sottomissjoni rritornata ma għandha ebda effett assoċjat skont il-ligi mal-preżentata ta' sottomissjoni lil qorti.

Jekk dispożizzjoni speċjali tistabbilixxi li sottomissjoni tista' tiġi ddepożitata biss permezz ta' sistema ta' trażmissjoni tad-data (il-proċedura EPU), is-sottomissjoni tiġi ddepożitata flimkien mal-ħlas tat-tariffa.

Is-sottomissjonijiet iddepożitati minn avukat, konsulent legali jew agent ta' privattiva (jekk huma jkunu soġġetti għal tariffa f'ammont fiss jew proporzjonali kkalcolat abbażi tal-valur tas-sugġett tat-tilwima speċifikat mill-parti) li ma jkunux tħallsu debitament jiġu rritornati mill-qorti mingħajr ma l-parti tintalab tħallas it-tariffa (l-Artikolu 1302 tal-KPĊ). Il-parti tista' tħallas it-tariffa dovuta fi żmien ġimgħa. Jekk it-tariffa titħallas fl-ammont meħtieġ, is-sottomissjoni jkollha effetti legali mid-data li fiha kienet ipprezentata oriġinarjament. Effett bħal dan ma jseħx jekk is-sottomissjoni terġa' tiġi rritornata għall-istess raġuni.

Il-kwistjonijiet li jikkonċernaw it-tariffi li għandhom jithallsu lill-avukati jew lill-konsulenti legali (bħall-iskadenzi għall-flas) għandhom jiġu rregolati fi ftehim bejn il-klijent u r-rappreżentant legali.

11 Nista' nitlob għajna legali?

Kemm il-persuni fiżiċi kif ukoll il-persuni ġuridici jistgħu jitolbu l-għajna legali – rappreżentant legali maħtur mill-qorti sabiex jitratta l-kawża (*pełnomocnik z urzędu*).

Il-persuni fiżiċi jistgħu jitolbu li jinħatar avukat jew konsulent legali jekk huma jipprezentaw dikjarazzjoni li tgħid li mhux se jkunu jistgħu jħallsu l-onorarju ta' avukat jew konsulent legali mingħajr tbatija għalihom infushom jew għall-familja tagħhom.

Il-persuni ġuridici (jew unitajiet organizzattivi oħrajn intitolati mil-liġi sabiex ikunu parti fil-proċeduri tal-qorti) jistgħu jitolbu li jinħatar avukat jew konsulent legali jekk juru li ma għandhomx biżżejjed fondi sabiex iħallsu l-onorarju ta' avukat jew konsulent legali.

Il-qorti tilqa' t-talba jekk hija ssib li l-partecipazzjoni ta' avukat jew konsulent legali fil-kawża tkun meħtieġa.

Il-kwistjoni tal-eżenzjoni mill-ispejjeż u l-assenjazzjoni ta' rappreżentant legali maħtur mill-qorti f'tilwimiet transfruntiera hija rregolata mill-Att tas-

17 ta' Diċembru 2004 dwar id-dritt għal għajna legali fi proċedimenti tad-dritt civili mwettqa fl-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea u dwar id-dritt għal għajna legali sabiex tilwima tissolva b'mod amikevoli qabel ma jinbdew il-proċedimenti.

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nfetħet b'mod uffiċjali? Nirdievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ipprezentat korrettemment jew le?

Azzjoni titressaq quddiem il-qorti malli tiġi pprezentata d-dikjarazzjoni tal-pretensjoni. Il-KPĊ ma jipprevedi ebaa ċertifikat li jikkonferma li l-kawża tressqet b' mod korrett quddiem il-qorti.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (bħaż-żmien disponibbli għalija biex nidher)?

L-informazzjoni dwar il-passi pplanati jew imwettqa fil-kawża tista' tinkiseb mill-Uffiċċju tas-Servizz tal-Klijenti tal-Qorti (*Biuro Obsługi Interesanta, BOI*) tal-qorti rilevanti. Tista' tikseb informazzjoni dwar id-dati tas-sessjonijiet tal-qorti sussegwenti billi ċċempel fuq in-numru tal-Uffiċċju tas-Servizz tal-Klijenti speċifikat fuq is-sit web tal-qorti u tipprovi n-numru tal-atti tal-kawża.

L-aħħar aġġornament: 27/04/2018

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea.

Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebaa responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Jekk jogħġbok innota li dawn il-lingwi li ġejjin diġà ġew tradotti.

Kif tiproċedi? - Portugall

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

It-twegiba għal din il-mistoqsija tiddependi minn kull każ partikolari.

Minhabba li mhux possibbli tiġi mbassra kull problema li tista' sseħh, għandek tiegħu parir minn professjonist f'dak il-qasam.

Jekk ma għandekx ir-riżorsi finanzjarji biex tagħmel dan, tista' titlob għall-għajna legali (ara d-dokument mehmuż hawn taħt fuq "L-Għajna Legali").

Jista' jkun ġustifikat metodu alternattiv ta' soluzzjoni għat-tilwim, skont id-dettalji speċifiċi tal-każ (ara d-dokument hawn taħt fuq "Metodi alternattivi ta' soluzzjoni ta' tilwim").

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

Il-preskrizzjoni li fiha inti tista' tiftaħ kawża l-qorti biex issolvi tilwima partikolari tiddependi mis-sitwazzjoni partikolari.

Dan l-aspett għandu jiġi kjarifikat bl-għajna ta' professjonist legali, kif imsemmi fit-twegiba għall-mistoqsija ta' qabel.

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Mingħajr preġudizzju għar-regoli stabbiliti fir-regolamenti tal-Komunità u fi strumenti internazzjonali oħra, il-qorti Portugiżi għandhom kompetenza internazzjonali:

a) meta l-kawża tista' titressaq quddiem qorti Portugiża skont ir-regoli dwar il-ġurisdizzjoni territorjali Portugiża stabbiliti fil-liġi Portugiża;

b) meta l-fatt li ta lok għall-kawża, jew il-fatti marbuta magħha, seħħew fuq territorju Portugiż;

c) meta d-dritt invokat jista' jiġi milqugħ biss permezz tal-kawża proposta fuq territorju Portugiż jew fejn hemm diffikultà sinifikanti għar-rikorrent biex jiftaħ il-kawża barra l-pajjiż, għalhekk hemm konnessjoni importanti, personali jew reali, bejn is-sugġett tat-tilwima u s-sistema ġudizzjarja Portugiża.

Il-qorti Portugiżi għandhom ġurisdizzjoni esklussiva:

a) Fir-rigward ta' drittijiet fuq proprjetà immobbli u l-kiri ta' proprjetà fit-territorju Portugiż; madankollu, fir-rigward ta' kirijiet fuq proprjetajiet konklużi għal użu temporanju privat għal perjodu massimu ta' sitt xhur konsekuttivi, il-qorti tal-Istat Membru fejn huwa residenti r-rikorrent ukoll għandha ġurisdizzjoni, sakemm il-kerrej huma persuna fiżika u s-sid u l-kerrej huma residenti fl-istess Stat Membru;

b) Fir-rigward tal-validità tal-inkorporazzjoni jew id-dissoluzzjoni ta' kumpaniji jew persuni ġuridici oħra bl-uffiċċju reġistrati tagħhom fil-Portugall, kif ukoll rigward il-validità tad-deċiżjonijiet meħuda mill-korpi tagħhom; sabiex tidentifika dak l-uffiċċju reġistrat, il-qorti Portugiża tapplika r-regoli tad-dritt internazzjonali privat tagħha;

c) Fir-rigward tal-validità tal-entrati fir-reġistri pubbliċi miżmuma l-Portugall;

d) Fir-rigward tal-proċeduri ta' prekluzjoni fuq proprjetà li tinsab fit-territorju Portugiż;

e) Fir-rigward ta' fallimenti jew ir-riorganizzazzjoni ta' persuni fiżiċi residenti l-Portugall jew persuni ġuridici jew kumpaniji li għandhom uffiċċju reġistrat fit-territorju Portugiż.

4 Jekk iva, f'liema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi? Ġurisdizzjoni minhabba l-pożizzjoni ġeografika tal-proprjetà

Il-kawża li jinvolve drittijiet reali jew personali rigward it-tgawdija tal-proprjetà, id-diviżjoni ta' proprjetà fi sjiċda kongunta, l-iżgumbrament, id-dritt tal-ewwel għażla, u l-prekluzjoni kif ukoll dawk il-każijiet li jinvolve ż-żieda, is-sostituzzjoni, it-tnaqqis jew l-annullament tal-ipoteki għandhom jitressqu quddiem il-qorti tal-post fejn tinsab il-proprjetà konċernata.

Il-każijiet għaż-żieda, is-sostituzzjoni, it-tnaqqis jew l-annullament tal-ipoteki fuq bastimenti jew inġenji tal-ajru madankollu jitressqu quddiem il-qorti tal-post fejn huma reġistrati. Jekk l-ipoteka tkopri l-assi mobbli reġistrati f'diversi distretti r-rikorrent jista' jagħzel minn wieħed fosthom.

Meta l-kawża tikkonċerna grupp ta' assi mobbli li jappartjenu lill-istess persuna u huma ma'nsaba għal użu waħdieni, jew assi mobbli jew immobbli, jew propjetà li tinsab f'distretti differenti, din tinstema' mill-qorti tal-post fejn tinsab il-proprietà bl-ogħla valur, li jiġi determinat mill-valur taxxabbli tal-proprietà. Jekk il-bini li huwa s-sugġett tal-kawża jinsab f'aktar minn distrett ġudizzjarju wieħed, il-kawża tista' titressaq f'kull wieħed minn dawk id-distretti.

Ġurisdizzjoni għat-tweqqi ta' obbligu

Kawża għat-tweqqi ta' obbligu, kumpens għall-inadempjenza jew tweqqi skorrett jew terminazzjoni tal-kuntratt minhabba nuqqas ta' tweqqi titressaq quddiem il-qorti tal-post fejn huwa residenti l-konvenut. Il-kreditur jista' jagħzel il-qorti tal-post fejn kellu jitwettaq l-obbligu jekk il-konvenut huwa persuna fiżika jew jekk il-kreditur huwa residenti fiż-żona metropolitana ta' Liżbona jew Porto u l-konvenut huwa residenti wkoll fl-istess żona metropolitana.

Jekk il-kawża tikkonċerna r-responsabbiltà ċivili bbażata fuq id-delitt jew fuq riskju, il-qorti kompetenti hija dik tal-post fejn seħħ l-avveniment.

Id-divorzju u s-separazzjoni

Għal kawżi ta' divorzju, separazzjoni personali u d-diviżjoni tal-proprietà, il-qorti kompetenti hija dik fejn huwa domiciljat jew residenti r-rikorrent.

Kawżi għall-ħlas ta' tariffi

Fejn il-kawża tikkonċerna l-ħlas ta' tariffi tal-qorti jew ta' rappreżentanti esperti u l-irkupru ta' flus mogħtija bil-quddiem lill-klijent, il-qorti kompetenti hija dik tal-post fejn ingħata s-servizz u ż-żewġ kawżi jridu jiġu jinstemgħu flimkien.

Madankollu, jekk il-kawża tressaq quddiem il-Qorti tal-Appell jew il-Qorti Suprema, il-kawża għall-ħlas tat-tariffi titressaq quddiem il-qorti distrettwali fil-post fejn huwa residenti d-debitur.

Ir-regolazzjoni u d-distribuzzjoni ta' ħsara komuni

Il-qorti tal-port fejn it-tagħbija giet jew kellha tiġi konsenjata minn fuq vapur li garrab telf kbir hija kompetenti biex tirregola u tqassam l-ispiza ta' dan it-telf.

Telf u ħsara mill-kollizzjonijiet tal-vapuri

Kawża għat-telf u l-ħsara minhabba kollizzjoni ta' vapuri tista' titressaq quddiem il-qorti tal-post fejn seħħ l-inċident, fejn huwa residenti sid il-vapur li laqat lill-vapur l-ieħor, fejn jappartjeni l-vapur, fejn instab jew tal-port fejn daħal l-ewwel il-vapur bil-ħsara.

L-ispejjeż għas-salvataġġ jew għajna lill-vapuri

L-ispejjeż għas-salvataġġ jew għajna lill-vapuri jistgħu jintalbu lura quddiem il-qorti tal-post fejn seħħ il-fatt, fejn huwa domiciljat sid l-oġġetti rkuprati jew fejn jappartjeni jew instab il-vapur salvat.

Kawża għal vapur li gie akkwistat b'xejn jew għal konsiderazzjoni biex jiġi dikjarat ħieles minn privileġġi trid issir fil-qorti tal-post fejn il-vapur kien ankra meta nxtara.

Il-proċeduri kawtelatorji u l-passi ta' tnejn

Fir-rigward ta' proċeduri kawtelatorji u passi li jittieħdu qabel ma tinfetaħ il-kawża, għandhom jiġu osservati dawn li ġejjin:

- Il-qbid u l-konfiska tal-oġġetti jistgħu jintalbu jew quddiem il-qorti tal-post fejn trid tinfetaħ il-kawża rilevanti jew quddiem il-qorti tal-post fejn qiegħdin l-oġġetti jew, jekk l-oġġetti jinsabu f'diversi distretti, f'kull wieħed minn dawn;
- Għal twaqqif ta' xogħol ġdid, il-qorti kompetenti hija l-qorti tal-post fiż-żona fejn irid isir ix-xogħol;
- Għal proċeduri kawtelatorji oħra, il-qorti kompetenti hija l-qorti li quddiemha trid titressaq il-kawża rilevanti;
- Il-passi ta' tnejn għall-kumpilazzjoni tax-xheda jridu jintalbu fil-qorti tal-post fejn iridu jsiru dawk il-passi.

Il-fajl relatat mal-atti u l-miżuri msemmija hawn fuq huwa meħmuż mal-fajl għall-kawża prinċipali, sabiex ikun jista' jintbagħat, fejn meħtieġ, lill-qorti li quddiem trid issir il-kawża.

In-notifiki jintalbu lill-qorti tal-post fejn hija residenti l-persuna li trid tiġi notifikata.

Ir-regoli ġenerali

Ir-regola ġenerali tal-ligi proċedurali tal-Portugall fuq il-ġurisdizzjoni territorjali hija li l-kawżi mhux previsti jinstemgħu fil-qorti tal-post fejn huwa residenti l-konvenut.

Jekk, madankollu, il-konvenut ma għandux residenza abitwali jew jekk ir-residenza tiegħu mhix magħrufa jew huwa assenti, il-kawża ssir quddiem il-qorti tal-post fejn jgħix ir-rikorrent; madankollu, rikors ta' kurazija, kemm jekk temporanju jew permanenti, tal-assi ta' konvenut assenti jridu jiġi preżentat fil-qorti tal-post fejn għex il-konvenut il-Portugall.

Jekk il-konvenut huwa domiciljat jew residenti f'pajjiż barrani, il-każ jinstema' fil-qorti tal-post fejn huwa preżenti; jekk dan ma jkunx it-territorju Portugiż, il-każ jinstema' fid-domicilju tar-rikorrent, u fejn dan id-domicilju jinstab f'pajjiż barrani, il-qorti kompetenti hija l-Qorti ta' Liżbona.

Regoli ġenerali għal persuni ġuridici u kumpaniji

Jekk il-konvenut huwa l-Istat, il-qorti tad-domicilju tal-konvenut tiġi sostitwita mill-qorti tad-domicilju tar-rikorrent.

Jekk il-konvenut huwa persuna ġuridika oħra jew kumpanija, il-każ jinstema' mill-qorti tal-post tal-uffiċċju registar jew l-uffiċċju prinċipali tal-fergħa, aġenzija, sussidjarja jew delegazzjoni, skont jekk il-kawża nfetħitx kontra l-kumpanija prinċipali jew kontra wieħed minn dawn l-uffiċċji; madankollu, kawża kontra persuni ġuridici barranin jew kumpaniji li għandhom fergħa, aġenzija, sussidjarja jew delegazzjoni fil-Portugall tista' titressaq fil-qorti tal-post fejn hemm l-uffiċċju, anki jekk it-taħrika tintalab għall-uffiċċju registar.

F'każ ta' diversi konvenuti u rikorsi mrikkba

Fejn ikun hemm aktar minn konvenut wieħed fl-istess kawża, iridu jinstemgħu mill-qorti tal-post fejn jgħix l-akbar numru; jekk l-istess numru ta' konvenuti jgħixu f'postijiet differenti, ir-rikorrent jista' jagħzel fost dawn il-postijiet.

Jekk ir-rikorrent jakkumula rikorsi biex jiġu kkunsidrati minn qorti b'ġurisdizzjoni territorjali differenti, huwa jista' jagħzel waħda minnhom biex quddiemha jressaq il-kawża, hliet fejn il-ġurisdizzjoni biex jiġi evalwat wieħed mir-rikorsi tiddependi fuq xi konnessjoni li tippermetti lill-qorti biex tiddetermina, *ex officio*, in-nuqqas ta' ġurisdizzjoni tagħha; f'dan il-każ, il-kawża trid titressaq quddiem dik il-qorti.

Meta, madankollu, jakkumula rikorsi li bejniethom hemm relazzjoni ta' dipendenza jew sussidjarjetà, il-kawża trid tinfetaħ quddiem il-qorti kompetenti biex jiġi eżaminat ir-rikors prinċipali.

Regoli ta' ġurisdizzjoni ġenerali dwar l-eżekuzzjoni

Hliet għall-każijiet speċjali koperti minn dispożizzjonijiet oħra, il-qorti kompetenti għall-eżekuzzjoni hija l-qorti fejn jgħix id-debitur, għalkemm il-kreditur jista' jagħzel il-qorti fejn għandu jitwettaq l-obbligu meta d-debitur huwa persuna ġuridika jew meta d-domicilju tal-kreditur jinsab fiż-żona metropolitana ta' Liżbona jew Porto u d-debitur huwa domiciljat fl-istess żona metropolitana.

Madankollu, jekk l-eżekuzzjoni hija għall-konsenja ta' oġġett partikolari jew il-ħlas ta' dejn b'garanzija reali, il-qorti kompetenti rispettiva hija l-qorti tal-post fejn jinsab l-oġġett jew il-qorti tal-post fejn qiegħdin l-oġġetti li qed iservu ta' garanzija.

Meta l-kawża għall-eżekuzzjoni trid titressaq fil-qorti tad-domicilju tad-debitur u huwa ma għandux domicilju fil-Portugall iżda għandu assi hemmhekk, il-ġurisdizzjoni hija tal-qorti tal-post fejn qiegħdin dawk l-assi.

Fil-każ ta' rikorsi mrikkbin, l-eżekuzzjoni li trid titqies mill-qorti f'ġurisdizzjonijiet territorjali differenti, il-ġurisdizzjoni tappartjeni lill-qorti tal-post fejn huwa domiciljat id-debitur.

L-eżekuzzjoni permezz ta' sentenza

Fl-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni mill-qorti Portugiżi, it-talba għall-eżekuzzjoni ssir matul il-każ li fih ingħatat, u l-eżekuzzjoni tiġi mniżzla fl-atti tal-qorti nfushom u trattata separatament, sakemm il-każ ma jkunx mar fl-appell, fejn f'dak il-każ l-eżekuzzjoni tiġi trasferita.

Meta, skont il-liġi tal-organizzazzjoni ġudizzjarja, hija kompetenti għall-eżekuzzjoni taqsima speċjalizzata għall-eżekuzzjoni, iridu jintbagħtu kopja tas-sentenza, ir-rikors li ta lok għall-eżekuzzjoni u d-dokumenti ta' akkumpanjament lil din it-taqsima speċjalizzata bħala kwistjoni urgenti.

Jekk id-deċiżjoni ngħatat minn arbitri f'arbitraġġ li seħħ fil-Portugall, il-qorti kompetenti għall-eżekuzzjoni hija l-qorti distrettwali tal-post fejn seħħ l-arbitraġġ.

L-eżekuzzjoni ta' sentenza mill-qorti superjuri

Jekk il-kawża tressqet quddiem il-Qorti tal-Appell jew il-Qorti Suprema, għandha ġurisdizzjoni l-qorti tal-post fejn huwa domiciljat id-debitur.

L-eżekuzzjoni permezz ta' sentenza barranija

Għall-eżekuzzjoni bbażata fuq sentenza barranija, għandha ġurisdizzjoni l-qorti tal-post fejn huwa domiciljat id-debitur.

Il-ġurisdizzjoni tal-qorti b'rabta ma' kwistjonijiet inċidentali

Il-qorti kompetenti għall-kawża għandha wkoll ġurisdizzjoni fuq inċidenti li jinqalgħu matulha u kwistjonijiet li jqajjem il-konvenut fid-difiza tiegħu.

Il-ġurisdizzjoni rigward il-kontrotalbiet

Il-qorti magħżula għal-kawża għandha ġurisdizzjoni fuq kwistjonijiet imqajjma permezz ta' kontrotalba, sakemm għandha ġurisdizzjoni fuqhom minnhabba raġunijiet ta' nazzjonalità, is-sugġett u l-ġerarkija; jekk le, il-persuna kontra min issir il-kontrotalba tinfeles minn dik l-istanza.

Ftehimiet privati u l-ftehim dwar l-għażla tal-qorti

Il-partijiet jistgħu jiftehmu dwar l-għażla tal-qorti biex issolvi tilwima partikolari jew tilwim li jista' jinqala' minn relazzjoni ġuridika partikolari, sakemm dik ir-relazzjoni kontestata għandha rabtiet ma' aktar minn sistema ġudizzjarja waħda. L-għażla miftehma tista' tinvolvi l-konferiment lill-qorti Portugiżi ta' ġurisdizzjoni esklussiva jew sempliċement ġurisdizzjoni alternattiva, fejn din teżisti, jekk wieheġ jassumi li, f'każ ta' dubju, din hija esklussiva.

L-għażla tal-qorti hija valida biss meta jiġu sodisfatti r-rekwiżiti kollha li ġejjin:

a) għandha x'taqsam ma' tilwima dwar drittijiet disponibbli;

b) tiġi aċċettata mill-qorti magħżula;

c) hija ġustifikata minn interess serju taż-żewġ partijiet jew wieheġ minnhom, sakemm ma tikkawżax inkonvenjent serju lill-iehor;

d) ma tikkonċernax kwistjonijiet li huma taħt il-kompetenza esklussiva tal-qorti Portugiżi;

e) hija r-riżultat ta' ftehim li huwa miktub jew ikkonfermat bil-kitba, u l-qorti kompetenti tissemma b'mod ċar.

Il-ftehim jiġi meqjus miktub meta jkun f'dokument iffirmit mill-partijiet jew huwa r-riżultat ta' skambju ta' ittri, sistemi ta' telex, telegrammi jew mezzi oħra tal-komunikazzjoni li jikkostitwixxu provi bil-miktub, kemm jekk dawn id-dokumenti fihom il-ftehim innifsu jew għandhom klawżola li tirreferi għal dokument ieħor li fih il-ftehim.

Il-protezzjoni tat-tfal u minorenni friskju

Fir-rigward tal-ġurisdizzjoni fuq il-minorenni, l-implimentazzjoni ta' miżuri biex jiġu promossi d-drittijiet tat-tfal u l-protezzjoni tat-tfal hija r-responsabbiltà tal-kummissjoni ta' protezzjoni jew tal-qorti tal-post fejn jgħixu t-tfal jew minorenni fi żmien meta tasal in-notifika tas-sitwazzjoni jew jitressqu l-proċedimenti.

Jekk mhix magħrufa r-residenza tat-tfal jew tal-minorenni, jew mhix possibbli tiġi determinata, il-ġurisdizzjoni hija tal-kummissjoni ta' protezzjoni jew tal-qorti tal-post fejn qiegħdin it-tfal jew minorenni.

Minkejja dak li għadu kif intqal aktar 'il fuq, il-kummissjoni ta' protezzjoni jew il-qorti tal-post fejn qiegħdin it-tfal jew il-minorenni tiegħu l-miżuri li tqis meħtieġa għall-protezzjoni immedjata tagħhom.

Jekk, wara l-applikazzjoni tal-miżuri, it-tfal jew il-minorenni jbiddu r-residenza tagħhom għal aktar minn tliet xhur, il-każ jerga' jintbagħat lill-kummissjoni ta' protezzjoni jew lill-qorti tal-post ta' residenza ġdida.

Flief kif innutat aktar il-fuq, it-tbidil fil-fatti li jseħħ wara li jitressqu l-proċedimenti huwa irrilevanti.

Minkejja r-regoli dwar il-ġurisdizzjoni territorjali, meta r-riskju jkopri fl-istess hin aktar minn tifel jew minorenni wieheġ, tista' titressaq kawża waħda biss, u fejn ikunu tressqu proċedimenti separati, dawn kollha jistgħu jiġu mehmuża mal-kawża oriġinali, jekk ir-relazzjonijiet familjali jew is-sitwazzjonijiet ta' riskju speċifiku jitolbu dan.

Meta jkunu tressqu, fir-rigward tal-istess tifel jew minorenni, miżuri kawtelatorji sussegwenti ta' protezzjoni, kurazija rigward l-edukazzjoni jew miżuri ċivili għall-minorenni, id-dettalji jridu jiġu mehmuża mal-fajl tal-każ għall-konsiderazzjoni tal-imħallef presedenti fuq il-kawża oriġinali.

Miżuri ta' kurazija rigward l-edukazzjoni

Hija r-responsabbiltà tal-qorti tal-post fejn huwa residenti l-minuri fi żmien meta nġiebu l-proċedimenti biex tevalwa l-fatti u r-rikors għal miżuri ta' kurazija rigward l-edukazzjoni. Meta r-residenza tal-minorenni mhix magħrufa, għandha ġurisdizzjoni l-qorti tal-post fejn tgħix il-persuna li għandha s-setgħa tal-ġenituri. Jekk dawk li għandhom is-setgħa tal-ġenituri għandhom residenzi differenti, il-ġurisdizzjoni hija tal-qorti tal-post ta' residenza tal-kuratur li għandu l-kustodja tal-minorenni, jew f'każ ta' kustodja kongunta, ma' min jgħix il-minuri. F'każijiet oħra, il-ġurisdizzjoni hija tal-qorti tal-post fejn se tingħata l-kustodja jew jekk dan mhux magħruf, il-qorti tal-post fejn qiegħed il-minorenni.

It-tbidil li jseħħ wara li jkunu nfethu l-proċedimenti huma irrilevanti.

Il-qorti tal-post fejn se tingħata l-kustodja u tal-post fejn qiegħed il-minorenni hija responsabbli biex tiegħu miżuri urgenti.

5 Għal liema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Ikkonsulta l-iskedi informativi fuq din il-paġna bl-isem "Sistemi Ġudizzjarji" u "Ġurisdizzjoni".

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

F'każijiet fejn mhix obligatorja r-rappreżentanza minn konsulent, il-partijiet jistgħu jirrapreżentaw lilhom infushom jew jistgħu jiġu rappreżentati minn avukati appredisti jew minn solicitors (avukati li ma jipprattikawx il-qorti (*solicitadores*)).

Ir-rappreżentazzjoni minn konsulent hija obligatorja:

a) fi kwistjonijiet li jaqgħu fil-ġurisdizzjoni ta' qorti li huma soġġetti għal livelli limiti u fejn huwa permess appell ordinarju;

b) fi kwistjonijiet fejn appell huwa dejjem ammissibbli, irrispettivament mill-ammont;

c) f'appelli u każijiet imressqa quddiem il-qorti superjuri.

Anki meta r-rappreżentazzjoni minn konsulent, avukati appredisti u solicitors il-partijiet infushom jistgħu jippreżentaw rikors fejn ma jitqajjmuq punti ta' liġi.

F'każijiet fejn, għalkemm mhux obligatorju biex jitqabbd avukat, il-partijiet ma qabbdur rappreżentant legali, l-eżami tax-xhieda ssir mill-imħallef, li jadatta l-proċedura għaċ-ċirkostanzi speċifiċi.

Il-partijiet huma meħtieġa jiġu rappreżentati minn avukat, avukat appredist jew solicitor fi proċedimenti ta' eżekuzzjoni għal valur oġġla mil-limitu applikat għall-qorti tal-prim'istanza, u jridu jiġu rappreżentati minn avukat f'dawn il-proċedimenti għal valur oġġla mil-limitu applikat għall-Qorti tal-Appell, jew fi proċedimenti għal valur ekwivalenti jew inqas minn iżda għola mil-livell limitu applikat għall-qorti tal-prim'istanza, meta dan jinvolvi proċeduri li jsewgu t-termini tal-proċess dikjaratorju.

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Għal każijiet li ma jeħtiġux rappreżentant legali, u fejn il-parti ma għandhiex intermedjarju, id-dokumenti proċedurali msemmija hawn fuq jistgħu jkunu ppreżentati l-qorti f'wieħed minn dawn il-modi:

- a) Konsenja lir-registru tal-qorti, b'validità mid-data tal-konsenja tad-dokument;
- b) Konsenja permezz tal-posta registrata, b'validità mid-data ta' konsenja tad-dokument bil-posta registrata;
- c) Konsenja bil-fax jew posta elettronika, b'validità mid-data ta' konsenja tad-dokument;

Ara wkoll l-iskeda informattiva "Ipproċessar bil-Kompjuter".

8 B'liema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nipprezentah bil-fomm jew jeħtiġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Il-Portugiż jintuża fid-dokumenti kollha.

Meta ċittadin barrani li ma jafx jtkellem bil-Portugiż jrid jixhed quddiem il-qorti Portugiżi, jiġi maħtur interpretu, fejn meħtieġ, sabiex tiġi faċilitata l-komunikazzjoni, bil-gurament.

Għal dokumenti miktuba b'lingwa barranija li jeħtiġu traduzzjoni, il-qorti, jew *ex officio* jew wara talba ta' waħda mill-partijiet, tordna li l-persuna li se tippreżentahom tehmeż magħhom traduzzjoni.

Il-proċedimenti fil-Qrati tal-Maġistrati jistgħu jinbnew oralment. Fil-proċedimenti l-oħra, il-kawża trid issir bil-miktub.

Id-dokumenti proċedurali li jridu jsiru bil-miktub mill-partijiet jiġu ppreżentati l-Qorti f'format elettroniku permezz tas-sistema tal-kompjuter *Citius* permezz tal-indirizz elettroniku <http://citius.tribunaisnet.mj.pt/> skont il-proċeduri u l-istruzzjonijiet li hemm hemmhekk, b'validità mid-data ta' konsenja tad-dokument.

Il-parti li tissottometti provi b'dan il-mod trid tippreżenta r-rikors u kull dokument ta' akkumpanjament f'format elettroniku, u ma għandhiex għalfejn tibgħat l-oriġinali, sakemm il-qorti ma tiddeċidix hekk, skont il-liġi proċedurali.

Meta każ ma jeħtiġx rappreżentant legali, u l-parti ma għandhiex intermedjarju, *ara* t-tweġiba għall-mistoqsija ta' qabel.

Fir-rigward tal-proċeduri ta' ordni għal hlas, *ara* l-iskeda informattiva rilevanti.

Ara wkoll l-iskeda informattiva "Ipproċessar bil-Kompjuter".

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiftaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

Jeżistu formoli speċjali għar-rikorsi guramentati, għall-proċedimenti ta' eżekuzzjoni kif ukoll għall-proċedimenti quddiem Qorti tal-Maġistrati fejn ir-rikorrent ikun iddeċieda li ma jressaqx proċedimenti orali.

Ara fuq din il-paġna, l-iskedi informattivi dwar "Il-Proċeduri ta' Ordni għal Hlas", "L-Eżekuzzjoni tas-Sentenzi" u "Metodi Alternattivi għas-Soluzzjoni tat-Tilwim" Kawża għal dikjarazzjoni tiġi ppreżentata lill-qorti, permezz ta' rikors inizjali li fih ir-rikorrent irid:

Jagħżel qorti u t-taqsimha fejn se jiftaħ il-kawża u jidentifika lill-partijiet, jindika isimhom, ir-residenza jew l-uffiċċji registrati u, fejn possibbli, in-numri tal-ID cards u tat-taxxa, il-professjoni u l-post tax-xogħol;

Jindika l-indirizz tal-uffiċċju tar-rappreżentant legali tagħhom;

Jindika t-tip ta' kawża;

Iniżżel il-fatti essenzjali li taw lok għall-kawża u r-raġunijiet fil-liġi li jiffurmaw il-bażi tal-kawża;

Ifsall ir-rikors;

Jiddikjara l-ammont tat-talba;

Jagħżel l-aġent eżekuttiv li għandu responsabbiltà biex joħroġ it-taħrika jew ir-rappreżentant legali li jrid imexxi quddiem il-qorti.

Fl-aħħar tar-rikors, ir-rikorrent irid jissottometti l-lista ta' tax-xhieda u jitlob aktar provi.

Il-prova tal-hlas minn qabel tad-drittijiet tal-qorti jew tal-eligibbiltà għall-għajjuna legali, minflok it-tariffa, trid tkun mehmuża mar-rikors.

Ir-registru tal-qorti jirrifjuta r-rikors oriġinali, u jindika bil-miktub ir-raġunijiet għar-rifjut, fejn applika xi ċirkostanza minn dawn li ġejjin:

Mhemmx indirizz jew ir-rikors ġie indirizzat lil qorti oħra, taqsimha tal-istess qorti jew awtorità;

Ir-rikors ma jindikax lill-partijiet u ma jagħtix id-dettalji ta' identifikazzjoni li suppost fih (ismijiet, residenzi jew uffiċċji registrati u, fejn possibbli, in-numri tal-ID cards jew tat-taxxa, il-postijiet tax-xogħol u l-professjonijiet);

Ma jindikax l-indirizz tal-uffiċċju tar-rappreżentant legali;

Ma jindikax it-tip ta' kawża;

Ma fihx l-ammont tat-talba;

Mhemmx prova ta' hlas bil-quddiem tad-drittijiet tal-qorti jew tal-ghoti tal-għajjuna legali, ħlief fil-każ ta' taħrika urġenti kif prevista mil-liġi;

Ir-rikors mhux iffirmat;

Ir-rikors mhux miktub bil-Portugiż;

Id-dokument ma jissodisfax ir-rekwiżiti regolatorji.

10 Huwa meħtieġ li nhallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtiġ li nhallas avukat mal-preżentata tar-rikors?

L-ispejjeż tal-litigazzjoni jkopru l-ispejjeż tal-qorti u t-tariffi.

Tariffi tal-qorti

It-tariffi tal-qorti jikkorrispondu mal-ammonti dovuti minhabba l-każ għal kull parti u huma stabbiliti skont il-valur u l-kumplessità tal-każ, skont ir-[Regolament dwar l-Ispejjeż tal-Litigazzjoni](#).

It-tariffi tal-qorti jithallsu biss mill-parti li tiftaħ il-kawża, kemm jekk rikorrent jew konvenut, kreditur jew debitur, l-attur jew l-intimat, l-appellant jew il-konvenut, skont ir-Regolament dwar l-Ispejjeż tal-Litigazzjoni.

It-tariffi tal-qorti jridu jithallsu qabel ma jiġi ppreżentat id-dokument proċedurali li għalih hija mitluba tariffa (rikors oriġinali jew rikors, il-kontrotalba eċċ.)

sakemm il-parti jew il-kawża hija eżenti jew jekk il-parti tibbenefika minn eżenzjoni tal-hlas minn qabel.

Fil-każ ta' kontrotalba jew il-kawża prinċipali, tariffa addizzjonali tal-qorti hija dovuta biss meta l-kontrotalba jkun fiha rikors separat minn dak tar-rikorrent.

Rikors mhux meqjus separat meta l-parti beħsiebha tikseb, għall-benefiċċju tagħha stess, l-istess effett legali li qed jipproponi r-rikorrent, jew meta l-parti beħsiebha titlob biss kumpens.

Jekk jingħaqdu partijiet differenti f'rikors wieħed, il-parti li tidher l-ewwel fir-rikors oriġinali, il-kontrotalba jew rikors trid tħallas it-tariffa sħiħa tal-qorti, mingħajr pregudizzju għad-dritt ta' rikors kontra l-partijiet kongunti.

Jekk jingħaqdu diversi partijiet f'rikors wieħed, kull rikorrent, konvenut, kreditur jew attur huwa responsabbli biex iħallas it-tariffa tal-qorti rispettiva, skont il-valur stipulat fir-Regolament dwar l-Ispejjeż tal-Litigazzjoni.

Għal kawżi mressqa minn kumpaniji kummerċjali li jkunu ressqu 200 jew aktar kawżi, proċedimenti jew eżekuzzjonijiet quddiem il-qorti fis-sena ta' qabel, it-tariffi tal-qorti jiġu stabbiliti skont ir-Regolament dwar l-Ispejjeż tal-Litigazzjoni.

Għall-għan ta' ordnijiet ta' hlas ta' tariffi tal-qorti, il-kawżi u l-proċeduri kawtelatorji jiġu meqjusa partikolarment kumplessi meta:

a) jkun fihom talbiet jew pretensjonijiet fit-tul;

b) jikkonċernaw kwistjonijiet legali b'livell għoli ta' speċjalizzazzjoni jew kwistjonijiet tekniċi speċifiċi ħafna jew jinvolvu analiżi kongunta ta' kwistjonijiet legali minn kuntesti differenti ħafna; jew

c) jinvolvu s-smiġħ ta' numru kbir ta' xhieda, l-analiżi ta' provi kumplessi jew diversi passi fit-tul sabiex jiġu prodotti l-provi.

Generalment, il-ħlas tal-ewwel jew l-unika tariffa tal-qorti jiġi aġġornat meta jiġu pprezentati d-dokumenti. Jekk il-ħlas isir f'format elettroniku, irid jiġi ppruvat minn verifiki elettroniki, kif previsti mil-liġi. Jekk il-ħlas isir b'mod mhux elettroniku, ir-rikorrent irid jipprovi prova tal-ħlas.

It-tieni parti tal-ħlas tat-tariffa tal-qorti trid issir fi żmien għaxart ijiem min-notifika għall-aħħar seduta ta' smiġħ, u r-rikorrent irid jagħti prova tal-ħlas jew prova tal-ħlas sħiħ ta' din ir-tariffa fl-istess perjodu ta' żmien.

Imposti

L-imposti minħabba l-proċedimenti huma imposti, kemm jekk mitluba mill-partijiet jew ordnati mill-imħallef tal-proċess.

Ħlief kif previst mir-regolamenti dwar l-aċċess għall-ġustizzja, kull parti trid tħallas l-imposti li tkun garrbet u li kienu meħtieġa matul il-proċedimenti.

L-imposti huma r-responsabbiltà tal-parti li talbet l-miżura jew, fejn din saret *ex officio*, tal-parti li ħadet vantaġġ minnha.

L-ispejjeż

L-ispejjeż jikkonsistu fl-ammont li kull parti neffqet fuq il-kawża u li għaliha għandha dritt għal kumpens minħabba li l-qorti sabet telliefa lill-parti l-oħra. Dawn jiġu determinati bħala parti mis-sentenza tal-qorti.

Il-ħlas tal-ispejjeż ordnat mill-qorti jinkludi t-tariffi tal-qorti mħallsa mill-parti rebbieħa, fuq skala, l-imposti verament imġarrba mill-parti, il-kumpens imħallas lill-aġent ta' eżekuzzjoni u l-ispejjeż tiegħu, it-tariffi u l-ispejjeż tar-rappreżentant legali skont rikors dettaljat, kif imsemmi fir-Regolament.

Jekk ir-rikorrent seta' kellu rikors għal metodi alternattivi ta' soluzzjoni tat-tilwim, iżda għażel proċedimenti ġudizzjarji, irid iġarrab l-ispejjeż tiegħu stess minkejja l-eżitu tal-kawża, sakemm il-parti l-oħra ma tkunx għamlitha impossibbli li jintuża dan il-metodu alternattiv għas-soluzzjoni ta' tilwima.

Xi każijiet huma, bil-liġi, eżenti mill-ħlas tal-ispejjeż; l-istess japplika għal ċerti partijiet.

Peress li t-tariffi tal-qorti jikkorrispondu għall-ammont dovut minħabba x-xewqa ta' kull parti għal-litigazzjoni, kull persuna li tista' tiġi meqjusa li kienet involuta fil-kawża (rikorrent, konvenut, kreditur, debitur, attur, intimat, appellant jew konvenut) tista' ġeneralment tkun responsabbli għat-tariffi tal-qorti, għaliex il-ħlas jikkorespondi mal-għotja ta' servizz, kemm jekk il-każ ikunx intrebaħ jew le. Il-partijiet rebbieħa għandhom dritt għal rifużjoni tal-ammonti mħallsa lillhom bħala tariffi tal-qorti skont ir-regolamenti li jirregolaw l-ispejjeż.

Tariffi

It-tariffi professjonali jiġu stabbiliti mill-qorti li, għal dan il-għan, trid tqis l-importanza tas-servizzi provvduti, id-diffikultà u l-urġenza tal-kwistjoni, il-livell ta' kreattività intellettuali involuta fil-prestazzjoni tal-professionist, ir-riżultati miksuba, il-ħin mghoddi, ir-responsabbiltajiet li ħa u d-dmirijiet professjonali l-oħra.

11 Nista' nitlob għajna legali?

Iva, tista', sakemm tissodisfa l-kundizzjonijiet għall-għoti tal-għajna legali (ara l-iskeda informattiva dwar "L-Għajna Legali").

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nftethet b'mod uffċjali? Nirċievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ipprezentat korrettement jew le?

Ara t-tweġibiet lill-mistoqsijiet 7 u 8.

Meta tasal it-talba, ir-rekwiżiti formali jiġu vverifikati mill-uffċjali tal-qorti li jaċċettaha. Fi stadji ulterjuri tal-proċedimenti, l-imħallef iwettaq verifika aktar dettaljata u profonda.

Il-partijiet għandhom jiġu nnotifikati b'dawn id-deċiżjonijiet.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fil-ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (bħaż-żmien disponibbli għalija biex nidher)?

Il-Qrati mhumiex meħtieġa mil-liġi biex jagħtu informazzjoni ta' din ix-xorti. Madankollu, permezz ta-CITIUS, l-inizjattiva tal-Ministeru tal-Ġustizzja biex issir id-diġitalizzazzjoni tal-proċedimenti tal-qorti, ir-rappreżentanti legali issa għandhom l-oportunità jikkonsultaw il-każijiet mill-uffċji tagħhom.

Issa li d-dokumenti procedurali jitwasslu elettronikament u jidhru direttament fl-applikazzjonijiet IT tal-imħallfin, flimkien mal-fatt li l-imħallfin jużaw l-istess applikazzjonijiet biex iwettqu dmirijiethom, l-avukati, l-imħallfin u r-registri tal-qrati jistgħu jużaw dawn l-applikazzjonijiet u l-portal ta-CITIUS biex jikkonsultaw l-atti tal-kawża u d-dokumenti.

Aktar informazzjoni

[Apoio Judiciário – Protecção Jurídica](#)

[Bases Jurídico-Documentais](#)

[Câmara dos Solicitadores](#)

[Diário da República \(Official Gazette\)](#)

[Direcção-Geral da Administração da Justiça](#)

[Direcção-Geral da Política de Justiça](#)

[Ministério da Justiça \(Ministry of Justice\)](#)

[Ordem dos Advogados](#)

[Portal Citius](#)

L-aħħar aġġornament: 31/03/2017

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea.

Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Kif tipproċedi? - Rumanija

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Kwalunkwe persuna li għandha pretensjoni kontra persuna oħra trid tiddepożita rikors mal-qorti tal-ġustizzja li jkollha ġurisdizzjoni fuq il-materja inkwistjoni. Il-materja tista' tiġi riferuta lill-qorti biss wara li tkun tlestiet proċedura minn qabel, jekk il-liġi tipprovdiha espressament. Il-prova tat-tlestija tal-proċedura minn qabel trid tkun mehmuża mar-rikors.

Parti f'tilwima tista' tiddependi wkoll fuq mezzi alternattivi ta' soluzzjoni tat-tilwim.

Il-medjazzjoni hija fakultattiva qabel tmur il-qorti. Matul il-proċedimenti legali, l-awtoritajiet ġudizzjarji huma mitluba li jinfurmaw lill-partijiet bl-għażla u l-vantaġġi tal-medjazzjoni.

Il-medjazzjoni tista' sseħħ f'tilwimiet relatati mal-assigurazzjoni, il-protezzjoni tal-konsumaturi, il-liġi tal-familja, il-kawżi ta' responsabbiltà professjonali, it-tilwim industrijali u t-tilwim civili b'valur ta' inqas minn RON 50 000, ħlief għal dawk li fir-rigward tagħhom tkun ingħatat sentenza eżekuttiva mill-qorti sabiex jinbdew proċedimenti ta' insolvenza.

Il-partijiet f'tilwima jistgħu jirrikorru wkoll għal arbitraġġ, li huwa ġurisdizzjoni alternattiva privata. Il-persuni b'kapaċità sħiħa li jaġixxu jistgħu jaqblu li jsovvu t-tilwim permezz ta' arbitraġġ, hliet għal dawk li jirrigwardaw l-istat ċivili, il-kapaċità tal-persuni, il-proċedimenti ta' suċċessjoni, ir-relazzjonijiet familjari u drittijiet li ma jistgħux jiġu deċiżi mill-partijiet.

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

Id-dritt ta' azzjoni pekunjarja huwa soġġett għal preskrizzjoni, sakemm ma jiġix stabbilit mod ieħor mil-liġi. Fil-każijiet speċifikament previsti mil-liġi, drittijiet ta' azzjoni oħrajn huma soġġetti wkoll għall-preskrizzjoni estintiva, irrispettivament mis-suġġett tagħhom (l-Artikolu 2501 tal-Kodiċi Ċivili).

Il-perjodu ta' limitazzjoni ġenerali huwa ta' tliet snin, skont id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 2517 tal-Kodiċi Ċivili.

Il-Kodiċi Ċivili jistabbilixxi perjodi ta' preskrizzjoni speċjali li jippreskrivu ċerti materji, bħal:

il-perjodu ta' limitazzjoni ta' għaxar snin għal drittijiet reali li ma jkunux ġew iddikjarati mil-liġi bħala inderogabbli jew mhux soġġetti għal perjodu ta' limitazzjoni ieħor; kumpens għad-dannu materjali/mhux materjali mġarrab minn persuna b'riżultat ta' tortura jew atti ta' barbariżmu jew, kif applikabbli, permezz ta' vjolenza jew attakk sesswali kontra minuri jew persuni li ma jistgħux jiddefendu ruħhom jew jesprimu r-rieda tagħhom; kumpens għal hsara lill-ambjent;

il-perjodu ta' limitazzjoni ta' sentejn għad-dritt ta' azzjoni li jiddependi fuq relazzjoni ta' (ri)assigurazzjoni; id-dritt ta' azzjoni li jirrigwarda l-flas tal-kumpens dovut lill-intermedjarji għas-servizzi pprovduti skont ftehim ta' intermedjazzjoni;

il-perjodu ta' limitazzjoni ta' sena għad-dritt ta' azzjoni li jirrigwarda r-rifuzjoni tal-ammonti miġbura mill-bejgħ ta' biljetti għal prestazzjoni li ma seħħitx; fornituri tal-ikel jew operatori tal-lukandi għas-servizzi li jfornu; professuri, għalliema, maestri u artisti, għal lezzjonijiet kull siegħa, kuljum jew kull xahar; tobba, qwiebel, infermiera u spiżjara għal sejhiet, proċeduri jew mediċina; bejjiegħa bl-innut għall-flas ta' merkanzija mibjugħa u provvisti kkonsenjati; haddiema tas-sengħa għall-flas tax-xogħol tagħhom; avukati, kontra l-klijenti, għall-flas tal-onorarji u l-ispejjeż; nutara pubbliċi u uffidjali ġudizzjarji, fir-rigward tal-flas tal-ammonti li jkunu intitolati għalihom għall-attivitajiet tagħhom; inġiniera, periti, surveyors tal-art, kontabilisti u persuni oħrajn li jaħdmu għal rashom għall-flas tal-ammonti li jkunu intitolati għalihom; id-dritt ta' azzjoni li jriżulta minn ftehim għat-trasport bl-art, bl-ajru jew bl-ilma ta' merkanzija kontra t-trasportatur.

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Ir-regoli dwar il-kompetenza internazzjonali f'tilwim b'implikazzjonijiet transfruntiera huma stipulati fil-Ktieb VII, *Proċeduri Ċivili Internazzjonali*, tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili. Madankollu, id-dispożizzjonijiet ta' dan il-ktieb japplikaw għall-proċedimenti b'implikazzjonijiet transfruntiera skont id-dritt privat, sakemm ma jiġix stabbilit mod ieħor mit-trattati internazzjonali li ir-Rumanija hija parti fihom, mil-liġi tal-Unjoni Ewropea jew mil-liġijiet speċjali.

F'materji li jikkonċernaw il-kompetenza internazzjonali, il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili jistabbilixxi dispożizzjonijiet li jirrigwardaw, fost l-oħrajn: ġurisdizzjoni li tiddependi fuq id-domicilju jew l-uffiċċju tal-konvenut, prorogazzjoni tal-ġurisdizzjoni favur il-qrati Rumani, ftehimiet għall-għażla tal-qorti, eċċezzjoni għall-arbitraġġ, forum ta' neċessità, ġurisdizzjoni interna, *lis pendens* u rikorsi relatati f'livell internazzjonali, ġurisdizzjoni personali esklużiva, ġurisdizzjoni esklużiva fuq azzjonijiet pekunjarji jew ġurisdizzjoni preferenzjali tal-qrati Rumani (l-Artikolu 1065 u s-segweni tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili).

4 Jekk iva, f'lema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Il-ġurisdizzjoni territorjali hija rregolata skont kriterji ġenerali (id-domicilju jew l-uffiċċju tal-konvenut), kriterji alternattivi (filjazzjoni, manteniment, ftehim tat-trasport, ftehim tal-assigurazzjoni, kambjala/ċekk/ċedola/titolu ta' sigurtà, il-konsumaturi, responsabbiltà ċivili skont il-liġi dwar id-danni) jew kriterji esklużivi (proprietarjetà, wirt, kumpaniji, azzjonijiet kontra l-konsumaturi), stabbiliti mill-Artikolu 107 u s-segweni tal-Kodiċi l-Ġdid ta' Proċedura Ċivili.

5 Għal lema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Il-ġurisdizzjoni tal-qorti skont is-suġġett tal-kawża hija stabbilita mill-Artikolu 94 u s-segweni tal-Kodiċi l-Ġdid ta' Proċedura Ċivili u tiddependi fuq in-natura tal-kawża jew l-ammont inkwestjoni.

Bħala *qrati tal-prim'istanza*, il-qrati distrettwali jismigħu rikorsi li huma, skont *il-Kodiċi Ċivili, fil-ġurisdizzjoni tal-qorti tal-kustodja u tal-familja*; rikorsi għal registrazzjoni fir-registri tal-istat ċivili; rikorsi relatati mal-amministrazzjoni ta' binjiet/appartamenti/spazji b'aktar minn sular wieħed li huma proprjetà esklużiva ta' persuni differenti u r-relazzjonijiet ġuridici stabbiliti mill-assocjazzjonijiet tas-sidien tad-djar ma' persuni fiżiċi jew ġuridici oħrajn; rikorsi għal evizzjoni; rikorsi relatati ma' hntan kondiviżi u fosos, id-distanza bejn bini u pjantaġġuni, dritt ta' passaġġ, impedimenti, limitazzjonijiet oħrajn li jaffettwaw id-drittijiet tas-sjeda; rikorsi relatati ma' bidliet fil-konfini u mal-immarkar tal-konfini; rikorsi għall-protezzjoni ta' pussess; rikorsi relatati ma' obbligi affermativi jew negattivi li ma jistgħux jitkeju f'termini ta' flus; rikorsi relatati mal-qasma ġudizzjarja, irrispettivament mill-valur involut; rikorsi oħrajn li jistgħu jitkeju f'termini ta' flus, sa u inkluż l-ammont ta' RON 200 000, irrispettivament mill-kapaċità tal-partijiet.

It-tribunali jismigħu, *bħala qrati tal-prim'istanza*, ir-rikorsi kollha li, skont il-liġi, mhumiex fil-ġurisdizzjoni ta' qrati oħrajn jew kwalunkwe rikorsi oħrajn li, skont il-liġi, huma fil-ġurisdizzjoni tagħhom.

Il-qrati tal-appell jismigħu, bħala qrati tal-prim'istanza, ir-rikorsi relatati ma' tilwim amministrattiv u fiskali jew kwalunkwe rikorsi oħrajn li, skont il-liġi, huma fil-ġurisdizzjoni tagħhom.

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

Il-partijiet jistgħu jressqu azzjoni fil-qorti personalment jew permezz ta' rappreżentant, u tali rappreżentanza tista' tkun soġġetta għal-liġi, għal ftehim jew għall-ġudikatura. Il-persuni fiżiċi li ma għandhomx il-kapaċità li jaġixxu jiġu rrappreżentati minn rappreżentant legali. Il-partijiet jistgħu jiġu rrappreżentati minn rappreżentant tal-għażla tagħhom, skont il-liġi, sakemm il-liġi ma titlobx li huma jidhru personalment quddiem il-qorti tal-ġustizzja.

Fil-qrati tal-prim'istanza u matul l-appelli, il-persuni fiżiċi jistgħu jiġu rrappreżentati minn avukat jew institur ieħor. Jekk persuna li mhijiex avukat taġixxi bħala rappreżentant, l-institur jista' jagħmel biss sottomissjonijiet rigward eċċezzjonijiet proċedurali u s-sustanza tal-kawża permezz ta' avukat, kemm fl-istadju tal-inkjezza kif ukoll matul il-preżentazzjoni tal-argumenti. Bil-għan li jiffassal ir-rikors, jiġu stabbiliti r-raġunijiet għall-appell u jitressaq u jiġi argumentat l-appell, il-persuni fiżiċi għandhom jiġu assistiti u rrappreżentati biss, taħt il-piena ta' nullità, minn avukat.

Il-persuni ġuridici jistgħu jiġu rrappreżentati quddiem il-qrati tal-ġustizzja biss, skont ftehim, minn konsulent legali jew avukat. Bil-għan li jiffassal ir-rikors, jiġu stabbiliti r-raġunijiet għall-appell u jitressaq u jiġi argumentat l-appell, il-persuni ġuridici għandhom jiġu assistiti u, kif applikabbli, irrappreżentati biss, taħt il-piena ta' nullità, minn avukat jew konsulent legali. Id-dispożizzjonijiet imsemmija hawn fuq għandhom japplikaw kif xieraq għal assocjazzjonijiet, kumpaniji jew entitajiet oħrajn mingħajr personalità ġuridika.

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Ir-rikors jiġi registrat u attribwit data speċifika permezz tal-applikazzjoni tat-timbru tad-dhul. Wara r-registrazzjoni, ir-rikors u d-dokumenti ta' akkumpanjament, flimkien ma', fejn xieraq, evidenza ta' kif dawn intbagħtu lill-qorti, jiġu mgħoddja lill-President tal-qorti jew lill-persuna nnominata minn tal-aħħar, li min-naħa tagħhom jieħdu passi immedjati sabiex jistabbilixxu b'mod każwali qorti speċjalizzata, skont il-liġi (l-Artikolu 199 tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili).

8 B'lema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nipprezentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Skont l-Artikolu 12(5) tal-Liġi Nru 304/2004 dwar l-organizzazzjoni tal-ġustizzja, ir-rikorsi u d-dokumenti proċedurali għandhom jiffasslu biss bir-Rumen. Ir-rikorsi għandhom isiru biss bil-miktub. L-Artikolu 194 tal-Kodiċi I-Ġdid ta' Proċedura Ċivili jistabbilixxi li r-rikors, iddepożitat personalment jew permezz ta' rappreżentant, li jasal bil-posta, bis-servizz ta' kurrier, b'faks jew skennjat u mibgħut permezz tal-posta elettronika jew bħala dokument elettroniku, għandu jiġi rreġistrat u attribwit data speċifika permezz tal-applikazzjoni tat-timbru tad-dhul.

Skont l-Artikolu 225 tal-Kodiċi I-Ġdid tal-Proċedura Ċivili, jekk kwalunkwe waħda mill-partijiet li jridu jinstemgħu ma tkunx titkellem bir-Rumen, il-qorti għandha tirrikorri għal traduttur legali. Jekk il-partijiet jaqblu, l-imħallef jew l-iskrivani jista' jaġixxi bħala traduttur. Jekk il-preżenza ta' traduttur legali ma tkunx tista' tiġi żgurata, jistgħu jintużaw it-traduzzjonijiet magħmula minn persuni affidabbli li jikkellmu bil-lingwa inkwistjoni. Jekk il-persuna tkun muta, truxa jew truxa u muta jew, għal kwalunkwe raġuni oħra, ma tkunx tista' tesprimi ruħha, il-komunikazzjoni għandha ssir bil-miktub. Jekk il-persuna inkwistjoni ma tistax taqra jew tikteb, għandu jintuża interpretu. Id-dispożizzjonijiet rigward l-esperti għandhom japplikaw kif xieraq għat-tradutturi u l-interpreti.

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiftaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nippreżenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

Il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili ma jipprevedix l-użu ta' xi formoli standardizzati għal talbiet legali. Ir-regoli ġenerali dwar il-proċedura ċivili jistabbilixxu l-kontenut ta' wħud mill-pretensjonijiet tad-dritt ċivili (eż. rikors, difiża, kontrollalba).

10 Huwa meħtieġ li nhallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nhallas avukat mal-preżentata tar-rikors?

L-ispejjeż legali huma t-taxxi tal-boll ġudizzjarji, l-onorarji tal-avukati, tal-esperti u tal-ispeċjalisti, l-ammonti dovuti lix-xhieda fir-rigward tal-ivvjaġġar u l-ammonti mitlufa bħala riżultat tal-ħtieġa li daww ikkonċernati jidhru quddiem il-qorti, l-ispejjeż tal-ivvjaġġar u tal-akkomodazzjoni, kif ukoll kwalunkwe spejjeż oħrajn meħtieġa għat-tmexxja tajba tal-proċedimenti. Il-parti li titlob l-ispejjeż legali trid tagħti prova tal-ispejjeż u l-ammont tagħhom sa mhux aktar tard mill-aħħar tad-diskussjonijiet dwar is-sustanza tal-kawża. Il-parti telliefa jkollha tħallas l-ispejjeż legali tal-parti rebbieħa, fuq talba ta' din tal-aħħar. Jekk ir-rikors ikun ġie permess biss parzjalment, l-imħallfin għandhom jistabbilixxu sa fejn kull parti tista' tiġi ordnata tħallas l-ispejjeż legali. Jekk ikun meħtieġ, l-imħallfin jistgħu jordnaw it-tpaċija tal-ispejjeż legali. Il-konvenut li jkun irrikonoxxa l-pretensjonijiet magħmula mill-attur fl-ewwel seduta ta' smiġh li l-partijiet ikunu ġew debitament imħarrka għaliha, ma jistax jiġi ordnat iħallas l-ispejjeż legali, hliet meta, qabel il-bidu tal-proċedimenti, l-attur ikun bagħat avviz formali lill-konvenut jew il-konvenut kien legalment fkontumaċja. Jekk ikun hemm diversi atturi jew konvenuti, huma jistgħu jiġu ordnati jħallsu l-ispejjeż legali b' mod ugwali, proporzjonalment jew kongunt, skont l-istat tagħhom fil-proċedimenti jew in-natura tar-relazzjoni legali bejniethom.

11 Nista' nitlob għajjnuna legali?

L-għajjnuna legali tista' tinkiseb skont id-dispożizzjonijiet tal-Ordni ta' Emergenza Nru 51/2008 dwar l-għajjnuna legali pubblika f'materji ċivili, approvata b' emendi ulterjuri mil-Liġi Nru 193/2008, kif emendata ulterjorment. Il-Kodiċi I-Ġdid ta' Proċedura Ċivili (l-Artikoli 90 u 91) jinkludi dispożizzjonijiet ġenerali dwar l-għajjnuna legali.

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nftethet b'mod uffċjali? Nirċievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ippreżentat korrettement jew le?

Ir-rikors jiġi rreġistrat u attribwit data speċifika permezz tal-applikazzjoni tat-timbru tad-dhul. Wara r-registrazzjoni, ir-rikors u d-dokumenti ta' akkumpanjament jiġu mgħoddija lill-President tal-qorti jew lill-imħallef li jissostitwixxi lill-President, li jieħu passi immedjati sabiex jistabbilixxi b'mod każwali bord.

Il-bord li l-kawża tkun ġiet assenjata lilu b'mod każwali jivverifika jekk ir-rikors jissodisfax ir-rekwiżiti meħtieġa. Meta r-rikors ma jissodisfax ir-rekwiżiti, il-pretendent jiġi nnotifikat bil-miktub dwar in-nuqqasijiet inkwistjoni. Fi żmien massimu ta' għaxart ijiem minn meta jirċievi l-komunikazzjoni, il-pretendent irid jipprovdi l-informazzjoni addizzjonali jew jagħmel il-bidliet ordnati, taħt il-piena tal-annullament tar-rikors. Jekk l-obbligi relatati mal-forniment ta' informazzjoni addizzjonali jew mal-emendar tar-rikors ma jiġux issodisfati fit-terminu pprovdut, il-qorti tordna li r-rikors jiġi annullat permezz ta' rapport tas-smiġh maħruġ fl-awli.

Ladarba l-imħallef ikun sab li ġew issodisfati l-kundizzjonijiet legali kollha fir-rigward tar-rikors, huwa jordna, permezz ta' deċiżjoni, li dan jiġi kkomunikat lill-konvenut.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (bħaż-żmien disponibbli għaliha biex nidher)?

Informazzjoni dettaljata dwar il-kawża tista' tinkiseb mill-uffiċċju tal-arkivju tal-qorti jew mis-siti web tagħhom, jekk disponibbli, fuq <http://portal.just.ro/>.

Il-qorti tista' tiddeċiedi dwar rikors biss jekk il-partijiet ikunu ġew imħarrka jew ikunu deheru quddiem il-qorti personalment jew permezz ta' rappreżentant. Il-qorti tipposponi d-deċiżjoni dwar il-kawża u tordna li parti għandha tiġi mħarrka kull meta hija ssib li l-parti assenti ma tkunx ġiet imħarrka f'konformità mar-rekwiżiti previsti mil-liġi, taħt il-piena ta' nullità. Il-komunikazzjoni tat-taħrikiet u tad-dokumenti proċedurali kollha għandha ssir *ex officio*.

Ladarba l-imħallef ikun sab li ġew issodisfati l-kundizzjonijiet legali kollha fir-rigward tar-rikors, huwa jordna, permezz ta' deċiżjoni, li dan jiġi kkomunikat lill-konvenut, li jiġi infurmat bil-obbligu li jippreżenta difiża, taħt piena, fi żmien hamsa u għoxrin jum mill-komunikazzjoni tar-rikors. Id-difiża tiġi kkomunikata lill-attur, li jrid jippreżenta risposta għad-difiża fi żmien għaxart ijiem mill-komunikazzjoni u l-konvenut irid jiffamiljarizza ruħu mar-risposta għad-difiża billi jaċċessa l-fajl tal-kawża. Fi żmien tlett ijiem mid-data tal-preżentazzjoni tar-risposta għad-difiża, l-imħallef jistabbilixxi, permezz ta' deċiżjoni, l-ewwel seduta ta' smiġh, li trid issir fi żmien massimu ta' sittin jum mid-data tad-deċiżjoni tal-qorti, u jordna li l-partijiet jiġu mħarrka. Jekk il-konvenut ma jkun ippreżenta ebda difiża fit-terminu legali jew l-attur ma jkunx ipprova risposta għad-difiża fit-terminu legali, malli jiskadi l-perjodu xieraq, l-imħallef jistabbilixxi, permezz ta' deċiżjoni, l-ewwel seduta ta' smiġh, li trid issir fi żmien massimu ta' sittin jum mid-data tad-deċiżjoni, u jordna li l-partijiet jiġu mħarrka. Fi proċedimenti urġenti, il-perjodi msemmija hawn fuq jistgħu jitqassru mill-imħallef, skont iċ-ċirkostanzi tal-każ. Jekk il-konvenut ikun jirrisjedi barra l-pajjiż, l-imħallef jordna żmien raġonevoli itwal, skont iċ-ċirkostanzi tal-każ.

Il-parti li tkun iddepożitat ir-rikors u rrikonoxxiet id-data tas-seduta ta' smiġh u l-parti li tkun deheret f'seduta ta' smiġh ma tiġix imħarrka matul il-proċedimenti kollha quddiem dik il-qorti, minħabba li l-parti inkwistjoni titqies li taf bid-dati tas-seduta ta' smiġh sussegwenti. Dawn id-dispożizzjonijiet japplikaw ukoll għall-parti li tkun ġiet innotifikata bit-taħrika għal seduta ta' smiġh minħabba li, f'dan il-każ, il-parti inkwistjoni titqies li taf bid-dati tas-seduta ta' smiġh ta' wara dik li ġiet innotifikata biha bit-taħrika. It-taħrika ssemmi wkoll li, minbarra n-notifika tat-taħrika, soġġetta għal firma li tirrikonoxxi li waslet, il-parti mħarrka titqies li taf ukoll bid-dati tas-seduta ta' smiġh ta' wara dik li ġiet innotifikata biha bit-taħrika.

Fl-ewwel seduta ta' smiġh li l-partijiet ikunu ġew debitament imħarrka għaliha, l-imħallef, wara li jisma' lill-partijiet, irid jistma l-perjodu meħtieġ ta' inkjesta, filwaqt li jqis iċ-ċirkostanzi tal-każ, sabiex b'hekk tkun tista' tingħata deċiżjoni fi żmien ottimali u prevedibbli.

L-aħħar aġġornament: 30/04/2018

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-orijinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna **sl** għiet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Jekk jogħġbok innota li dawn il-lingwi li ġejjin digà ġew tradotti.

Kif tiproċedi? - Slovenja

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Jista' jkun aktar faċli li tinsab soluzzjoni għal tilwima permezz ta' proċedura alternattiva ta' soluzzjoni għat-tilwim. Metodi ta' soluzzjoni alternattiva għat-tilwim (ADR) jippermettu li tinstab soluzzjoni għal tilwima mingħajr il-ftieġa ta' qorti, jew tal-inqas mingħajr deċiżjoni tal-qorti dwar il-mertu tal-kawża. It-tipi ewlenin ta' ADR użati fis-Slovenja jinkludu l-arbitraġġ, il-medjazzjoni u l-kawzi quddiem il-qorti f'sens usa' maħsuba biex iwasslu għal ftehim bil-qorti. L-Att dwar Soluzzjoni Alternattiva għat-Tilwim (*Zakon o alternativnem reševanju sodnih sporov*) jobbliga lill-qorti tal-ewwel u t-tieni istanza biex iħallu lill-partijiet b'tilwima ġejja minn relazzjonijiet kummerċjali, marbuta max-xogħol, tal-familja u relazzjonijiet ċivili oħra biex jużaw it-tekniki tal-ADR biex jadottaw u jeżegwixxu programm ta' ADR. Skont dan il-programm, il-qorti għandhom l-obbligu jippermettu lill-partijiet jużaw il-medjazzjoni, u possibilmment forom oħra ta' ADR ukoll. Il-medjazzjoni hija s-soluzzjoni ta' tilwima bl-għajnuna ta' parti terza newtrali, li ma tistax tagħti deċiżjoni vinkolanti. Il-partijiet jistgħu jaqblu li jikkonkludu ftehim ta' soluzzjoni ta' tilwima f'forma ta' att nutarili direttament infurzabbli, ftehim quddiem il-qorti jew deċiżjoni ta' arbitraġġ ibbażata fuq ftehim. Il-partijiet jistgħu, f'kull ħin matul il-proċedimenti f'qorti ċivili, jikkonkludu ftehim fuq il-kwistjoni tat-tilwima (ftehim bil-qorti). Il-ftehim bil-qorti jikkostitwixxi titolu eżekuttiv.

Aktar tagħrif dwar dan is-sugġett jinsab fit-taqsima "Soluzzjoni Alternattiva għat-Tilwim".

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

Il-preskrizzjoni biex tinftex kawża tiddependi fuq in-natura tal-każ. Il-pariri ta' avukat jew ta' avukat tal-għajnuna legali jista' jiċċara d-domandi dwar il-preskrizzjoni u limiti oħra ta' żmien. Aktar tagħrif dwar dan is-sugġett jinsab taħt it-taqsima "Preskrizzjoni Proċedurali".

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Aktar tagħrif dwar dan is-sugġett jinsab fit-taqsima "Il-Ġurisdizzjoni tal-qorti".

4 Jekk iva, f'liema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Aktar tagħrif dwar dan is-sugġett jinsab fit-taqsima "Il-Ġurisdizzjoni tal-qorti".

5 Għal liema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Aktar tagħrif dwar dan is-sugġett jinsab fit-taqsima "Il-Ġurisdizzjoni tal-qorti".

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

Il-partijiet jistgħu jidher quddiem il-qorti mingħajr bżonn ta' avukat fis-Slovenja, hliet fi proċeduri li jinvolvu rimedji legali straordinarji, fejn jistgħu jieħdu passi legali biss permezz ta' intermedjarju li jkun avukat, jew jekk il-parti jew ir-rappreżentant legali tiegħu jkun għadda mill-eżami tal-warrant. Jekk il-parti tkun tixtieq avukat, l-intermedjarju jista' jkun, fi proċedimenti quddiem qorti lokali, kull persuna li għandha kapaxità ġuridika sħiħa, filwaqt li quddiem qorti distrettwali jew superjuri jew quddiem il-Qorti Suprema, avukat jew persuna li tkun għaddiet mill-eżami tal-warrant biss tista' tidher għall-parti.

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivan tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Il-kawża tista' tiġi pprezentata quddiem il-qorti kompetenti bil-posta jew mibgħuta direttament lir-registru tagħha. Ara wkoll it-tweġiba Nru 8.

8 B'liema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nipprezentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Il-lingwa uffiċjali tal-qorti fis-Slovenja huwa s-Sloven. Madankollu, f'żoni fejn hemm minorità etnika Ungeriza jew Taljana, l-Ungeriz jew it-Taljan jiġu meqjusa wkoll bħala lingwa uffiċjali ta' mpar is-Sloven. L-att tal-kawża jrid isir bis-Sloven u ffirmat mir-rikorrent innifsu. Il-firma oriġinali tar-rikorrent tisser firma bil-miktub kif ukoll firma sigura elettronika vverifikata minn ċertifikat ta' kwalità.

Għalhekk, rikors kif ukoll att ta' kawża, jridu jiġu pprezentati bil-miktub. Rikors bil-miktub huwa rikors miktub jew stampat u ffirmat bil-miktub (rikors f'forma stampata). Rikors bil-miktub jiġi pprezentat bil-posta, mibgħut direttament lill-korp jew imwassal mill-persuna mqabbda professionalment biex tipprezenta r-rikorsi (fornitur ta' servizzi professjonali/*poslovni ponudnik*). Rikors jista' jiġi pprezentat ukoll bil-faks.

Il-liġi tipprovdi wkoll għar-rikorsi elettronici, eżempju rikorsi f'forma elettronika u ffirmati b'firma elettronika sigura vverifikata minn ċertifikat ta' kwalità. Ir-rikorsi elettronici jiddaħħlu fis-sistema ta' informazzjoni elektronikament. Is-sistema ta' informazzjoni tavża awtomatikament lir-rikorrent li r-rikors wasal. Il-liġi tippermetti wkoll li rikors bil-miktub jiġi pprezentat elektronikament jew permezz tal-użu tat-teknoloġija tal-komunikazzjoni.

Minkejja d-dispożizzjonijiet ġuridici eżistenti (atti u regolamenti ta' implimentazzjoni) marbuta mal-proċeduri ċivili u kummerċjali kollha, attwalment il-proċeduri inklużi fis-sit elettroniku e-Justice (*eSodstvo*) biss jistgħu jinbdeu permezz tal-Internet jew elektronikament: ċerti tipi tal-proċedura ta' infurzar, is-sottomissjoni ta' applikazzjonijiet u l-għotja ta' deċiżjonijiet fi proċedimenti ta' stralc, u s-sottomissjoni ta' proposti għar-registrazzjoni tal-art.

Is-sit elettroniku e-Justice jeżisti fis-Slovenja għal dan il-għan, u jippermetti li jiġi sottomess materjal bil-miktub elektronikament: <https://evlozisce.sodisce.si/esodstvo/index.html>

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiftax kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

Fis-Slovenja rikors ma hemmx għalfejn jiġi pprezentat permezz ta' forma speċjali; madankollu jrid ikun fih ċerti elementi rikjesti mil-liġi: referenza għall-qorti, l-ismijiet u r-residenza permanenti jew temporanja tal-partijiet, l-ismijiet tar-rappreżentanti legali jew l-agenzi, talba speċifika li tindika s-sugġett ewleni tal-kawża u t-talbiet addizzjonali, il-fatti li jsostnu t-talba tar-rikorrent, il-provi li jappoġġaw dawk il-fatti, l-ammont mitlub u l-firma tar-rikorrent. Ir-rikorsi li jridu jiġu nnotifikati lill-parti l-oħra jridu jiġu pprezentati l-qorti f'numru ta' kopji kif rikjesti mill-qorti u mill-parti l-oħra, u f'forma li teħtieġ il-qorti. Dan japplikaw ukoll għad-dokumenti mehmuża.

10 Huwa meħtieġ li nħallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nħallas avukat mal-prezentata tar-rikors?

It-tariffi tal-qorti jridu jitħallsu meta tinbda l-kawża u mal-prezentata tal-kontro talba, proposta għal annullament bonarju, rikors bi proposta għal hrug ta' ordni għall-ħlas, mozzjoni għal ritrazzjoni, mozzjoni sabiex jingiebu l-provi qabel proċedimenti ċivili, proposta għal soluzzjoni, rikors ta' appell, appell, talba għal reviżjoni, u reviżjoni. It-tariffi tal-qorti jridu jitħallsu mhux aktar tard mill-għeluq taż-żmien stabbilit mill-qorti fl-ordni ta' ħlas tat-tariffi tal-qorti. Il-qorti tista' tiġbed l-attenzjoni tal-partijiet rigward l-ordni dwar il-konsegwenzi fin-nuqqas ta' ħlas tat-tariffi tal-qorti. It-tariffi tal-qorti jridu jitħallsu wkoll għal kull sentenza mogħtija mill-qorti ta' kull istanza.

Jekk it-tariffa tal-qorti għal rikors ma titħallasx qabel jiskadi ż-żmien u ma hemmx kundizzjonijiet li jippermettu l-eżenzjoni minn jew il-posponiment tal-ħlas, jew il-ħlas bin-nifs, ir-rikors jitqies li gie ritirat. L-ispejjeż tal-proċedimenti tal-qorti jitħallsu mill-parti t-telliefja tal-kawża. L-intermedjarji li huma avukati jitħallsu lura tal-ispejjeż meħtieġa u ħlas għal proċedimenti ġudizzjarji skont l-Att dwar it-Tariffi tal-Avukati (*Zakon o odvetniški tarifi*). L-ispejjeż tas-servizzi tal-avukati huma l-ammont totali tal-partiti ta' ħlas li għalihom huma intitolati għas-servizzi pprovvduti u l-ispejjeż tagħhom. L-ispejjeż għas-servizzi ta' avukat jridu jitħallsu meta hu/hi jkun wettqu l-obbligi kollha stabbiliti fil-ftehim ta' mandatarju bejnu/bejnha u l-parti jew il-persuna li għandha bżonn is-servizzi. Fejn l-avukat jagħti s-servizzi tiegħu fi proċedimenti ġudizzjarji, l-ispejjeż ta' dawk is-servizzi jridu jitħallsu meta tingħata deċiżjoni dwar l-ispejjeż tal-proċedimenti.

Avukat jista' jitolb il-flas bil-quddiem ta' somma xierqa lill-parti qabel it-tmiem tal-proċedimenti għall-flas diġa dovut u għall-ispejjez li ġa saru u li se jkun hemm. Il-parti għandha tingħata rċevuta li turi l-flas bil-quddiem li tkun ħallset. Avukat jista' jitolb il-flas tad-drittijiet tiegħu u l-ispejjez biss permezz ta' rċevuta b'lista tas-servizzi maħruġa lill-parti.

11 Nista' nitlob għajjuna legali?

Il-partijiet jistgħu jitolbu l-għajjuna legali, li tingħatalhom jekk jissodisfaw il-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Att dwar l-Għajjuna Legali (*Zakon o brezplačni pravni pomoči*, ZBPP). Aktar taġġir dwar dan is-suġġett jinsab taħt it-taqsimi "Għajjuna Legali".

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nfetħet b'mod uffċjali? Nirċievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ipprezentat korrettement jew le?

Kawża titqies li nfetħet meta tasal quddiem il-qorti kompetenti. Meta din tintbagħat bil-posta jew b'telegramma, id-data tal-impustar titqies bħala d-data tan-notifika lill-qorti li lilha tkun indirizzata. Ir-rikorrent ma jirċevix konferma awtomatika li r-rikors wasal. Jekk ir-rikors jasal fil-kaxxa postali tal-qorti, il-ħin li fiħ jasal fil-kaxxa postali jitqies bħala l-ħin ta' notifika lill-qorti li lilha huwa indirizzat.

L-Att dwar ir-Rikorsi Elettronici (*Zakon za vloge v elektronski obliki*) jistabbilixxi li r-rikorsi elettronici jidhlu fis-sistema ta' informazzjoni elettronikament. F'dan il-każ, il-ħin li fiħ daħal fis-sistema ta' informazzjoni jitqies bħala l-mument ta' notifika lill-qorti li lilha huwa indirizzat. Is-sistema ta' informazzjoni tavża awtomatikament lir-rikorrent li r-rikors wasal.

Irridu ngħidu li, minkejja d-dispożizzjonijiet ġuridici fis-seħħ, mhux attwalment possibbli li tinfetaħ kawża elettronikament f'kawżi ċivili u kummerċjali, bl-eċċezzjoni ta' proċedimenti li jinvolvu r-reġistru tal-artijiet, l-istralċ u l-infurzar.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fiħ ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (bħaż-żmien disponibbli għalija biex nidher)?

Meta l-avvenimenti huma marbuta ma termini ta' żmien prekluzivi, il-qorti twissi lill-parti bil-miktub u tehmeż ukoll avviz li jispjega l-konsegwenzi jekk il-parti tonqos milli ssewwi l-istruzzjonijiet tal-qorti.

Holoq relatati

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs>

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

L-aħħar aġġornament: 16/11/2015

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Kif tiipproċedi? - Slovakkja

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Għal twegiba għal din il-mistoqsija, ara wkoll it-taqsimi: "Soluzzjoni alternattiva għat-tilwim – Is-Slovakkja"

Mhux it-tilwimiet kollha neċessarjament iridu jiġu indirizzati fil-qorti. Il-partijiet għandhom l-ewwel jipprova jilħqu ftehim bonarju u jsibu kompromess aċċettabbli għaż-żewġ partijiet. Alternattiva oħra hija li tilwima tissolva permezz ta' medjazzjoni. Medjazzjoni hija attività barra l-qorti fejn il-persuni involuti fil-medjazzjoni jrsolvu t-tilwima tagħhom, li tirriżulta mir-relazzjoni kuntrattwali tagħhom jew minn relazzjoni legali oħra, bl-assistenza ta' medjatur. Huwa rakkomandat li l-partijiet jirrikorru għal qorti biss ladarba jkun eżawrew il-metodi alternattivi kollha ta' soluzzjoni tat-tilwim, jew fil-każijiet meta l-oġettiv ikun li tinkiseb definizzjoni preċiża tal-pożizzjoni tal-partijiet, tad-drittijiet tagħhom u tar-responsabbiltà reċiproka.

F'ċerti kundizzjonijiet stabbiliti mill-Att dwar l-Arbitraġġ (*zákon o rozhodcovskom konaní*), kif emendat, tribunal tal-arbitraġġ jista' jiddeċiedi f'kawżi li jappartjenu għal:

a) soluzzjoni ta' tilwimiet fuq proprjetà li jirriżultaw minn relazzjonijiet ċivili u kummerċjali domestiċi u internazzjonali, jekk il-post tal-arbitraġġ ikun fir-Repubblika Slovakkja;

b) rikonossiment u eżekuzzjoni ta' deċiżjonijiet ta' arbitraġġ domestiċi u barranin fir-Repubblika Slovakkja.

Jekk it-tip ta' tilwima soġġetta għal proċedimenti ġudizzjarji jkun wieħed li l-Att dwar l-Arbitraġġ ma jeskludix mill-kamp ta' applikazzjoni tiegħu, il-partijiet fil-proċedimenti jistgħu jaqblu, fil-qorti jew barra l-qorti, li jipproċedu b'arbitraġġ. Dan il-ftehim irid jinkludi ftehim ta' arbitraġġ. Ftehim ta' dik ix-xorta mogħti lil qorti għandu l-effett ta' rtirar tal-pretensjoni u tal-kunsens tal-konvenut għal dak l-irtirar, skont il-Kodiċi tal-Proċedura Kontenzjuża Ċivili (*Civilný sporový poriadok*, KPKČ).

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

Skont il-Kodiċi tal-Proċedura Kontenzjuża Ċivili, dritt jiġi preskritt jekk ma jkunx ġie eżerċitat fil-perjodu stabbilit mil-liġi. It-termini għall-prezentata ta' pretensjoni jvarjaw skont il-każ.

Il-perjodi ta' limitazzjoni statutorji huma stabbiliti mil-liġi. Il-perjodu ta' limitazzjoni generali huwa ta' tliet snin, li jibda jiddekorri mill-mument meta jkun jista' jiġi eżerċitat għall-ewwel darba d-dritt.

Il-qorti tagħti attenzjoni biss lil dak id-dritt li jkun ġie preskritt skont il-liġi fuq suġġeriment tad-debitur. Jekk id-debitur joġġezzjona li d-dritt jiġi preskritt skont il-liġi, id-dritt preskritt skont il-liġi ma jkunx jista' jingħata lill-kreditur.

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Ara t-taqsimi: "F'liema qorti nista' nressaq pretensjoni? - Is-Slovakkja"

L-awtorità tal-qorti li jiddeberaw fuq materja partikolari hija stabbilita mil-leġiżlazzjoni tal-Unjoni Ewropea – regolamenti, konvenzjonijiet bilaterali jew multilaterali internazzjonali u, fin-nuqqas tagħhom, leġiżlazzjoni nazzjonali li tirregola l-konflitt tal-liġijiet.

Ir-regoli li jirregolaw l-awtorità tal-qorti Slovakkja huma stabbiliti, fil-livell nazzjonali, mill-Att Nru 97/1963, dwar id-dritt proċedurali u privat internazzjonali (*Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom*). Ir-regola fundamentali tgħid li l-qorti Slovakkja jkollhom ġurisdizzjoni jekk il-persuna li sottomissjoni (pretensjoni) tiġi indirizzata kontra jkollha r-residenza jew l-uffiċċju rreġistrat tagħha fir-Repubblika Slovakkja, jew, fil-każ tad-drittijiet ta' proprjetà, jekk hija jkollha proprjetà fil-pajjiż. Dispożizzjonijiet oħrajn jispeċifikaw il-kundizzjonijiet li il-qorti Slovakkja għandhom ġurisdizzjoni soġġetti għalihom. Fir-relazzjonijiet kuntrattwali, il-partijiet jistgħu jstabbilixxu l-ġurisdizzjoni permezz ta' ftehim. F'ċerti każijiet, il-qorti Slovakkja jkollhom ġurisdizzjoni esklużiva, pereżempju, fi proċedimenti relatati ma' drittijiet *in rem* fir-rigward ta' proprjetà immobbli, il-lokazzjoni ta' proprjetà immobbli li tinsab fir-Repubblika Slovakkja, jew fi proċedimenti relatati mar-reġistrazzjoni jew il-validità ta' privativi, trademarks, disinj u drittijiet oħrajn.

4 Jekk iva, f'liema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Ara t-taqsimi: "F'liema qorti nista' nressaq pretensjoni? - Is-Slovakkja"

Skont il-Kodiċi tal-Proċedura Kontenzjuża Ċivili, hija l-qorti ordinarja tal-parti li l-pretensjoni hija indirizzata kontra (il-konvenut) li għandha l-ġurisdizzjoni sabiex tisma' l-kawża, sakemm ma jkunx stabbilit mod ieħor. Il-qorti ordinarja għal individwu (ċittadin) hija l-qorti li dak iċ-ċittadin ikollu r-residenza tiegħu fid-distrett tagħha u, jekk huwa ma jkollux residenza, tkun tad-distrett fejn jgħix; il-qorti ordinarja għal entità ġuridika hija l-qorti li l-entità ġuridika jkollha s-sede

rreġistrata tagħha fid-distrett tagħha u, fil-każ ta' entità ġuridika barranija, il-qorti li l-unità organizzattiva tal-entità tinsab fid-distrett tagħha. Il-qorti ordinarja għall-Istat hija l-qorti li iċ-ċirkostanza li wasslet sabiex jintalab id-dritt seħħet fid-distrett tagħha. Il-qorti ordinarja f'materji kummerċjali hija l-qorti li l-konvenut ikollu s-sede rreġistrata tiegħu fid-distrett tagħha u, jekk huwa ma jkollu ebda sede rreġistrata, il-qorti li huwa jkun involut f'attivitajiet ta' negozju fid-distrett tagħha. Jekk il-konvenut ma jkollu ebda post tan-negozju, il-qorti ordinarja tiegħu tkun il-qorti li l-konvenut ikollu r-residenza tiegħu fid-distrett tagħha.

5 Għaliema qorti partikolari għandi nirkorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Ara t-taqsima: "F'liema qorti nista' nressaq pretensjoni? - Is-Slovakkja"

Ir-regola fundamentali għad-determinazzjoni tal-ġurisdizzjoni sostantiva hija stabbilita fl-Artikolu 12 tal-Kodiċi tal-Proċedura Kontenzjuża Ċivili. B'hekk regola, fil-prim'istanza, hija qorti distrettwali (*okresný súd*) li għandha l-ġurisdizzjoni. Qorti reġjonali (*krajský súd*) tiddeċiedi biss b'hekk qorti tal-prim'istanza f'kawżi speċifiċi, pereżempju, f'tilwimiet li jappartjenu lil pajjiż terz jew lil persuni li jgawdu immunità diplomatika u prerogattivi, jekk it-tilwimiet jagħgu taħt l-awtorità tal-qorti tar-Repubblika Slovakkja. L-Att Nru 371/2004, dwar is-sede u d-distretti tal-qorti fir-Repubblika Slovakkja (*Zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky*) jirregola l-ġurisdizzjoni tal-qorti tar-reġistru, tal-qorti tal-falliment u tal-qorti tal-kompożizzjoni, tal-qorti tal-kambjala u taċ-ċekkijiet, tal-qorti li jiddeċiedu dwar kawżi relatati mal-protezzjoni ta' oġġetti ta' protezzjoni industrijali u l-protezzjoni ta' kompetizzjoni ingusta, tal-qorti li tisma' proċedimenti relatati ma' tranżazzjonijiet fil-borża, tal-qorti responsabbli għal kwistjonijiet relatati mal-kura għall-minuri u tal-qorti responsabbli għall-għajnuna legali f'każijiet ta' hteġa finanzjarja.

L-ammont inkwistjoni ma għandu ebda effett fuq liema qorti fir-Repubblika Slovakkja jkollha ġurisdizzjoni biex tiddeċiedi fuq materja partikolari.

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi b'zonn intermedjarju, b'hekk pereżempju avukat?

Ir-rappreżentanza minn avukat mhijex obligatorja fil-proċeduri ċivili fir-Repubblika Slovakkja.

Il-liggi tippermetti r-rappreżentanza minn avukat f'tipi ta' proċedura magħżula, pereżempju, f'materji ta' falliment, l-protezzjoni tal-kompetizzjoni, imġiba kompetittiva ingusta, id-drittijiet ta' proprjetà intellettuali u fi proċedimenti ta' appell straordinari (l-Artikolu 420 tal-Kodiċi tal-Proċedura Kontenzjuża Ċivili).

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivani tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Skont id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 125 tal-Kodiċi tal-Proċedura Kontenzjuża Ċivili, sottomissjoni tista' ssir biss bil-miktub, fuq karta jew f'forma elettronika. Sottomissjoni magħmula f'forma elettronika sussegwentement trid tintbagħat f'forma stampata fi zmien 10 jjiem, inkella s-sottomissjoni tiġi injorata.

Sottomissjoni magħmula fuq karta trid tiġi pprezentata fin-numru meħtieġ ta' kontropartijiet.

8 B'liema lingwa nista' naghmel ir-rikors tiegħi? Nista' nipprezentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Minhabba li l-partijiet igawdu pożizzjoni ugwali fil-proċedura ġudizzjarja ċivili, mhuwiex meħtieġ li pretensjoni tiġi pprezentata bil-lingwa Slovakkja. Il-partijiet huma intitolati li jaġixxu quddiem qorti bil-lingwa materna tagħhom jew b'lingwa oħra li huma jifhem. Il-qorti hija obbligata li tiżgura li huma jkollhom opportunitajiet indaqs biex jeżerċitaw id-drittijiet tagħhom; jiġifieri li jkollhom ukoll traduzzjoni u interpretazzjoni. Sottomissjoni tista' ssir bil-miktub, fuq karta jew f'forma elettronika.

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiftaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

Ma hemm ebda formola preskritta għall-prezentata ta' azzjoni (rikors għall-bidu tal-proċedimenti).

Ir-rekwiziti generali huma stabbiliti fl-Artikolu 127 tal-Kodiċi tal-Proċedura Kontenzjuża Ċivili. It-talba trid tkun iffirmata u tindika b'mod ċar lil liema qorti hija indirizzata, min qiegħed jipprezentaha, għaliema materja tappartjeni u x'qiegħda tfitte. Sottomissjoni trid tiġi pprezentata bin-numru meħtieġ ta' kontropartijiet u appendiċi, b'tali mod li kontroparti waħda tibqa' fil-qorti u kull parti tircievi kontroparti waħda u appendiċi, kif meħtieġ. Jekk parti tonqos milli tippreżenta n-numru meħtieġ ta' kontropartijiet u appendiċi, il-qorti tagħmel kopji tagħhom aspejjeż tal-parti. Jekk tkun involuta kawża li għadha għaddeġja, id-dettalji meħtieġa jinkludu n-numru tal-fajl tal-kawża.

Minbarra r-rekwiziti generali, it-talba għandha tiddikjara l-ismijiet u l-kunjomijiet u, jekk possibbli, anki d-data tat-twelid, in-numru tat-telefon u l-indirizz tar-residenza tal-partijiet jew tar-rappreżentanti tagħhom; informazzjoni dwar il-pajjiż taċ-ċittadinanza tagħhom; deskrizzjoni ġenwina tal-fatti deċiżivi u indikazzjoni tal-prova li l-attur qed jibbaża fuqha; u tagħmilha ċara x'qiegħed ifittex l-attur. Jekk parti tkun entità ġuridika, it-talba trid tiddikjara l-isem jew l-isem tal-kumpanija, l-uffiċċju rreġistrat u n-numru ta' identifikazzjoni, jekk ikun għe assenjat wieħed. Jekk parti tkun entità barranija, trid tiġi mehmuża silta minn reġistru jew xi reġistru ieħor li fiha tkun irreġistrata l-entità barranija mal-pretensjoni. Jekk individwu involut f'attivitajiet ta' negozju jkun parti, it-talba trid tiddikjara l-isem tal-kumpanija, is-sede rreġistrata u n-numru ta' identifikazzjoni, jekk ikun għe assenjat wieħed. Jekk l-Istat ikun parti, it-talba trid tiddikjara indikazzjoni tal-Istat u tal-awtorità tal-Istat rilevanti li se tirrappreżenta lill-Istat.

Sabiex il-proċeduri tal-qorti jsiru aktar flessibbli u sabiex tingħata assistenza lill-partijiet fil-proċedimenti, is-sit web tal-Ministeru tal-Ġustizzja tar-Repubblika Slovakkja (*Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky*) jagħti eżempji (formoli) ta' talbiet partikolari għall-bidu tal-proċedimenti. Huwa possibbli li tniżżel eżempju u timlieh. Formola tidderiegi b'mod preċiż lill-attur għall-entrati li jridu jimtlew. Formola mimlija tista' tintbagħat mhux iffirmata jew iffirmata b'firma elettronika ċertifikata bl-użu ta' ċertifikat iċċertifikat. Jekk l-attur jibgħat sottomissjoni mingħajr firma elettronika ċertifikata, huwa obligat li jissupplimenta din is-sottomissjoni b'sottomissjoni fuq karta.

10 Huwa meħtieġ li nhallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nhallas avukat mal-prezentata tar-rikors?

Il-prezentata ta' talba hija soġġetta għall-ħlas ta' tariffa tal-qorti. Tariffa tal-qorti trid tiħallas mill-parti li tippreżenta t-talba (l-attur/ir-rikorrent), sakemm l-obbligu tiegħu li jħallas it-tariffa tal-qorti ma jkunx għe rinunzjat fuq talba tiegħu jew jekk huwa jkun eżentat mill-ħlas tagħhom bil-liggi. L-ammont tat-tariffa huwa stabbilit mill-iskeda tat-tariffi tal-qorti, li tikkostitwixxi anness għall-Att Nru 71/1992 dwar it-tariffi tal-qorti u tariffa għal silta mir-reġistru kriminali (*Zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov*). L-ammont tat-tariffa jiġi ddiċjarat fl-iskeda tat-tariffi, b'hekk perċentwal minn bażi ta' tariffi, jew b'hekk somma fissa. Għandha tiħallas tariffa tal-qorti mal-prezentata ta' pretensjoni. Jekk tariffa pagabbli ma tkunx tħallset mal-prezentazzjoni ta' rikors għall-bidu tal-proċedimenti, il-qorti titlob lil min għandu jħallas sabiex iħallas it-tariffa sa data ta' skadenza stabbilita mill-qorti, generalment għaxart jjiem min-notifika tat-talba; jekk, minkejja t-talba, it-tariffa tibqa' ma tiħallasx fit-terminu stabbilit, il-qorti tissospendi l-proċedimenti. Min iħallas irid jiġi infurmat fit-talba dwar il-konsegwenzi tan-nuqqas ta' ħlas tat-tariffa.

Ir-rappreżentanza minn avukat mhijex obligatorja fil-proċeduri ċivili fir-Repubblika Slovakkja.

11 Nista' nitlob għajnuna legali?

Ara t-taqsima: "Għajnuna Legali - Is-Slovakkja".

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nftethet b'mod uffiiċjali? Nirċievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi giex ipprezentat korrettement jew le?

Azzjoni titqies b'hekk li tressqet dakinhar li tiġi pprezentata fil-qorti. Il-qorti tipprovdi konferma lill-attur li l-azzjoni tiegħu tressqet u għet irreġistrata fir-reġistru tal-qorti.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fiha ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (b'hekk-żmien disponibbli għalija biex nidher)?

Qorti titlob lill-parti sabiex tissupplimenta jew tikkoreġi sottomissjoni skorretta, inkompleta jew inkomprensibbli f'terminu li jiġi stabbilit mill-qorti, iżda li ma jridx ikun iqsar minn għaxart jjiem. Sottomissjonijiet oħrajn li l-kontenut tagħhom ma jipprovdi id-dettalji meħtieġa għal azzjoni għall-bidu tal-proċedimenti, jekk ma jiġux ikkoreġuti jew supplimentati kif xieraq, jiġu injorati mill-qorti.

Il-partijiet u r-rappreżentanti tagħhom għandhom id-dritt li jikkonsultaw fajl ta' kawża fil-qorti u jagħmlu siltiet, kopji u fotokopji tiegħu, jew inkella jistgħu jitolbu lill-qorti tagħmel fotokopji għalihom, a spejjeż tagħhom.

Fit-tnejn għal seduta ta' smiġh, il-qorti tinnofika rikors għall-bidu tal-proċedimenti (azzjoni) lill-intimat (konvenut), flimkien ma' kontroparti tal-pretensjoni u l-appendiċi tagħha. Din in-notifika ssir personalment u l-partijiet iridu jingħataw struzzjonijiet xierqa. Il-qorti tibgħat id-dikjarazzjoni tal-intimat lill-pretendent mingħajr dewmien. Jekk tkun meħtieġa min-natura tal-materja jew miċ-ċirkostanzi tal-każ, qorti tista' tobligha lill-intimat, permezz ta' riżoluzzjoni, sabiex jipprovdidi d-dikjarazzjoni bil-miktub tiegħu dwar il-materja u, f'każ li ma jaqbilx kompletament mal-pretensjoni, jiddikjara fid-dikjarazzjoni tal-fatti tiegħu dawk il-fatti li huma deċiżivi għad-difiża tiegħu, jehmeż id-dokumenti li qed jappella kontribom u jidentifika l-prova sabiex jiddokumenta l-pretensjonijiet tiegħu. Il-qorti tistabbilixxi terminu għall-preżentazzjoni tad-dikjarazzjoni.

Sakemm il-Kodiċi tal-Proċedura Kontenzjuża Ċivili jew regolament speċifiku ieħor ma jstabbilix mod ieħor, qorti tordna seduta ta' smiġh dwar il-materja inkwiżjoni, sabiex tiddebera dwar il-materja, li hija tħarrek lill-partijiet u lil parteċipanti oħrajn li l-preżenza tagħhom hija meħtieġa għaliha.

L-aħħar aġġornament: 14/01/2019

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew deċiżjoni ta' tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Kif tipproċedi? - Finlandja

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Xi drabi, jaf ikun aħjar jekk tirrikorri għal proċedura alternattiva. Ara "Soluzzjoni Alternattiva tat-Tilwim".

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

Għal tipi differenti ta' kawżi japplikaw termini preskrittivi differenti. Tista' tikseb aktar informazzjoni dwar it-termini preskrittivi mingħand avukat jew billi tirrikorri għand l-Uffiċċju tal-Għajnuna Legali (*oikeusaputoimisto*).

3 Għandi mmur quddiem qorti f'dan l-Istat Membru?

Ara "Il-ġurisdizzjoni".

4 Jekk iva, f'liema qorti partikolari f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri, skont fejn ngħix jien u fejn tgħix il-parti l-oħra, jew skont elementi oħrajn tal-każ tiegħi?

Ara "Il-ġurisdizzjoni – Il-Finlandja".

5 Għal liema qorti partikolari għandi nirrikorri f'dan l-Istat Membru, skont in-natura tal-każ tiegħi u l-ammont mitlub?

Ara "Il-ġurisdizzjoni – Il-Finlandja".

6 Nista' nressaq il-każ waħdi jew għandi bżonn intermedjarju, bħal pereżempju avukat?

L-individwi privati biss jistgħu jressqu kawża ċivili quddiem il-qorti mingħajr konsulenza legali. Madankollu, f'kawżi kumplessi, jaf ikun jaqbil li jkollu l-assistenza ta' avukat.

7 Biex nibda l-każ, fejn irrid inressqu eżatt: fl-uffiċċju tal-informazzjoni, fl-uffiċċju tal-iskrivani tal-qorti jew quddiem xi amministrazzjoni oħra?

Ir-registri tal-qorti huma l-ewwel punti ta' kuntatt.

8 B'liema lingwa nista' nagħmel ir-rikors tiegħi? Nista' nipprezentah bil-fomm jew jeħtieġ li jsir bil-miktub? Nista' nibgħat ir-rikors bil-feks jew bil-posta elettronika?

Il-lingwi użati fil-proċedimenti fil-qorti Finlandiżi huma l-Finlandiż u l-Isvedizz. Il-pretensjonijiet (rikorsi għal ċitazzjonijiet) iridu jsiru bil-miktub u normalment bil-Finlandiż. Fil-Gżejjer Åland, irid jintuza l-Isvedizz. Iċ-ċittadini tal-Finlandja, l-Islanda, in-Norveġja, l-Isvezja u d-Danimarka jistgħu, jekk ikun meħtieġ, jużaw il-lingwa proprja tagħhom. Il-pretensjonijiet jistgħu jintbagħtu permezz ta' faks jew bil-posta elettronika. Għal ċerti tipi ta' proċedimenti, hemm ukoll il-possibbiltà li jintuza l-ipproċessar awtomatiku. Ara "L-ipproċessar awtomatiku – Il-Finlandja".

9 Jeżistu formoli partikolari biex fuqhom tiftaħ kawża, jew jekk m'hemmx, kif għandi nipprezenta l-każ tiegħi? Hemm xi elementi li bilfors għandhom jiġi inklużi fil-fajl?

Ma teżisti l-ebda formola speċjali. Il-pretensjoni tiegħek trid tindika b'mod ċar dak li qed titlob u r-raġunijiet għat-talba. Bħala regola ġenerali, mal-pretensjoni tiegħek għandek teħmeż kwalunkwe kuntratt, dokument relatat ma' xi impenji jew evidenza miktuba oħra li tkun beħsiebek issejjes it-talba tiegħek fuqha.

10 Huwa meħtieġ li nħallas xi tariffi tal-qorti? Jekk iva, meta? Ikun jeħtieġ li nħallas avukat mal-preżentata tar-rikors?

Meta l-kawża tkun ingħalqet, il-qorti titlobok tħallas tariffa tal-amministrazzjoni. L-ammont ta' din it-tariffa jiddependi mill-istadju tal-proċedimenti li fih tkun inqatgħet is-sentenza. Ċerti kawżi jistgħu jiġu solvuti bis-saħħa tal-evidenza miktuba biss. Madankollu, fil-biċċa l-kbira tal-kawżi, ma tkunx tista' tittiehed deċiżjoni qabel ma jsir is-smiġh. Għal aktar informazzjoni, żur il-websajt <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/en/index/charges/chargescollectedbycourts.html>.

Id-drittijiet tal-avukat u d-data meta għandhom jiġu stabbiliti f'kuntratt u mhumiex soġġetti għal xi regoli speċifiċi.

11 Nista' nitlob għajnuna legali?

L-eligibbiltà għall-għajnuna legali tiddependi mill-livell tal-introjt tiegħek. L-għajnuna legali ma tingħatax għal kawżi żgħir. Għal aktar informazzjoni, żur il-websajt <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>.

12 It-talba tiegħi minn liema mument titqies li nftethet b'mod uffċjali? Nirċievi konferma mingħand l-awtoritajiet dwar jekk il-każ tiegħi ġiex ipprezentat korrettement jew le?

Id-data li fiha l-qorti tirċievi r-rikors tiegħek għal ċitazzjoni tikkostitwixxi l-bidu tal-proċedimenti. Fuq talba, il-qorti tista' tibgħat konferma tal-irċevuta. Madankollu, il-qorti ma tistax tipprovdidi konferma dwar jekk il-kawża ġiex introdotta b'mod adegwat jew le.

13 Ningħata informazzjoni preċiża dwar iż-żmien li fih ikunu ser isiru s-seduti sussegwenti (bħaż-żmien disponibbli għaliha biex nidher)?

Il-qorti tibqaa' żżomm lill-partijiet interessati informati bl-andament tal-kawża u tipprovdilhom skeda ta' żmien temporanja għal dak li jkun se jiġri. Huwa wkoll possibbli li tikkuntattja inti stess lill-qorti biex tikseb aktar tagħrif dwar l-andament tal-proċedimenti tiegħek.

L-aħħar aġġornament: 08/02/2018

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew deċiżjoni ta' tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Kif tipproċedi? - Svezja

1 Hemm bżonn li mmur il-qorti jew teżisti alternattiva oħra?

Jista' jkun aħjar li tuża sistemi għas-soluzzjoni alternattiva tat-tilwim, bħall-medjazzjoni.

2 Hemm limitu ta' żmien biex inressaq każ il-qorti?

